

EKOIQ

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

EYLÜL - EKİM 2018 SAYI: 78

IQ

CLIMATE
VOLUNTEERS
İKLİM GÖNÜLLÜLERİ
Karbon Nötr Yayın

Toplumsal Sorunların Çözümü İçin
**Yeryüzü Temelli
Kolaylaştırıcılık**

Gıdanın
Merceğinden
Sürdürülebilirliğe
Bakmak...

**Tahrip Edilen Ekosistemin Can Suyu:
Ekolojik Restorasyon**

www.ekoiq.com

20 TL (KDV DAHİL)

BENİM EVİM

Evini Kolay Tasarla

İşte bu sıcak yuvaların çatısı altında sizlerin hayatını kolaylaştıran bir ürün olması için tasarladık Deko-Kit'i.

Günlük yaşamınızda kullanabileceğiniz pratik harç ile yaşadığınız alanları dilediğiniz gibi dekore edebilirsiniz.

Pratik ve hafif pakette sunulan Deko-Kit'e sahip olmak için hemen

www.akcansamarket.com

adresini ziyaret edin!

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Sürdürülebilirliğin Suyunu Çıkarmak

Birkaç kere daha yazmış olmalıyım. Sürdürülebilirlik kavramının dünya-tarihsel anlamının daha yanına bile yaklaşamadık. Halen herkes, gözleri bağlı kişiler gibi, fili tuttuğu yerden tanımlıyor, anlatıyor. Asgari bir anlaşma bile yok ortalıkta. Geçmiş bir tarihsel dönemin anlama yöntemleri, sosyo-politik yaklaşımları, bilişsel araçları ile yeni bir uygarlığı tanımlamanın zorluklarının yanısıra, “sürdürmek” kökü nedeniyle, tam tersi bir yaklaşım da güçleniyor. Sürdürülebilirlik, köhnemiş, ne insana ne de içinde yaşadığı biosfere bir yararı olan toplumsal-ekonomik-psikolojik bir formasyonun devam ettirilebilmesinin nafile çabalarıyla karıştırılıyor. Her şey, hep bildiğimiz gibi devam edecek, rahatımız bozulmayacak, toplumsal eşitsizlikler, ekosistem yağmaları devam edecek: Bildiğimiz gibi yaşamaya, üretmeye, tüketmeye devam edeceğiz, buna da “sürdürülebilirlik” denecek. Futbol yorumcularının dillerine doladıkları “sürdürülebilir başarı” bile, bazen başat iktisadi aktörlerin “sürdürülebilirlik” ta-

nımlarından daha ileri görünüyor gözüme... Buna, sürdürülebilirliğin suyunu çıkarmak desek, herhalde çok yanılmış olmayız.

Yine sık sık yazıyorum, sürdürülebilirliğin doğru anlaşılması için pek de doğru bir konjonktürde yaşamıyoruz. Ekonomik krizler, insanların kendilerinin ve çocuklarının geleceğini değil, yarın ne yiyeceğini, giyeceğini düşünmekle sınırlıyor çoğu zaman. Benzer şekilde küresel siyasi atmosferde, demokratik ve uzun dönemli bakış açıları yerine, otoriter, anlık ve sığ bakış açılarının üremesine çok daha müsait. Ama bir başka açıdan da bakarsak, bu köhnemiş, felaketler ve mutsuzluktan başka bir şey üretmeyen toplumsal formasyon eleştirilerini ete kemiğe bürümek; yıkılmakta olduğundan kimsenin kuşku duymadıklarının üzerine, yeni bir uygarlığı taş üstüne taş, iyilik üstüne iyilik, ortak fayda üzerine ortak fayda koyarak inşa etmek için de çok uygun

bir dönem. Ama işte bu çaba için, kavramın suyunu çıkarmak değil, sürdürülebilirlik yaklaşımının her alana uyarlanabilecek, canlı, taze ve derinlikli ruhunu süzmek gerekiyor. Bunu yapabilecek siyasi, toplumsal özneler de ne yazık ki eski dönemin aktörleri arasından çıkmıyor, çıkmıyor. Marx, kendi tarihlerini yapmak üzere yola çıkanları, 150 yıl kadar önce şu sözlerle uyarıyordu: “Ölü kuşakların bütün geleneği, olanca ağırlığıyla yaşayanların zihinleri üzerine çöker ve onlar kendileriyle birlikte kendi dışlarındaki dünyayı bir başka biçime dönüştürmekle, yepyeni bir şey yaratmakla uğraşır göründükleri zaman bile, özellikle devrimci bunalım dönemlerinde, korkuyla geçmişteki ruhları kafalarında canlandırırılar...”

Otoriter, hiyerarşik, buyurgan, tek adama-kadına dayalı geçmiş dönemin üzerimize çöken zihinsel yaklaşımlarıyla (hayaletleriyle) bu işi çözmek neredeyse imkansız. İşin doğası başka bir yaklaşımı gerektiriyor. Hayaletlerin söylediğinin neredeyse tam tersi yolda; doğanın kulağımıza fısıldadıklarıyla: Katılımcı, yatay, diyalojik ve diyalektik. İşte bu yeryüzü temelli çözümlere girişin ana kapısıdır. Geçmiş dönemin, zihinsel ve pratik yöntemleriyle yeni yapılar inşa etmenin imkansızlığını fark edenler için yeni yollar, yeni yöntemler, yeni söylemler geliştirmenin tam zamanı. Zor ama kolay olanlardan elde edilen fayda, bataklıkta debelenmekten farksız... Bu ay bunları düşündük, tartıştık, araştırdık. Bakalım küçük de olsa yeni kapılar açabilecek miyiz?

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
adına sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)

Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Yayın Koordinatörü

Nevra Yaraç nevra@ekoIQ.com

Art Direktör

Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editör

Bulut Bağatır bulut@ekoIQ.com

Dış Haberler Editörü

Zeynep Heyzen Ateş zeynep@ekoIQ.com

Yerel Yönetimler Editörü Sibel Bülay sibel@ekoIQ.com

Sürdürülebilirlik Projeleri Koordinatörü

Elif Gökçe Şahin gsahin@g.harvard.edu

Fotoğraf Editörü Özgür Güvenç

Redaksiyon Şöhret Baltaş

Katkıda Bulunanlar

Emrah Kurum, Özgür Öztürk, Serra Titiz, Caner Demir, Gülce Demirel,
Hulusi Barlas, Fatma Gül Altındağ, Ateş Uğurel, Berkan Özyer, Ersoy Yaşar,
Cihan Koral Malak, Zeynep Balioğlu

Abonelik dergi@ekoIQ.com

Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Yayın ve Yönetim Adresi:

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Caferağa Mahallesi, Sakız Sokak, Berkel Apt. No: 6/9
Kadıköy, İstanbul
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Basım Yeri: Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Ömerli köyü, Hadımköy - İstanbul Caddesi, No: 159 34555
İstanbul - Turkey
Telefon: 0212 798 28 40 pbx Faks: 0212 798 20 63

İki ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu

Aynur Acar, Gönüllü Çevre Danışmanı

Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü

Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üni., Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü

Dr. Barış Gencer Başkan, Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü

Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri

Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü

Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü

Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi,

Meteoroloji Mühendisliği Bölümü

Prof. Dr. M. Pınar Mengüç, Özyeğin Üni., Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü

Selçuk Özgül, ÇEDBİK Yönetim Kurulu Başkanı

Dr. Uygur Özesmi, Good4Trust Kurucusu

Özgür Öztürk, Akçansa Hammaddeler ve Çevre Müdürü

Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü

Rifat Ünal Sayman, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü

Neylan Süer, Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü

Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu

Ateş Uğurel, Solarbaba Platformu kurucusu

Kapak illustrasyon Axelle Vanquaille

İÇİNDEKİLER

16 Doğayı Seven Çocuklar için: YesilCocuk.com
Kurucusu Aslı Dede, çocuklar için doğal yaşam haberleri ve yararlı bilgilerin yer aldığı YesilCocuk.com'u anlatıyor.

20 Bir İhtimal Daha Var, O da Oyun Oynamak mı Dersin?

Son yıllarda sayıları artan sosyal fayda amacıyla üretilen oyunlar, sosyal değişim için katalizör görevi de üstleniyorlar.

26 Yeşil Kamp: Doğa Haklarından Toplumsal Cinsiyete...

Yeşil Düşünce Derneği'nin 1-5 Ağustos tarihlerinde düzenlediği Yeşil Kamp, bu yıl Alternatifler konseptiyle misafirlerini ağırladı.

28 Afete Hazır (mı) İstanbul!?

İstanbul'un Afetlere Hazırlık Çalışmaları Çalıştayı 15-16 Ağustos'ta düzenlendi.

32 Sağlıklı Bireyler için "Motto Hareket"

Allianz Türkiye, yeni kurumsal sosyal sorumluluk programı "Allianz Motto Hareket"e start verdi.

34 Pet Şişeden Mobilyalar, Havuçtan Betonlar

Sürdürülebilir ürünlere olan ilgi ve ihtiyaç gün geçtikçe artmaya devam ediyor.

37 Kapsayıcı, Güvenli ve Sürdürülebilir Şehirler

BM'nin 11. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi "Sürdürülebilir Şehirler ve Yaşam alanları" kapsayıcı ve sürdürülebilir bir kentleşmeyi amaçlıyor.

38 Tahrip Edilen Ekosistemin Can Suyu: Ekolojik Restorasyon

Peyzaj mimarı Enise Burcu Derinboğaz, ekolojik restorasyon ile kent ya da kırsal kendi doğasıyla bütünleşebileceğine inanıyor.

44 Gıdanın Merceğinden Sürdürülebilirliğe Bakmak...

Reis Gıda'nın kurucusu Mehmet Reis, yoksulluktan ve yoksunluktan gelen biri olarak, yoksullardan kaçmak yerine, bu bilgi ve tecrübesini ülkenin ve gezegenin refahı için kullanmaya karar vermiş.

48 Türkiye, Emisyon Ticaret Sistemi'ne Hazır mı?

Doç. Dr. Ayşe Uyduranoglu ve Yrd. Doç. Dr. Zahide Eylem Gevrek'in araştırması bu soruya cevap bulmaya odaklanıyor.

50 “Çevre Konusunda Markalar da Kurumsal Vatandaş Olarak Sorumlu”

P&G Türkiye ve Kafkaslar Kurumsal İletişim Başkanı Ayça Turgay ile 2030 yılı için oluşturdukları geniş kapsamlı, yeni hedefleri konuştuk.

56 DOSYA:

Yeryüzü Temelli Kolaylaştırıcılık

Sürdürülebilirlik, enerji, su kaynakları, gıda ve insan hakları gibi, geçmişten gelen güven problemlerine sahip olumsuz tecrübelerin olduğu alanlarda, işbirliğini kurabileceğimiz çeşitli yaklaşımlar ve araçlar mevcut. Bu yaklaşım ve araçları, sorunu ve grubu anlayarak sunma ve alan açma çalışmalarına genel olarak Türkçede “yeryüzü temelli kolaylaştırıcılık” adı veriliyor.

76 Hepimiz Aynı Kovadayız

Greenpeace Türkiye, arı ölümlerinin önüne geçmek için bazı tarım ilaçlarının yasaklanması konusunda düzenlediği kampanya ile çözüm olarak uzun vadeli, planlı bir dönüşüm öneriyor.

78 “Sürdürülebilirlik Artık ENKA’nın da Önceliği”

ENKA’nın Kalite, ÇGS ve Bütünlük Direktörü Onur Kaya ile sürdürülebilirlik uygulamalarını ve önümüzdeki sürece dair hedeflerini konuştuk.

86 İnsana, Doğaya, Toprağa ve Çevreye Duyarlı Tarım Uygulamaları

Anadolu Etap’ın “Sürdürülebilir Tarım İlkeleri”ni Genel Müdür Demir Şarman anlattı.

90 Yeşil Ekonominin Paydaşları İtalya’daki Ecomondo Fuarı’nda Buluşuyor

Ecomondo ve Key Energy fuarları 6-9 Kasım tarihleri arasında Rimini Expo Merkezi’nde gerçekleşecek.

92 Yerelden Küresele Sürdürülebilir Bir Dünya

BM Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi’nin (UN-DESA) 2003’ten beri düzenlediği Kamu Hizmetleri Forumu, 21-23 Haziran’da Marakeş’te düzenlendi.

98 “Yeni bir Düzenlemeyle Yükseliş Devam Edecektir”

Solimpeks’in Genel Müdürü Gazi Çelebi ile güneş sektöründe önümüzdeki dönemde firma olarak neler beklediklerini ve yeni projelerini konuştuk.

100 “Türümüzün Yaşamayı, Gezegenimizin Yaşamaya Bağlı”

Öldükten sonra sürdürülebilirliğe katkımız olabilir mi? Ya da evde oturarak geleceğimizi kurtarabilir miyiz?

106 Genç Dostu Şirketler Aranıyor!

GDN Platformu ve ZENNA’nın gerçekleştirdiği araştırmaya göre, neredeyse her iki gençten birinin “genç dostu” olarak tanımlayabileceği bir şirket yok.

108 Ekosistem Tahribatının En Ağır Bedeli: Su Krizleri

2030 yılında dünya nüfusunun yarısının kullanılabilir suya ulaşmada ciddi zorluklar yaşayacağı belirtiliyor.

HER SAYIDA

4 Haberler Çevreci Fikirlerden Büyük Girişimlere; Boğaziçi Üniversitesi’nden Zararsız Pestisit; 2040’ta Metabolik Bisiklet Ağı; Plastik Poşetler Ücretli Oluyor

24 İş Dünyasından Konca Çalkıvık: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Finans Sektörünün Dönüştürücü Gücü!

42 Veri-Analiz Elif Gökçe Şahin: Yenilenebilir Enerji İstihdamı, 1 Senelik Yeryüzünü İlk 7 Ayda Tükettik, AB Ülkeleri Paris Taahhütlerinin Gerisinde, Sürdürülebilirlikte Örnek Okul: Harvard

54 Sürdürülebilir Tüketim Ahu Ergen: Bilinçli Farkındalık Gezgene de Fayda Sağlıyor

82 Sürdürülebilirlik Akademisi’nden Gıdanın Sürdürülebilir Geleceği İstanbul’da Şekillenecek; Nielsen ve Sustainable Brands İstanbul “İyi Yaşam” Markalarını Açıkladı

84 Son Buzul Erimeden Prof. M. Levent Kurnaz: 2018 Yazı, Orman Yangınlarının Yazı Oldu

94 ÇEDBİK’ten Selçuk Özdil: İklim Değişikliğinden Hepimiz Sorumluyuz...

102 Sürdürülebilir Kalkınma Gülin Yücel: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nde Neredeyiz?-III

110 Gözümüzden Kaçmayanlar Gözde İvgin: Avrupa’da aşırı sıcaklar; Göbeklitepe UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi’nde; Soma’da beraat kararı; Ordu’da sel ve heyelan; Kuzguncuk’ta kentsel dönüşüm...

112 Kitap Bu Enkazı Kaldırmak, Ormana Güzelleme, Make Them Behave Sustainably: Applying strategies to design sustainable behavior (Sürdürülebilir Şekilde Davranmalarını Sağlayın: Sürdürülebilir davranışı tasarlayacak stratejileri uygulamak)

Logo Yazılım'dan Sürdürülebilirlik Raporu

Türkiye'nin halka arz edilen ilk bilişim şirketi olan ve geçen yıl BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ne dahil olan Logo Yazılım, 2017 Sürdürülebilirlik Raporu'nu yayımladı. Yatırımcı ve hissedarları başta olmak üzere, tüm paydaşlarının Logo Yazılım'ın faaliyetleri ve performansı hakkında şeffaf, doğrudan ve güncel bilgiye ulaşma ihtiyacı gözetilerek hazırlanan rapor, firmanın sürdürülebilirlik yolculuğunda gerçekleştirdiği çalışmaları; özellikle ürünlerinin müşterileri için yarattığı ekonomik, çevresel etkilerini ve gelecek hedeflerini içeriyor. Logo Yazılım İcra Kurulu Başkanı M. Buğra Koyuncu, açıklamasında, yenilikçi uygulamaları sayesinde 2017 yılında yaklaşık 21.000 kWh enerji tasarrufu sağlarken, su tüketimlerini azalttıklarını; ürünleriyle müşterilerinin etkin kaynak kullanımına katkı sağladıklarını; operasyonel verimlilik ve çevre yönetimi konularında fayda sunduklarını söyledi.

Hedef Dışı Avcılığa Karşı İşbirliği

Türk Deniz Araştırmaları Vakfı tarafından Akdeniz'de hedef dışı avcılığı azaltmak için 9 Temmuz'da İstanbul'da bir çalıştay düzenlendi. Hedef dışı avcılığın boyutlarını anlamak ve azaltma çalışmalarını test etmek için DEKAMER, Doğa Derneği, WWF Türkiye ve TÜDAV işbirliğinde yürütülecek Proje 2020 yılına kadar devam edecek. Her yıl binlerce hassas tür balıkçı ağlarına takılıyor ve çoğunlukla bu durum ölümle sonuçlanıyor. Hedef dışı av verilerinin toplanması ve balıkçılar ile yapılacak görüşmeler, limanlardaki balıkçı teknelerine görevlendirilecek gözlemciler tarafından yapılacak.

Engelli Hayvanlar Sahipsiz Kalmasın!

Borusan'ın kurumsal gönüllülük inisiyatifi olan “**Okyanus Gönüllü Borusanlılar Platformu**” gönüllüleri, engelli hayvanların ihtiyaçlarıyla ilgili yeni bir proje kapsamında İzmir Buca Belediyesi Sokak Hayvanları Rehabilitasyon Merkezi içinde bulunan ve EFODER (Ege Fikir Ortaklığı Derneği) desteği ile faaliyet gösteren engelli kedi evini ziyaret etti. Özgür Hayvan Parkı'nda gerçekleştirilen atölyelerin ilkinde borulardan mama kapları yapıldı. İkinci atölyede ise deneyimli bir fotoğrafçı tarafından hayvan fotoğrafları çekmenin püf noktaları anlatıldı. Bundan sonraki süreçte çekilen fotoğraflardan oluşan bir

Avrupa Hibrit Pazarı Büyüyor

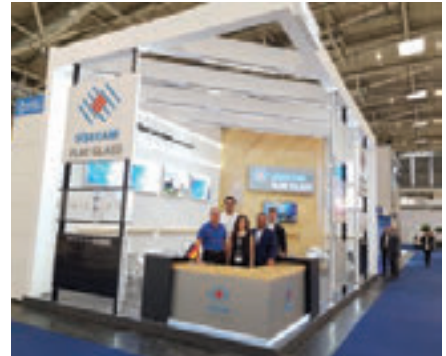
Toyota'nın Avrupa'da 2018 yılının ilk yarısındaki hibrit otomobil satışları bir önceki yıla oranla %23 oranında artarak 257 bin adede ulaştı. Bu oranla Toyota'nın Avrupa satışlarının içindeki hibritlerin payı %46'ya çıktı. Batı Avrupa'da ise bu oran %58'e kadar ulaşıyor. Toyota'nın Türkiye'deki hibrit otomobil satışları da artıyor. 2018'in ilk altı ayındaki Toyota hibrit satışları 1.836 adet olarak gerçekleşirken, geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre %37 oranında artış yakalandı. Toyota 2017 yılında da toplamda 4110 hibrit araç satışı gerçekleştirmişti.

sergi açılması ve sergi girişinde toplanan bağışlarla EFODER'e, engelli sokak hayvanları için mama yardımı yapılması planlanıyor. Proje kapsamında ayrıca her bir gönüllünün sorumlu olduğu hayvanlar belirlendi ve gönüllüler bu hayvanların sahiplenilmesi için çalışmaya başladı.

“Güneş”i Yakalayan Camlar

Şişecam Düzcamlar, 20-22 Haziran tarihleri arasında Münih'te düzenlenen Intersolar 2018 Fuarı'nda güneş enerjisi teknolojisi güneş panelleri ve güneş kolektörlerinde kullanılan yüksek performanslı ürünlerini tanıttı. Sektörün önde gelen firmalarının ve temsilcilerinin bulunduğu fuarda, Şişecam Düzcamlar, güneş enerjisi sistemlerinin performansında maksimum verimlilik sağlayan yüksek geçirgenliğe sahip, düşük demirli buzlu camlar ile güneş panellerinde kullanılmak üzere yeni geliştirdiği anti-reflektif kaplamalı güneş paneli camları hakkında sektör ilgililerini bilgilendirdi.

ENERJİYİ VE
EMEĞİ KORUYAN

eKO
KREDİ

Şekerbank

Doğa
için
güzel
haber

Enerji verimliliği yatırımlarının finansmanında Türkiye'de öncü rol edinen Şekerbank, EKOkredi ile bugüne kadar 104 bini aşkın bireysel müşteri, esnaf, çiftçi, işletme ve KOBİ'yi enerji tasarrufuyla tanıştırdı. EKOkredi ile 29,2 milyar kilovatsaat enerji tasarrufu sağlandı, 6,2 milyon ton karbon salımı engellendi, 150 bini aşkın konut yalıtımı desteklendi ve 136 milyon metreküp doğalgaz tasarrufu elde edildi. Şekerbank, EKOkredi ile emeği ve enerjiyi koruyarak ülkemiz ekonomisine destek olmaya devam ediyor.

Enerji Çözümleri ile Sürdürülebilir Kalkınmaya Katkı

Elektrikle çalışan makinelerde enerji tüketiminin yaklaşık %20'lik bir bölümünün pompa sistemleri tarafından kullanılması, verimli pompa sistemlerinin önemini ortaya koyuyor. Sürdürülebilir kalkınma için enerji verimliliğine odaklanan **Wilo** da, geliştirdiği "Enerji Çözümleri" projesiyle her geçen yıl daha çok işletmeye fayda sağlıyor. Wilo'nun uygulaması beş aşamadan oluşuyor: Mevcut sistemlerin enerji tüketimlerinin ve çalışma şartlarının etüdü, pompa sistemlerinin optimizasyonu için tekrar boyutlandırılması ve yapılandırılması, yeni sistem için yatırım maliyeti ve amortisman süresinin belirlenmesi, var olan pompa sistemlerinin enerji tasarruflu pompalara değiştirilmesi ve sistem devreye alım sonrası hesaplamaların doğrulanması. Pompa sistemlerinde verim iyileştirme çalışması kapsamında elde edilecek enerji tasarrufunun %30 civarında olacağı hesaplanıyor.

VERİMDER'den Anadolu Buluşmaları

Enerji verimliliği ve tasarrufu konusunda kamuoyunda farkındalık yaratmak amacıyla kurulan Yapılarda Enerji Verimliliği Derneği-VERİMDER, dernek çalışmalarına başladı. Enerji verimliliği, enerji tasarrufu ve ısı yalıtımı konularında, tüketici hak ve sorumluluklarını gözetmenin yanı sıra çalışmalarında ilgili kamu kurumları, bürokrasi, üniversiteler, medya, inşaat ve enerji sektörleri arasında bilgi akışı ve eşgüdümü sağlamayı hedefleyen VERİMDER, tüm Türkiye'de toplantılar gerçekleştirecek.

Çevreci Fikirlerden Büyük Girişimlere!

Avrupa Birliği (AB) İnovasyon ve Teknoloji Enstitüsü tarafından organize edilen ve temiz teknoloji ürünleri alanındaki fikirleri buluşturan dünyanın en geniş katımlı çevreci fikir yarışması **ClimateLaunchpad**'e Türkiye'den katılacak finalistler 3 Ağustos'ta İTÜ Magnet'te gerçekleşen etkinlikte belli oldu. 1-2 Kısım'da 50 ülkenin en iyi üç startup'ıyla İskoçya'nın başkenti Edinburg'da Türkiye'yi temsil edecek ekipler ise şöyle: Otomotiv sektöründe araçların hafifletilmesine yönelik doğal elyaf takviyeli termoplastik kompozit malzemeler geliştiren ve üreten **B-PREG**; araçların ürettiği rüzgarı kullanarak elektrik enerjisi üreten dikey eksenli enerji türbini projesi **ENLIL** ile Deveci Tech; müşteriye özel algoritma içeren veri yönetimi yazılımı ile yenilenebilir

enerji santrallerindeki günlük üretimin, pazar tahminleri ile örtüşmesini sağlayan **Quant.Co**. Büyük finale en iyi 10 ekip, AB destekli Climate-KIC kuluçka programına erişim hakkı kazanacak. Ayrıca 1. ekip 10.000, 2. ekip 5.000, 3. Ekip de 2.500 euroluk nakit ödüle sahip olacak.

Soğuk Zincirin Zayıf Halkaları Risk Altında

Kâr amacı gütmeyen "**Sustainable Energy for All Group**" tarafından hazırlanan rapora göre, 1 milyardan fazla insan klima ve donduruculardan mahrum yaşıyor. Çalışma, enerji jeneratörlerinin fosil yakıtlardan temiz enerjilere geçiş yapmadıkları süreçte buzdolapları, fanlar ve diğer cihazlar için daha fazla elektrik talebinin iklim değişikliğine katkıda bulunmaya devam edeceğini belirtiyor. Rapora göre tropikal ülkelerdeki ücra bölgelerde, pek çok insan elektrikten yoksunken klinikler genellikle soğutulması gereken aşıları veya ilaçları depolayamıyorlar. Şehirlerdeki gecekondualarda ise elektrik sıklıkla kesiliyor.

İklim Değişikliği Fotoğraf Karelerinde

Alarko Carrier'in küresel iklim değişikliği hakkında farkındalık yaratmak amacıyla bu yıl beşinci kez düzenlediği Küresel İklim Değişikliği Fotoğraf Yarışması'na başvurular başladı. Yarışmaya, 15 Eylül'e kadar profesyonel veya amatör tüm fotoğraf tutkunları katılabilecek. Katılım için, Instagram ve Twitter üzerinden **#Küreselİklim** etiketiyle ve **@alarkocarrier** adını geçirerek fotoğrafı paylaşmak yeterli. Dereceye girenlere çeşitli ödüllerin verileceği yarışmada ilk 13'e giren tüm finalistlerin fotoğrafları Alarko Carrier'in 2019 takviminde yer almaya hak kazanacak.

YERLİ ENERJİ YENİLENEBİLİR GÜÇ!

Zorlu Enerji olarak Türkiye’de kurulu mevcut gücümüzün

%78’ini yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlıyoruz.

Ülkemizin enerji kaynaklarını yine ülkemizin hizmetine sunuyoruz.

Değişmeyen hedefimiz: Daha fazla yerli kaynak, daha fazla yenilenebilir ve temiz enerji.

Yerli, yenilenebilir ve temiz enerjiyle daha güçlü Türkiye!

Boğaziçi Üniversitesi'nden Enerji Modelleme Sistemi

Boğaziçi Üniversitesi, "Boğaziçi Üniversitesi Enerji Modelleme Sisteminin Geliştirilmesi ve Sera Gazı Salım Kısıtlamalarının Türkiye'ye Etkilerinin Araştırılmasına Yönelik Olarak BUEMS Türkiye Modelinin Kurulması ve Senaryo Analizi" başlıklı projesi ile Türkiye'de bugüne kadar enerji alanında hayata geçirilen en gelişmiş modelleme sistemini hayata geçirdi. Çalışma, enerji sektöründe farklı parametreler ve senaryolar doğrultusunda 2050'ye kadar projeksiyonlar ortaya koyuyor, bu projeksiyonların getirdiği maliyetleri ve enerji sistemi üzerine etkilerini araştırma olanağı veriyor. BUEMS Modeli, enerji sektöründeki karar vericileri daha önce kullanılan yabancı modelleme sistemlerine olan bağımlılıktan ve bunların kısıtlılıklarından kurtarıyor.

Termik Santral Yapılmasın!

Çanakkale'ye bağlı Yenice ilçesinin Çırpılar ve Kovancı Köyleri yakınlarında yapılması planlanan, yılda 3,52 milyon kömür tüketeceği öngörülen ve 140 adet futbol sahası büyüklüğünde bir alanı külle kaplayacak 200 MW kurulu güce sahip santralin iptali için Türkiye çapında sivil toplum kuruluşları ve vatandaşlar bir araya geldi. 29 Haziran'da yayınlanan ÇED olumlu kararının iptali için TEMA Vakfı, Kazdağı Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Derneği ve Ziraat Mühendisleri Odası dava açtı. ÇED raporuna göre santral, soğutma için yılda 3,5 milyon metreküp suyu tarımsal sulama amaçlı kullanılan Çırpılar Göleti'nden çekecek. Buradaki su yetmezse yeraltı suları ve yöredeki diğer akarsuların suyu kullanılacak. Projenin, içme ve sulama suyunun tükenmesine, bölgede yetiştirilen kapa biberi, Kalkım çileği gibi ürünlerin de yok olmasına yol açacağı öngörülüyor.

Plastik Poşetler Ücretli Oluyor

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca yapılan düzenleme kapsamında 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren plastik alışveriş poşetleri tüm satış noktalarından ücretli olarak alınacak. Bakanlıktan yapılan yazılı açıklamaya göre, plastik poşetlerin hızlı bir şekilde çöpe dönüşmesi, hafif ağırlıkları nedeniyle etrafa yayılarak çevre kirliliğini önemli ölçüde artırması ve mevcut geridönüşüm oranlarının çok düşük olmasından ötürü kaynak verimliliğini olumsuz yönde

etkilemesi nedeniyle ücretlendirme yapılacaktır. Öngörülen plastik poşetlerin ücretlendirilmesine ilişkin düzenleme, gereksiz plastik poşet tüketimi ciddi oranda azaltacak, tüketicileri alışveriş yaparken yanlarında getirebilecekleri tekrar kullanılabilir poşet, çanta, tekerlekli alışveriş arabalarının kullanımı yönünde teşvik edecek.

Evcil Hayvanlar için İşbirliği

Sedat Tahir A.Ş.-Cook, temiz bir çevre ve evcil hayvanlar için Sarıyer Belediyesi ile işbirliği gerçekleştirerek "Evcil hayvan atık projesi"ni hayata geçirdi. İşbirliği kapsamında Sarıyer Belediyesi tarafından belirlenen noktalara (Maden Mahallesi Müşfik Kenter Tiyatrocular Parkı, Darüşşafaka Mahallesi Darüşşafaka köpek gezdirme alanı, Zekeriyaköy Mahallesi Aygaz Parkı) yerleştirilen atık torbası ve kutusu sayesinde evcil hayvan sahipleri atıkları kolaylıkla toplayabiliyor. Proje, daha temiz bir çevrenin yanı sıra çevreye olan duyarlılık bilincinin artmasına katkı sunuyor.

Sağlıklı ve Organik Atıştırmalıklar

HiPP'in Organik Ahududulu Elmalı Muzlu, Organik Yulaf Elmalı Muzlu ve Organik Şeftali Elmalı atıştırmalıkları, zengin tahıl ve vitamin kaynağı olmasının yanı sıra tam tahıl içeriği ile sindirime de yardımcı. Öğün araları için uygun ve sağlıklı olan bu atıştırmalıklar ilave şeker içermiyor. Şeker içeriği, içerisindeki organik elma suyu konsantresi, organik muz tanecikleri, organik şeftali suyu konsantresinden geliyor. İçeriğinde süt bileşeni, yumurta ve soya proteini de bulunmayan ürünler, organik tam tahıllı buğday, yulaf ve pirinç patlaklarından yapılıyor. HiPP, ürünleri BIO sertifikalı, GDO'suz ve sanayi bölgelerinden uzak özel organik çiftliklerde yetiştiriliyor.

TESİSAT YALITIMINDA KONFORU VE TASARRUFU ARTIRAN ÇÖZÜMLER İZOCAM'DA

İklimlendirme sistemleri İZOCAM güvencesinde!

Sahip olduğunuz tesisatın yüksek verimle çalışmasının en önemli koşullarından biri, tüm sistemin doğru şekilde yalıtılmasıdır. İzocam'ın tesisat yalıtımına özel geliştirdiği çözümler, yüksek verim için tam kontrolün sizin elinizde olmasını sağlıyor.

İZOCAM VANA ÇEKETİ

İZOCAM KLİMA LEVHASI CANYÜRÜ

İZOCAM KLİMA SİLTESİ CANYÜRÜ

İZOCAM PEFLER POLİETİLEN

İZOCAM PREFABRİK KLİMA KANALI CANYÜRÜ

İZOCAM ELASTOMETRİK KAUCUK

İZOCAM KLİMA LEVHASI TASYÜRÜ

İZOCAM SANAYİ SİLTESİ TASYÜRÜ

İZOCAM AKUSTİK CANYÜRÜ

İZOCAM SANAYİ LEVHASI TASYÜRÜ

İZOCAM PREFABRİK BORU CANYÜRÜ

İZOCAM PREFABRİK BORU TASYÜRÜ

Çevreye Duyarlı Sızdırmazlık Profilleri

Dünyada toplam 13 üniversite ile gerçekleştirdiği Ar-Ge projeleri ile bilinen ve otomotiv endüstrisi için 1977 yılından bu yana sızdırmazlık profili üreten **Standard Profil Grubu**, Düzce Üniversitesi ile gerçekleştireceği proje ile ağaç ve bitkilerin hammaddede olarak kullanılmasıyla elde edilen nano selüloz ve ligninden "Çevreye Duyarlı Sızdırmazlık Profilleri" üretmeyi hedefliyor. Standard Profil Grubu Ar-Ge Direktörü Dr. Ali Erkin Kutlu, Standard Profil Grubu'nun fiziksel ve toplumsal çevreye saygılı bir yaklaşımla sanayi-toplum ilişkisine önem verdiğini belirtirken, Düzce Fabrikası Genel Müdürü Teoman Yücel, bu protokol ile Düzce Üniversitesi'nin çevre ve sağlık alanlarında bölgesel kalkınma odaklı misyon farklılaşması ve ihtisaslaşması programına ortak olduklarını belirtti.

Mobilya Sektöründe Bir İlk

Koleksiyon Mobilya, 2016 yılında başladığı Çevresel Ürün Beyanı (EPD) Proses Sistemi kurulumu çalışmalarını tamamladı. Marka, ofis mobilyaları sektöründe ilk defa uygulanan sistem sayesinde üretim sayısı 2500'ün üzerindeki herhangi bir ürününe uluslararası onaylı EPD alınmasını iki gün gibi kısa bir sürede sağlayacak. Koleksiyon Mobilya Fabrika Müdürü Bülent Albayrak, müşterilerinin talepleri doğrultusunda kendilerine EPD çevresel performans beyanını da uluslararası bağımsız doğrulanmış olarak verebileceklerini söylerken, Metsims Sustainability Consulting kurucusu Dr. Hüdayi Kara firma için kurulan sistemin mobilya sektöründe dünyada da ilk ve tek olduğunun altını çizdi.

Akdeniz'i En Çok Türkiye Kirletiyor

Plastik Sanayicileri Derneği (PAGDER) verilerine göre, Türkiye'de 2015'te 80,8 kilogram olan kişi başı plastik tüketimi üç yılda %11,5 arttı ve geçen yıl 90,1 kilograma ulaştı. Plastik kirliliğine çözümün geridönüşüm olduğunu vurgulayan IFAT Eurasia Proje Müdürü Namık Sarıgöl, "Plastik kullanımı artışını sürdürüyor. Bu tüketim geridönüşüm ile olumlu yöne çevirebilir. Bu hem ekonomiye hem de çevreye çok

büyük katkı sağlar. Türkiye'de 1439 firma plastik geridönüşümü üzerinde faaliyet gösteriyor. Ancak Türkiye'nin potansiyeli çok daha yüksek" dedi. WWF'nin Akdeniz'deki kirliliğin ulaştığı seviye hakkındaki çarpıcı raporu da Akdeniz'i en fazla kirleten ülkenin Türkiye olduğunu ortaya koyuyor. Rapora göre Türkiye'den günde 144 ton plastik atık Akdeniz'e atılıyor.

Baymak'tan PV Hesaplama Aracı

Baymak, güneş enerjisi konusunda geliştirdiği PV Hesaplama Aracı ile evinizde veya işyerinizde kaç kilovat elektrik üretebileceğinizi kolayca hesaplamanızı sağlıyor. Binanın yönü, çatı eğim oranı, ortalama elektrik faturası ve bulunduğu ili girerek kolayca sonuca ulaşabileceğiniz PV Hesaplama Aracı ile kaç kilovatluk güneş enerjisi santralına ihtiyacınız olduğunu ve kaç kilovat saat tüketim yaptığınızı saniyeler içerisinde görebiliyorsunuz. www.baymak.com.tr üzerinden ulaşabileceğiniz PV Hesaplama Aracı üzerinden sistem kurulumu konusunda destek almak için bilgi formunu göndermeniz yeterli.

Türkiye'nin LEED Gold Sertifikalı İlk Klima Santral Fabrikası

Fabrikalar, alışveriş merkezleri, şehir hastaneleri gibi dev projelerin iklimlendirmesini sağlayan klima santralleri sektöründe faaliyet gösteren **Systemair HSK**, LEED Gold Sertifikası'na sahip ilk klima santral fabrikasının resmi açılışını Eylül ayında gerçekleştiriyor. Dilovası Makine İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nde yaklaşık 28 bin metrekare alana kurulu yeni fabrikanın, özellikle Ortadoğu ve Balkanlar için üretim üssü olması planlanıyor. Endüstri 4.0'a uyumlu altyapısı ile hedef pazarların ihtiyaçlarına uygun özelleştirilmiş ürünler üretme imkanı tanıyan fabrika, Systemair HSK'nın operasyonel verimliliğini ve uluslararası standartlara uygun ürünler üretme kapasitesini de artıracak.

18.483 Çalışana
ENKA
Davranış Kuralları
Tedarikçi Davranış
Kuralları ve Yolsuzlukla
Mücadele Eğitimi Verildi

Yerel
Tedarikçilerden
Satın Alım Oranı
%46 Olarak
Gerçekleşti

Sıfır Kaza
En Güçlü ve
Değişmez
Politikamızdır

53 milyon insan-saatlik
çalışma süresince
çalışanlarımıza toplam
1 milyon insan-saat'ten
fazla ÇGS eğitimi verildi

Toplam
7,5milyon
İnsan-Saat
Eğitim
Verildi

2.250 insan-saat sosyal
beceri eğitimi verildi

6 Dilde
Hizmet Veren
ENKA
Etik Hattı
Çalışmaya
Başladı

İŞİ İYİ VE
DOĞRU YAPMAK

ÇALIŞANA
DEĞER VERMEK

ÇEVRESEL ETKİYİ
AZALTMAK

TOPLUMU
KALKINDIRMAK

8.320
İnsan - Saat
Eğitim
Verildi

Mühendislik mesleğinin
gelişimi ile ilgili eğitimler
verildi.

LEED
Sertifikalı
Projelerin
Sayısı
14'e Ulaştı

Ana faaliyet alanları ve en çok çevresel etkilere
görüldüğü alanlar dikkate alınarak geniş bir
kapsam belirlendi. Gerek karbon ayakizi ge-
rekse su tüketimi ölçümleri bu kapsama dahil
olan şirket ve projelerde yürütüldü.

ENKA
Okullarında
Sürdürülebilir
Kampüs
Programı
Başlatıldı

53,87
Milyon TL
Gönüllü
Toplumsal
Yatırım
Gerçekleştirildi

ENKA Spor Kulübü'nün 1.250 lisanslı
sporcusu ve branşlarında uzman 80
antrenörü ulusal ve uluslararası
müsabakalarda yer almaktadır.

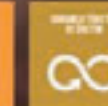
Bu ilandaki veriler, ENKA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORU 2017'den alınmıştır.

ENKA, Sürdürülebilirlik Stratejisi ile aşağıdaki Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini desteklemektedir.

www.enka.com

ENKA

Engineering for a Sustainable Future

Garanti'den Zorlu'ya "Yeşil Kredi"

Garanti Bankası, Zorlu Enerji'ye sağladığı 10 milyon dolar tutarındaki kredinin faizini şirketin sürdürülebilirlik performansına endeksleyerek Türkiye'nin ilk **Yeşil Kredi** anlaşmasını gerçekleştirdi. Bu tutar Zorlu Enerji'nin işletme sermayesi ihtiyaçları için kullanılıyor. Konuyla ilgili bilgi veren Garanti Bankası Genel Müdür Yardımcısı Ebru Dildar Edin, ilk defa bir şirkete işletme kredisi olarak verilen Yeşil Kredi'nin yurtdışından bir fon kullanmadan kendi kaynaklarıyla sağlandığını söyleyerek, "Bu kapsamda ülkemizde sürdürülebilirlik alanında iyi performans gösteren şirketlerin Yeşil Kredi'ye ilgi göstereceğine ve mevcut kredisini yeşil kredi yapısına çevireceğine inanıyoruz" dedi. Zorlu Enerji CEO'su Sinan Ak ise açıklamasında, sadece Türkiye'de değil ilk defa dünyada da ilkler arasında yer alan bu anlaşma ile bir yandan Zorlu Enerji'nin çevresel, sosyal ve yönetim alanındaki performansını iyileştirirken bir yandan da sürdürülebilir bir şirket olarak finansman maliyetlerini aşağı çekmiş olacaklarını ifade etti.

Boğaziçi Üniversitesi'nden Zararsız Pestisit

Boğaziçi Üniversitesi Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Necla Birgöl İyison, pestisitler (zirai ilaç) üzerine yürüttüğü bir araştırma kapsamında Akdeniz bölgesinde orman örtüsüne zarar veren bir böcek türünün kontrol altına alınması amacıyla yeni bir pestisit geliştirilmesi yönünde adımlar attıklarını kaydetti. Dr. İyison, TÜBİTAK destekli araştırma kapsamında Akdeniz bölgesindeki çam ormanların üç-dört yılda bir patlama yaparak ciddi zararlara neden olan Çam Kese Kurdu adı verilen böcek türünü laboratuvarında detaylı biçimde incelediklerini ve hücre zarındaki

İkinci Nesil Elektrikli Kamyonlar

Renault Trucks, 3,5 ile 26 ton arasındaki şehir içi kullanımında ideal, ikinci nesil elektrikli araçlarını sunuyor. Renault Trucks D ve D Wide Z.E. modelleri, Renault Trucks'ın Blainville-sur-Orne'da bulunan tesisinde üretilerek 2019'da piyasaya sunulacak. Renault Master Z.E. ise 2018 yılında satışa başlayacak. Renault Trucks'a göre şehir içi taşımacılık alanında hava kirliliği ve gürültü sorunlarının kesin çözümü, elektromobilité. Bu nedenle Renault Trucks, elektrikli araçların kullanımı, batarya, şarj istasyonları ve özel bakım gereklilikleri ile ilgili önemli noktaları geliştirmek üzere 10 yıl boyunca müşteri ve iş ortaklarıyla birlikte saha testleri gerçekleştirdi. Gerçek çalışma ortamında sürdürülen bu testler sayesinde de, müşteri ve iş ortaklarının elektrikli teknolojiyi kendi müşterilerine kabul ettirmelerine olanak sağladı.

bir almaç proteinin yapısı üzerinde çalıştıklarını ifade etti. Dr. İyison, laboratuvar çalışmaları kapsamında sadece bu böcek türüne zarar verecek ve diğer memeliler ile böcekler üzerinde etkili olmayacak bir pestisit geliştirmeyi amaçladıklarını belirterek, tarım ve zirai alanda kullanılan zararlı kimyasallara alternatif oluşturabileceklerini sözlerine ekledi.

BountoGreen Londra'da

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin elektronik atıkların geridönüşümü için başlattıkları BountoGreen adlı proje, Londra'da düzenlenen "**Conflicts of an Urban Age**" sergisine Türkiye'den seçilen tek üniversite projesi oldu. BountoGreen, Boğaziçi Üniversitesi'nin tüm kampüslerinde 2015'te başlatılmış ve üç ayda 1 ton 650 kg e-atık geridönüşümü kazandırılmıştı. BountoGreen ekibi, toplanan her ton e-atık için kampüsteki bir manuel musluğu, %60 su tasarrufu sağlayan sensörlü musluklarla değiştirdi. Ekip, İnşaat Mühendisliği 2016 lisans mezunu Mehmet Ali Hakan, Çevre Bilimleri Enstitüsü Çevre Teknolojileri 2018 yüksek lisans mezunu Tuğçe Sakalioğlu, Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Deprem Mühendisliği Bölümü doktora öğrencisi Aslıhan Yolcu ve Felsefe Bölümü yüksek lisans öğrencisi Gizem Tırlı'dan oluşuyor.

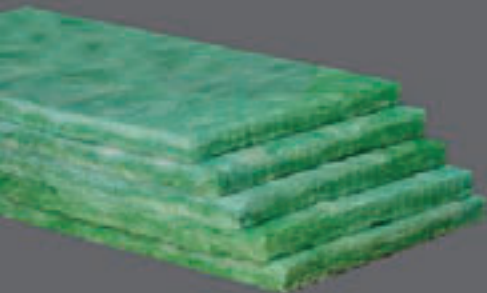
ODE STARFLEX

ECO AKUSTİK LEVHA

ISI, SES VE YANGINA KARŞI YENİ NESİL YALITIM

Üstün ses ve ısı yalıtımı performansı ile yaşam alanlarına konfor katar.

www.ode.com.tr

ODE[®]
INSULATES THE FUTURE

“Trafolar Konuşuyor”

Bursa, Balıkesir, Çanakkale ve Yalova’da 3 milyonu aşkın aboneye hizmet sunan **Uludağ Elektrik Dağıtım A.Ş.** (UEDAŞ) hizmet bölgesinde sürdürdüğü “Trafolar Konuşuyor” projesi ile toplumsal farkındalığı artırmayı hedefliyor. Pilot bölge olarak belirlenen Bursa’da yer alan bir trafo binasına “Yenilenebilir Enerji ile Geleceğe” mesajı verilen proje kapsamında, alternatif enerji kaynaklarının yaygınlaşmasını ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesini amaçlanıyor. UEDAŞ, ayrıca çocuklara bilinçli enerji kullanımı ile ilgili yıl boyunca eğitim ve seminerler veriyor. Dört ilde belirlenen 30 trafoda boyama çalışmaları devam eden projenin çeşitli kurumlarla da işbirliği yapılarak ulusal çapta yaygınlaştırılması planlanıyor.

Eskişehir Kıymetlidir!

Eskişehir’in Tepebaşı ilçesinde yapılması planlanan Alpu Termik Santrali ve Kömür İşletmesi için daha önce 15 Ağustos’ta yapılacağı duyurulan özelleştirme ihalesi 17 Ekim’e ertelendi. Verilen tüm izin ve işlemler hakkında dava açılan proje, döviz üzerinden alım garantisizlikle özel sektöre devredilecek. **TEMA Vakfı**, 1/100.000 ölçekli Eskişehir Çevre Düzeni Planı değişikliği, çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) olumlu kararı ve Toprak Koruma Kurulu kararı hakkında dava açarak, termik santralin yer seçimi sürecindeki yanlışlardan projenin teknik eksiklerine ve hatalarına dikkat çekti. TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç, “Proje yer seçimi olarak iki temel yanlış barındırıyor; birincisi **Alpu Ovası**’nın ‘büyük ova’ olması, ikincisi de maden sahası içinde 1. derece arkeolojik sit alanları bulunmasıdır. Diğer yandan bölge için önemli bir simge olan, 5.000 yıldır bilinen ve kullanılan lületaşı rezervlerinin büyük bölümü Eskişehir sınırları içinde bulunuyor. Projenin kül depolama sahalarının yapılacağı bölgede lületaşı rezervleri var. Önemli bir kültür mirasımızı kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyayız. Ayrıca bu bölge su varlıkları açısından da kırılgan özellikler gösteriyor. Buna rağmen termik santral gibi çok büyük miktarlarda su tüketen

bir projenin burada yapılması planlanıyor. Bu durumun su varlıklarına ciddi tehdit oluşturacağını düşünüyoruz” dedi. Ayrıca ÇED süreci ile ilgili aksaklıklara da değinen Deniz Ataç, “ÇED raporunda güvenli madencilik faaliyeti açısından kritik olan hidrojeolojik çalışmaların henüz tamamlanmamış olduğu belirtiliyor. Ayrıca atık su, kömür, kül depoları ve maden sularının drenajı ile ilgili sorunlara değinilmiyor. Yeraltından kömürün çıkarılması için yapılacak susuzlaştırma çalışmalarına dair açık ifadeler yer verilmediği görülüyor; yeraltından çekilecek suyun miktarı, Porsuk Nehri’ne boşaltılacağı yerde ne tür arıtma tekniğinin uygulanacağı gibi bilgiler eksik. ÇED raporu bu haliyle çevresel etkileri ve alınacak önlemleri ortaya koymuyor ve önemli eksiklikler var” ifadelerini kullandı.

2040’ta Metabolik Bisiklet Ağı

WRI Türkiye Sürdürülebilir Şehirler ile Hollandalı mimarlık/planlama firması **FABRICATIONS**, 2040 yılını hedefleyen “İzmir **Metabolik Bisiklet Ağı**” stratejisi üzerine görüş almak için İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin ev sahipliğinde İzmirli paydaşlarla bir araya geldi. Proje ile 2040 yılına yönelik bir strateji hazırlanarak İzmir’de önümüzdeki yıllarda yapılması planlanan bisiklet yollarına, kentin strateji ve projeleri ile uyumlu olacak

şekilde başka işlevler kazandırılarak kaynakların daha verimli kullanılmasının teşvik edilmesi amaçlanıyor. Metabolik Bisiklet Ağı yaklaşımının hayata geçmesi halinde İzmir’de olması beklenen değişiklikler ise şöyle: Daha temiz hava, daha az gürültü kirliliği, azalan trafik, azalan trafikte bekleme süresi, turizm faaliyetlerinin artması, arsa değerinin artması, daha nitelikli kamusal alanlar ile daha fazla miktarda işlenen ve toplanan atık.

Optimum ışık, etkin güneş kontrolü

Şişecam Temperlenebilir Solar Low-E Cam Nötral 50/27

Ofis, hastane, otel ve AVM projelerine özel çözümler sunuyor. Optimum ışık geçirgenliği, maksimum güneş kontrolü ve etkin ısı yalıtımının yanı sıra temperlenebilirlik özelliğiyle yaşam alanlarının emniyet ihtiyacını karşılıyor.

844 9 872

www.siseecam.com.tr

ŞİŞECAM

**TEMPERLENEBİLİR
SOLAR LOW-E CAM
NÖTRAL 50/27**

Doğayı Seven Çocuklar için YesilCocuk.com

Çocuklar için doğal yaşam haberleri ve yararlı bilgilerin yer aldığı YesilCocuk.com sitesinin kurucusu Aslı Dede, aynı zamanda yeşil etkinlik, atölye ve sosyal sorumluluk projeleri de geliştiriyor. Ekolojik yaşama ilgisi, pazarlama iletişimi bilgisi ve deneyimi ile 2006 yılından bugüne yeni fikirler üretiyor.

Türkiye'nin 2006 yılında kurulan ilk doğal organik ürün e-ticaret sitesinin kurucularından Aslı Dede, öğrendiklerini paylaşmak için 2011 yılında Yeşil Yaşam radyo programlarını hazırlayıp sunmaya başladı. Konukları ile birlikte "Türkiye'de ve dünyada yeşil yaşam için neler yapılıyor? Biz neler yapabiliriz?" sorularının cevaplarını aradı. Dört yıl boyunca hafta içi her gün devam eden programın her ay sürekli konuklarından biri de EKOIQ ile Barış Doğru oldu.

"Daha iyi bir dünya için değişimi çocuklar yaratacak" düşüncesiyle çocuklara yönelik projelere öncelik vermeye karar veren Dede, bu yolda ilk adımı 2017 yılında YesilCocuk.com sitesini yayına hazırlayarak attı.

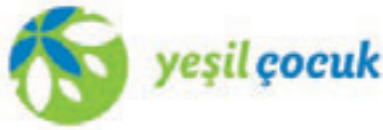
2018 yılında ise Karnaval Media Group kanallarından radyo BabyJoy'da Yeşil Çocuk programını hazırlayıp sunmaya başladı. Aynı yıl, doğal yaşam için çocukları ve büyükleri buluşturan ilk Yeşil Çocuk Festivali'ni düzenledi. Doğa dostu ürünler, doğal yaşam çocuk atölyeleri ve uzmanlarla söyleşilerin yer aldığı festival gelişerek devam ediyor.

10 yılı aşkın süredir doğal organik yaşam için çalışan Aslı Dede, Yeşil Çocuk projesine gelişini şöyle anlatıyor: "Kendi sesimizi duyamaz olduk, birbirimizi nasıl duyalım ki? Günümüzde çocukların ve yetişkinlerin en önemli sorunu odaklanamamak, duymamak, dinleyememek. İnsana ve dünyaya en zarar veren kopuş doğadan uzaklaşmak. Eğitimci David Sobel'in de

YeşilCocuk.com Sitesinde Neler Var?

Çocuklarına iyi ve sağlıklı bir yaşam sağlamak isteyen ebeveynler, doğa dostu seçeneklere YeşilCocuk.com sitesinden ulaşabilir. Sitede organik beslenme, doğal oyuncak, cilde zarar vermeyen giyim, bakım, temizlik ve çocukla doğal tatili gibi birçok konuda bilgi yer alıyor. Çocuklarının doğal yaşamı tanıması için düzenlenen etkinlikler, eğitimler, kamplar, atölyeler ve yararlı bilgiler var. Beslenme, Sağlık, Bakım, Oyun, Eğitim, Çevre, Enerji, Dönüşüm, Etkinlik, Ev, Bahçe, Tatil, Giyim, Sivil Toplum ve Alışveriş bölümleri bulunan sitenin bültenine üye olarak yenilikleri e-posta adresinizden de izleyebiliyorsunuz.

Yeşil Çocuk Festivali ile Çocuklar ve Büyükler Doğal Yaşam için Buluşuyor

Doğa dostu ürünler, doğal yaşam çocuk atölyeleri ve uzmanlarla söyleşilerin yer aldığı Yeşil Çocuk Festivali, farklı zaman ve mekanlarda gerçekleşen gezici bir festival. Festivalde doğal organik

sertifikalı ürünlerin olduğu "Yeşil Pazar", çocukların doğal yaşamı eğlenerek öğrendiği "Yeşil Atölye", ebeveynlerin doğal beslenme ve sağlık konularında bilgilendiği "Yeşil Söyleşi" bölümleri bulunuyor.

dediği gibi, çocuklara dünyayı kurtarma görevi vermeden önce, onların doğayı sevmesine izin verelim. Doğayı seven çocuk, öz doğası ile de barışık olur ve yeryüzündeki tüm canlıları sever. İnsan sevince korur zaten."

"Yeşil Bir Yol Açıldı Önüme ve Yürümeye Başladım"

Yıllar önce bir dostu "Bir renk olsan hangisi olurdu?" diye sorunca hiç düşünmeden "yeşil" diye cevap vermiş. Nedenini ise "Çünkü doğal, samimi, güvenilir, huzurlu ve özgür olanı ifade ediyor benim için yeşil" diye açıklamış. "O gün olmayı seçtiğim rengin hayatımda böyle etkili olacağını bilmiyordum. Bir gün önüme yeşil bir yol açıldı ve ben de o yolda yürümeye başladım" diyor.

İÜ Kamu Yönetimi lisans ve Tanıtım Halkla İlişkiler yüksek lisans mezunu Dede, ABD'de GWU Uluslararası Halkla İlişkiler Sertifika Programı'na katıldı. Türkiye'nin ilk kurumsal dijital ve e-ticaret projelerinin kuruluşunda iş ve ürün geliştirme, pazarlama ve operasyon yönetimi konularını

da çalıştı. Üniversitede online pazarlama ve e-ticaret eğitimleri verdi.

Çocukların Doğayı Sevmesi için Ne Yapıyoruz?

Yeşil yaşam için çalışma sürecinin merakla başladığını söylüyor. "Meraklı, paylaşımcı ve esinlendirici olmayı seviyorum. Ekolojik yaşama ilgisi olan iki arkadaşla birlikte, 2006'da Türkiye'nin ilk organik ürün e-ticaret sitesini hazırladım. Doğa dostu üreticiler, çiftçiler, sivil toplum kuruluşu çalışanları, yazarlar ve akademisyenler ile tanıştım. Öğrendiklerimi paylaşmak istedim ve 2011'de yeşil yaşam içerikli radyo programlarına başladım".

Bir 23 Nisan günü radyoda Eko-tim üyesi ilkökul öğrencileri konuğu olmuş: "Çocuklar o gün 'temiz ve coşkulu bir dünya' istediklerini söylediklerinde 'peki biz ne yapıyoruz?' sorusu aklıma takıldı. 'Çocuklar için doğal yaşam haberleri ve yararlı bilgilerin paylaşıldığı bir web sitesi olsa ne iyi olur?' diye düşündüm ve böylece YeşilCocuk.com fikri oluştu. Doğa ile bağ kurmak, kendi doğamız ile

Yeşil Çocuk Her Pazartesi- Cuma Radyo BabyJoy'da

Karnaval BabyJoy radyosunda, bebek gelişimine ve annelere yardımcı programlara, dinlendirici müziklere yer veriliyor. Oyun Zamanı, Ayşe Öner'le Annelik Sanatı, Uykudan Önce, Yeşil Çocuk, Anneler Anlatıyor, Araştıran Anneler programları, anne ve bebekler için keyifli müzikleri ile BabyJoy gün boyu yayın yapıyor.

Aslı Dede'nin hazırlayıp sunduğu Yeşil Çocuk programı, her Pazartesi ve Cuma (tekrar) 11.00-12.00 arası yayınlanıyor. Karnaval.com Podcast sayfasından arşive ulaşip, istediğiniz zaman tüm programları dinleyebiliyorsunuz

bağ kurmamızı sağlıyor. Doğadan uzak büyüyen çocuklar, öz doğalarına da uzak büyüyor. Doğada zaman geçirdikten sonra kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Bu duygudan uzak büyüyen çocuklar sizce yeterince mutlu ve yaratıcı olabilir mi?" Her yönden bilginin aktığı, tüm ilginin dijital ekranlarda olduğu bir yaşamda çocukların odaklanma, dikkat ve hiperaktivite sorunu yaşaması çok doğal diyor Dede: "İç sesimizi duyamaz olduk. Bedenimize ve ruhumuza yabancılaştık. Şehirlerde çocukların yaşamı hissedebilmesi ve farkındalıklarının gelişmesi için çocuk yogası seçeneklerinin artmaya başladığını görüyoruz. İnsanlarla iyi iletişim kurabilmek için, birey önce kendisi ile iletişim kurabilmeli. Doğaya yakın olmak ise, kendimizi duyabilmek için oldukça etkili bir yol. Yeryüzünü tüm canlılar ile paylaştığımızı

algılamak dünyanın geleceği için de çok önemli."

Evin Bahçesinden ve Sokaktaki Ağaçlardan Başlayın

"Doğa ile bağ kurmak, çocukların bedensel ve zihinsel gelişimlerini olumlu etkiliyor. Doğayı koruma bilinci kazanan çocuklar, daha iyi bir gelecek ve temiz bir dünya için çalışmanın önemini anlıyor" diyor Dede. "Yeşil Çocuk 3D felsefesini öneriyor: Değişim, Dönüşüm, Davet. Farkındalık ile **Değişim** başlayacak. Değişim ile birlikte **Dönüşüm** oluşacak. Dönüşen çocuklar ve yetişkinler olarak herkesi doğa ile bağ kurmaya **Davet** edeceğiz" diye devam ediyor.

Eğitimci Sobel, Çocuklara *Doğa Eğitimi*nde *Kalbin Yeri: Ekofobiye Aşmak* adlı kitabında şöyle diyor: "Eğer çocukların gelişmesini, gerçekten güçlenmelerini istiyorsak, o zaman dünyayı kurtarmalarını istemeden önce onu sevmelerine izin verelim."

Çocukların doğayı sevmesi için, evinizin bahçesinden ve sokağınızdaki ağaçlardan başlayabilirsiniz.

Çocuklar için yeşil, ekolojik, sürdürülebilir yaşam haberleri ve önerilerinizi Yeşil Çocuk ile paylaşmak veya birlikte proje üretmek isterseniz:

www.yesilcocuk.com

facebook / instagram / twitter : @yesil-cocukcom

HiPP'ten Temizlik ve Bakım Mendilleri

 PEG, Paraben içermez

HiPP Babysanft, bebek kadar narin olmayan her şeyden arınmıştır. Alerji riskleri karartılıkla minimize edilerek uçucu yağlar, paraben, mineral yağlar ve diğer tüm istenmeyen maddelerden arındırılmıştır. Değerli organik badem yağı içeren HiPP Babysanft ürünleri cilt tarafından iyi tolere edilerek hassas bebek cildinin bakım ve korunmasını sağlar. Tüm HiPP Babysanft ürünleri diğer bütün HiPP Bebek ve Çocuk ürünleri gibi titizlikle üretilmiştir.

Sahsen garanti ederiz.

Oliver Hipp *Stephan Hipp*

/hipp_turkiye

/HiPP Türkiye

www.hipp.com.tr

Bir İhtimal Daha Var, O da Oyun Oynamak mı Dersin?

Son yıllarda gitgide daha çok, sosyal fayda amacıyla üretilen oyunlar görüyoruz ve bunlar sosyal değişim için katalizör görevi de üstleniyorlar. Aşk, zorbalık ve intihar gibi ağır gerçekliklerle duygusal olarak başa çıkmaktan, ülkeler arası siyasi krizleri hicveden ve hatta çözüm önerilerini senaryolarına ekleyen oyunlara kadar, alışlagelenden çok farklı oyunlar artık çok kolay bir şekilde ulaşılabilir hale geliyor.

 SHERPA, sherpa.digital

S atranç, dama, go... Her biri yüzlerce yıllık geçmişe sahip, tasarlandıkları günden bu yana milyonlarca kişinin oynadığı, etraflarında bir kültür inşa edilen ve insanlığın kolektif bilincine katkıda bulunan oyunlar. Ancak “oyun” denince kimsenin aklına da gelmezler, keza onlar zihin açıcı, öğrenmeyi geliştiren, düşünce yapımızı dönüştüren ve akli melekelerimize seviye atlatan “**zihin egzersizleri**” olarak kabul görürler. Diğer yanda ise Batı dünyasında “videolu oyun”, bizde ise “bilgisayar oyunu” olarak bilinegelen, genellikle de “boş vakit

öldürücü, tekrara dayalı, anlamsız ışık oyunları” olarak tanımlanan oyunlar vardır.

Bu ayırım aslında aşağı yukarı 1958 yılında fizikçi William Higinbotham’ın yarattığı “ilk video oyunu”nun hayatımıza girmesiyle oldu. Bu gelişmeden sonra, oyun kavramı başka bir hal aldı, biraz önce saydığımız pozitif etkileri giderek azalmaya başladı, oyunlara zihin açan egzersizler olarak bakılması devri de sona erdi. İlk oyun konsolu olan “Magnavox Odyssey” 1972 yılında ABD’de satışa sunulmuştu. Elektronik oyunların yaşam

döngülerinde bir devrim niteliği taşıyan bu gelişmenin ardından Space Invaders ve Pacman gibi oyunlar, 1970’lerde başlayan bu rüzgarı 80’lere taşımaya başardı ancak ABD oyun piyasasının yaşadığı kriz sebebiyle 1983 yılında çoğu konsol ve oyun üreticisi pazara veda etti. Neyse ki Japon dostlarımız bu alanı ele geçirdi ve SEGA, Nintendo ve SONY gibi devler, bu oyun geleneğini devam ettirerek uzun bir süre piyasaya hakim oldular.

İşte bu, aşağı yukarı 20 sene boyunca, oyun kavramının “zihin geliştirici, stratejiye dayalı egzersiz”lerden,

“boş vakit öldürücü, tekrara dayalı, anlamsız ışık oyunları”na evrilmesine yol açtı. 1990’ların sonları ve 2000’ler ile birlikte Batı kültürünün hakim olduğu coğrafyalarda alım gücünün artmasıyla birlikte, hem oyun pazarı daha önce görülmemiş bir patlama içinde buldu kendini hem de artan donanım güçleri ile her açıdan daha gerçekçi oyunlar yaratılmaya başlandı. Bu bir yandan arkaplanda çalışan çok gelişmiş parametreler ve algoritmalarla kompleks oyun kurgularının gerçeğe dönüşmesine, diğer yandan ise benzeri görülmemiş gerçeklikte grafik tasarımların bu oyunlara entegre edilebilmesine olanak sağladı.

Gelişen Teknoloji ile Birlikte Alevlenen Tartışma: Gerçekçi Oyunlar

İlerleyen teknoloji ile birlikte gerçekçi görüntülerle donatılan ve gerek hikaye gerekse görsel dil açısından hayatla daha iç içe geçen oyunların yanı sıra, hedef kitlenin yaş ortalamasının da sürekli düşüyor olması sosyal tartışmaları başlattı. Hayatlarının hiçbir anında böylesi bir deneyime maruz kalmamış ebeveynler, en büyük görevlerinin yüzlerce yıllık köhne eğitim sistemini ayakta tutmak olduğunu düşünen

eğitimciler, her şeyi herkesten iyi bildiklerini düşünen politikacılar, kendilerini her konu hakkında konuşmak zorunda hisseden medyatik isimler, araştırma okumak/yapmak yerine kendi kısıtlı gözlemlerine dayalı sonuçlara varmaya eğilimli psikologlar, bu oyunların çocuklar üzerindeki etkilerine, gelecekte yol açması muhtemel kültürel değişimlere ve “bağımlılığa” dönüşen bu kültürün insanlığın geleceğini tehdit edebilecek toplumsal sonuçları üzerine koca koca laflarla, hiçbir aksiyon planına varmayan bir tartışmaya başladılar.

Her ne kadar artan iletişim olanakları ve sosyal medyanın modern yaşama olan etkileri kadar çok tartışılmasa da, oyunların da modern kültürü ve hayatlarımızı en az on-

Oyunlar doğaları gereği, açık ve anlamlı hedefler, çoklu amaçlar, mantıklı bir puanlama sistemi, ayarlanabilir zorluk seviyeleri ve rastgele sürpriz unsurları gibi, aslına bakınca iyi bir eğitim sisteminin sahip olması gereken her şeye sahipler.

lar kadar etkilediği su götürmez bir gerçek. Ancak unutulmaması gereken bir nokta da şu: Oyunlar doğaları gereği, açık ve anlamlı hedefler, çoklu amaçlar, mantıklı bir puanlama sistemi, ayarlanabilir zorluk seviyeleri ve rastgele sürpriz unsurları gibi, aslına bakınca iyi bir eğitim sisteminin sahip olması gereken her şeye sahipler.

Son yıllarda ise gitgide daha çok sosyal fayda amacıyla üretilen oyunlar görüyoruz ve bunlar sosyal değişim için katalizör görevi de üstleniyorlar. Aşk, zorbalık ve intihar gibi ağır gerçekliklerle duygusal olarak başa çıkmaktan, ülkeler arası siyasi krizleri hicveden ve hatta çözüm önerilerini senaryolarına ekleyen oyunlara kadar, alışlagelenden çok farklı oyunlar artık çok kolay bir şekilde ulaşılabilir hale geliyor.

Sosyal ve Kültürel Faydaya Odaklanan Oyunlar

Bugün adına “ciddi oyun” (*serious gaming*) denen bir kavramla karşı karşıyayız. Tıpkı dünyada 1960’larda televizyonun eğitim, toplum mühendisliği ve bilginin yayılması için kullanıldığı gibi, elektronik oyunlar da bugün savunma, tıp, politika ve eğitim alanlarında bu kavram ışığında kullanılıyor. Öğretme ve öğrenme aksiyonlarını odağına alan bu yaklaşım, bir bakıma artık tamamen “bağlantıda” olan modern toplumlar için kaçınılmaz bir opsiyon olarak masada duruyor. Bu öyle bir opsiyon ki, bugün Avustralya, Kanada ve ABD hükümetleri resmi olarak bu konuda çalışan araştırma ve geliştirme birimleri kurmuş vaziyettedir.

Örneğin Avustralya hükümeti, insanların birer tüketici olarak haklarını öğrenmelerine yardımcı olacak bir oyun tasarlayıp vatandaşlarının kullanımına açarken, Kanada hükümeti ise Kraliyet Hava Kuvvetleri personelini eğitmek için “ciddi oyunlar” yöntemini kullanıyor. Bire-

bir simülasyonlar ve tehlike senaryolarıyla donatılan oyunlarla eğitilen personel, göreve başladığında adaptasyon sürecini çok daha kısa sürede aşıyor. Kanada devletinin resmi düşünce kuruluşu Horizons bu yöntemin daha farklı alanlarda ve amaçlarla nasıl uygulanabileceğini öğrenmek için araştırmalarını sürdürüyor. Obama yönetimindeki ABD ise, federal kurumların personel eğitimi ve vatandaşlarla politika konuları hakkında iletişim kurmak için video oyunları kullanma kararı almıştı.

Bunların yanı sıra oyun sektörünün içinde bulunduğu bu dönüşümü körikleyen bir başka girişim daha var: **Games For Change (G4C)**. 14 yıldır devam eden bu organizasyon, oyunların insanlar arası etkileşim, hikaye paylaşımı ile sağlanan empati, yaratıcılık ve doğal iletişim yönlerini öne çıkarmayı ve politik, ekonomik, kültürel açılardan sosyal faydaya odaklanan oyunların desteklenmesi amacını güdüyor. G4C yönetim kurulunda bulunan **Asi Burak**, 2007 yılında geliştirdiği “**Peacemaker**” ile belki de sosyal fayda güden oyunlar arasında en büyük etkiyi sağlayan isim oldu.

“Bana Barışı Getirecek Oyunu Tasarlayabilir misin Abidin?”

Kendisi İsrail asıllı olan Burak, Filistin ve İsraili tasarımcı ve geliştiricilerle geliştirdiği bu oyun ile iki ülke arasında yıllardır yaşanan savaş ve çatışmalara farklı bir bakış açısı getirmeyi amaçladığını söylüyor. Kurgusuyla da bu perspektifi pekiştiren oyun, her iki tarafın karşılıklı güveni sağlayamadığı her senaryoyu yenilgi olarak kabul ediyor. Karşılıklı diyalog, anlayış, özveri ve güveni odağına alan kurgusuyla her iki taraf için de çıkış yolu önerileri sunan oyun, yayımlandığı 2007 yılında büyük ses getirmiş, İsrail’de ana haber bültenlerine bile konu olmuştu. Hatta bu oyunu bizzat

Asi Burak

Karşılıklı diyalog, anlayış, özveri ve güveni odağına alan kurgusuyla her iki taraf için de çıkış yolu önerileri sunan Peacemaker adlı oyun, yayımlandığı 2007 yılında büyük ses getirmiş, İsrail’de ana haber bültenlerine bile konu olmuştu.

oynayan İsrail ordusu mensubu kişilerin oyun tecrübesini Burak’tan dinleyelim: “Şubat 2007’de, İsrail’in ünlü büyük generallerinden biri, İsrail-Filistin çatışmasının bir simülasyonunu canlı yayında oynamaya davet edilmişti. O zamanlar İşçi Partisi adına başbakan adayı olan bu isim için iyi bir fikir gibi görünüyordu... Oyunun açılışında bir intihar bombasıyla karşı karşıya kaldıktan sonra, Apache helikopter hava saldırısı ve militanların altyapısını yok etmek için bir kara hareketi de dahil olmak üzere bir dizi hamleyle karşılık verdi. Çok geçmeden, bir pop-up, İsrail Başbakanı olarak eylemlerinin Üçüncü İntifada’yı veya Filistin isyanını başlattığını söyledi. Oyunu dakikalar içinde kaybetmişti... ‘Bu oyun sizce gerçekçi mi?’ diye sordu muhabir. ‘Bu oyundan gerçeklikle

ilgili öğrenecek hiç bir şey yok’ dedi general, ‘çünkü yapılması gereken tüm doğru eylemleri gerçekleştirdim ama kaybettim’...”

Bir oyunun, kendisini savaşta ilan eden bir ülkenin seçim sürecine etki edebileceği olsa olsa bir film senaryosunda karşımıza çıkardı herhalde. Aynı şekilde etki edebiliyor olması bir kenara, süreç boyunca oynadığı rol ve başbakanlığa aday olan asker kökenli birisinin propagandasına “canlı yayında oyun oynamak” kalemini eklemesi, G4C ve “ciddi oyunlar” gibi oluşumların sadece fikirden değil, süregelen bir değişimin sonucu olarak var olduklarını gösteriyor.

Doğal Etkileşim Tasarımı ile Gitgide Büyüyen Potansiyel

Geldiğimiz noktada teknoloji bir yandan giderek daha kompleks ve gelişmiş bir hal alırken, diğer yandan ise oyun dünyasıyla girilen etkileşim de bir o kadar doğallaşmakta. Eskiden sadece oyun cihazlarına yönelik üretilen “joystick”ler yoluyla bu etkileşimi sağlarken, artık sensörlü eldiven, sanal gerçeklik gözlükleri ve oyun kurgularında yer alan tenis raketi, gitar, silah gibi objelerin yine sensörler aracılığıyla kullanılan “oyuncak” versiyonları ile oyun oynayabiliyoruz. Tıpkı bilgisayar kullanamayacak kadar küçük çocukların dokunmatik tabletlerle anında etkileşime geçebildikleri gibi, dünyanın her yerinden, her eğitim seviyesinden ve her kültüründen insanlar da bu objeler yardımıyla oyunlarla çok rahat ve doğal bir etkileşime girebiliyorlar. Bu da G4C ve “ciddi oyunlar” gibi oluşumların güçlerinin, etki alanlarının ve yaratabilecekleri sosyal fayda ve dönüşümün giderek artması anlamına geliyor. Tabii en azından teorik olarak, zira “bu topraklarda kimsenin oyun oynamaya ayıracağı vakti yok.”

SHERPA

*Yerli tohumdan
hasada
Reis'le
Anadolu
lezzeti sofrada*

Reis Tarımsal Ürünler San. ve Tic. A.Ş. GGD - Gıda Güvenliği Derneği Üyesidir.

www.reisgida.com.tr

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği
Genel Sekreteri

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Finans Sektörünün Dönüştürücü Gücü

Birleşmiş Milletler tarafından 2030'a giden yolda açıklanan Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH'ler) dünyada olduğu gibi Türkiye'de de birçok şirkete sürdürülebilirlik yolculuğunda hem rehberlik ediyor hem de bir yol haritası sunuyor. Sürdürülebilirlik çalışmalarını SKH'lerin yol göstericiliğiyle kurgulayan şirketlerin, çevresel sorumluluklarını yerine getirebildikleri gibi kurumsal itibar anlamında da rakip şirketlerden ayrışmaya başlamaları, Türk iş dünyasının sürdürülebilirlik perspektifini anlamak için önemli bir gösterge. Her geçen gün daha fazla şirketin yıllık planlama ve raporlama çalışmalarını SKH'ler ile aynı düzlemde kurgulamasını görmek ülkemiz ve dünyanın geleceği adına umut verici.

İş dünyasının SKH'lere uygun bir dönüşüm sürecine girebilmesi için dünya genelinde her yıl büyük miktarda finansmana ve geleneksel finansal araçların sürdürülebilirlik kriterleri içerecek şekilde dönüştürülmesine ihtiyaç olduğu; son birkaç yıldır küresel finans çevrelerinin üzerinde fikir birliğine vardığı önemli bir konu haline geldi.

Kısaca sürdürülebilir finans, finans sektöründe yalnız ekonomik ve kâr bazlı karar mekanizması değil aynı zamanda çevresel, sosyal ve yönetsel bakış açılarının sentezinden oluşan bir karar-aksiyon mekanizmasını da içeriyor. Bu mekanizmaların

finans kuruluşları tarafından uygulanabilmesi için birçok farklı araç mevcut. Sürdürülebilir finans bağlamında yatırım ve proje finansmanında ekonomik faktörler haricinde sosyal ve çevresel faktörlere de ciddi bir önem veriliyor. Nasıl ki SKH'ler çevresel sürdürülebilirlik konularının çok daha ötesinde, kaynak yönetimi, gıda güvenliği, insan sağlığı, sosyal adalet gibi birçok başka stratejik konuda da fayda sağlıyorsa, sürdürülebilir finans konusunda geliştirilen yeni araçlar ve yapılan çalışmalar da SKH'leri ve alt hedeflerin tamamını etkileyebilecek geniş perspektifte bir çarpan etkisine sahip.

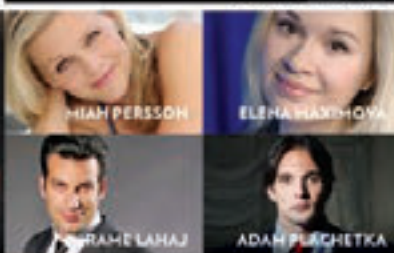
Yeni Nesil Tahviller

SKD Türkiye olarak finans sektörünün değişimi tetikleyici ve dönüştürücü etkisinin farkında olarak Sürdürülebilir Finans Çalışma Grubu'muz ile **Sürdürülebilir Finans Forumu**'nu düzenliyoruz. 2013 yılından bu yana her yıl düzenli olarak gerçekleştirdiğimiz Sürdürülebilir Finans Forumu'nda, finans sektöründeki sürdürülebilirlik uygulamalarının sektör ve ekonomi üzerindeki etkileri ile çevre, sosyal etki ve kurumsal yönetim alanlarındaki risk yönetimi konularını, finans sektörü ve reel sektör temsilcilerinin yanı sıra üst düzey kamu katılımı ile ele alıyoruz. Türk finans sektörü birçok açıdan sürdürülebilirliği iş stratejilerinin temelinde entegre edebilmiş, bu özelliği ile de öne çıkmış güçlü bir sektör. Bu bağlamda,

ülkemizin sürdürülebilir kalkınma yolculuğunun yüksek motivasyonla devam edeceğine olan inancımızla biz de, VI. Sürdürülebilir Finans Forumu'nun ana temasını "**Sosyal ve Çevresel Hedeflerle Büyüme Harekete Geçirmek: Yeni Nesil Tahviller**" olarak belirledik. Yeni nesil tahvillerin, hem yatırımcıların Türkiye'ye ilgisini artıracak yeni araçlar olduğunu düşünüyor; hem de finans sektörünün dönüştürücü gücünün etkisiyle sürdürülebilirlik özelindeki çalışmalara kaldıraç etkisi yaratacağına inanıyoruz. Bu yılki forumda yeni nesil tahviller konusunu hem bu araçları geliştiren finans kurumları açısından hem de yatırımcılar açısından ele alacağız. Her yıl olduğu gibi bu yıl da ülkemiz finans çevrelerinin gündemine taşımak istediğimiz bu yeni pencerenin geniş tabanlı bir etki yaratacağına inanıyoruz. Güçlü bir ülke olabilmenin temel gerekliliklerinden biri, daha güçlü ve sağlam bir ekonomik yapı. Ancak günümüzde bu güçlü ekonomik yapının beraberinde daha sağlıklı ve kaliteli bir çevre, insan odağında kurgulanmış sosyal adalet ile eşgüdümle geliştirilmesi tüm dünyanın mutabık olduğu bir kalkınma yaklaşımı.

Ülkemizde sürdürülebilirlik odağında yapılan çalışmalarda, yıllardır öncü sektör olarak konumlanan finans sektörünün sürdürülebilirlik projelerine olan desteğinin katlanarak artmasının ekosistemin tüm bileşenlerini de kapsayacak şekilde, daha yüksek bir refah düzeyine erişebilmemiz için hayati önem taşıdığını düşünüyoruz. Bu bağlamda ülkemizin sürdürülebilirlik yolculuğunda bize destek veren finans çalışma grubumuzun tüm üyelerine tekrar teşekkür etmek istiyoruz.

BİFO'NUN 2018-2019 SEZONU

Yıldızlar, bağıyatılar, prömiyerler...

SASCHA GOETZEL

Sanat Yönetmeni ve Sürekli Şef

GÜRER AYKAL

Onursal Şef

AÇILIŞ KONSERİ

4 EKİM 2018 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BİFO VE CUMHURİYET BESTECİLERİ

8 KASIM 2018 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

LABÉQUE'LERLE BİR PRÖMİYER

20 ARALIK 2018 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

YENİ YIL KONSERİ

10 OCAK 2019 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BİFO & MISCHA MAISKY

24 OCAK 2019 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BUCHBINDER İLE BRAHMS KONÇERTOLARI - I

13 ŞUBAT 2019 ÇA 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BUCHBINDER İLE BRAHMS KONÇERTOLARI - II

14 ŞUBAT 2019 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BİFO İLE BİR DÜNYA PRÖMİYERİ

28 ŞUBAT 2019 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

GÜRER AYKAL 20. YIL KONSERİ

14 MART 2019 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

MODERN ÇAĞIN EŞİĞİNDE

11 NİSAN 2019 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

ROMANTİZMDEN SONSUZLUĞA

25 NİSAN 2019 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

SASCHA GOETZEL 10. YIL KONSERİ

16 MAYIS 2019 PE 20.00 • İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BORUSAN QUARTET

12 KASIM 2018 PT 20.00 • SÜREYYA OPERASI

13 KASIM 2018 SA 20.30 • ENKA İBRAHİM BETİL ODİTORYUMU

17 ARALIK 2018 PT 20.00 • SÜREYYA OPERASI

18 ARALIK 2018 SA 20.30 • ENKA İBRAHİM BETİL ODİTORYUMU

18 ŞUBAT 2019 PT 20.00 • SÜREYYA OPERASI

19 ŞUBAT 2019 SA 20.30 • ENKA İBRAHİM BETİL ODİTORYUMU

15 NİSAN 2019 PT 20.00 • SÜREYYA OPERASI

16 NİSAN 2019 SA 20.30 • ENKA İBRAHİM BETİL ODİTORYUMU

BİFOKART sahipleri Borusan Sanat etkinliklerini öncelikli, ayrıcalıklı ve %30'a varan indirimlerle izliyor.

BİFOKART Klasik sahiplerine öncelikli satış
8-20 Eylül 2018

BİFOKART Gold sahiplerine öncelikli satış
21 Mayıs-1 Haziran 2018

Genel Satış
29 Eylül 2018

Biletler Biletix'te
biletix
Biletmaster Türkiye

ANAT SANAT SANBORI
ANBORUSANBOI
ANAT SAN ANAT SAN
SANBORI

Yeşil Kamp: Doğa Haklarından Toplumsal Cinsiyete...

Yeşil Düşünce Derneği'nin 1-5 Ağustos tarihlerinde düzenlediği Yeşil Kamp, bu yıl Alternatifler konseptiyle misafirlerini ağırladı. Katılımcılarıyla birlikte doğaya uyumlu, sürdürülebilir, erkek egemenliğini reddeden, şiddetsiz, doğrudan demokrasiye inanan, adil paylaşımından yana, özgür yaşamı savunan, çeşitliliği koruyan, küresel mücadelenin parçası olan ve yeşil politikanın yaygınlaşmasını amaçlayan Yeşil Kamp önümüzdeki yıllarda da devam edecek.

 Cihat DEMİRTAŞ,
Yeşil Düşünce Derneği

Bir dönem Yeşiller, daha sonra Yeşiller Partisi ve son dört yıldır da Yeşil Düşünce Derneği olarak her yaz yeşil politikaların farklı insanlarla tanışması amacıyla organize edilen yeşil yaz kampları bu yıl 15. kez düzenlendi. İlki 2000 yılında Gökçeada'da yapılan, 2001-2007 arası düzenli olarak Bozcaada'da düzenlenen yeşil kamplar, Yeşiller Partisi'nin örgütlenme döneminin en önemli etkinlikleri arasındaydı. Yeşiller Partisi'nin kurulmasının ardından 2008'de Küçükkuşu'da, 2011'de Kaz Dağları'nda ve 2012'de Uludağ eteklerinde düzenlenen yaz kampları, 2015'ten bu yana Yeşil Düşün-

ce Derneği'nin organizasyonu ile Assos'ta yapılıyor.

Yeşil Düşünce Derneği olarak ilki 2015 yılında 60 kişiyle düzenlediğimiz kampta mülteci krizi, gıda politikaları, iklim değişikliği, toplumsal cinsiyet, yurttaş gazeteciliği ve şiddetsizlik konularını tartıştık. 2016 yılında 90 kişinin katılımıyla Nasıl Bir Yeşil Hareket, Konsensüsün İnşası, Doğa Hakları, İnsan Hakları, Yeşil Feminizm, Gıda Politikaları, Hayvan Hakları, Yeşil Düşünce, Teknoloji Karşıtlığı ve Alternatif Tartışmaları, Ekonomik ve Ekolojik Krizlere Yeşil Çözümler konularını ele aldık. 2017 yılında Yeşil Kamp Dil, Masal, Oyun konseptiyle düzenlendi. 140 kişiye ev sahipliği yapan kampta sanattan permakültüre, kompost yapımından yeşil düşünceye, ekolojik eğitimden dansa, masaldan iklim değişikliğine, iletişimden yeşil ekonomiye kadar geniş bir skalada atölyeler, paneller, etkinlikler düzenlendi.

Yeşil Okul

Bu yıl 1-5 Ağustos tarihleri arasında gerçekleştirilen kampın konsepti **Alternatifler** oldu. Bu yıl diğer yıllardan farklı olarak Yeşil Düşünce Derneği'nin uluslararası partneri **Green European Foundation** ile birlikte kampın ilk günü **Yeşil Okul**

düzenlendi. Yeşil Okul ve Yeşil Kamp, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Slow Food Türkiye/Fikir Sahibi Damaklar, Anadolu Meraları, Kokopelli Şehirde, Yuva Derneği, Federation of Young European Greens- FYEG, Fırınımdan Ekmekler, Başka Bir Okul Mümkün, Çamtepe Oyun Grubu, Pikan Ajans, MYRA, Doğaya Dönüş Derneği, Yeşil Gazete, European Greens, Troya Çevre Derneği, Save Pirin Kampanyası, Bulgaristan Yeşilleri ve Yunanistan Kuzey Ege Yeşilleri gibi pek çok kurumdan katılımcılarla gerçekleştirildi. Yeşil Okul'da Avrupa ve Türkiye'den katılımcılarla doğa hakları, toplumsal cinsiyet ve queer ekoloji, gıda egemenliği konuları tartışıldı. Yeşil Kamp'ta ise yogadan dansa, sivil toplumdaki iletişime, tasarımdan eğitime, hukuktan yenilenebilir enerjiye değin birçok konuda atölye ve sunumlar yapıldı.

Her yıl değişen, gençleşen ve sayısı artan katılımcılar ile doğaya uyumlu, sürdürülebilir, erkek egemenliğini reddeden, şiddetsiz, doğrudan demokrasiye inanan, adil paylaşımından yana, özgür yaşamı savunan, çeşitliliği koruyan, küresel mücadelenin parçası olan ve yeşil politikanın yaygınlaşmasını amaçlayan Yeşil Kamp önümüzdeki yıllarda da devam edecek. ○

SOSYAL YATIRIMINIZIN ETKİLERİNİ ZİRVEYE TAŞIYIN!
MALİYET/FAYDA ANALİZİ İLE KAYNAKLARINIZI
EN VERİMLİ ŞEKİLDE KULLANABİLİRSİNİZ...

TÜRKİYE'NİN İLK VE TEK
SROI (SOCIAL RETURN ON INVESTMENT)
AKREDİTE UYGULAYICISI ATLI DANIŞMANLIK BÜNYESİNDE

www.atlidanismanlik.com

Afete Hazır (mı) İstanbul!?

15-16 Ağustos 2018 tarihlerinde AFAD ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından ortaklaşa düzenlenen İstanbul'un Afetlere Hazırlık Çalışmaları Çalıştayı, afete dirençli kent planlama yaklaşımı, afet kültürü-farkındalık ve medya, afetlerde ekonominin sürdürülebilirliği, afet risk azaltma çalışmalarında ortak akıl gibi temalara ilişkin oturumlarla gayet verimli bir şekilde gerçekleştirildi.

*Doç. Dr. Murad TIRYAKIOĞLU,
Afet Bilinci Derneği & Afetlerle
Kalkınma Platformu*

Başıltaki soruya öncelikle bir soru ile karşılık verebiliriz: Hangi afetlere? Afet dediğimizde aklımıza evvelâ deprem geliyor. Hatta "Afet ve Acil Durum Çantası" bile çoğunlukla "Deprem Çantası" olarak adlandırılıyor. Zira deprem, Türkiye'de yaşanan afetlerin %50'den fazlasını oluşturuyor ve ülkemizin çok önemli bir kısmı fay hattı üzerinde bulunuyor. Ancak son günlerde belirgin bir biçimde hissedilen iklim değişikliğinin etkileri ile şehir afetleri olarak da tanımlayabileceğimiz, genellikle ve şiddetli bir biçimde şehir yaşantısını etkileyen sel, heyelan ve kuraklık gibi meteorolojik kökenli afetlerden de bahsetmek mümkün.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, 2017 yılında ülkemizde görülen meteorolojik afetlerin oransal dağılımı incelendiğinde **fırtına ve hortumun** %36'lık bir pay ile ilk sırada yer aldığı görülüyor. İkinci sırada %31'lik pay ile şiddetli **yağış ve sel**, üçüncü sırada ise %16'lık pay ile **dolu** yer alıyor.

Türkiye'nin her ne kadar deprem maruziye-

ti yüksek olsa da son yıllarda meteorolojik afetlerden etkilenme sıklığı da artıyor. En yakın tarihli örneklerden biri olarak, 24 Temmuz 2018 günü Beyoğlu-Sütlüce’de inşaat için açılan temel, yoğun yağışın etkisiyle toprak kaymasına sebep olarak yandaki dört katlı binanın çökmesine sebep oldu. Betonlaşmanın artması, bilinçsiz-kaçak ve düşük önemli binaların yapılması, yağışların toprak tarafından emilmesini engelliyor ve sorunlu olan zeminlerin hareketlenmesine ve bu tür felaketlerin yaşanmasına sebep oluyor. Aynı tarihlerde Yunanistan’da, Atina’nın doğu kıyısında başlayan yangın sonucunda 80’den fazla insan hayatını kaybetti, yüzlerce kişi yaralandı ve binlerce kişi evsiz kaldı. Benzer biçimde Portekiz, İngiltere ve ABD de yangınlardan nasibini aldı. Yağmurun az olması, diğer bir ifade ile kışın ve baharın kuru geçmesi, yangınları hızlandıran ve yayılmasını kolaylaştıran bir etken.

Son dönemde, (8 Temmuz 2018) Tekirdağ-Çorlu’da etkili olan aşırı yağış sonrası oluşan heyelan, Uzunköprü-Halkalı seferini yapan trenin beş vagonunun devrilmesine, 24 kişinin hayatını kaybetmesine ve 318 kişinin yaralanmasına sebep oldu. Konu ile ilgili yayın yasağı olduğu ve TCDD’nin sitesinde kazaya ilişkin bir açıklama-doküman bulun(a)

madığı için bu kadarını zikretmekle yetinmek durumundayız. Yine geçtiğimiz ay (8 Ağustos 2018) Ordu’da yaşanan aşırı yağış sel felaketine sebep olarak yerleşim bölgelerini, yolları ve tarım arazilerini tahrip etti, toplumsal ve ekonomik yaşantıyı sekteye uğrattı.

Meteorolojik Kökenli Afetler

Küresel iklim değişikliği sonucunda yaşanan sıcaklık artışı ve artan kuraklık tüm dünyayı olduğu gibi Türkiye’yi de belirgin bir biçimde etkilemeye devam ediyor. Grafik 1’den de izlenebileceği gibi alansal yağış miktarları bölgeler arası farklılık gösteriyor olsa da Türkiye geneli için mevsim normalinin üzerinde. Marmara ve Karadeniz bölgeleri mevsim normallerinin çok üzerinde yağış aldığı için de yukarıda bahse-

Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nün verilerine göre, 2017 yılında ülkemizde görülen meteorolojik afetlerin oransal dağılımı incelendiğinde fırtına ve hortumun %36’lık bir pay ile ilk sırada yer aldığı görülüyor. İkinci sırada %31’lik pay ile şiddetli yağış ve sel, üçüncü sırada ise %16’lık pay ile dolu yer alıyor.

dilen meteorolojik afetler ve etkileri çok belirgin olarak yaşamı hem ekonomik hem de toplumsal boyutuyla etkilemeye devam ediyor. Grafik 2 ise sıcaklık değerlerinin 2018 yılı Temmuz ayı değerleri ile uzun yıllar Temmuz ayı ortalamasını karşılaştırmalı olarak gösteriyor. Grafikten de görülebileceği gibi, 2018 yılı Türkiye için de, tüm küre gibi sıcak bir yıl oluyor. Gezegenin ısınmaya devam ediyor olması meteorolojik kökenli afetleri artırıyor ve doğal afetlerden daha tehditkâr bir hal alıyor.

Ezcümle, sıcaklıklar artıyor, yağışlar azalıyor, tarımsal üretim başta olmak üzere ekonomik faaliyetler ve toplumsal yaşam etkileniyor. Türkiye’den ve dünyadan son dönemde gelen afet haberlerinin sıklığı artıyor ve sebep olduğu kayıplar her geçen gün ağırlaşıyor. Bu sebeple de afetlere hazırlıklı olmak için hangi afetlere açık olduğumuzu bilmek ve alacak önlemleri de bu şekilde tasarlamak en önemli adım.

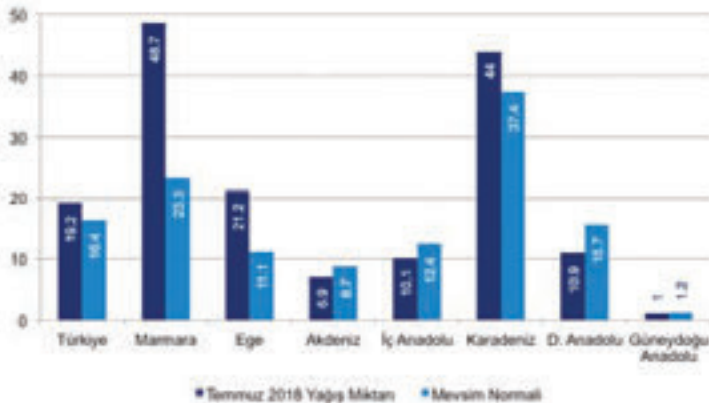
İstanbul’un Afete Hazırlık Çalışmaları

Başlıktaki soruya, “Hazırlanıyor...” şeklinde alternatif bir cevap vermek de mümkün.

Bu iyimser cevabımın sebebi, 15-16 Ağustos 2018 tarihlerinde Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (ya da bilinen kısaltılmış adıyla AFAD) ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından ortaklaşa olarak düzenlenen İstanbul’un Afetlere Hazırlık Çalışmaları Çalıştayı’ndan öğrendiklerim. Bu iki günden öğrendiklerimi iki kelime ile özetlemem gerekirse: Umudum arttı.

İstanbul, Türkiye’nin gözbebeği olan; tarihi, konumu, nüfusu, ekonomisi ve daha pek çok özelliği itibarıyla büyük öneme ve ağırlığa sahip o güzel şehir. Ancak afetler ve yıkıcı etkileri hakkında fikri olan herhangi biri bile o çok afili gökdelenlerin üst katlarından şehri İstanbul’a şöyle bir baktığında,

Grafik 1. Alansal Yağış Miktarı (mm)

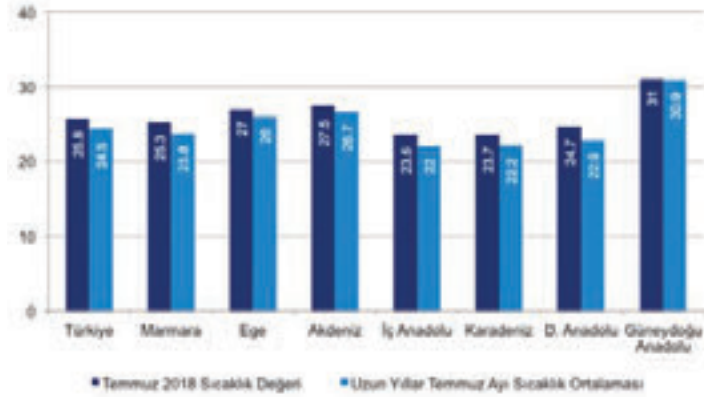

muhtemel bir afetin etkilerini çok belirgin bir biçimde tahayül edebilecektir. Şahsen benim gözümün önüne gelenler tüylerimi diken diken etmeye yetiyor.

Dünyanın en güzel şehri olan İstanbul 15 milyonu aşan nüfusu, 4.460 kilometrekarelik yüzölçümüne kurulu 39 ilçesi ve yaklaşık 1,2 milyonluk bina stoku ile Türkiye ekonomisinin neredeyse dörtte birini oluşturuyor. Dolayısıyla İstanbul'un afetlere hazırlığı bir anlamda Türkiye'nin afetlere hazırlığı anlamına geliyor. Ancak çalıştayın açılış konuşmasında AFAD Başkanı Dr. Mehmet Güllüoğlu'nun da ifade ettiği gibi, afetlere hazırlık kolektif hareket etmeyi gerektiren bir süreç: "Afet yönetimi birlikte çalışmayı gerektirir. Tek başına AFAD'ın değil, tüm kurum ve kuruluşların birlikte çalışması, işbirliği yapması esastır."

Çalıştay, afete dirençli kent planlama yaklaşımı, afet kültürü-farkındalık ve medya, afetlerde ekonominin sürdürülebilirliği, afet risk azaltma çalışmalarında ortak akıl gibi temalara ilişkin oturumlarla gayet verimli bir şekilde gerçekleştirildi. Heyecanla sonuç raporunu beklediğimiz bu çalıştayın en önemli vurgusu Türkiye'de afetlere hazırlık konusunda çok güçlü bir gönüllü kesimin olması. Amatör telsizcilerden tutun da sağlık konusunda müdahale edecek ekiplere, arama kurtarma süreçlerinde aktif rol oynayabilecek yetenekteki STK'lardan tutun da afet öncesi planlama ve farkındalık odaklı çalışan ekiplere kadar çok önemli bir güçten bahsetmek mümkün. Bununla birlikte bu çalıştayın vesile olacağı bir koordinasyon ve akreditasyon bu dağılık ama potansiyeli yüksek ekiplerin harekete geçmesi için önemli bir adım teşkil etti. İstanbul için yapılmakta olanlardan bahsetmek için seçici davranacağım ve sürdürülen diğer tüm faaliyetlerin çok değerli olduğunu vurgularak izninizle buradaki yerimiz

Grafik 2. Sıcaklık Değerleri (Santigrat Derece)

Dünyanın en güzel şehri olan İstanbul 15 milyonu aşan nüfusu, 4.460 kilometrekarelik yüzölçümüne kurulu 39 ilçesi ve yaklaşık 1,2 milyonluk bina stoku ile Türkiye ekonomisinin neredeyse dörtte birini oluşturuyor. Dolayısıyla İstanbul'un afetlere hazırlığı bir anlamda Türkiye'nin afetlere hazırlığı anlamına geliyor.

kısıtlı olduğu için İstanbul Valiliği Proje Koordinasyon Birimi tarafından yapılan çalışmalara değineceğim. Muhteşem ve çok enerjik bir ekip. Heyecanlanmamak ve hayran olmamak mümkün değil. Koordinatör Kazım Gökhan Elgin'in açılış panelinde yaptığı sunum, özellikle de okul ve hastanelerin güçlendirilmesi, yeniden yapılanların "Yeşil" olarak tasarlanması, yağmur suyu toplaması, güneşten enerji elde etmesi ve en önemlisi çocukların hoşuna gidecek harika bir mimariyi önceleyerek bunların yapılması çok dikkat çekici. Aynı zamanda okullar birer toplanma alanı olarak tasarlanmış ve sığınakları sayesinde büyük bir deprem anında ilk 72 saati güvenli bir şekilde geçirmeyi sağlamak mümkün kılınmış.

Ancak bu iyimser tablonun İstanbul'un tamamı için geçerli olabilmesi için kat edilmesi gereken mesafe çok uzun, sarf edilmesi gereken çaba çok zahmetli gibi gözüküyor. Çalışmalar etkin ama yeterli değil. İstanbul için toplanma alanı sayısının 3000'e yakın olduğu

söyleniyorsa da büyük bir afetin ardından bunların ne kadarı toplanma alanı özelliğini sürdürülebilir, tartışmalı. Öte yandan hızla devam eden inşaatlar, artan çarpık ve düzensiz yapılaşmaya bağlı olarak artan betonlaşma, kişi başına düşen aktif yeşil alanın çok düşük olması ve belki de tüm bu önemli sorunları çok daha önemli hale getirecek olan farkındalık eksikliği üzerinde durulması ve gündemde sürekli yer bulması gereken konular.

Sonuç olarak, Türkiye, öngörülebilir ve önenebilir sebepleri ortadan kaldırarak yaşanması muhtemel afetlerdeki can ve mal kaybını en aza indirmeyi başarabilecek bir kapasiteye ve yetenek birikimine sahip. İhtiyacımız olan bu yeteneklerin etkin bir şekilde koordine edilmesi, sivil toplumun güçlendirilmesi ve halkın bilinçlendirilerek afet kültürünün yaygınlaştırılması.

Ülkenin ekonomik kriz ile karşı karşıya olduğu şu sıcak gündemde afetler gibi can sıkıcı bir konudan umutvar haberler duymak ve paylaşmak gibisi yok. ○

SERENAY
SARIKAYA

Bu bir ilandır.

Head&Shoulders ve Serenay Sarıkaya'dan **KIYI TEMİZLİĞİ!**

Head&Shoulders, sularımızın kirliliği ile mücadeleye dikkat çekmek için Kilyos'ta kıyı temizleme etkinliği düzenledi. Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG), CarrefourSA ve ÇEVKO'nun iş birliği ile düzenlenen etkinliğe Head&Shoulders marka yüzü Serenay Sarıkaya katıldı.

SULARIMIZ #ÇÖPOLMASIN

Toplum Gönüllüsü gençler ile kıyıda atık toplayan Serenay Sarıkaya, etkinliğe dair yaptığı açıklamada "Bugün çok güzel bir sebep için Kilyos'ta buluştuk. Head&Shoulders çok güzel bir hareket başlattı ve kıyılardan toplanan plastikler ile dünyanın ilk geri dönüştürülmüş* şampuan şişesini üretti. Ben de bu hareketin bir parçası olmaktan dolayı çok mutluyum," dedi.

* %20'si denizden toplanan plastikle yapılmış dünyanın ilk geri dönüştürülmüş şampuan şişesi

Sağlıklı Bireyler için “Motto Hareket”

Allianz Türkiye, sürdürülebilirlik stratejisinin rehberliğinde tasarladığı kurumsal sosyal sorumluluk programı “Allianz Motto Hareket”e start verdi. Allianz Türkiye CEO’su Aylin Somersan Coqui, çocukların hareket ve spor yoluyla sağlıklı büyümelerine ve gelişim göstermelerine katkı sağlayacak “Allianz Motto Hareket” ile sekiz yılda yedi bölgede 42 bin çocuğa ulaşmayı hedeflediklerini açıkladı.

Allianz Türkiye, 7-12 yaş grubu çocukların hareket ve spor yoluyla sağlıklı büyümelerine ve gelişimlerine katkı sağlayacak yeni kurumsal sosyal sorumluluk programı “Allianz Motto Hareket”i, düzenlediği bir basın toplantısıyla tanıttı. Allianz Türkiye CEO’su Aylin Somersan Coqui’nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen toplantıya; Sosyal İnovasyon Merkezi kurucusu, program koordinatörü Suat Özçağdaş, eğitim modüllerini geliştiren, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Mustafa Levent İnce ve ekibinin yanı sıra program paydaşları Ege Çağdaş Eğitim Vakfı (EÇEV) Genel Sekreteri Şule Keskiner, Koruncuk Vakfı Genel Müdürü Ayşe Güveniş, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Genel Müdürü Sait Tosyalı ve Türkiye Atletizm Federasyonu IAAF Çocuk Atletizmi Proje Koordinatörü Necdet Ayaz da katıldı.

Sahada, Okulda, Şenlikte

Allianz Motto Hareket; çocuklara yönelik sınıf içi ve sınıf dışı eğitim modülleri ile saha etkinliklerini içeren eğitim programı, sınıf öğretmenlerine yönelik burs desteği ile gönüllülük programından oluşan çok paydaşlı ve kapsamlı bir kurumsal sorumluluk projesi olarak tasarlandı. Projenin sınıf içi çalışmalarıyla çocukların spor ve hareket konusunda bilgi ve becerilerinin artırılması, sınıf dışında farklı spor

Motto Hareket, Zıpir ve Kıpır

Allianz Motto Hareket için yaratılan üç karakter Motto Hareket, Zıpir ve Kıpır, projenin tüm aşamalarında motivasyon sağlamak üzere çocuklara eşlik edecek. Sevimli hareket canavarı Motto Hareket, çocukları zihinsel ve bedensel yönden hareket etmeye yönlendiriyor. Sekiz yaşında, yaramaz bir kız çocuğu olan Kıpır, büyüyünce çevre mühendisi olmak istiyor. Kıpır, doğaya âşık. Dokuz yaşında, oyun delisi olan erkek çocuğu Zıpir ise hayvanlara âşık ve ressam olup sergi açmanın hayalini kuruyor.

dallarıyla zenginleştirilmiş fiziksel aktivitelerin gerçekleştirilmesi, saha çalışmaları ve açılacak iletişim platformlarıyla Allianz Türkiye çalışanları, acenteleri, tedarikçileri ve müşterilerinin, çocuklar ve aileleriyle buluşturulması hedefleniyor. Sekiz yıl sürmesi planlanan programla Allianz Türkiye spor ve hareket kültürünün toplumda yaygınlaşmasına katkıda bulunmayı amaçlıyor. Program “Motto Hareket Sahada”, “Motto Hareket Okulda” ve “Motto Hareket Şenlikte” olarak üç ayrı alanda uygulanacak.

Test çalışmaları başlayan “**Motto Hareket Sahada**” aktivitelerinin pilot uygulaması, 2018-2019 eğitim öğretim yılında EÇEV, Koruncuk Vakfı ve TEGV çocuklarıyla yapılacaktır. “**Motto Hareket Okulda**”, 2019-2020 öğretim yılından itibaren

Milli Eğitim Bakanlığı’nın desteğiyle Yatılı Bölge Okulları’nda (YBO) devam edecek. Yine aynı kapsamda uygulanacak sınıf öğretmenliği burs desteği, 2020 yılı itibarıyla başlatılacaktır. Kurumsal sosyal sorumluluk programı, “**Motto Hareket Şenlik-**

te” aktiviteleriyle de programın topluma yaygınlaştırılması sağlanacak. Programın uygulandığı sivil toplum kuruluşları (STK) ve okullarda yılda iki defa çocukların ve Allianz Türkiye gönüllülerinin katılımıyla gerçekleştirilecek şenliklerin yanı sıra programın uygulandığı şehirlerde yılda bir defa da halka açık etkinlikler düzenlenecek.

8 Yılda 42 Bin Çocuk

Toplantıda konuşan Allianz Türkiye CEO’su Somersan Coqui, sigorta sektörünün ilk sürdürülebilirlik modelini uygulamaya alan şirket olduklarını hatırlatarak “Programımızı tasarlarken, sürdürülebilirlik modelimizin temelini oluşturan önleyici çözümler sağlama çerçevesinde düşündük. Amacımız çocukların sağlıklı gelişimlerine katkıda bulunmak. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve uzmanlar, çocukların her gün en az 60 dakika fiziksel aktivite yapmasını öneriyor. Oysa araştırmalar, Türkiye’de 6-11 yaş grubu çocukların %58,4’ünün düzenli bir egzersiz yapmadığını gösteriyor. Bu gerçeklerden hareketle, paydaşlarımızla birlikte gerçekleştirdiğimiz titiz bir çalışmayla, gelecek nesillerde spor ve hareket konusunda kültürel bir dönüşüm yaratmayı hedefleyen bir program geliştirdik. Allianz Grubu’nun ‘Gelecek Nesilleri Cesaretlendirmek’ misyonundan yola çıkarak merkeze çocuklarımızı aldık” dedi. Allianz Motto Hareket ile sekiz yıllık bir perspektif oluşturduklarına dikkat çeken Somersan Coqui, “Çocuklarımıza sadece hareket becerisi kazandırmanın ötesine geçen, yaşamları boyunca kullanabilecekleri, **karakter gelişimi, bağ kurabilme, aktif katılım ve özgüven** becerilerini kazandıracak, akademik, sosyal ve duygusal özelliklerinin gelişimini sağlayacak bir modelle ilerleyeceğiz. Sekiz yılın sonunda yedi bölgede, üç STK ve 105 YBO’da 42 bin çocuğa ve 41.550

Neler Yapılacak?

Sınıf dışı ve sınıf içi eğitimleri ile saha çalışmalarından oluşan program kapsamında çocuklara 16 hafta süresince her hafta 80 dakika spor ve hareket eğitimleri verilecek. Bu eğitimleri STK'larda gönüllüler, YBO'larda ise beden eğitimi öğretmenleri üstlenecek.

Sınıf içi çalışmalarda, çocukların spor ve hareket konusunda bilgi ve becerilerini artırmaya odaklanılacak. Vücudunu doğru kullanma, sağlıklı beslenme, sporda ilkyardım, takım çalışmasının önemi, empati, özgüven, spor kültürü, ilham veren sporcu hikayeleri ve sportmenlik gibi alanlarda verilecek eğitimlerle kültürel birikimlerine ve sosyal gelişimlerine katkı yapılacak.

Sınıf dışı çalışmalarda, çocukların farklı spor dallarıyla zenginleştirilmiş fiziksel aktiviteler gerçekleştirmeleri hedeflenecek. Çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun nitelikte çocuk atletizmi, jimnastik, sepet topu, bocce, doğada yön bulma ve tağ ragbi gibi spor dallarıyla tanışmaları sağlanacak. Söz konusu sporların yapılabilmesi için STK ve YBO'lara olanaklarını geliştirecekleri altyapı desteği sağlanacak.

Saha çalışmaları ve kurulacak

aileye ulaşmayı hedefliyoruz. Ayrıca projenin ilerleyen aşamalarında sınıf öğretmenliği burs desteğini başlatarak; 63 ilde 69 üniversite-deki 4.050 sınıf öğretmeni adayına programımızla ilgili eğitim vereceğiz. Ataması yapılacak 735 sınıf öğretmeni adayına da spor ve eğitim

iletişim platformlarıyla, spor ve hareket kültürünün toplumda yaygınlaşmasına katkıda bulunulacak. Çocuklar, aileleri, Allianz Türkiye çalışanları, acenteleri, tedarikçileri ve müşterileri de süreç dahil edilerek ekosistem genişletilecek. Programın uygulandığı STK ve okullarda yılda iki defa çocukların ve Allianz Türkiye gönüllülerinin katılımıyla gerçekleştirilecek şenliklerin yanı sıra programın uygulandığı şehirlerde yılda bir defa da halka açık etkinlikler gerçekleştirilecek.

Burs desteğiyle, 63 ilde 69 üniversitede 4.050 sınıf öğretmeni adayına eğitim verilecek. Ataması yapılan 735 sınıf öğretmeni adayına da spor ve eğitim seti ile mesleğe hoş geldin bursu verilerek, hazırlanan eğitim modüllerinin yayılımına destek olunacak.

Gönüllülük programı kapsamında, projenin çeşitli aşamalarında gönüllü olarak yer almak isteyen Allianz Türkiye çalışanlarına, Türkiye Atletizm Federasyonu IAAF Çocuk Atletizm Koordinatörlüğü tarafından IAAF Çocuk Atletizmi antrenör eğitimi verilecek. Allianz Türkiye çalışanlarının ve acentelerinin programa gönüllü olarak dahil olması hedefleniyor.

setinin yanı sıra mesleğe hoş geldin bursu vereceğiz. Çalışanlarımızı ve 4000 acentemizi de gönüllü olarak programımıza dahil edeceğiz. 737 adet Motto Hareket Şenliği düzenleyeceğiz. Böylelikle programımızın ülke çapına yayılımına destek olacağız” dedi. ○

Pet Şişeden Mobilyalar, Havuçtan Betonlar...

Sürdürülebilir ürünlere olan ilgi ve ihtiyaç gün geçtikçe artmaya devam ediyor. Özellikle geridönüşüm yoluyla üretim son zamanlarda birçok tasarımcı tarafından hayata geçiriliyor. Örneğin, yemek artıklarından kıyafet üretilebildiğini biliyor muydunuz? Los Angeles'ta Isaac Nicholson, muz kabuklarından kıyafet üreterek aslında birçok atığın atık olarak görülmemesi gerektiğini ve doğaya karşı sorumlu ve etik davranmamız gerektiğini vurguluyor.

 Gülce DEMİNER

Günümüzde sürdürülebilirlik, yavaş yavaş her sektörde bir ihtiyaç haline geliyor. Sadece enerji, ulaşım gibi büyük sektörlerde değil günlük hayatımızda yer etmiş birçok ürün için de daha sürdürülebilir modeller düşünmemiz gerekiyor. Kullandığımız neredeyse bütün ürünlerin üretiminde en çok ihtiyaç duyulan kaynaklardan biri de su. Tekstil sektöründe kullanılan boya ve kimyasal atıklar ise işin cabası. Su kaynaklarımıza karışıyor ve kaynaklarımız gün geçtikçe kirleniyor ve tükeniyor. Daha az suya ihtiyaç duyulan veya her gün milyonlarca çöpe dönüşen tek kullanımlık pet şişe gibi plastik atıklardan geridönüşüm yoluyla üretim gibi yenilikçi fikirlere pek çok marka ve tasarımcı önyak oluyor. Ancak tüketimin her şekilde tüketim olduğunu da unutmamak lazım; daha sürdürülebilir bir gezegen adına tüketim alışkanlıklarımızı acilen sınırlandırmamız ve tüketim ter-

cihlerimizi de daha sürdürülebilir seçeneklerden yana kullanmamız gerekiyor.

Atık plastiklerden, yiyeceklerden yapılan ayakkabı, tekstil ve mobilya gibi sürdürülebilir tasarımlar güzel bir noktaya parmak basıyor; ancak asıl sorun modernizmle artan aşırı tüketim alışkanlıklarımız. Ekosistemi derinden etkileyen plastik ve benzeri tek kullanımlık ürünlerden vazgeçmemiz, enerji kaynaklarımızı ve aşırı tüketim alışkanlıklarımızı değiştirmemiz gerektiğini görmemiz gerekiyor. Bütün markaların amacı nihayetinde ürünlerini satmak. Ancak markaların sürdürülebilir tasarımlarını, gezegenin ısınmasına neden olan, onu kirlüten ürünleri kullanmamak ve benzeri durumlar adına farkındalık yaratmak amacı olarak düşünebiliriz. Öte yandan tasarımcıların bu fikirleri, atığa olan bakış açımızı da değiştiriyor. Artık bir işe yaramaz dediğimiz üzüm kabuklarından bile deri yapmak imkansız değilmiş!

Pamuk Yerine Endüstriyel Kenevir

Pamuk üretimi, tekstil sektörünün neredeyse %78'ini, dünyadaki ekim alanlarının %2,5'ini işgal etmiş bulunuyor. Çok fazla suya ihtiyaç duyması, böcek ilaçlarına olan bağımlılığı ve topraktaki besini tüketen bir bitki olması, ilerleyen yıllarda daha sürdürülebilir seçeneklere geçmemizi gerektirebilir. **Endüstriyel kenevir** ise, pamuğa oranla oldukça hızla büyüyen bir bitki ve yapısı böceklere karşı doğal bir korumaya sahip olduğu için böcek ilaçlarına ihtiyaç duymadan yetişebiliyor.

Stockholm Çevre Enstitüsü'nün gerçekleştirdiği bir araştırmanın sonuç raporuna göre, 1 kg pamuk üretimi için (yaklaşık olarak bir kot pantolon ve bir tişört üretimine eşdeğer) 10.000 ila 20.000 litre suya ihtiyaç duyulurken 1 kg kenevir hammaddesi üretimi için 300-500 litre su yeterli oluyor. Benzer bir şekilde endüstriyel kenevir üretimi, eşdeğer bir ekim alanında pamuğa oranla üç kat kadar fazla ürün veriyor. Bunun yanı sıra endüstriyel kenevir pamuğa göre oldukça dayanıklı ve anti-bakteriyel özelliğe sahip bir materyal.

Ayrıca endüstriyel kenevir bitkisi üç ay gibi kısa bir sürede büyümesini tamamlarken bir ağaç bu süreci 10 yılda tamamlıyor. Kağıt ve peçete benzeri günlük kullanım ürünlerinde de endüstriyel kenevir oldukça sürdürülebilir, az su isteyen bir bitki.

Superego, endüstriyel kenevir ile organik pamuk karışımıyla sürdürülebilir kıyafetler üreten markalardan biri.

Odger sandalye.

Pet Şişelerden Mobilyalar

IKEA “herkes için sürdürülebilirlik” sloganı altında pet şişe ve geri dönüştürülmüş endüstriyel ahşap ile mutfak dolabı ve tezgah üretimi gerçekleştirerek bir ilke imza atıyor. Atık bertarafı günümüzde önemli yer teşkil eden bir sorun ve IKEA bu soruna mobilya üretimi yaparak yenilikçi bir çözüm getirmiş bulunuyor. Kungsbacka serisi ürünlerinin 25 yıla kadar garantisi de bulunuyor.

IKEA, ürünlerindeki geri dönüştürülmüş materyal kullanımını da artırdı. Geçtiğimiz aylarda Türkiye mağazalarına da gelen Odger sandalye %70’i geri dönüştürülmüş plastik, %30’u da geri dönüştürülmüş ahşap kullanılarak üretiliyor.

Giyilebilir Gıda Atıkları

Sürdürülebilirlik moda endüstrisinde de son zamanlarda hayli revaçta olan bir alan. Los Angeles’ta **Sustainable Source Studios**’un kurucusu olan, aynı zamanda sürdürülebilir moda sektörünün en başarılı destekçisi sayılan Isaac Nicholson, muz kabuğu, ananas yaprakları, keten ve kenevir sapları ve ezilmiş şekerpancarı ile lif üretilebileceğini bizlere gösteriyor. Üretilen lifler de ipliğe ve ardından kıyafete dönüşüyor. Her yıl dünyada neredeyse 100 milyon muz tüketildiği göz önünde bulundurulduğunda, yaklaşık 270 milyon ton atık ortaya çıkıyor. Bu kadar çok atığın moda sektöründe değerlendirilmesi oldukça yenilikçi bir adım niteliğinde. Moda sektöründe kullanılan binlerce kimyasalın çevreye ve insan sağlığına zarar verdiği bir gerçek. Nicholson da bu soruna nasıl daha doğal bir çözüm yolu bulurum sorusuyla yola çıkıyor ve sürdürülebilir giyim hem atığı azalttığını hem de ekonomik olarak daha kârlı olduğunu söylüyor.

Havuç ve Pancarla Sağlamlaşan Beton

İngiltere’deki Lancaster Üniversitesi’nde betonu nasıl daha sağlam ve aynı zamanda sürdürülebilir hale getiririz sorusuna, kök sebzelerle çözüm bulmuşlar. Araştırma sonuçlarına göre klasik su ve çimento bileşimine, yemek endüstrisinin atık olarak saydığı, havuç ve pancar köklerini ekleyerek çimento kullanımını metreküp başına 40 kilogram azaltmışlar. Çimento üretimi, bilindiği üzere insan kaynaklı karbondioksit salımında başı çeken ürünlerden biri. Beton yapımında köklerin kullanılması karbon salımını azalttığı gibi enerji kullanımını da azaltıyor. Sebzelerin köklerinin aynı zamanda betonun dayanıklılığını artırdığı, dolayısıyla değiştirilme sıklığını da azalttığı belirtiliyor.

Üzümler Deriye Dönüşüyor

Şarap üretimi esnasında üzümlerin toplam ağırlığının yaklaşık %25'ini oluşturan kabuk ve çekirdeğin çöpe dönüşerek boşa gitmesi, gıda artıklarının moda sektöründe kullanılabilmesi fikrinin geliştirilmesine önayak olmuş. İtalyan orijinli bir marka olan Vegea, sürdürülebilirlik adına üzüm artıklarından biyolojik deri üretimi yapıyor. Vegea'nın araştırma ve geliştirme uzmanı olan Marco Bernardi geçtiğimiz yıl H&M adına bir deneme üretimi gerçekleştirdiklerini de belirtiyor. WineLeather projesi kapsamında üzümlerden deri ayakkabı, elbise ve çanta prototipleri yapılmış. Marka ürünlerini ticarileştirmeyi planlıyor ve biyolojik ürünlerin sürdürülebilirlik adına alternatif bir sektör oluşturabileceğine inanıyor. Üzümlerin sentetik deriye dönüştürülme süreci, normal bir deri işleme sürecine göre çok daha az suya ihtiyaç duyuyor ve kimyasal ayrıştırıcılar kullanılmıyor.

Şişeniz Kaç Numara Olsun?

İngiltere merkezli Vivo Bare Foot markası ise plastik şişelerin geri dönüştürülmesi yoluyla dayanıklı ayakkabılar üretiyor. Aslen deri kullanarak üretimini sağlayan marka, çok fazla plastiğin -özellikle pet şişelerin- okyanus ve deniz kıyılarında aşırı birikmesine engel olmak amacıyla önceden deriden ürettikleri bot ve ayakkabıları pet şişelerin geri dönüştürülmesiyle üretmeye başlamış. Marka, sürdürülebilir özelliklerinin yanı sıra, ergonomik ve yıllarca kullanılabilen dayanıklı yapısıyla da çoğu kişi tarafından tercih ediliyor.

Plastikle Birleşen Moda

Adidas daha önce gerçekleştirmiş olduğu Adidas x Parley For the Oceans kampanyası kapsamında geçtiğimiz aylarda tekrarladığı ayakkabı üretimiyle plastik kullanımını azaltmayı ve bu amacı moda sektörüyle birleştirmeyi teşvik ediyor. Okyanus kıyılarında aşırı plastik kullanımı yüzünden sürekli artan plastik atıkların toplanıp ipliğe dönüştürülmesiyle bir spor ayakkabı ortaya çıkıyor. Ancak markanın tek amacı sadece plastiklerin ayakkabıya dönüştürülmesi değil, aynı zamanda plastik tüketiminin azaltılması gerektiğini vurgulamak.

Kapsayıcı, Güvenli, Dirençli ve Sürdürülebilir Şehirler

Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2015 Eylül ayında ilan edilen 17 Küresel Hedef'ten 11'incisi olan "Sürdürülebilir Şehirler ve Yaşam alanları" 2030'a kadar bütün ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi için kapasitenin güçlendirilmesini amaçlıyor.

Halihazırda dünya nüfusunun yarısından fazlası kentsel alanlarda yaşıyor. 2050 itibarıyla bu rakamın 6,5 milyara ulaşması bekleniyor ki bu da insanların üçte ikisinin kentlerde yaşayacağı anlamına geliyor. Ancak kentsel alanlara dair mevcut inşa ve yönetim yollarımızda radikal dönüşümler gerçekleştirilmeden sürdürülebilir bir kalkınmadan söz etmek mümkün değil.

Gelişmekte olan dünyadaki hızlı büyüme, kırdan kente göç ile birlikte mega kentlerde bir patlamaya neden oldu. 1990'da 10 milyon nüfuslu 10 mega kent varken, 2014'te bu sayı 28'e, nüfus da 453 milyona ulaştı. Göç, ulusal ve yerel yönetimlerin kentsel alanlarda yerleşim sorunla-

rını çözmesini zorlaştırırken bu durum, aşırı yoksulluğun kentlerde de kök salmasına neden oluyor. Öte yandan kentler dünya yüzölçümünün sadece %3'ünü kaplarken, enerji tüketiminin %60-80'i, karbon emisyonunun da %75'inden sorumlu.

Kentleri güvenli ve sürdürülebilir

hale getirmek ise güvenli ve bütçeye uygun konutlar sağlama, toplu taşımanın daha etkin hale gelmesi için yatırım yapma, yeşil alanlar yaratma ve bunların sayısını artırmayla mümkün. Bunun yolu da şehir planlaması ve yönetimini katılımcı ve kapsayıcı bir şekilde iyileştirmekten geçiyor.

Hedef 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Yaşam Alanları

11.1. 2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve geçekonu mahallelerinin iyileştirilmesi.

11.2. 2030'a kadar özellikle kırılgan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması.

11.3. 2030'a kadar bütün ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi için kapasitenin güçlendirilmesi.

11.4. Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması.

11.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safi yurt içi hasılayla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi, ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması.

11.6. 2030'a kadar hava kalitesine, belediye atık yönetimi ve diğer atık yönetimlerine özel önem göstererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması.

11.7. 2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması.

11.a. Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi.

11.b. 2020'ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması.

11.c. En az gelişmiş ülkelerin finansal ve teknik yardım aracılığıyla yerel malzemeler kullanarak sürdürülebilir ve dayanıklı binalar inşa etmelerinin desteklenmesi.

Tahrip Edilen Ekosistemin Can Suyu: Ekolojik Restorasyon

Var olduğu coğrafyanın bir parçası haline gelen, ekosistemleri analiz ederek tahribatlarını ölçümleyen ve yok olan canlı varlıkların yeniden kazanılması için süreçler tasarlayarak bunu hayata geçirecek adımları kurgulayan ekolojik restorasyon; canlı varlığı, zaman, değişim ve olasılık gibi kaygılarla hareket ediyor. Ekolojik restorasyon dünyada özellikle post endüstriyel kentlerde çoktan uygulanmaya başlanırken, Türkiye'de de bu çalışmalara doğru bir eğilim var. Kurucusu olduğu Praxis Landscape firmasıyla bu alandaki projeleriyle birçok ödül alan peyzaj mimarı Enise Burcu Derinboğaz da şimdiye kadar kurmuş olduğumuz sistemleri, altyapıları yeniden düşünerek ve ekolojik restorasyonun tasarım sürecini ve tekniklerini uygulayarak kent ya da kırım kendi doğasıyla bütünleşebileceğine inanıyor.

 Bulut BAGATIR

Önümüzdeki yıllarda kentlerin en önemli gündemini ekolojik restorasyon çalışmalarının oluşturacağını söylüyorsunuz. Nedir bu kavram? Konvansiyonel restorasyondan temel farkları nelerdir?

Bildiğiniz gibi restorasyon tanımı eski yapıların ya da eserlerin aslına sadık kalarak, bozulmadan onarılması işlemi için kullanılır. Bu uygulamalara tarihi kentlerde sıklıkla rastlıyoruz. Belirli bir kapsamı, yönetmeliğe bağlı kuralları ve buna bağlı olarak da bir uygulama alanı var. Ayrıca mimarlıkta bir uzmanlık alanı, yani her mimarın yapabileceği bir iş değil, çok fazla teknik detayı var. Ekolojik restorasyonu da bu kapsamda aynı hedefleri güden, fakat yapı yerine çok daha büyük ölçekli coğrafya parçalarına odaklanan bir çalışma alanı olarak düşünebiliriz. Bu ömrünü tamamlamış bir maden ocağı olabilir, metan gazı yüzünden tehlike teşkil eden çöplük alanı olabilir, ya da tarım ilaçları yü-

zünden tüm canlı varlığını yitirmiş bir sulak alan olabilir. Tüm bunların dışında kentin ortasında çok fazla müdahale görmüş tanımsız bir boşluk da olabilir. Nasıl bir yapı, restorasyon prensiplerine göre aslına sadık kalarak onarılmaya çalışılıyorsa, yıpranmış ya da bozulmuş bir kent ya da doğa parçasını da bu şekilde yeniden aslına döndürmenin ya da canlandırmanın teknikleri var. Bildiğimiz restorasyondan farkı, bu hedef ve yöntem farklılıklarıyla açıklanabilir. Ama aslına sadık kalarak onarma prensibi aynı. Ne yazık ki yaşadığımız çevreyi yalnızca bize, insana aitmiş gibi yaşıyoruz. Ortak yaşam alanlarımızın önemini de doğal afetlerle karşılaştıkça, bozuk altyapıların yarattığı sağlıksız koşullarda barınmak zorlaştıkça ve daha önemlisi sağlık problemleri ve ekonomik sıkıntılar yaşamaya başladıkça hatırlıyoruz. Bu alışkanlıkları değiştirmeden yol almak mümkün değil. Fakat geri dönüşü olmadığını

düşündüğümüz çevre problemlerine tasarım ve mühendisliği birleştirerek gerçekçi çözümler üretmek mümkün. Bu kapsamda ekosistemleri analiz edip tahribatlarını ölçümleyen ve yok olan canlı varlıkların yeniden kazanılması için süreçler tasarlayıp bunu hayata geçirecek adımları kurgulayan, çok disiplinli çalışmalar yürütülüyor. Ekolojik restorasyonu bu şekilde özetleyebilirim.

Ekolojik restorasyon tasarımının ilkelerini neler oluşturuyor? Hangi kaygılar çerçevesinde projeler şekilleniyor?

Tasarımın ilk hedefi çalışılan alanın çevresindeki canlı varlığıyla bütünleşebilmesi. Sanıyorum mimarlıkla andığımız restorasyon tanımından ayrıştığı nokta da bu. Kendi başına ayakta durması yetmiyor. Var olduğu coğrafyanın bir parçası haline gelebilmesi. O yüzden bu çalışmalar çok büyük ölçekli kavrayışları gerektiriyor. Yalnızca çalışılan arazi koşullarını çok iyi tanımak yetmiyor. Parçası olduğu sistemi anlayabilmek çok önemli. Bunun sebebi de tüm canlı türlerin hareket etmesi. Balıkları düşünün ya da toz-

laşmayı, göç eden kuşları. Bunların her biri birer taşıyıcı. Bir türün zayıflaması dengeleri bozabiliyor. Öte yandan tek bir doğru ya da ideal bir resmi hedefleyerek çalışmıyoruz. Bu esnek olmayı da gerektiriyor aynı zamanda.

Denge bence bu çalışmalar için en önemli kavram. Neye göre denge? Bunu da o alanın koşullarını ve geçirdiği değişim sürecini çalışarak karar veriyoruz. Üst ölçek analizleri ile birlikte karar verdiğimiz sorun tespitinin ardından bir çıkış noktası belirliyoruz. Bu hidrolojiyle ilgili olabilir ya da yok olan bir tür var olan zinciri bozmuştur, onun geri kazanılması olabilir. Bunların analizi ve değerlendirmesi dikkatlice yapılmalı. Yalnızca şunu bilmek önemli; bu çalışmaların amacı park

“Avrupa’da özellikle su ile ilgili yeni bir yaklaşım var. Suyun kent içinde kontrol edilmesi değil, aksine ona akabileceği alanlar tanıyan projeler geliştiriliyor, koruma alanları genişletiliyor. Kamunun da bu yaklaşımlardan yararlanması sağlanıyor”

tasarımı gibi, rekreasyon amaçlı mekanlar yaratmak değil. Proje alanı sonuçta bir park olarak kullanılabilir fakat ekolojik restorasyona park tasarımı diyemeyiz, çünkü bu çalışmaların önceliği orayı onarmaktır. Dolayısıyla bu çalışmalar kağıt üzerinde iyi bir tasarım olmaktan, yani çok iyi fotoğraf veren bir mimari proje olmaktan çok canlı varlığı, zaman, değişim ve olasılıklarla ilgili kaygıları taşıyor. Bu sebeple 20-50 yıl aralığında stratejiler oluşturuyor, bunun için gereken fiziki koşulları kurguluyor.

Kentleri ve çevreyi sürdürülebilir bir şekilde nasıl birleştirebiliriz?

Kent içinde yapı sürekliliği gibi bir peyzaj sürekliliği de olmalı. Nasıl ki yolda kaldırım bittiğinde nerden gideceğimizi bilemiyorsak ya da elektrığımız kesildiğinde pek çok ihtiyacımız aksıyorsa, canlı varlıkları da bu şekilde düşünmeli, akışın ve sürekliliğin onlar için önemini bilmeliyiz. Suyun akmasına izin verilmeli, dere yatakları açılmalı, koruma alanları artırılmalı, yönetmelikler sıkıca uygulanmalı. Bitkilendirme yaparken sadece iyi görünenleri değil, doğru türleri seçmeliyiz. Çim alanlar yerine ekolojik değeri yüksek çayıruları kentlerin bir parçası haline getirmeliyiz. Atıklarımız ayrıştırılmalı, kullandığımız inşaat malzemelerini iki kere düşünmeliyiz. Bu konuda yaptırımların artması gerektiğini düşünüyorum. Yapılabilecek, hepimize düşen çok fazla şey var. Bozulmuş doğayı onarabiliriz fakat tüketim alışkanlıklarımızı değiştirmeden uzun vadede gelişme kaydedebileceğimizi düşünmüyorum.

Türkiye’deki ekolojik restorasyon çalışmaları genel anlamda ne durumda? Sizin yaptığınız projelerden bahsedebilir misiniz?

Türkiye’de ekolojik restorasyon konusu kent yönetimlerinin gündemine girdi. Bu konuda akademi-

yapılan çalışmalar pratikte de karşılık bulmaya başladı. Bahsettiğim sebeplerden ötürü işin bilimsel altyapısının iyi kurulması gerekiyor. Praxis Landscape bünyesinde bu kapsamda yaptığımız pek çok çalışma var. Örneğin **Lüleburgaz Tosbağadere Yarışması**'nda Eşdeğer Ödül kazanan projemiz "Park Nebula" ekosistemi restore ederken havzanın kirliliği konusunda kamu bilincini geliştirmeyi öneriyor. Erzene Havzası'nda yer alan parklarda, çevredeki endüstriyel kirliliği görünür kılmayı hedefleyen inovasyona adanmış yeni bir park modeli ortaya koyuyor. Parkın peyzajının restorasyonu kadar rekreasyon değerinin de önemli olduğu bir proje bu. Proje, Toprak Onarıcılar, Hava Onarıcılar ve Su Onarıcılar Bulutları olarak üç kısımdan oluşuyor. **Toprak Onarıcılar Bulutu**, fitoremediasyon yöntemiyle toprağı temizleyen türleri barındırıyor. Sensörler sayesinde topraktaki ağır metal ve organik kirletici değerlerine göre aydınlatma elemanları renk değiştiriyor. Bir diğer bölüm, **Hava Onarıcılar Bulutu**, havadaki karbondioksiti tutma oranı yüksek otsu bitkilerden (C4 bitkileri) oluşuyor. Bu alanlardaki sensörler aydınlatma elemanlarının havadaki kirlilik değerlerine göre renk değiştirmesini sağlıyor. Son olarak **Su Onarıcılar Bulutu** su arıtıcı bitkilerden oluşuyor. Buradaki aydınlatma elemanları sensörler sudaki kirlilik değerlerine göre renk değiştiriyor. Bu değerlerin belirlenmesinde çevre mühendisi desteğinin çok önemli olduğunu söylemeliyim. Başka bir ödül kazanmış proje ise **Beylikdüzü Yaşam Vadisi**. Proje, Kavaklı Vadisi'nde bulunan çeşitli habitatların ve toplulukların bir arada uyumlu bir şekilde var olabilmesi için sürekliliğe sahip bir ağ üzerinde yaşayan bir mozaik oluşturmayı öneriyor. Vadiye yayılan bütüncül bir hidroloji altyapısı sayesinde su debisini artırıyor, su ekosistemlerini

“Tasarımın ilk hedefi çalışılan alanın çevresindeki canlı varlığıyla bütünleşebilmesi. Sanıyorum mimarlıkla andığımız restorasyon tanımından ayrıştığı nokta da bu. Kendi başına ayakta durması yetmiyor. Var olduğu coğrafyanın bir parçası haline gelebilmeli”

katalize ederek tüm canlı varlığını da çoğaltmayı sağlıyor. Vadiye düşen tüm yağışın yine vadi içerisinde kalabilmesi, buharlaşmanın azaltılarak suyun sarnıçlarda biriktirilmesi, süksesyonu hızlandıracak altlıkların oluşturulması, habitat üretkenliğinin teşviki için stratejiler, projenin altyapı önerilerinin parçalarını oluşturuyor. Bu projede dünyaca ünlü peyzaj mimarlığı ofisi Turenscape ile ortaklaşa çalıştık. Proje için hidroloji, statik mühendisleri, biyolog, mimar ve plancılardan oluşan, bizim de yerel ortak olarak yer aldığımız büyük bir operasyonun sonucu diyebiliriz. Her projenin stratejileri koşullara ve karar verdiğimiz yönetime göre değişiyor. Tabii tasarımları da öyle. Elimizde bulunan bir projeye ait tasarımı başka bir araziye uygulamak ne yazık ki mümkün değil. Arazi koşulları zamana göre çok değişkenlik gösterir. Bizim işimizin en zor ama aynı zamanda en güzel

tarafı da bu; her seferinde yeniden tasarlıyor olmak.

Dünyada ekolojik restorasyon çalışmaları kapsamında neler yapılıyor?

Bu konuya en çok eğilen kentler post endüstriyel yani endüstrisini kentin dışına taşımış, endüstri sonrası kentleri. Bunu, konuyu mantıklı ve pazarlanabilir buldukları için değil mecbur kaldıkları için yapıyorlar. Kentin yaşanabilirliği, altyapısının güvenilirliği ve kentlilerin sağlığı kent ekonomisi için en kritik meseleler. O yüzden de bu konunun öncüleri post endüstriyel kentler diyebiliriz.

Avrupa'da özellikle su ile ilgili yeni bir yaklaşım var. Suyun kent içinde kontrol edilmesi değil, aksine ona akabileceği alanlar tanıyan projeler geliştiriliyor, koruma alanları genişletiliyor. Kamunun da bu yaklaşımlardan yararlanması sağlanıyor. Çin'de çok ilginç bir süreç var. **Endüstriyel kirliliğe** getirilen çözümler neredeyse peyzaj tasarımının birinci önceliği olmuş du-

rumda. Su konusu yine gündemde. Gelgite adapte olabilecek tasarımlar ön planda. Bu esnekliği ve farklı koşullara adaptasyonu mümkün kılan tasarım yaklaşımının başka bir adı da **dirençli peyzajlar**. İklim değişikliğine, doğal afetlere direnç gösterebilecek peyzajlar yaratmak önemli. Yalnızca mis kokulu bitkiler, görsel anlamda doyum sağlayan tasarımlardan öte bir teknikten söz ediyoruz. Giderek büyüyen kentlerin yalnızca kendi merkezlerini değil kırsallarını da bu şekilde dikkatlice tüketmeleri gerekiyor. Kent merkezinden taşınan endüstri, aynı problemleri bu sefer başka yerleşim alanlarına taşımamı diye bir taraftan ekolojik restorasyonla yıpranmış peyzajları iyileştirirken bir taraftan da aynı problemlerin yaşanmaması için sürdürülebilir sistemleri oluşturmak gerekiyor. **Endüstri 4.0** biraz bu konulara çözüm getirecek gibi görünüyor.

Kuzey Amerika, tüketimin en yüksek olduğu yer olması itibarıyla belki de, bu konuların en gündemde olduğu ve pratikte karşılık bulduğu yer. En bilinen ve hayata geçmiş proje New York'ta yer alan Fresh Kills Park. Dönüşümü yaklaşık 15 yıl önce başlayan, zamanında Amerika'nın en büyük çöplüğü olan park, bahsettiğim süreç tasarımları ve çok disiplinli çalışmalar sayesinde bugün nefes alan ve aldran bir kamusal alan. Bence bu konudaki bilinen en iyi örnek de budur.

Sizin eklemek, vurgulamak istedikleriniz var mı?

Şu konu çok önemli: Ekolojik restorasyon için uzun süreçler gerekiyor. Bu da arkasında sağlam duran bir iradeyi şart koşuyor. Çünkü işin özü; kuşların, balıkların, oksijenin ya da bitki örtüsünün doğal halinin kaybolduğu, bozulmuş bir ekosistemi iki kamyon bir keçeyle geri getirmek mümkün değil. Altüst olan dengeleri yeniden tasarlamak,

“Kamu yararı amacıyla hayata geçirilen bir projenin ‘restorasyon’ olarak nitelendirilebilmesi belli bir hat boyunca ekosistem gelişmesini başlatmasını ve daha sonra çok az insan müdahalesiyle, hatta hiç insan eli değmeden bunu izleyen gelişmelere yönlendirecek otojenik (kendi içinde başlayan) süreçlere izin vermesini gerektiriyor”

flora ve faunada yok olmuş türleri tespit edip geri gelmelerini sağlayacak çekim stratejilerini belirlemek, popülasyon ekolojilerini anlamak ve süreçleri tasarlayarak aşamaları takip etmek gerekiyor. Bu karmaşıklığın içinden çıkabilmek de tasarım ve mühendisliğin bir araya geldiği çalışma yöntemlerini zorunlu kılıyor. Bu sebeple havası, suyu temiz kentler için geri kazanmak istediğimiz dengeleri sağlamak, yalnızca milyon metrekairelerce yeşil alan yapmaktan geçmiyor. Bu yeşil alanların ekolojik değerleri ve yer bulduğu mekana katkısı büyük farklılıklar gösterebiliyor.

Bu bakımdan **kentsel tasarım, planlama** veya **peyzaj mimarlığı** olarak yürütülen her projenin ekolojik restorasyon olmadığını altını çizmeliyim. Kamu yararı amacıyla hayata geçirilen bir projenin “restorasyon” olarak nitelendirilebilmesi belli bir hat boyunca ekosistem gelişmesini başlatmasını ve daha sonra çok az insan müdahalesiyle, hatta hiç insan eli değmeden bunu izleyen gelişmelere yönlendirecek otojenik (kendi içinde başlayan) süreçlere izin ver-

mesini gerektiriyor.

Ben uygulanan örnekleri bildiğim için belki, bir iyimserlik taşıyorum. Dünyanın neresinde olursa olsun bu projeler ardından gelenlere de ilham kaynağı oluyor. Bizim kentlerimizin bu zincire katılması şart. Örneğin, İstanbul altyapısal olarak aşırı kırılğan bir şehir. En basitinden şunu düşünelim. Yağmur yağdığında, en ufak bir karda dahi hayat felç oluyor. İşin kötüsü bunun böyle olacağını da biliyor, hayatımızı buna göre organize ediyoruz. Doğal afet olmasa dahi yaşam duruyor. Bunların sebeplerini düşünüp çözümlerini üretmek zorundayız. Bunu şimdi yapmasak zaten gelecekte yapmak zorunda kalacağız.

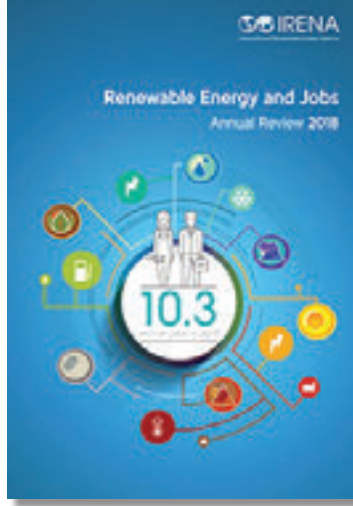
Özetle bugün içinde bulunduğumuz koşullara rağmen, kentlerimiz ve ekolojileri için yapabileceğimiz çok şey olduğuna inanıyorum. Şimdiye kadar kurmuş olduğumuz sistemleri, altyapıları yeniden düşünerek, gerektiği durumlarda da yıkarak kent ya da kırsal kendi doğasıyla bütünleşebilecek hale gelebilmesi, sözünü ettiğim süreç tasarımları ve teknikler sayesinde mümkün. ○

Yenilenebilir Enerji İstihdamı

Elif Gökçe ŞAHİN, gsahin@g.harvard.edu

Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA) Mayıs ayında “**Yenilenebilir Enerji ve İşgücü**” (Renewable Energy and Jobs) adlı bir rapor yayımladı. Rapora göre yenilenebilir enerji sektörü 2017 yılında küresel ölçekte 500 bin yeni istihdam yarattı, sektördeki toplam istihdam sayısı ilk defa 10 milyonu aştı. Bu rakam ile toplam istihdam önceki seneye göre %5,3 oranında arttı ve 10,3 milyona ulaştı.

Dünyanın en büyük yenilenebilir enerji işverenleri yine Çin, Brezilya, ABD, Hindistan, Almanya ve Japonya oldu. Bu ülkeler 2017 yılında toplam istihdamın %70’ini barındırdı. Sektörün sosyoekonomik faydalarını kullanan ülke sayısı her geçen sene artsa da, üretimin çoğunluğu sadece birkaç ülkede gerçekleşiyor. Rapora göre, yenilenebilir enerji-

le ilgili işlerin %60’ı Asya’da oluşuyor. Sektörde farklı teknolojiler mevcut olmakla birlikte, 2017 yılında en büyük istihdamı %9 artarak 3,4 milyon işe ulaşan fotovoltaik (PV) güneş enerjisi alt sektörü sağladı. PV alanındaki istihdamın 2,2 milyonu ise sadece Çin kaynaklı. Japonya ve ABD hâlâ Çin’in arkasından geliyor, onları da Hindistan ve Bangladeş takip ediyor. Bu ilk beş ülke, PV’deki istihdamın %90’ını barındırıyor. Rüzgar enerjisinde ise istihdam rakamı 2017 sonunda 1,15 milyona ulaştı. Dünyada en çok rüzgar enerjisi kurulumu yapan ilk 10 ülkenin beşi hâlâ Avrupa’da. Rüzgardaki istihdamın %44’ü ise Çin kaynaklı.

Kaynak: http://irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2018/May/IRENA_RE_Jobs_Annual_Review_2018.pdf

1 Senelik Yeryüzünü İlk 7 Ayda Tükettik

Küresel Ayakizi Ağrının (Global Footprint Network) her yıl hesapladığı “**Dünya Limit Aşımı Günü**”nü (Earth Overshoot Day) bu yıl Temmuz ayının son günü olarak belirledi. 1970 yılından beri hesaplanan ve her geçen yıl daha da erken bir tarihe denk gelen Dünya Limit

Aşımı Günü, yeryüzü kaynaklarının o sene içinde yenilenmesi ve tüketilmesini baz alarak hesaplanıyor ve kaynakların bu sene ilk yedi ayda tükenmesi yeni bir rekor anlamına geliyor. Ekolojik ayakizi hesaplaması bir yıllık “bütçe”, atmosfere o tarihe kadar salınan seragazları ve tüketilen doğal kaynaklar karşılaştırılarak yapılıyor. Küresel Ayakizi Ağrının hesaplamalarına göre, 2018 yılı itibarıyla insanoğlu, doğanın kaynaklarını yenilemesinden 1,7 kat daha hızlı tüketiyor.

Dünya nüfusunun ekolojik ayakizinin %60’ını karbon ayakizi oluşturuyor. Karbon ayakizinin, yani seragazi salımlarının hızla artması, yeryüzünü her geçen gün daha hızlı tükettiğimiz anlamına geliyor. 2018 yılının doğal kaynaklarını ilk yedi ayda tükettiğimiz için, kalan beş ayda bir sonraki senenin kaynaklarından borç almış oluyoruz. Bu da yeryüzüne her geçen

yıl daha çok “borçlu” olmamız demek. Bu durumun sonuçları arasında kuraklık gibi anında görülen iklim etkilerinin yanı sıra, balıkçılık alanlarının yok olması, tatlı su kıtlığı, toprak erozyonu, ormansızlaşma ve biyoçeşitlilik kaybı gibi uzun vadeli problemler var. Bu doğal felaketlerin

sonucu olarak da açlık ve göçlerin artması bekleniyor.

Ağ, bu durumun iyileştirilmesi için bazı öneriler sunuyor:

🌱 Dünya çapında taşıt kullanımının %50 azaltılması ve beraberinde kalan taşıtların toplam aldığı yolun üçte birinin toplu taşımaya yönlendirilmesi 12 günlük kaynak tasarrufu sağlıyor.

🌱 Kullandığımız enerjinin karbon içeriğinin %50 azaltılması 93 günlük bir kaynak tasarrufu sağlıyor.

🌱 Yemek artıklarının %50 azaltılması ve dünya çapında alınan kalorilerin ortalamada kalması 38 günlük bir kaynak tasarrufu sağlıyor.

Kaynak: <https://www.overshootday.org/newsroom/press-release-july-2018-english/>

AB Ülkeleri Paris Taahhütlerinin Gerisinde

İklim Eylem Ağı (Climate Action Network - CAN) Haziran ayında “**Hedef Dışı: AB Ülkelerinin İklim Değişikliği ile Mücadeledeki İstek ve İlerlemele-
rinin Sıralanması**” (Off Target: Ranking of EU Countries’ Ambition and Progress in Fighting Climate Change) adlı bir rapor yayımladı. Raporla göre, birçok AB üye ülkesi Paris Anlaşması’nda verdikleri taahhütlerin gerisinde kalıyor. Rapor, ülke bazında Paris Anlaşması’nda verilen taahhütlere ulaşmadaki istek ve ilerlemeleri sıralıyor. Ayrıca, karbon azaltımı konusundaki AB politikalarının benimsenmesi ve uygulanmasını da analiz ediyor.

Yapılan analiz ve sıralamaya göre, İsveç listenin başında geliyor. İsveç 2020 iklim ve enerji hedeflerine ulaşmak için yol haritasını zamanında uyguluyor ve 2045 yılına kadar karbon-nötr olma isteğini devam ettiriyor.

Listenin sonunda ise Polonya ve İrlanda yer alıyor. İrlanda, karbon salımlarında 2020 yılında, 2005 yılına göre %20 azaltım ve enerji kullanımının %16’sının yenilenebilir kaynaklardan sağlanması için hedef koymuştu. 2030 yılı için ise yüzde%30 karbon azaltım hedefi vardı.

Fakat rapora göre, 2020 ve 2030 için koyduğu bu iklim ve enerji hedeflerine ulaşması zor görünüyor. Raporla, her ülkenin hedeflerine ulaşma yüzdeleri ve ağ tarafından sunulan öneriler yer alıyor.

Kaynak: <http://www.caneurope.org/docman/climate-energy-targets/3357-off-target-ranking-of-eu-countries-ambition-and-progress-in-fighting-climate-change/file>

Sürdürülebilirlikte Örnek Okul: Harvard

Sürdürülebilir kampüste örnek çalışmalara imza atan Harvard Üniversitesi, 2017 Sürdürülebilirlik Raporu’nu Ağustos ayında yayımladı.

Harvard Sürdürülebilirlik Ofisi’nin hazırladığı web tabanlı interaktif raporda, okulun enerji, su ve atık kullanımı hakkında detaylı verilerin yanı sıra, İklim Aksiyon Planı kapsamında hedefleri de mevcut. Okul, 2026 yılına kadar fosil-yakıt nötr olmayı; 2050 yılına kadar ise hiç fosil yakıt kullanmamayı hedefliyor. Yeni başlayan öğrencilere de sürdürülebilirlik yaklaşımını aşıl原因an okulda, 2017 yılında Harvard Business School’a başlayan 900 öğrenciyi iklim değişikliğinin iş yapış biçimlerini nasıl etkileyeceği ve çözüm önerileri hakkında proje ödevi verildi.

2017 yılı itibarıyla okulun gerçekleştirdiği diğer başarılı sürdürülebilirlik uygulamaları ise şöyle sıralanıyor:

- Okul bünyesinde 129 adet LEED sertifikalı bina mevcut.
- Okul bünyesinde toplam 4.100 çalışana olan 213 adet Green Office sertifikalı ofis bulunuyor.
- Kampüste 13 adet yeşil çatı var. Yeşil çatılar biyoçeşitliliği desteklerken, yağmur sularını tutuyor ve binanın enerji tüketimini azaltıyor.
- Su kullanımı 2006 yılına göre %26 oranında düşürüldü.

HARVARD
UNIVERSITY
Sustainability

- Kişi başına çöp/atık miktarı 2006 yılına göre %44 oranında azaltıldı. Artan yemekler düzenli olarak ihtiyaç sahibi ailelere iletildi.
- Net enerji kullanımı, kampüsün büyümesine karşın enerji tasarrufu uygulamaları sayesinde 2006 yılına göre %4 oranında azaldı. Alan büyümesi dışarıda

birakıldığında bu düşüş %18 oranında.

- Okula ait 327 adet aracın 95 tanesi biyoyakıtlı, 17’si hibrit ve iki tanesi tamamen elektrikle çalışıyor.

- Kampüs genelinde 1000 adetten fazla pozitif geridönüşlü enerji tasarrufu projesi devrede. Bunların çoğu ısıtma, soğutma ve aydınlatma projeleri.

- Kampüs genelinde toplam 1,5 MW’lık fotovoltaik güneş panelleri mevcut.

- Kampüslerdeki seragazi salımı 2017 yılında, 2006 yılına göre %30 azaltıldı. 85.000 metrik tonluk karbon eşiti olan bu azaltılmış salım yılda 18 binden fazla arabanın saldırdığı karbon miktarına eşdeğer.

- Harvard’ın seragazi salımlarının %96’sı binalardaki elektrik, ısıtma ve soğutmadan kaynaklanıyor. Araç filosu ve soğutucu gaz kaçaqları da kalan %4’ü oluşturuyor.

Kaynak: <http://report.green.harvard.edu/>

Gıdanın Merceğinden Sürdürülebilirliğe Bakmak...

Bir, insan seveceksiniz. İki, ne yapıyorsanız heyecanla yapacaksınız. Üç, meraklı olacaksınız. Eğer bu üç özelliği birbirine ekleyebilirsiniz, sanırım sürdürülebilir bir iş yapabilirsiniz. Reis Gıda'nın kurucusu Mehmet Reis işte bu üç özelliği çok iyi bir şekilde harmanlamış; yoksulluktan ve yoksulluktan gelen biri olarak, yoksullardan kaçmak yerine, bu bilgi ve tecrübesini ülkenin ve gezegenin refahı için kullanmaya karar vermiş.

 Barış DOĞRU

Sık sık yazıyorum galiba ama özel sektörün topluma ve çevreye faydalı işler yapması için, mutlaka faaliyet alanının kendisine ve çevresine bakması lazım, çünkü her şirket asıl olumlu etkisini bu faaliyet çerçevesinde yükseltebilir ya da tam tersine olumsuz etkisiyle yıkıcı etkiler bırakabilir. Bunun için de ilk başta, “ben ne üretiyorum, ne satıyorum, toplumla bağım ne, negatif ve pozitif etkim nerede gerçekleşiyor” sorularını kendisine sorması lazım. Bundan daha iyi bir başlangıç noktası, ne dünyada, ne Türkiye’de bulunmuş değil...

Masasının üstü pirinçlerle, mercimek ve fasulyelerle dolu Mehmet Reis’in. Çok az rastlanır bir biçimde, bir tebrük telefonuyla tanıştık kendisiyle. Türkiye’nin en büyük kuru bakliyat markalarından biri olan Reis Gıda’nın kurucusu, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği konusunda EKOIQ dergisi olarak yaptığımız çalışmalar için bize teşekkür ediyordu. Yakından takip ettiğini, yazıları satır satır okuyup yararlandığını anlattığı bu telefon görüşmesinin ardından geçtiğimiz ay ilk defa yüz yüze görüştük.

Yoksulluktan gelen, yoksulluğu ve açlığı bilen bir insan Mehmet Bey. Ama genellikle yoksulluktan gelen, açlığı bilenlerin, oralarından uzaklaştığı an, geldiği yeri unutmak için büyük bir çaba gösterdiği bir dünyada, ülkede yaşıyoruz. Mehmet Bey bu anlamda farklı bir kişi. Ülkenin en büyük kuru gıda markalarından birini yarattığında da, toprağa, üreticiye, insana yakın kalmayı başarmış. Ve en başta vurguladığımız ilkeye yaslanmış: Çalıştığın alanın çevresinde toplumsal fayda üret.

Mehmet Reis, Cumhurbaşkanı Gül'e obezite mücadelesini anlattı

“Dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’e diyabet ve obezite oranlarındaki artış ile yeme kültürünün bozulması arasındaki ilişkiyi, Avrupa ülkeleri arasında diyabette en hızlı artış yaşayan ülkelerden biri haline geldiğimizi anlattık”

aile içinde sağlıklı bir iletişimin geliştirilmesi açısından da dikkat edilmesi gereken bir konu.”

Sağlıklı Beslenme İçin Üst Düzey Ziyaretler

Obezite konusunda devleti harekete geçirebilmek için büyük emek sarf etmiş Mehmet Bey. Dönemin başbakanı ve cumhurbaşkanına mektuplar yazmış, kızıyla beraber ziyaret etmiş. “Gerçekten de çok ilgilendiler. Dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’e diyabet ve obezite oranlarındaki artış ile yeme kültürünün bozulması arasındaki ilişkiyi, Avrupa ülkeleri arasında diyabette en hızlı artış yaşayan ülkelerden biri haline geldiğimizi anlattık. Ve belki biraz da bizim etkimizle, okul kantinlerinde bazı gazlı ve şekerli içecekler yasaklandı. Bu beni, dünyanın en mutlu insanı yaptı. Tüketicilerden teşekkür mektupları gelmeye başladı ve inanın madalya almış gibi oldum.” Okul okul, toplantı toplantı geziyor Mehmet Bey, özellikle küçük çocukların beslenmesi konusundaki bilinci artırmak için. “Ne yazık ki bozuluyor

Fiyat Artışlarıyla Gelen Uyanış

Ne yazık ki, çokuluslu şirketler, büyük aile grupları ve onlara mal ve hizmet üretenler dışında, kendi alanında toplumsal fayda üretmek için uğraşan çok az sayıda yerli şirket ve marka var. Reis Gıda, bu noktada apayrı bir yerde duruyor diyebiliriz. Mehmet Bey, ofisinin duvarındaki resimlere işaret ediyor. Anne babası ve kendisinin Don Kişot olarak çizilmiş bir karikatürü var. “O resim 1995 yılına ait. Devalüasyon sonrası, tam da ramazan öncesi marketimizde gözlemlediğim bir olay bende derin bir iz bıraktı. Bir kadın müşterimiz, fiyatına bakıp bir ürünü yerine koydu. Gıda fiyatları anormal bir hızla artıyordu. Ben de risk altına girip fiyatları dondurma kararı aldım. Basın buna büyük bir ilgi gösterdi. Çalıştığım süpermarketlerle, tedarikçilerimle görüştüm, ramazan boyunca fiyatları donduracağız dedim. 11 ay kâr etmişiz, bir ay kâr etmeyelim. Rakiplerim ve birkaç basın organından olumsuz tepkiler de aldım. Beni İstanbul Ticaret Odası’na Türkiye’de ilk defa sabit fiyat uygulaması yaptım diye şikayet ettiler. Hiçbirine tepki göstermedim ama etkilerini kısa bir süre sonra gördüler. Birçok gıda ürününde fiyat gerilemesi oldu. Tüm basın bunun çok

önemli bir girişim olduğunu yazdı. Benim farkındalığım burada başladı aslında.” Sonrasında yerli tohumların yaygınlaştırılması üzerine çalışmaya başlamış Mehmet Bey. “Her yere yetiştiremezsiniz ama elimden geldiğince çiftçileri yerli tohumlar tercih etmeye ve onları ekip biçmeye özendirmeye çalıştım, bunun karşılığında da çok güzel tepkiler aldım” Yerli tohumların yaygınlaştırılmasıyla ilgilenirken, ilgi alanı sağlıklı beslenmeye doğru kaymış yavaş yavaş. Ülkemizde giderek artan obezite ve beslenme bozuklukları bu konuya daha çok ilgi göstermesi konusunda bir erken uyarı gibi olmuş. Geleneksel yemek kültürünün ve alışkanlıklarının korunmasının önemini vurguluyor. Bir aile babası olarak kızlarının kantinde ne yediklerini sorgulayarak bu gözlemi ilk olarak evinde yapmış. Ve kendi çocuklarına gösterdiği bu ihtimamı tüm çocuklar adına hissederek obezite ile ilgili mücadeleye başlamış. Geleneksel yemek kültürünün yitirilmemesinin iki önemli etkisinin olduğunu vurguluyor Mehmet Bey: “Birincisi bu sağlıklı bir beslenme modeli değil; ikincisi de hence sofraya kültürü çok önemli. Ailelerin oturup birlikte yemek yemeleri, sadece beden sağlığı değil, ortak sohbetin geliştirilmesi,

beslenme alışkanlıklarımız. Sağlıkçı değilim ama çok araştırdım; uzmanlar da aynı şeyi söylüyor” diyerek yanlış beslenmenin zararını vurguluyor.

O beslenmenin önemini anlatmak için çaba sarf ederken dünyada da bu konuda gelişmeler olmaya başlamış. “Amerika’ya, Kanada’ya yerli tohumdan üretilmiş yeşil mercimek; kırmızı mercimek, pirinç satmaya başladık. Ama bir yandan da onlardan aynı ürünleri ülke olarak satın alıyoruz. Bu süreçleri doğru yönetebilirsek, en önemli sorunumuz olan cari açığın kapanmasında da önemli bir rol oynayacak tarımsal üretim. İhracatta birçok üründe %50-60 oranında ithal ara malı kullanımı var. Tarımda ise bu rakam sadece %20. Yani bu ürünler neredeyse tamamen bizim çiftçimizin el emeği. O nedenle ekonomik sorunlarımız için de önemli bir çözüm, yerli tohumlarımızla yapılan tarımsal üretim.”

Hemen aklımıza Hollanda geliyor. “Konya kadar bir alana sahip Hollanda, dünyada bitkisel üretimde birinci, ette ve sütte dünya üçüncüsü. Türkiye, topraklarının erozyonuna, birçok soruna karşın bu alanda hâlâ çok büyük şansa sahip. Ama tarımdaki istihdam hâlâ azalıyor, %20’lere kadar indi. Tarım sektörünün ayakta kalması çok önemli Türkiye için.”

Tarım Üvey Evlat mı?

Çok sık vurguladığımız tarım sektörünün arkaik bir alan olmadığı, 21. yüzyılın en stratejik sektörü olduğu konusunda Mehmet Bey de ısrarlı. “1990’lardan sonra tarım üvey evlat muamelesi görmeye başladı. Özellikle bakliyatta, çiftçiyi desteklemekten vazgeçildi ve bugünlere böyle geldik. IMF’nin direktifleri doğrultusunda tarımda ilerleyemedik. IMF’nin savunduğu kemer sıkma politikaları ülkelerin verimlilik potansiyelini engelliyor. Onlar gıda üretmemizi istemiyordu. 1990’lara kadar ne Amerika ne Kanada hiç bakliyat ek-

“Sofra kültürü çok önemli. Ailelerin oturup birlikte yemek yemeleri, sadece beden sağlığı değil, ortak sohbetin geliştirilmesi, aile içinde sağlıklı bir iletişimin geliştirilmesi açısından da dikkat edilmesi gereken bir konu”

miyordu. Şimdi onlar, bizim tohumlarımızdan yetiştiriyorlar bu ürünleri. Ve şu anda ihracat bölgelerimizi de ele geçirdiler. Şimdi biz ithal etmek zorunda kalıyoruz. İşte cari açığın önemli kaynaklarından biri bu değişimde yatıyor. Türkiye şu anda yeşil ve sarı mercimek türlerinde en fazla 400 bin ton üretiyor yılda. Kanada ne kadar üretiyor biliyor musunuz? 3,5milyon ton. İnanılır gibi değil ama böyle...”

Mehmet Bey, Türkiye’nin her bölgesinde hangi ürünün ne kadar ekildiğini çok iyi bir şekilde takip ediyor. Her birinin hangi zamanda ekildiğini, dikildiğini, ne zaman suya ihtiyaç duyduğunu, hasat edildiğini tek tek biliyor. Tarımsal üretimde ülke bazında üretim miktarı ve tüketim talepleri konusunda doğru ve bütüncül bilgiye sahip olmamızın da çok önemli olduğunu düşünüyor. “Bunları bilmezsek, tedbir alamayız. Hasat verileri rekolte miktarları iç tüketim ve dış satış potansiyeline göre ithalat ve ihracat kararları ve-

rilmeli. Kriz çıktığında ithalat kararı alırsanız çok büyük zarara uğrarsınız. Bu sistematik bir bakış, olmazsa olmaz.”

İklim Değişikliği ve Yeşil Mercimek

Tarım alanlarını ince ince takip ederken, iklim değişikliğinin etkilerini de gözlemlemeye başlamış Mehmet Reis yavaş yavaş. Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Barış Karapınar ve arkadaşlarının, iklim değişikliği konusunda en bilinçli kesimin çiftçiler olduğu sonucuna ulaşan araştırmasını hatırlatıyoruz. Bu sonucu şaşırtıcı bulmuyor: “Tabii ki bilir çiftçi. Donu, yağışı, kuraklığı sürekli takip eder. Ben de aynı şekilde takip ederim. Mesela yeşil mercimek ne zaman çıkar? Mayıs. Bu sene ne zaman çıktı? Haziranda. Demek ki küresel iklim değişikliği, hasat zamanlarını değiştiriyor. Ekim için de aynı şey geçerli. Kasımda, aralıkta yağmur bekler çiftçi ama yağmıyor. Mayıs yağmuru mesela ürüne zarar

verir. Tüm bunlar, büyük zayıtlar oluşturmaya başladı.” Bütün bu saha bilgilerinden hareketle araştırmaya başlamış Mehmet Bey küresel iklim değişikliğini. “Bölgeler ve ülkeler arası büyük göç hareketlerinin arkasında da iklim değişikliği var. Eğer kırsal kalkınmada iklim değişikliğini göz önüne almaz, bununla ilgili önlemler geliştirmez ve çiftçiye bu konuda bilgi vermezsek, büyük zararlar bekliyor bizi.”

Çiftçinin doğru bilgiye ve yönlendirilmeye ihtiyaç duyduğunun altını çiziyor Mehmet Bey. Bunun için kendisi de elinden geleni yapıyor. Okullara, ilgili tüm organizasyonlara gidip iklim değişikliğini anlatıyor uzun bir süredir. “İklim değişikliğine uyum göstermemizi sağlayacak önlemleri acilen almamız lazım. İsraf da çok önemli bir konu. Tarladan sofraya kadar o kadar büyük bir zayıt var ki. Aynı şekilde toprakları da israf ediyoruz. TEMA Vakfı’nın verilerine göre, son 40 yılda üçte bire inmiş verimli topraklar. Verimli tarım arazilerinin amaç dışı kullanımlarından tutun, yapılaşma nedeniyle kesilen zeytinlikler ve ayçiçeğine kadar birçok önemli sorunla karşı karşıyayız. Her alanda bu sorun oluşmadan çözüm yolu bulmalıyız.”

Her İşin Başı Heyecan

Reis Gıda’nın sattığı tüm ürünlerin %90’ı hâlâ yerli ürün ama yakın zamanda paketlere koyacak yerli ürün bulamamaktan korkuyor Mehmet Bey: “Tarım ve hayvancılık birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Çiftçiyi dinlemeden bunları anlayamazsınız, çözümler üretemezsiniz. Çizmeleri giyip, tarlada nasırlı elini sıkacaksınız çiftçinin. Dünyada en büyük kriz su ve gıdada. Türkiye bir tarım ülkesi ve bu konuda yapması gereken çok fazla şey var”.

Son getirilen havza modeli konusunda ne düşünüyor peki? “Çok iyi bir çalışma ama o toprakta ne yettiğini iyi bileceksiniz ve onu destekleye-

“İklim değişikliğine uyum göstermemizi sağlayacak önlemleri acilen almamız lazım. İsraf da çok önemli bir konu. Tarladan sofraya kadar o kadar büyük bir zayıt var ki. Aynı şekilde toprakları da israf ediyoruz”

ceksiniz. İklim değişikliğine uygun tohum ve onun ıslahı çok önemli. Bunlar üzerinde çalışmazsınız ve o havza modeli üzerinde desteklemezseniz, başarılı olamazsınız. Bunun için bölge bölge ayrıntılı olarak çalışmanız lazım. Ziraat mühendislerini, veterinerleri her bölgede görevlendirmeniz lazım. Bunu 90’lardan beri söylüyorum ama ne yazık ki şimdi ziraat mühendisleri, veterinerler başka alanlarda çalışmak zorunda kalıyorlar.”

Tarım alanında çok iyi bir koordinasyona ihtiyaç olduğunun altını çiziyor Mehmet Bey ısrarla: “Ben bölgelerden düzenli bilgi alıyorum, insanları dinliyorum. Ancak hep beraber bir araya gelirse çok daha katma değerli, sağlıklı ürünler geliştirebiliriz. Ve böylece dışardan ürün alan değil, geçmişteki gibi ihraç eden bir ülke olabiliriz.”

Bu konularda ortak bir gelişim sağlanabilmesi için birçok girişimi de olmuş Mehmet Bey’in. “Tarıma Can Platformu’nu, Vakfı’nı kurmak istedim. TEMA’nın kurucusu Hayrettin Karaca ve bu alanda söz sahibi daha birçok kişiyi bir araya getirmek için uğraştım. Gıda piyasası geçmişte

basına, kamuoyuna çok kapalı bir yapıydı. Kimse basına konuşmazdı. Onu kamuoyuna açabilmek için o kadar gayret sarf ettim ki. Fiyat artışlarının nasıl yaşandığını anlatmaya çalıştım başından itibaren. Bugün de anlatıyorum. Örneğin ithal pirinçte gümrük vergisi %45, ayrıca perakende KDV’si %8, bazı ithal edilen bakliyat ürünlerinde gümrük vergisi %19,3, yine perakende çıkış KDV’si %8, üreticiyi korumak için bu tedbirler elbette alınacak. Ancak raf fiyatlarındaki oluşumu tüm kamuoyu bilmelidir.”

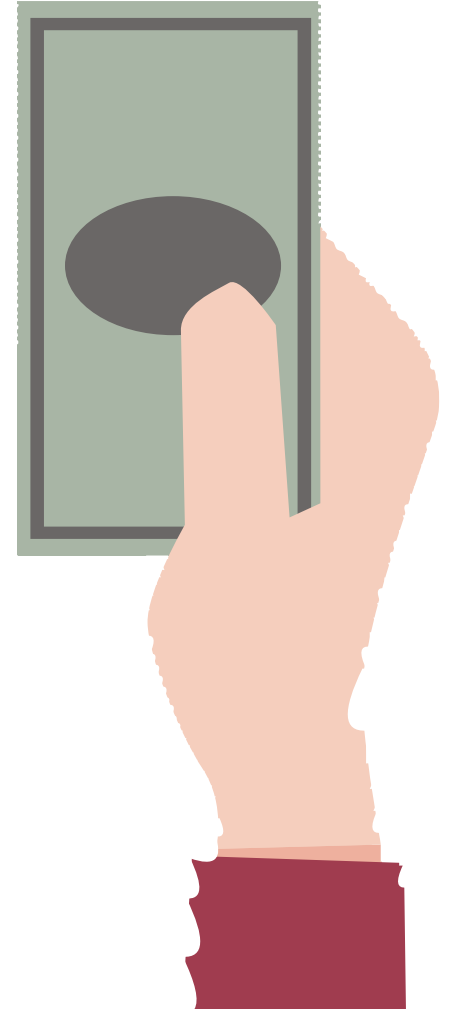
Fosil yakıtlardan sağlığa, ekosistemlerden biyolojik çeşitliliğe, eğitimden yapılaşmaya, göçten ekolojik turizme kadar sürdürülebilir kalkınmanın her alanına hakim Mehmet Bey’le uzun uzun sohbet ediyoruz. İşini seven, sevdiği konuyla dünyanın sorunlarını, ülkemizin sorunlarından ayırmayan, konulara çepeçevre bakan, anlamaya, çözümler üretmeye çalışan ve bunu büyük bir heyecanla yapan bir iş insanı. İşin sırrı galiba ne yaparsan gönülden yapmaktan, insan sevmekten ve heyecandan geçiyor. Bir duvardaki resme, bir de Mehmet Reis’e tekrar bakıyorum. Gıdanın merceğinden sürdürülebilirliğe bakan gerçek bir Don Kişot. Sadece parayı konuşanların para da kazanamayacağı günler ne zaman gelecek acaba? Ekonominin sadece ekonomi olmadığını, paranın yenemeyeceğini, herkesin mutlu ve huzurlu olmadıkça, kimsenin mutlu ve huzurlu olamayacağını ne zaman anlayacağız acaba? Don Kişot’ların sayısı artınca herhalde... ○

Türkiye, “Emisyon Ticaret Sistemi”ne Hazır mı?

İklim değişikliğine neden olan seragazi emisyonları artmaya devam ederken Paris Anlaşması’nda öngörülen 2°C hedefine ulaşmak için gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişen ülkelerin de sorumluluk alması bekleniyor. Peki “Emisyon Ticaret Sistemi”ne Türkiye’deki işletmeler ne ölçüde destek veriyor? İstanbul Bilgi Üniversitesi Çevre, Enerji ve Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Doç. Dr. Ayşe Uyduranoğlu ve Konstanz Üniversitesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Zahide Eylem Gevrek’in araştırmaları bu soruya cevap bulmaya odaklanıyor.

2014 Dünya Ekonomik Forumu’nda küresel iklim değişikliği ile mücadelede başarısızlık, dünya ekonomilerine tehdit oluşturan ilk beş riskten biri olarak belirtildi. Paris Anlaşması ise, iklim değişikliğine neden olan yeryüzü sıcaklık artışının bu yüzyıl sonuna kadar 2°C ile sınırlı tutulmasının hayati önemini altını çizdi. Birçok gelişmiş ülke Kyoto Protokolü ile seragazi azaltımında sorumluluk aldı ve protokolün 17. maddesinin öngördüğü emisyon ticaretinden faydalanıyor. **Dünyadaki sıcaklık artışının, bu yüzyıl sonuna kadar 2°C ile sınırlandırılması için 2020 sonrasında sadece gelişmiş ülkelerin değil, aralarında Türkiye’nin de bulunduğu gelişen ülkelerin de iklim değişikliğiyle mücadelede sorumluluk alması bekleniyor.** Son yıllarda Türkiye’de küresel iklim değişikliği ile mücadele konusu

tartışılmaya başlandı, Emisyon Ticaret Sistemi’nin (ETS) kurulması konusunda adımlar atıldı. İklim değişikliğine neden olan seragazları emisyonunun azaltılmasında ETS ve Karbon Vergisi gibi piyasaya dayalı mekanizmaların etkinliği literatürde uzun süredir tartışılıyor. Avrupa Birliği (AB) emisyonlarının %42’si, ETS tarafından regüle ediliyor. Türkiye ETS’nin kurulmasından sonra Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi’nin bir parçası olmayı hedefliyor. Sistem, üretim sektöründe yer alan işletmelerin emisyon kota ticareti yaptığı bir piyasadan oluşuyor. İstanbul Bilgi Üniversitesi Çevre, Enerji ve Sürdürülebilirlik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Doç. Dr. Ayşe Uyduranoğlu ve Konstanz Üniversitesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Zahide Eylem Gevrek’in TÜBİTAK 1001 tarafın-

dan desteklenen “Küresel İklim Değişikliği ve Emisyon Ticareti: Yeşil Ekonomi Tasarımına Önermeler” çalışması, halihazırda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlıkları sürdürülen ETS’ye işletmeler tarafından verilen desteği incelemeyi hedefliyor.

İşletmeler Nasıl Bir Sistem Talep Ediyor?

Proje kapsamında işletmelerle iki bölümden oluşan bir anket çalışması yapıldı ve Türkiye’deki işletmelerin ETS hakkındaki görüşleri ve nasıl beklentiler içinde olduklarına dair önemli sonuçlar elde edildi. Aralarında İstanbul, Kocaeli, Bursa ve Gaziantep’in de olduğu 13 sanayi ilinde faaliyette bulunan 404 işletme ile yapılan anket hakkında bilgi veren Doç. Dr. Uyduranoğlu, “İşletmeler faaliyet gösterdikleri cam, çelik, çimento, demir, enerji, kağıt ve karton, metal, seramik ve diğer benzer sektörlerden rastgele örnekledi. İşletmelerin özellikle bu sektörlerden tercih edilmelerinin nedeni, enerji yoğun olmalarından dolayı emisyon miktarlarının yüksekliği. Diğer bir deyişle, sektörler Avrupa Birliği (AB) ETS’de yer alan sektör yapısına uyum sağlayacak şekilde seçildi. Anketin ilk bölümünde işletmelerin iklim değişikliğiyle mücadele uygulamalarının ETS’ye verdikleri desteği nasıl etkilediğini, ikinci bölümde ise nasıl bir sistemi desteklediklerini sorguladık” diyor. ETS’nin iklim değişikliği ile mücadelede etkili bir politika aracı olarak görüldüğü sonucuna vardıklarına dikkat çeken Doç. Dr. Uyduranoğlu, işletmelerin, karbon ayakizi hesaplaması yapılmasını desteklediğini söylemenin mümkün olduğunu belirtirken, sözlerine şöyle devam ediyor: “ETS’nin iklim değişikliğiyle mücadelede etkili bir politika aracı olarak görülmesi, sistemi destekleme olasılığını %50,2 oranında artırıyor. Anketten elde ettiğimiz veriler-

Doç. Dr. Ayşe Uyduranoğlu:
“Anketten elde ettiğimiz verilerle oluşturduğumuz Yeşil Uygulama Pratikleri Endeksi, ekolojik sürdürülebilirlik ve yeşil uygulama pratiklerine önem veren işletmelerin, daha yüksek bir olasılıkla Emisyon Ticaret Sistemi’ni desteklediklerini gösteriyor”

le oluşturduğumuz **Yeşil Uygulama Pratikleri Endeksi**, ekolojik sürdürülebilirlik ve yeşil uygulama pratiklerine önem veren işletmelerin, daha yüksek bir olasılıkla Emisyon Ticaret Sistemi’ni desteklediklerini gösteriyor”.

İşletmelerin ETS niteliklerine ilişkin tercihleri hakkında bilgi veren Doç. Dr. Uyduranoğlu, işletmelerin kendilerine tanınacak kotanın geçmiş emisyon hacimlerinin dikkate alınarak tayin edilmesini beklediğini de ekliyor. Doç. Dr. Uyduranoğlu, “İşletmeler kullanmadıkları emisyon kotası kullanım süresinin üç yıl olmasına ve kotanın bitmesi halinde istedikleri kadar kota almalarına müsaade edilecek şekilde sistemin kurgulanmasını tercih ediyorlar. Ayrıca kota fiyatının serbest piyasada belirlenmesine, ancak aşırı fiyat dalgalanmalarının önlenmesi için taban ve tavan fiyatlarının hükümet tarafından saptanmasına destek veriyorlar. ETS’nin yeni ve çok bilinmeyen bir sistem olmasından dolayı işletmelerin bu tercihleri ile riskleri minimize etmeyi düşündüklerini söyleyebiliriz” diyerek, **hükümetin, sistemi ilk aşamada işletmelerin tercih ettikleri şekilde kurgulamasının sistemin etkinliğini artırabileceğinin altını çiziyor.** ○

“Çevre Konusunda Markalar da Kurumsal Vatandaş Olarak Sorumlu”

Hızlı tüketim malları alanında faaliyet gösteren P&G, 2020 çevresel sürdürülebilirlik hedeflerinin birçoğunu başarmış ve 2030 yılı için geniş kapsamlı, yeni hedefler oluşturmuş durumda. Şirketin Türkiye ve Kafkaslar Kurumsal İletişim Başkanı Ayça Turgay, “Bu hedeflerimizi oluştururken amacımız hem P&G hem de tüketicileri için değer yaratmak ve bunu yaparken de çevre ve toplum üzerinde olumlu etkiler bırakmak” diyor ve bahsi geçen hedeflerini ayrıntılı olarak anlatıyor.

 Barış DOĞRU

Önce bir P&G'nin 2020 Sürdürülebilirlik Hedefleri'ni konuşalım istersiniz. Birçoğuna bugünden ulaştığınız durumdasınız. Neydi bunlar ve şu anda neresindesiniz bu hedeflerin?

P&G olarak sürdürülebilirlik hedeflerimiz doğrultusunda 2020 yılına kadar dünyada su ve enerji tüketimimizi %20, sera gazı salımını %30 azaltmayı; üretim tesislerimizde kullandığımız enerjinin %30'unu yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlamayı hedefliyoruz. Ayrıca ürün başına ambalaj kullanımını %20 azaltma ve suyun daha verimli kullanımını sağlayan ürünlerle 1 milyar kişiye ulaşma hedeflerimiz var. P&G Türkiye olarak, geliştirdiğimiz projelerle son beş yılda bu global hedeflerimize çok önemli katkılarda bulduk. Üretim tesislerimizde bertaraf edilen atık miktarını %88, enerji kullanımını %19 ve sera gazı salımını %29 azaltmayı başardık. Faydalı tekrar kullanım oranını iki katına çıkardık ve depolamaya gönderilen üretim kaynaklı katı atık oranını sıfıra indirdik. Bu alanda Global 2020 hedeflerine neredeyse şimdiden Türkiye'de ulaştığımız durumdayız. Bunu rakamlarla vermek gerekirse:

■ Bebek bezi ve Orkid üretiminde kağıtsız kalite uygulamasını başlata-

rak yılda 20.000 adet kağıt kullanımını elimine ettik.

■ Fairy üretiminde kullandığımız yeni teknoloji ile su tüketimini 20.000 ton/yıl azalttık. Böylece 280 kişinin yıllık su tüketimi ihtiyacını karşılamış olduk.

■ Türkiye'deki iki fabrikamızda yaptığımız atık yönetimi iyileştirmeleriyle yılda 500 kamyon atık transferini elimine ettik, bu durumda 80 bin ton CO₂ emisyonu azalttık.

■ Sürdürülebilirlik hedeflerimiz doğrultusunda gerçekleştirdiğimiz çalışmalar, Sürdürülebilir Kalkınma Derneği tarafından Bina Enerji Verimliliği alanında en başarılı uygulamalar arasında gösterildi.

■ Enerji verimliliği projelerimiz ile elektrik ve yakıt tüketimini 2009 yılından bu yana %19 oranında azalttık.

■ Kasım 2015 itibarıyla fabrikalarımızda üretim kaynaklı atıkların

geridönüşümünü sağladık ve böylece global hedeflerimizden biri olan “Depolamaya Gönderilen Üretim Kaynaklı Sıfır Atık” hedefini gerçekleştirdik.

■ Deterjan paketlerinde kullandığımız vakumlu, polietilen ve geridönüşümlü torbalarla ambalaj malzemesi gereksinimini %80 azalttık.

■ Bebek bezi üretiminde hava sağlayan kompresör sistemini yeniden tasarlayarak yıllık 340 ton CO₂ salımlarını engelledik.

■ Likit üretim tesisinde buhar jeneratöründe yapılan iyileştirme ile buharı dışarı atmak yerine işlenen suyun ısıtılmasını sağlayarak yıllık doğalgaz tüketimini birim üretim başına %60 oranında azalttık.

■ Renkliler için üretilen deterjanda yapılan formülasyon değişimi ile yıllık 17.000 ton atık suyu azalttık.

Peki bundan sonraki “Hedef 2030”da hangi taahhütler bulunuyor?

2020 çevresel sürdürülebilirlik hedeflerimizin birçoğunu başardık ve

bu doğrultuda 2030 yılı için geniş kapsamlı, yeni hedefler oluşturduk. Bu hedeflerimizi oluştururken amacımız hem P&G hem de tüketicileri için değer yaratmak ve bunu yaparken de çevre ve toplum üzerinde olumlu etkiler bırakmak. Bu nedenle markalarımız, tedarik zincirlerimiz, çalışanlarımız ve toplum bazında hedefler belirledik. Bu hedefleri şöyle sıralayabilirim:

Markalar için: Always, Ariel, Fairy, Febreze, Head & Shoulders, Pantene ve Prima'nın da dahil olduğu 20 lider markasıyla P&G, %100 geri dönüştürülebilir veya yeniden kullanılabilir ambalajlarla ve markalarının %100'ünde sunduğu şeffaf içerikle, tüketicilerine verdiği güveni sürdürmeye devam edecek. P&G markalarıyla daha fazla sürdürülebilir yenilikler başlatarak sorumlu tüketimi mümkün kılacak ve bu anlayışa ilham verecek.

Tedarik Zinciri: P&G, üretim sahalarındaki sera gazı emisyonlarını yarıya indirecek ve tesislerinin %100'üne güç sağlamaya yetecek miktarda yenilenebilir elektrik tedarik edecek. P&G ayrıca, yeniden kullanımla en az 5 milyar litre su tasarrufunda bulunacak.

Toplum: P&G, dünya okyanuslarına plastik atılmasını engelleyen, ormanları koruyan ve büyüten, emici hijyen ürünleri için geridönüşüm çözümlerini genişleten ve dünyanın öncelikli havzalarındaki suyu koruyan, insanların, gezegenin ve işimizin gelişmesini sağlayan dönüştürücü ortaklıklar kurmaya devam edecek.

Çalışanlar: P&G, sürdürülebilir düşüncenin ve bunun uygulamalarının günlük iş akışına yansması için çalışanlarını sürdürülebilirlik anlayışına dahil edecek, yönlendirecek ve ödüllendirecek. Sağlanan her katkı çalışana ödül olarak yansıtılacak ve bu performans değerlendirmelerine entegre edilecek.

“P&G, dünya okyanuslarına plastik atılmasını engelleyen, ormanları koruyan ve büyüten, emici hijyen ürünleri için geridönüşüm çözümlerini genişleten ve dünyanın öncelikli havzalarındaki suyu koruyan, insanların, gezegenin ve işimizin gelişmesini sağlayan dönüştürücü ortaklıklar kurmaya devam edecek”

Genel hedeflerinizin çoğu üretim süreçleriyle bağlantılı. Bunların ilerleyişinde önemli adımlar atıyorsunuz. Ancak P&G, hızlı tüketim malları (FMCG) alanında çalışıyor. Ve bildiğimiz gibi bu alanda asıl çevresel etki, tüketicilerin kullanımı sırasında gerçekleşiyor. Bu konuda, ürünlerinizin kullanım süreçlerindeki etkiyi azaltmak için yaptığınız çalışmalardan bahsedebilir misiniz biraz da?

P&G olarak insanı veya çevreyi olumsuz etkileyebilen sorunlara şirketlerin artık tepkisiz kalamayacağına, markaların da kurumsal vatandaş olarak sorumlulukları olduğuna inanıyoruz. Bunun içindir ki, artık her yıl kurumsal vatandaşlık raporları hazırlıyor; kendimize özel sürdürülebilirlik hedefleri belirliyoruz. Yeni açıkladığımız Sürdürülebilirlik Hedeflerimiz ile 2030 yılına kadar aralarında Head

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM

“Hedefimiz, 2018 yılının sonunda, Avrupa’daki üretimin %25’ini geri dönüştürülmüş plastiklerden karşılamak. Bu sayede 500 milyondan fazla şişe geridönüşüme kazandırılmış olacak”

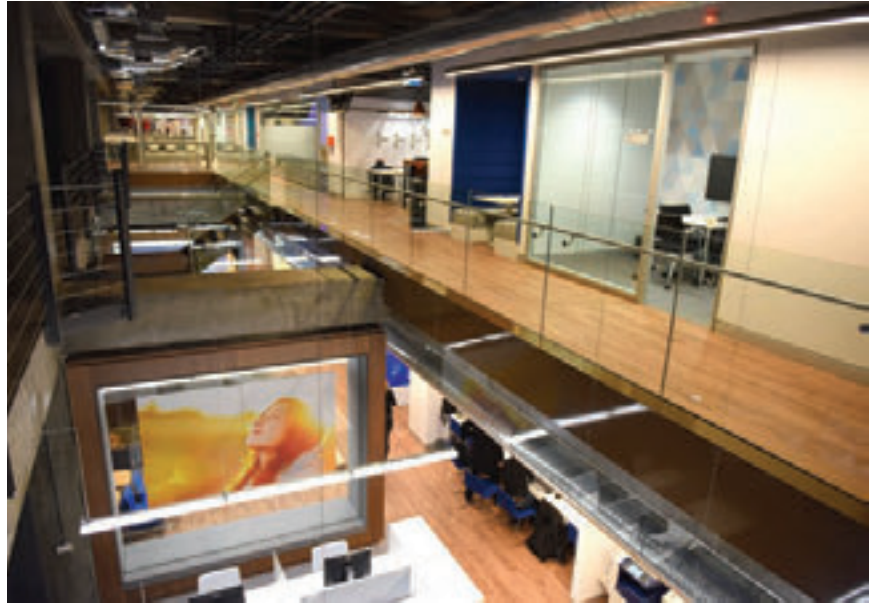
& Shoulders, Ariel, Fairy, Febreze, Pantene ve Prima’nın da olduğu 20 lider markamızı %100 geri dönüştürülmüş veya yeniden kullanılabilir ambalajlarla üreteceğimizi taahhüt ettik.

Bu yolda önemli adımlardan birini bugün Head & Shoulders ile atmanın bir kıvancı içindeyiz. Dünyanın bir numaralı şampuanı Head & Shoulders, “Dünyanın Geri Dönüştürülmüş İlk Şampuan Şişesini” üretti. Raflarda yerini alan bu yeni ürünümüz sadece plastik atığı üretim süreçlerine dahil etmek için gerçekleştirdiğimiz Ar-Ge çalışmalarını değil, aynı zamanda plastiğin geridönüşüme kazandırılmasının ne kadar önemli olduğunu yansıtıyor.

Hedefimiz, 2018 yılının sonunda, Avrupa’daki üretimin %25’ini geri dönüştürülmüş plastiklerden karşılamak. Bu sayede 500 milyondan fazla şişe geridönüşüme kazandırılmış olacak.

P&G Türkiye ofisinin LEED Altın Sertifikası aldığını duyurdunuz bir süre önce. Bu çalışma hakkında neler söyleyebilirsiniz? Bu çalışmanın temel motivasyonu neydi?

Sürdürülebilirlik anlayışımızı yansıtan yeni Türkiye ofisimiz ile binaları birçok kritere göre değerlendiren, en çevreci ve enerji tasarruflu binaları belirleyen “Leadership in Energy and Environmental Design” (Enerji ve Çevre Dostu Tasarımda Liderlik) Altın Sertifikası’nı aldık.

Yeşil Bina konseptinde tasarlanan ve en yeni teknolojilerle desteklenen yeni ofisimiz, %40 enerji tasarrufu sağlarken karbon ayak izini de %30 azaltıyor. Ofis, kişiye ait masa uygulamasının yerine tamamen açık, işbirliği odaklı ve işin gereksinimine uygun mekanlarda sürdürülebilir, sağlıklı ve konforlu bir çalışma kültürü yaratıyor.

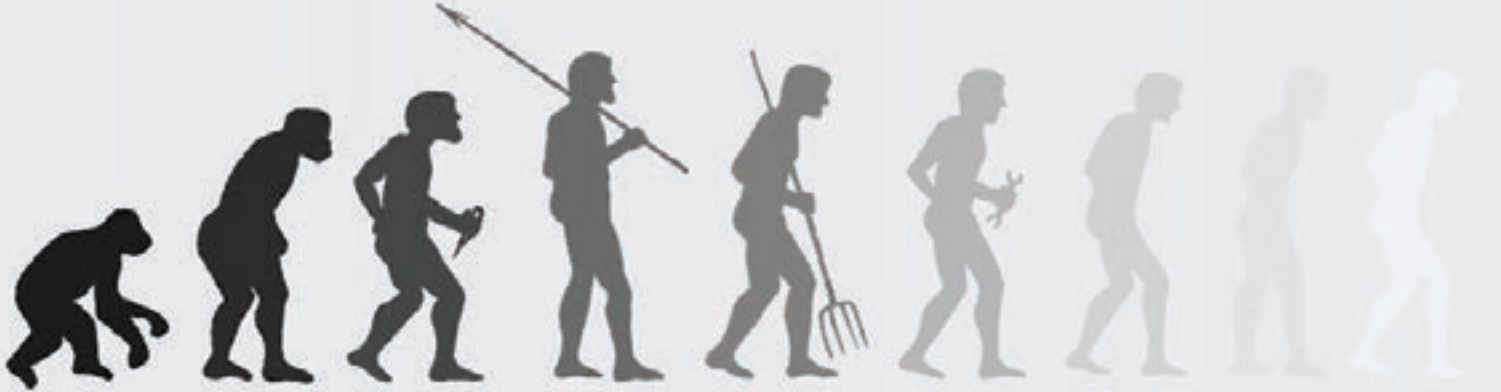
Yağmur suyunun sulama amacıyla toplanması ve depolanmasından,

enerji tasarruflu LED lambaların kullanılmasına ve güneş ışığından %90 faydalanılmasına kadar birçok detayın düşünüldüğü ofiste, benzer iş ortamlarına göre %30 daha fazla temiz hava girişi sağlanıyor. “Akıllı bina yönetim sistemi” ile aydınlatma, ısıtma, havalandırma gibi ana tüketim kaynakları yakından izlenirken, çalışanların da sürdürülebilirlik uygulamalarına destek vermeleri için özel farkındalık çalışmaları yürütülüyor. ○

5G= Gezegenin Geleceği Galiba Gerçekten Gelmeyecek

İnsanın eylemlerinin uzun vadeli sonuçlarını görememesi ya da bunları beklememesi, türümüze özgü, fitratımızda olan birşeydir belki: milyonlarca yıl boyunca avcılık ve toplayıcılıkla kıt kanaat geçinerek yaşamının şekillendirdiği bir fitrat. Bu, ayrıca, ataletin, hırsın ve toplumsal piramidin biçiminden cesaret bulan aptallığın karışımından biraz daha fazla bir şey de olabilir. Büyük ölçekli toplumların tepesinde kudretin temerküzü, seçkinlerin mevcut düzene (statükoya) bir müteşep hak olarak bakmasına yol açar; yani seçkinler karararı gökyüzü altında, çevrenin ve halk kitlelerinin büyük zarar görmeye başlamasından çok çok sonraları da günlerini gün etmeye, servetlerine servet katmaya devam ederler."

*Ronald Wright, "İlerlemenin Kısa Tarihi",
(nakleden Chris Hedges, "Chaco Vadisi, Chaco Dünya", 22 Nisan 2018)*

OHAN.

—“Açık Radyo.”
94.9

Doç. Dr. Ahu ERGEN,
Bahçeşehir Üniversitesi
Öğretim Üyesi
ahu.ergen@vs.bau.edu.tr

Bilinçli Farkındalık Gezegene de Fayda Sağlıyor

Kökleri Budist felsefeye dayanan “bilinçli farkındalık” (*mindfulness*) geçmiş ya da geleceğe değil “şimdiki ana” odaklanmayı ve farkındalığı geliştirmeyi amaçlayan bir konsept. Amerikalı bilim insanı, yazar ve meditasyon eğitmeni **Jon Kabat-Zinn**'e göre bilinçli farkındalık şimdiki ana, maksatlı olarak ve **yargısızca odaklanmak** anlamına geliyor. **Doç. Dr. Zümra Atalay**'ın *Mindfulness - Şimdi ve Burada* adlı eserinde de bilinçli farkındalığın sadece fark etmek değil, fark ettiklerimizi bilinçli bir akıl, sevgi ve şefkat dolu bir kalple algılamak olduğunun altı çiziliyor. Doğru nefes alarak, yoga ve meditasyon yaparak ya da çeşitli bilişsel terapi teknikleri kullanılarak bilinçli farkındalığı hayata geçirmek mümkün.

Pek çok araştırma, amaçsız ve uçuşan zihinlerin (geçmiş ve gelecekte yaşayan zihin) mutlulukla daha az ilişkisi olduğunu, “şimdi ve burada” olabilenlerin daha mutlu insanlar olduklarını gösteriyor. Bilinçli farkındalık şefkat ve empatiyi artırarak sosyal ilişkileri ve öznel iyi olma halini güçlendiriyor, bireyin daha tatmin edici ve anlamlı amaç-

Bilinçli farkındalık gereksiz tüketimi azaltan bireysel değerlerin ortaya çıkmasına önyak olurken, reklamlar, normlar gibi dış etkenlere daha az itibar etmeyi sağlıyor ve bireyin hem kendisiyle hem de evrenle güçlü bir bağ kurarak “anamlı bir yaşam sürmesine” neden oluyor.

lara hizmet etmesinin yolunu açıyor. İngiltere Parlamentosu tarafından ülkenin ulusal raporları kapsamında yayınlanarak toplumun refahı için adalet, sağlık, eğitim alanlarında ve işyerlerinde kullanılması önerilen bilinçli farkındalık; Google, profesyonel spor kulüpleri, ABD ordusu gibi pek çok kurum ve kuruluş mensuplarına eğitim olarak veriliyor.

Tüketirken “Şimdi ve Burada” Olabilmek

“Mindfulness: Its Transformative Potential for Consumer, Societal, and Environmental Well-Being” (Bilinçli Farkındalık: Tüketici, Toplumsal ve Çevresel Esenlik için Dönüştürücü Potansiyeli) başlıklı makalenin bulgularına göre, bilinçli farkındalık yoluyla insanların otomatikleşmiş ve alışkanlığa dönüşmüş alışveriş davranışları azalıyor, psikolojik esneklikleri ise artıyor. Bilinçli tüketim yapmaya başlıyorlar ve gezegenle nasıl uyum içinde yaşayacaklarına dair yepyeni, hatta bazen radikal fikirlere daha açık hale geliyorlar. Bilinçli farkındalık içindeki tüketici daha uzun süreli keyif alacağı ürünlere ve yavaş tüketime yönelerek satın aldıklarından alacağı zevki uzatmak isterken, aşırı tüketimi ve atığı da azaltıyor. Öte yandan 2017 yılında yayımlanan bilinçli farkındalık ve sürdürülebilir tüketim üzerine mevcut literatürün tarandığı bir makale, bilinçli farkındalığın ve öz-değerlerin, öznel iyi olma halinin de belirleyicisi olduğunu, doğayla olan bağı artırdığını, böylelikle çevre dostu davranışı desteklediğini ortaya koyuyor.

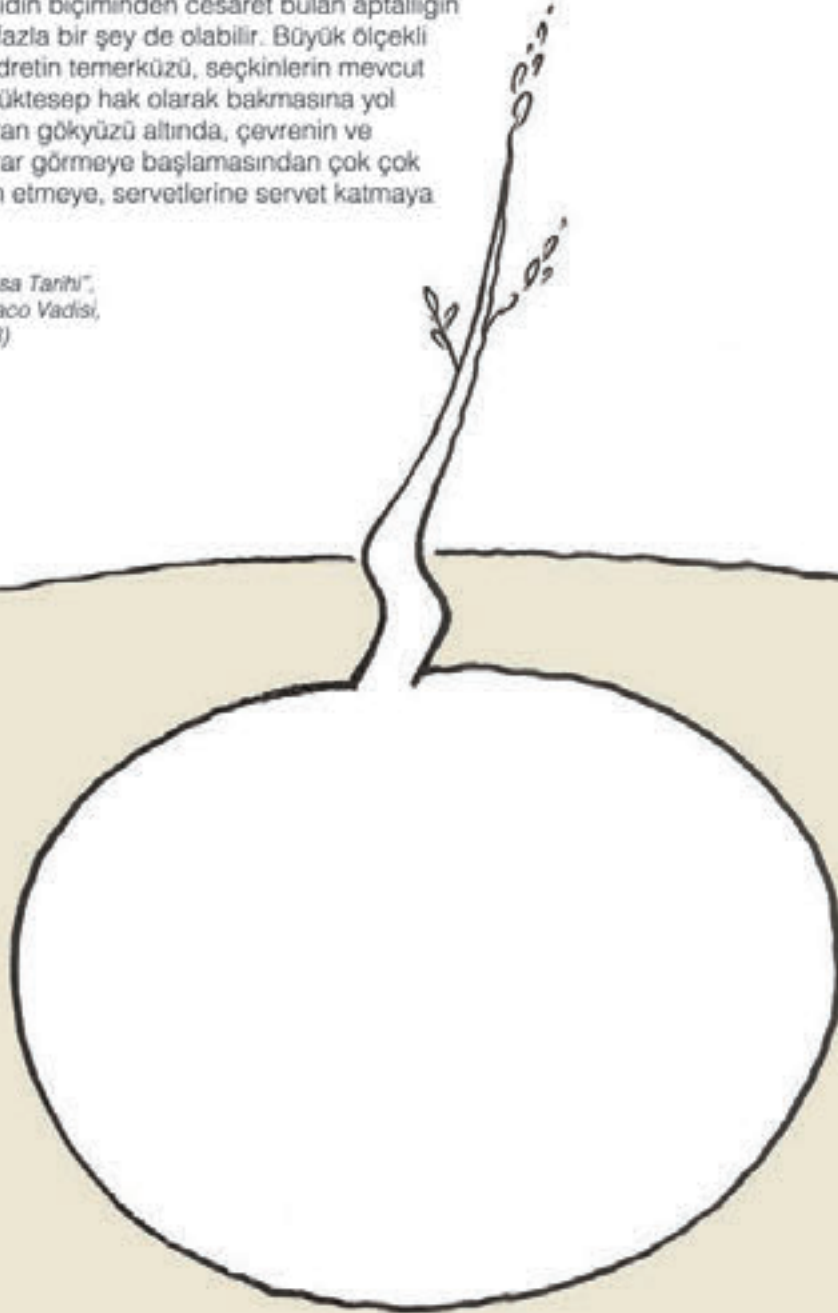
Bilinçli farkındalık gereksiz tüketimi azaltan bireysel değerlerin ortaya çıkmasına önyak olurken, reklamlar,

normlar gibi dış etkenlere daha az itibar etmeyi sağlıyor ve bireyin hem kendisiyle hem de evrenle güçlü bir bağ kurarak **“anamlı bir yaşam sürmesine”** neden oluyor. 2014 yılında *Ecological Economics* dergisinde yer alan “Mindfulness and Sustainability” (Bilinçli Farkındalık ve Sürdürülebilirlik) başlıklı çalışmada ise bireylerin maddi varlıklar dışındaki yollarla iyi olma haline ulaşmalarının sürdürülebilirliğe katkı sağladığı savunuluyor. Bilinçli farkındalık zihni “ana” odaklarken, daha güçlü empati, sevgi ve şefkate de yol açıyor. Amaçların ve değerlerin netleşmesini sağlıyor ve insanların içinde dönüp durdukları hedonik çarklardan kurtulmalarına yardımcı oluyor. Okullarda ve işyerlerinde bilinçli farkındalığın benimsenmesi sürdürülebilir davranışa ve iyi olma haline katkı sağlayabiliyor. Son yıllarda disiplinlerarası araştırmalara konu olan bilinçli farkındalığın sürdürülebilir tüketimle de güçlü bir bağlantısı var. Bilinçli farkındalık rutinleri **bozuyor, değerlerin netleşmesine yol açıyor ve insanların yaşamlarında özellikle manevi değerlerin rolünü zenginleştiriyor.** Açıklık, cömertlik, nezaket ve zihinsel berraklığı beraberinde getiriyor. İnsanları otopilottan çıkararak bilinçsiz ve sürdürülebilir olmayan tüketimin azaltılmasını sağlıyor. Gündelik deneyimlerin daha fazla farkında olmak, sürdürülebilirlikle ilgili tutum-davranış boşluğunun kapanmasına da yardımcı oluyor. Sonuç olarak, bilinçli farkındalık konseptinin; nörobilim, psikiyatri, psikoloji ve eğitim alanındaki ilerlemeler sayesinde sürdürülebilirlik için de yeni kapılar açacağına dair kanıtlar her geçen gün artıyor.

3G!= Geleceği Getirecek Güçteyiz!

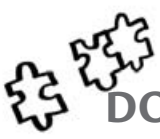
İnsanın eylemlerinin uzun vadeli sonuçlarını görememesi ya da bunları beklememesi, türümüze özgü, fitratımızda olan birşeydir belki: milyonlarca yıl boyunca avcılık ve toplayıcılıkla kıt kanaat geçinerek yaşamının şekillendirdiği bir fitrat. Bu, ayrıca, ataletin, hırsın ve toplumsal piramidin biçiminden cesaret bulan aptallığın karışımından biraz daha fazla bir şey de olabilir. Büyük ölçekli toplumların tepesinde kudretin temerküzü, seçkinlerin mevcut düzene (statükoya) bir müktesep hak olarak bakmasına yol açar; yani seçkinler karararı gökyüzü altında, çevrenin ve halk kitlelerinin büyük zarar görmeye başlamasından çok çok sonraları da günlerini gün etmeye, servetlerine servet katmaya devam ederler.”

Ronald Wright, "İleriemanın Kısa Tarihi",
(nakleden Chris Hedges, "Chaco Vadisi,
Chaco Dünya", 22 Nisan 2018)

OHAN.

—“Açık Radyo.”
94.9

Yeryüzü Temelli KolaylaŖtırıcılık

Toplumsal ve çevresel anlamda istediğimiz deęiŖimi veya dönüşümü sağlamak, dünyaya istediğimiz katkıyı verebilmek için tüm paydaşların aynı şekilde tek plan üzerinde anlaşma sağlayıp takip etmelerinden ziyade, farklı şekilde işbirlikleri ile bunu gerçekleştirme şansları da var. Özellikle sürdürülebilirlik, enerji, su kaynakları, gıda ve insan hakları gibi kemikleşmiş, geçmişten gelen güven problemlerine sahip olumsuz tecrübelerin olduğu alanlarda, işbirliğini kurabileceğimiz çeşitli yaklaşımlar ve araçlar mevcut. U Teorisi, Derin Demokrasi, Art of Hosting, Sokratik Diyalog, Şiddetsiz İletişim, Onarıcı Adalet, Sosyokrasi, Cynefin bunlardan bazıları. Bu yaklaşım ve araçları, sorunu ve grubu anlayarak sunma ve alan açma çalışmalarına genel olarak Türkçede “yeryüzü temelli kolaylaŖtırıcılık” adı veriliyor. Dünya ve doğa prensiplerini taklit eden bu tarz, yeryüzünü örnek alarak sorunların çözümüne vesile olmak anlamına geliyor. KolaylaŖtırıcının esas görevi ise kişilere, ortak akıl ve ortak tarihe, diyaloga veya çatışmaya, hem soruna hem çözüme alan açmak.

 Cihan KORAL MALAK, pormuta.life

Değişim gerçekleşmemek için direndiği zaman, alışılmış yaklaşımlar hem hayal kırıklığı yaratıyor hem de gerçekçilikten uzak görünüyor. Alışılmış olan bu yaklaşımlar da genelde iki varsayıma sahip:

- Dünya ve başkaları için her şeyi, diğer insanlardan daha iyi bilen üstün bir grup insanın varlığı. Bununla beraber, dünyadaki liderlerin ve sivil toplumun terör, insan kaçakçılığı veya uyuşturucu gibi ortaklaşmış sorunları kökten çözmeyi görev edinmeleri tabii ki gerekli.

- Stratejilerimizi tamı tamına uygulayarak geleceğe ilerleyebiliriz. Ortak bir vizyon, plan, ölçülebilir ve tekrarlanabilir hedefler, zaman çizelgesini takip ettiğimizde her problemin çözülebilir olduğu inancı. Bu inancımız ise temelde insanları sorumlu tutarsak işlerin yolunda gideceğine dayanıyor.

Aslında istediğimiz deęiŖimi veya dönüşümü sağlamak ve dünyaya istediğimiz katkıyı verebilmek için tüm paydaşların aynı şekilde tek plan üzerinde anlaşma sağlayıp takip etmelerinden ziyade, farklı şekilde işbirlikleri ile bunu gerçekleştirme şansları da var. Özellikle sürdürülebilirlik, enerji, su kaynakları, gıda ve insan hakları gibi kemikleşmiş, geçmişten gelen güven problemlerine sahip olumsuz tecrübelerin olduğu alanlarda, işbirliğini kurabileceğimiz çeşitli yaklaşımlar ve araçlar mevcut. U Teorisi, Derin Demokrasi, Art of Hosting, Sokratik Diyalog, Şiddetsiz İletişim, Onarıcı Adalet, Sos-

yokrası, Cynefin bunlardan bazıları. Bu yaklaşım ve araçları, sorunu ve grubu anlayarak sunma ve alan açma çalışmalarına genel olarak Türkçede **yeryüzü temelli kolaylaştırıcılık** adı veriliyor. Dünya ve doğa prensiplerini taklit eden bu tarz, yeryüzünü örnek alarak sorunların çözümüne vesile olmak anlamına geliyor. Etkisi ciddi sorunlar üzerinde çalışmak üzere farklı tarihi olaylarla taraf haline gelmiş gruplar veya işbirliği yapmak için can atan kişiler yan yana geldiğinde, **kolaylaştırıcının** esas görevi kişilere, ortak akıl ve ortak tarihe, diyaloga veya çatışmaya, hem soruna hem çözüme alan açmak. Alanı -her türlü fikri ve savunucularını, geçmişten taşınan, bilinen ve bilinmeyen öğeleri, bilinçüstü ve bilinçaltı

başlıkları- mümkün kıldıktan sonra, gerçekleşmesi gerekenler ortaya çıktığından bu yaklaşım kolaylaştır-mak kelimesi ile eşleştirilmiş.

Aynı Noktaya Gelmek Bir Zorunluluk mu?

Değişim ve işbirliği için herkesin aynı düşünceye sahip olmasına uğraşmaktan ziyade, bazı noktaların değişmesi gerekliliği üzerinde anlaşmaları da kolaylaştırıcılığa başlamak için makbul bir durak. Prensipler, her çerçeve anlayış için farklı olsa da genelde şu adımları içeriyor: Tüm görüşlerin meşruluğu ve savunucularının değerinin kabulü (her muhteşem fikrin tersi de doğrudur), birlikte deneyerek öğrenme (herkes bir araya geldiğinde nasıl birleşeceklerine ancak deneyerek karar ve-

rebiliyoruz) ve kendimiz ve diğerlerinin bilincine dikkatimizi çevirmek. Karmaşıklık veya çatışmayı körüklemekten ve durumu kabul ederek, birbirimizi aynı noktaya gelmek zorunda bırakmadan ilerlemek için bu düşüncenin verdiği rahatsızlık ve gerginliği fark ederek bile işe başlayabiliriz. Latin Amerika'daki gerilla savaşlarından Güney Afrika'daki ırk ve sınıf mücadelelerine kadar çok farklı alanlarda kullanılmış kolaylaştırıcılık akımları rüşlerini ve etkilerini ispat etmiş olsalar da her yeni karşılaşılan için alışılagelmiş üzere sorgulanmaya tabi olurlar. Bir sorunu çözmek için yola koyduğumuzda çoğunlukla gruplara yöneliyoruz, çünkü onların vizyon ve hayallerimizi açığa çıkarmamıza, istenen hedeflere ulaşmamıza,

Sunucu, Moderatör ve Kolaylaştırıcı

Sunucu: Bir yönetim tarafından hazırlanmış programı sunan, açıklayan kimse, takdimci (yıllı toplantısı sunucusu). Beklenen özellikler: Sunum becerileri ve tecrübesi

Moderatör: Bir yönetim tarafından hazırlanmış programı ve belirlenmiş konukları sunan, etkinlikte gidişatı yöneten kimse (bir panel moderatörü) Beklenen özellikler: Konuyla ilgili öz bilgi, konuşmacılar hakkında bilgi, dinleme ve özetleme tecrübesi.

Kolaylaştırıcı: Kendisine iletilen bir soru/nu inceledikten sonra, tarafından hazırlanan tasarımı, etki grubundaki kişilerle birlikte, belirlediği sorun sahipleri ile gerçekleştiren kişi (bir çalışma kolaylaştırıcısı) Beklenen özellikler: Tarafsızlık, katılımcı yaklaşımları bilmek, önceliği kendine değil gruba verebilmek, orada doğmak isteyen adımlara izin vermek, esneklik.

Katılımcı Liderlik

Katılımcı liderlik; günümüz dünyasında karşı karşıya olduğumuz karmaşık zorlukların çözümünde, kişisel pratikler, diyalog, kolaylaştırma ve inovasyonun birlikte kullanılmasıyla bireysel ve sistemik olarak uygulanabilen bir liderlik yaklaşımı. Her büyüklükte grup iletişimini kolaylaştırmak için belli uygulamalarla yapılandırılan bu yaklaşım, bazı ilkelerle destekleniyor:

- Kolektif zekayı maksimize etme.
- Çeşitli bakış açılarını dinleme.
- Katılımı ve dahil olmayı en üst düzeye çıkarma.
- Çatışmayı yaratıcı işbirliğine dönüştürme.

İnsan etkileşimleri arasında karşılıklı sohbet, öğrendiğimiz, fikir alışverişinde bulunduğumuz, kaynaklar sunduğumuz ve inovasyon yarattığımız en etkili biçimdir. Bu nedenle karşılıklı sohbetler çok güçlüdür. Öte yandan her sohbet de bu şekilde işlemez.

Çoğu insan zaman kaybı olan toplantıları, sohbetten ziyade tartışma hissiyatı veren konuşmaları ve sonrasında bambaşka bir şeye dönüşen katkı sunma

davetlerini deneyimlemiştir. İnsanlar katkıda bulunmak istiyor ama bunu nasıl yapacağını bilmiyor. Liderler katkı istiyor ama bunu nasıl alacaklarını bilmiyorlar. Katılımcı liderlik, bağlılık ve iyi sonuçlara götüren, açık ve anlamlı sohbetler yaratmak için en güçlü yöntemlerin birlikteliğini sunan bir yaklaşım. İşbirliği metotlarıyla çalışarak bu yaklaşımı kendi bağlamınıza ve amacınıza göre uyarlayabilirsiniz.

Genel anlamda katılımcı liderliği uygulamanın üç yolu var:

1- Kurumsal değişim ve gelişimi, tüm çalışanların kolektif bilinci ve inovasyon kapasitesini güçlendirip sürece dahil ederek desteklemek.

2- İşletme içinde ve hizmetlerde bilgi ve çözümleri, dış paydaşlarla ilişkileri güçlendirerek ve onlarla birlikte yaratarak geliştirmek.

3- Kurum içinde ileri düzeyde liderlik kapasitesini, bireysel liderliği ve kolektif öğrenmeyi, çalışanların karşı karşıya oldukları zorlukların sorumluluğunu almaları için kendi örgütlenmelerini destekleyerek inşa etmek.

kaliteli ürün ve hizmet üretmemize ya da karmaşık işleri yönetmemize yardımcı olacağını düşünüyor ve grupların etkili ve uyumlu çalışmasını bekliyoruz. Yine de gruplarla olan deneyimimiz çoğu zaman hayal kırıklığına uğramış veya sınırlı hissetmemize neden olabiliyor. Her grubun altında gizlenen karmaşık dinamikler ve bu dinamiklerin güçlenmesine yönelik kendi katkımız hakkındaki bilgisizliğimiz, gruplarda elde ettiğimiz yetersiz sonuçlardan büyük ölçüde sorumlu.

“Üstünlük” Hayaleti Kol Geziyor

Başkalarının bize benzemeyebileceği veya adapte olmak zorunda kalma korkusu, çalışma alanlarımızda esas ilginin ana konudan, fark etmeden kendimize dönmeye sebep oluyor. İhtiyaçlarımızı ve hislerimizi haritalandırmadan dünyanın sorunları üzerinde ilerlememiz, çalışmayan yöntemlerle çalışmayan sistemler doğuruyor. Düşmanlaştırma ve sebep yaratma, hafif veya aşırı halleri ile elimizdeki sınırlı araçlar olarak kullanıma sokulmak zorunda kalıyor. Ancak tüm bunların dışındaki

bir alanda, kadim bilgeliklere dayanan, modern dünyanın çalışarak anlayabileceği ve daha önemlisi kullanılabilecek hale getirdiği yeryüzü temelli kolaylaştırıcılık yaklaşımları mevcut.

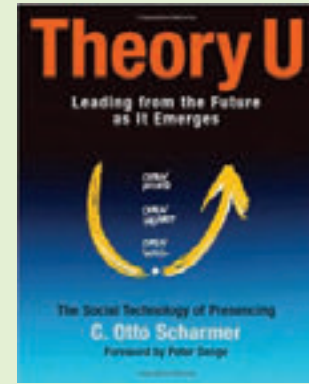
Üzerinde çalıştığımız hak temelli alanlar, diğer türler veya gezegen olduğundan özellikle haklılık ve diğerinin haklı olmayışı üstüne bilgi sahibi olmak ve diğerinin bilmemesi/anlamaması şeklinde, aslında doğada var olmayan üstünlük havası bir hayalet gibi ilgili etkinlik ve toplantılarda kol geziyor. Doğada var olmayan üstünlüklere şunları örnek verebiliriz: Almanya'nın iklim zirvelerindeki burnu büyüklüğü, çok bilen aktivistler ya da çok büyük maddi varlığa sahip şirketler. Bu durumda katılmış hale gelen iç çatışma ve dış tartışmaların ortak çözümleri gün yüzü görünmeden dolaşmaya devam ediyor. Keşfettiğimiz şey, sosyal ve örgütsel değişime dair en müjdeli yaklaşımların çoğunda ortak olan ince fakat daima sınırlayıcı bir eğilim ve örüntü. Kolaylaştırıcılığın ele alınması, olumlu ve kalıcı bir değişimin gerçekleştirilmesinin ve aslında bir tür olarak

karşılaştığımız en zorlu sorunlardan kurtulmanın anahtarı olabilir.

Sayısallaştırılmaz Özellikler

En temelde yeryüzü temelli kolaylaştırıcı, her türlü duruş ve amacı kişilerden bağımsız hale getirerek, kendi temel özelliği olan **tarafsızlık** ile bir-

U Teorisi

U Teorisi, yarattığımız herhangi bir sosyal sistemde sonuçların kalitesinin katılımcıların farkındalığı, dikkati ve zihin fonksiyonlarına bağlı olduğunu ileri sürüyor. 2006'da ortaya atıldığından bu yana üç ana şekilde kullanılıyor: Çerçeve bakış açısı, kökten değişim için bir metot, bir oluş biçimi (daha otantik ve derin yönler) ile bağlantıya geçmek. Katılımcılar U üzerinde bir yolculuğa çıkıyorlar. İlk yarıda umulmadık açılardan bilgi toplama, yükleme gibi eylemler varken, U'nun dibinde tüm yüklerden arınma ve sakinlik, ikinci yarıda ise yeni yaklaşımlarla yükselme söz konusu oluyor.

Theory U ve **Leading from the Emerging Future: From Ego-system to Eco-system Economies** yazarı Otto Scharmer, MIT, MITx U.Lab, Presencing Institute kurucusu ve aktif bir araştırmacı olarak iş dünyası ve sivil toplumla dünya çapında ortaklaşa projeler geliştiriyor ve dersler veriyor. U Teorisi, MIT'deki 20 yılı aşkın araştırmasının sonucu olarak ortaya çıkmış.

Sokratik Diyalog

Sokratik Diyalog, zihinleri düşünülmemiş geleceklere açıyor. Grup, ortak aklıyla, her türlü etkileşimi bir kültür değişim yöntemi veya felsefi bir uygulama olarak gerçekleştirebiliyor. Humberto Schwab tarafından geliştirilen Sokratik Diyalog araçları, yıkıcı ve verimsiz işbirliği ve dilin dönüştürülmesi için kullanılıyor. Dokuz aşamalı yöntemde grup çeşitli dönüşüm aşamalarından geçiyor ve en sonunda kendi aktarım dilini buluyor. Her adımda gelişim noktasının karmaşıklığı artıyor. Yapılandırılmış diyalog ve ortak akıl sayesinde grubun kendi farkındalığı da yükseliyor. Schwab şöyle diyor: “Eğer her şey mümkün ise ortak bir anlam ufkuna veya ortak bir

Humberto Schwab

değerler kümesine ihtiyacımız var. Aksi takdirde sonsuz olasılıklar yüzünden yanarız. Neye dayanarak, neye göre bir doğrultuya ihtiyacımız var? Bu, üzerinde çalışacağımız en önemli soru. Herhangi bir işletme ya da kuruluş kendi hedefine ve varlığının amacına yönelik derin bir dalış yapmışsa değer yaratabilir.”

leştirmeye gayret sarf eder. Duruma en uygun yaklaşımları hem sıra hem etki durumuna göre değerlendirir. Ortaya çıkan tasarım bazen bir gün bazen birkaç yılda gerçekleştirilir. Esas olan ise araçlar da dahil olmak üzere, kolaylaştırıcının kendini iyi ve güzel olana, kolay olana, “beğenilen profesyonel” olmaya değil, o alanda ne olmak istiyorsa onun olmasına izin vermeye adanmasıdır.

Alanda doğmak isteyen doğması ve ölmek isteyen ölmesi yaklaşımı tüm kolaylaştırıcılık anlayışlarında en temelde yatan özelliklerden biridir. Son iki yüzyıldır ölçme, standartlaştırma ve kârını artırma üzerine giderek yoğunlaşan iş dünyası, kamu ve sivil toplum pratiği, bizi istediğimiz noktaya ilerletemedi. Zayıf alan, güçlü alan karşılaştırmaları, performans karşılaştırmaları ve listeleme, kişi ve olayların sayısallaştırılamaz özelliklerini, dolayısıyla da insana aslında ulaşan tek tür bilgi olan niteliksel bilgiyi eritiyor. Örneğin **Sokratik diyalog**, sayısallaştırma ve karşılaştırmalardan özellikle kaçınmamızı vurgular.

İlerleyen sayfalarda yazısını okuyacağınız İsviçre merkezli ren-new isimli şirketin kurucusu ve yönetici ortağı Caroline Rennie “Kolaylaştırıcılık, belli bir durum içindeki insanların, bir organizasyonu ya da topluluğu düzenleyenlerin, kendilerini kendi kaderlerinde birer temsilci gibi hissetmeleri ve işleyen bir şeyler oluşturmak için bir araya gelebilmeleri için fırsat yaratıyor” diyor. Yine ilerleyen sayfalarda röportajını okuyacağınız Art of Hosting uygulayıcısı ve kolaylaştırıcı Chris Corrigan ise “İnsanlara bir makinenin parçalarıymış gibi davranılması gibi eski usuller ve doğrusal çözümler yaratmak, karmaşıklığı ele almada zayıf yöntemler olduklarını kanıtlamalarının yanı sıra işyerlerini ve toplulukları da insani olmaktan çıkardılar” sözleriyle bu doğrusal-lıktan çıkışın yeryüzü temelli çö-

Çözümün parçası değilsen sorunun parçasısın değil, sorunun parçası değilsen, çözümün bir parçası olamazsın.

zümlere götürdüğünü vurguluyor. Ortak ama ortalama olmayan akıl ile ilerleyebilmemiz için yaratıcılığımızı harekete geçirmek gerekiyor. Yaratıcılık ise deneme ile güçleniyor. Önceden belirlenmiş hedef ve sonuçlar yerine çalışmalar sırasında ortaya çıkan, birbirini tamamlayan, çatışan ve ilgisiz duruşlarla doğmaya çalışan her ne ise o hale gelmesine izin verilmesi, kolaylaştırıcının sürekli odağında durur. Bu disiplin, bir şeyler denemek, geriye adım atıp bütüne bakmak, tekrar denemek gibi adımları mümkün kılar, katılımcılara rol esnekliğini mümkün kılar. Gezegen ve diğer türlerle bozulan ilişki pratiklerimiz konusunda ilerleme kaydetmeye çalışırken, öncelikle **haklılık/haksızlık, intikam/ödetme, kazanma/kaybetme** açılarından çıkmamız, kullanmaya alıştığımız düşünce yollarını fark edip yoklamamız gerekiyor.

“Kolaylaştırıcı” Diyaloglar

Son yıllarda, kolaylaştırıcılık ve kullanımları COP’lar (iklim zirveleri), BM zirveleri ve pek çok devletlerarası toplantıda kullanılmakla birlikte sivil toplumda da katılımcı toplantılar ile yaygınlaştı. Örneğin, 1995’ten bu yana her yıl düzenlenen, bu yıl ise 30 Ni-

san-10 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilen İklim Değişikliği Konferansı’nın Bonn ayağının en önemli çıktılarında biri **Talanoa Diyalogu** olmuştu. Bu süreçte oluşturulan gruplar, paralel çalışmalarla üç soruya yanıt bulmak için çalıştı: “Neredeyiz? Nereye gitmek istiyoruz? Oraya nasıl gideriz?” Talanoa, Fiji’de ve Pasifik genelinde kullanılan, kapsayıcı, katılımcı ve şeffaf bir diyalog sürecini yansıtan geleneksel bir kavram. Paris Anlaşması’nda öngörülen hedeflere ulaşma konusunda katkılarının artırılması ve herkesin elini taşın altına koyması için yürütülen bu “**kolaylaştırıcı diyalog**” da kelimenin anlamına uygun şekilde ilerliyor. Bahsi geçen üç soruyu ele almak üzere 6 Mayıs tarihinde üç paralel toplantı yürütüldü. İlk soru olan “Neredeyiz?” konusunda katılımcılar iklim değişikliğinin etkilerine karşı savunmasızlıklarını tanımlayan hikayeler paylaştı, farklı aktörler tarafından iklim değişikliğiyle mücadele için hayata geçirilen eylemlerden örnekler sunuldu. İkinci soru olan “Nereye gitmek istiyoruz?” bağlamında da katılımcılar Paris Anlaşması’nın hedeflerine yönelik vizyonlarını tanımladı; burada kendini iklim eylemine adanmış ve kapsayıcı kalkınma anlayışını benimsemiş işletmeler, gençler, cinsiyet grupları ve yerli halk dahil tüm aktörler söz aldı. Üçüncü soru olan “Oraya nasıl ulaşabiliriz?” konusunda ise paylaşılan öyküler, dünyayı sürdürülebilir ve başarılı bir geleceğe götürmek için aktörlerin somut

eylemlerini içeriyordu. Katılımcılığı, dahil ediciliği ve şeffaflığı esas alan süreç 2018 yılı boyunca, tarafların olduğu kadar devlet dışı aktörlerin de katkılarına ve katılımlarına açık şekilde yürütülecek. Bunun yanı sıra, diyalog sürecindeki tartışmaların yapıcılıktan uzaklaşmaması, herhangi bir tarafın dışlanması sonucunu doğurmayacak şekilde yürütülmesi hedeflenecek. Bu hazırlık aşamasının ardından Aralık ayında Polonya'da düzenlenecek COP24'te politik aşamaya geçilerek benzer bir süreç en yüksek seviyede politik açıdan da masaya yatırılacak ve sürecin sonuçlarına dair rapor ve kararlar paylaşılacak. Yine Bonn'daki zirve sırasında gerçekleştirilen **Kayıp ve Hasar Üzerine Suva Uzman Diyalogu** da farkındalık yaratmayı ve konuşmayı, özellikle de sigorta gibi risk transfer yaklaşımları olmak üzere mevcut yaklaşımların ötesine gitmek için bir alan sağlamayı hedefliyordu. Diyalog katılımcılar arasında üretken nitelikte bir bilgi alışverişini kolaylaştıracak şekilde organize edilmesi nedeniyle kapsayıcı ve açıktı. Kolaylaştırıcılar, tartışmalar sırasında hem taraflar hem de taraf olmayan paydaşların görüşlerini dengeleme işlevi görüyordu.

Yönetişim Stratejisi Olarak Kolaylaştırıcılık

Kolaylaştırıcılık yaklaşımı aslında kamu yönetimi ve hükümetlerin de radarında. Örneğin, Hollanda'da emniyet müdürlüğünün organizasyonel değişikliğinin olumsuz etkisinin

giderilmesi; Belçika'da kamu sosyal güvenlik primlerinin yatırımlara nasıl yönlendirileceği; Etiyopya'da etnik özellikli bölgelerdeki yeni köy ve yapıların kamuoyuna duyurulması ve beraber çalışılması; Güney Afrika'da ırk kaynaklı işyeri verimsizlikleri ve sağaltıcı adalet çalışmaları; Türkiye'de çatışma temelli iletişim kurulan kurumsal bölümler; fabrikalarda insan ve çalışan hakları çalışmaları gibi çok farklı alanlarda bu yaklaşım kullanılıyor.

Rotterdam Erasmus Üniversitesi'nden **Sanne Grotenbreg** ve **Arwin van Buuren** 2017 tarihli "Bir Yönetişim Stratejisi Olarak Kolaylaştırıcılık" başlıklı makalelerinde şöyle diyor: "Hükümetler, sürdürülebilir enerji inovasyonlarıyla ilişkili olanlar da dahil olmak üzere diğer aktörleri kamu mal ve hizmetleri üretmeye ikna etme konusunda kolaylaştırıcılığı giderek daha fazla tercih ediyorlar. Bu yönetim stratejisini uygulamak için önemli bir araç, söylemsel çerçevedir. Kamu makamlarının bir kolaylaştırıcılık stratejisi uygulamak için söylemsel çerçeveyi nasıl kullandığını öğrenmek amacıyla hükümetin sivil toplum aktörlerinin yenilenebilir enerji üretimi için kamu su şebekelerini kullanmalarını kolaylaştırmayı amaçladığı Hollanda menşeli iki örnek üzerinde karşılaştırmalı bir örnek olay incelemesi gerçekleştirdik... Hükümetlerin neyi başarmak istedikleri ve kolaylaştırma açısından ne sunmaları gerektiği genellikle belirsizdir. 'Alan verme'den 'faydalı koşulların yaratılması'na kadar değişen, dağınık bir şekilde sunulan

Sosyokrasi

Sosyokrasi, Hollanda'da ortaya çıkan sosyal sorumluluğa dayalı yeni bir yönetim sistemi. İlk olarak 1945'te Hollandalı bir eğitimci ve pasifist olan ve Quaker eşitlikçi ilkelerini seküler örgütlere uyarlamının bir yolu olarak Kees Boeke tarafından tasarlanan sosyokrasi, akranlarını geride bırakırken etkili liderlik vermemizi ve almamızı sağlıyor. Boeke'nin bir öğrencisi ve iyi eğitilmiş bir mühendis olan Gerard Endenburg, onun vizyonunu, ailesinin elektrik tesisat işini yaşayan bir laboratuvar olarak kullanarak, iyi test edilmiş prosedürler ve pratik prensipler geliştirdi. Bugün, çeşitli kuruluşlar Hollanda'da, diğer Avrupa ülkelerinde, Brezilya'da ve ABD'de sosyokrasi kullanıyor. Bu kuruluşların faaliyet alanları bina ve üretim şirketlerinden sağlık kuruluşlarına, devlet okul sistemine ve hatta bir Budist manastırına kadar uzanıyor. Çeşitli Hollanda üniversitelerinin ve teknik kolejlerinin müfredatı ve pratiğinin bir parçası.

destek, çoğu zaman zorlayıcıdır. Çıkmazdan, yanlış beklentilerden ve dış aktörlerin hareketsizliğinden kaçınmak için, hükümetin iletişiminin hem bu aktörleri ne bekleyebilecekleri konusunda heveslendirmesi hem de bilgilendirmesi gerektiği sonucuna vardık. Bununla birlikte, eğer potansiyel, hükümet dışı inisiyatifler harekete geçmek için gerekli kapasiteye sahip değilse, sadece çok fazla söylemsel çerçeve yapabilir. O zaman yetkililer 'kolaylaştırıcı' rollerini yeniden gözden geçirmelidir."

Özel Sektörde Kolaylaştırıcılık

Özel sektör ise temelinden farklı olan kişisel gelişim ve koçluk anlayışı ile yeryüzü temelli kolaylaştırıcılık anlayışını karışık kullanıyor. Çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik, paydaş ve tedarikçi ilişkileri gibi alanlarda kolaylaştırıcılık yer bulurken, yaygınlaşmaya çalıştığı günlük iş yapış biçimleri ile ilgili bölüm ve çalışmalarda gelişim ve tek bir doğru çizgisinde ilerleyen gelişim anlayışı hâlâ egemen.

Kolaylaştırıcılık yaklaşımı, eyleme götürmeyen toplantılar; çok fazla konuşanın olduğu ama gerçek bir bağın oluşmadığı konferanslar; işlevlerine, ekiplerinden daha sadık olan (ya da tam tersi) farklı işlevlere sahip ekipler; silo yaklaşımı ve politik çatışmaların varlığı; dışarıdan danışmanların aldığı, kuruma dair gerçek sevgi ya da bilgiye dayanmayan kararlar; ortak iyiliği, büyük resmi ve diğerleriyle işbirliğini unutan insanlar; inovasyon kültürü ve sürdürülebilir bir yeniden canlanmayı yaratamama durumları söz konusu olduğunda etkin bir yöntem olarak öne çıkıyor.

Sürdürülebilirlik ve Kolaylaştırıcılık

Öte yandan sürdürülebilirlik hızla bir bütün olarak tasarımcılar ve toplum için kritik öneme sahip bir konu haline geliyor. Ekolojik, sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik anlamda problemlerin karmaşıklığı, sürdürülemez uygarlığımızın mevcut krizini yaratıyor. Ancak, sürekli değişen bir ortamda, sürdürülebilirlik bir nihai nokta değil, aksine sürekli bir öğrenme ve adaptasyon süreci. Sürdürülebilirlik için tasarlama, sadece alışkanlıklarımızın, yaşam tarzlarımızın ve uygulamalarımızın yeniden tasarlanması değil, aynı zamanda tasarım hakkında düşünme biçimini de şekillendirmeyi gerektiriyor. Sürdürülebilirlik; yerel, bölgesel ve küresel ölçekler üzerinde esnek

Görsel Hasat: İnsanları Dahil Et, Özü Yakala, Etki Yarat!

Axelle Vanquaille, kurumların hikayelerini ve stratejilerini çizimlere dönüştürüyor ve bu sayede anlaşılır kılıyor. Kurucu ortaklarından olduğu Visual Harvesting (Görsel Hasat) ile bu yaklaşımı, insanların dahil edilmesi, özün yakalanması ve etki yaratılması için kullanıyor.

Görsel Hasat, spontane olarak büyük ve küçük kalabalıklarla iletişim kurmaya imkan sağlıyor. Grubun katılımını artırıyor ve aynı amaca ulaşmak için bağlılığı canlı tutuyor. En karmaşık stratejiler bile ayrıntılı bir şekilde görselleştirilerek ve soyut kelimeler anlaşılır çizimlere dönüştürülerek tüm katılımcılar için vaka anlaşılır kınıyor. Her görsel, fikir ve strateji geliştiren bir fırlatma rampası olarak görülüyor. Görseller tespit edilemeyecek bağlantıları aydınlatıyor, böylece yeni bir fırsat yelpazesi açarak, katılımcıların daha geniş bir perspektiften bakmalarını mümkün kılıyor.

Görsel Hasat, toplantı ortaklarıyla çalışma ilişkisini daha üst düzeye çıkarmak için benzersiz, güçlü ve etkili bir yaklaşım. Duyulanlar dikkatlice işleniyor ve yorumlar görselleştiriliyor. Not yok; öz, basit ama anlaşılabilir bir görüntüde yakalanıyor.

Etkileşimi artıran bu yaklaşımla üretilen çizimler ofiste, haber bültenlerinde, web sitelerinde veya sunumlarda tekrarlandığında etkinin canlı kalması sağlanıyor.

Vanquaille'in aktardığı bir anekdot, Görsel Hasat yönteminin etkisini ortaya koyuyor:

"Yaşadıkları değişimde paydaşlarının

Axelle Vanquaille

'sesini' yakalamak isteyen kâr amacı gütmeyen küçük bir organizasyon için çizim yapıyordum. Bir grup insana organizasyonlarının geleceği ve hayatları üzerindeki etkisi ile ilgili birkaç soru sordum. Paydaşlardan biri, sürecin başında oldukça fazla direnç gösteriyordu. Kendileriyle daha önce de görüşme yapıldığını ve kimsenin gerçekten onları dinlemediğini söyledi. Sürecin, sahte bir katılımcı süreç olduğunu da ekledi.

Toplantı süresince; fikirleri, şüpheleri ve ihtiyaçları hakkında konuştu. Kolaylaştırıcılık yaptığım sırada, tüm katılımcıların katkılarını dinliyor, özetliyor ve çiziyordum. Çizdikçe, daha çok insan katkı veriyor, fikirlerini ve öngörülerini paylaşıyordu. Bir süre sonra, direnç gösteren kadın ağlayarak yanıma geldi ve süreç hakkında en başta sahip olduğu fikirleri için özür diledi. İlk kez sözlerinin gerçekten bir etkisi olduğunu hissettiğini söyledi.

Eğer sadece kelimeleri ve yazıları kullansaydık, yöneticiler daha fazla konuşma ve yazma yeteneğine sahip olmaları nedeniyle imtiyaz sahibi olacaktı. Ancak herkesin birlikte çalışması ve fikirlerin görselleştirilmesiyle farklı insanların farklı yetenekleri kullanılmış oluyor. Bu insanlar süreci ve sonuçları daha fazla sahipleniyorlar. Dolayısıyla daha fazla sahiplenme daha fazla etkiye yol açıyor. Çizim, süreci canlı tutuyor, çünkü çoğunlukla posterler duvara asılıyor ve bu sayede insanlar ne söylendiğini hatırlıyor, bunları yaygınlaştırıyor."

ve uyarlanabilir tasarım kararları vermede çeşitli toplulukları içeren bir ortak çalışma ve ortak tasarım süreci. Sürdürülebilirliğe geçiş, gezegene dair yaşam destek sisteminin ekolojik sınırları içinde gelişen bir insan uygarlığının birlikte yaratılmasıyla ilgili. Sürdürülebilirlik yaygın katılım gerektirdiği için, toplumlar, yerel, bölgesel ve küresel sürdürülebilirlik vizyonlarını şekillendirmeye ve insanlığı vizyonları gerçeğe dönüştürebilecek kooperatif süreçlere toplu olarak dahil etme stratejileri sunmaya ihtiyaç duyuyorlar.

Bununla birlikte, öngörülebilirlik ve kontrol temelli, yukarıdan aşağıya mühendislik ile sürdürülebilirliği sağlamak için evrensel olarak uygulanabilir planları tasarlayabileceğimize inanmak yerine, sonuçların karmaşık bir özellik olarak ortaya çıkması daha yararlı ve uygun olabilir. Hepimizin içinde yer aldığı dinamik sistem, birbirine bağlı biyofiziksel ve psikososyal süreçlere katılır, birlikte oluşturur ve adapte olur. Bütüncül ve disiplinler arası bir süreç olarak tasarım düşüncesi, sistemik sağlığın ve sürdürülebilirliğin ortaya çıkışını teşvik eden daha bütünlük çözümleri, kültür ve doğayı içeren karmaşık dinamik sistemin özellikleri ve entegre katılımcılar olarak ortaya koyabilir.

Sürdürülebilirlik, farklı yaşamamıza ve çalışmamıza ihtiyaç duyar ve bu, yeni fikirlerin ve uygulamaların birlikte oluşturulabileceği kolaylaştırılmış gruplarda sosyal öğrenmeyi olduğu kadar, değişim için liderlerin ihtiyaç duyduğu dönüştürücü öğrenme, değişim ve etkilemeyi de içerir. Hollanda'daki Nyenrode İşletme Üniversitesi'nden Sürdürülebilir İşletme ve Yönetim Profesörü **André Nijhof** ile doktora öğrencisi **Nika Salvetti**'nin birlikte yazdıkları "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin Ardındaki Motorlar" başlıklı makale, hedeflerin hükümetler, şirketler ve STK'larda hızlı bir şekilde ortak

Değişim ve işbirliği için herkesin aynı düşünceye sahip olmasına uğraşmaktan ziyade, bazı noktaların değişmesi gerekliliği üzerinde anlaşmaları da başlamak için makbul bir durak.

dile dönüşmesinin göze çarpan bir gelişme olduğunu ifade ediyor. "Bu gündem, dünya liderleri tarafından 2015 yılında Birleşmiş Milletler'de (BM) kabul edildi. Örneğin tepesinde 'Sierra Leone ve dünya bu 17 hedefe 2030'a kadar ulaşmak istiyor' yazılı 17 hedefin yer aldığı reklam panosunun yanında biri devlet, diğeri özel bir şirkette çalışan iki kişinin pozunu bu savı en güzel şekilde örneklendiriyor. Bundan önce Binyıl Kalkınma Hedefleri vardı. Bu hedeflerin 15 yıl içinde hükümetler, STK'lar ve şirketler arasında, SKH'lerin 1,5 yıl içinde ulaştıkları gibi bir etkisi olmamıştı. Bu farkın ana nedeni SKH'lerin 'motorunun' farklı olmasına dayanıyor" diyorlar. Makale şöyle devam ediyor: "SKH'ler gibi standartlar üç farklı motorla çalışır. Birinci motor **uyum** olarak isimlendirilebilir. Bu motor, açık ve belirli normların saptanmasını, bu normların davranış ve sonuçlar ile ahenginin kontrol edilmesini ve anlamlı yaptırımlarının veya ödülleri uygulamasının uyumlu davranışla olan bağlantısını şart koşuyor. OECD'nin ulusal iletişim noktalarındaki uyum mekanizmaları konusunda çokuluslu işletmelere yönelik rehberleri bu yaklaşıma iyi bir örnek oluşturuyor.

İkinci motor **katılım**. Bu motor dahil olan insanların sorumluluk duygusuna, bu sorumluluğa nasıl dayanılacağına ve ilerlemeyle ilgili

şeffaflığın nasıl sağlanacağına dair açık alana ihtiyaç duyar. Böylece bütün aktörler devam eden ilerlemeyi canlı tutmak için gerekçeler talep edebilir. 'We are the World' (Biz Dünyayız) kampanyası bu yaklaşımın tipik bir örneğiydi. Ancak çok fazla kullanılan üçüncü bir motor daha var. Bu yaklaşım **Laissez Faire** (Bırakınız Yapsınlar) olarak adlandırılıyor. Temel olarak, belirli niyetlerin tesis edilmesi ve bu niyetlerden ne elde edilebileceğini görmek için serbestlik sağlanması anlamına geliyor.

Bize göre SKH'lerin başarısı güçlü katılım yaklaşımına dayanıyor. Katılım, Laissez Faire yaklaşımındaki gibi "kör güven"e dayanmaz, "**hak edilmiş güven**"e dayanır. 17 hedef için sürekli diyaloga ihtiyaç vardır. Bu aynı zamanda öğrenmek ve daha kabiliyetli olmak için alana ihtiyaç duyulduğu anlamına gelir.

Katılım için ön rekabet diyalogları oldukça kritik bir öneme sahipken, bu, rekabet karşıtı mevzuat gibi birçok engellemeyle sahip bir bağlamda gerçekleşmelidir. Ve güçlü bir katılım yaklaşımı aşırı şeffaflık ve bir haklaşturma kültürü ile bir araya gelmek zorundadır. Bunun hâlâ büyük ölçüde eksik olduğunu söyleyebiliriz. Şu anda SKH'ler hakkındaki şeffaflık, iyi uygulamaların bir vitrini olmakla birlikte aşırı şeffaflık aynı zamanda insanların sahip olduğu şüpheleri, başarısız olan projeleri ve tam şef-

faflığın gelişmeyi güçlendireceği inancına dayanan bir kültürü paylaşmayı da gerektiriyor. Uluslararası diplomaside büyükelçilikler ve diğer aktörlerin, belirli ülkeler ve bölgelerdeki SKH'ler arasındaki katılım yaklaşımını güçlendirmek için çok önemli bir rol oynayabileceğine inanıyoruz. SKH'lerin neyin mümkün olabileceğini öngörmeleri nedeniyle bunun ödüllendirici bir rol olacağını biliyoruz. Özellikle de meslektaşımız Herman Mulder'ın önerdiği 18. prensibi eklersek: **SKH 18: Hiçbir SKH'yi geride bırakma.**"

"Olağandışı Şüpheliler" ile İşbirlikleri

Nijhof, "Olağandışı Şüpheliler ile İşbirliği Yapmak-Yeni Ekonomide Yöneticilik" isimli makalesinde ise şöyle diyor: "Yöneticilik, hepimizin sahip olduğu içsel motivasyonlar, endişeler ve kabul edilmiş varsayımlar dahil, birbirimize gerçek dikkat göstererek başlar. Aynı zamanda farklı bir dizi liderlik niteliği de gerektirir. Academy for Business Society'nin yaptığı bir araştırmaya göre, sürdürülebilir ekonomide liderler; sistemli düşünce, çeşitliliği benimseme, küresel ve yerel görüşleri dengeleme, duygusal farkındalık ve -hatta belki de en önemlisi- anlamlı diyalogları başlatma niteliklerine dayanarak seçiliyorlar. Bu niteliklerin ortak yönleri, her şeyden önce, bireylerin özelliklerini değil, ilişkilerin özelliklerini yansıtmalarıdır. Sürdürülebilir kalkınma için bu gereklidir, çünkü karşı karşıya olduğumuz konularla sadece **birlikte yaratma yoluyla mücadele** edilebilir. Bu, daha büyük bir meydan okuma gibi görünebilir, ancak iklim değişikliği ve sosyal eşitsizlik gibi konular kolektif çıkarılara dayanır ve rakipler, start-up'lar ve hükümetler gibi 'olağandışı şüpheliler' ile işbirliği yaparak en iyi çözümlerin bulunabileceği anlamına gelir."

Pozitif Etki için Hasat

Temmuz ayında Lara Toensmann, Cihan Koral Malak, Ceyda Özdemir, Çiğdem Taş Yerli, Özgül Öztürk, Semih Boyacı ve Barış Doğru öncülüğünde kurulan Hasat Derneği, kolaylaştırıcılığı, katılımcı liderliği ve diyalogu yaygınlaştırarak toplumsal fayda sağlamak; farklı sektör ve paydaşlar arasında işbirliğini ve sivil toplumun etkisini güçlendirmek; yetişkin, kadın, çocuk, genç, LGBTİ, engelliler, uluslararası göçmenler gibi tüm toplumsal gruplara yönelik güçlendirici ve fırsat eşitliğini sağlayan faaliyetler gerçekleştirmek; katılım, demokrasi ve uzlaşma bilincini geliştirerek bu sürece katkı sağlamak ve sürdürülebilir kalkınmayı desteklemeyi amaçlıyor. Hedefi, Türkiye içinde ve dışında pozitif sosyal değişim yaratma amacı taşıyan sivil toplum aktörleri, sosyal girişimler, önde gelen kurumlar ve diğer aktörlerle ortaklık kurarak kapsayıcı liderlik ve işbirliği aracılığıyla pozitif etkiyi desteklemek. Bunu da, işbirliği temelli uygulamaların iş süreçlerinin yürütülmesinde ana akım haline gelmesini sağlayarak yapmayı planlıyor. Derneğin bütün faaliyetleri üç temel ilke etrafında şekilleniyor.

1- Pozitif sosyal değişim için daha fazla etki yaratma amacıyla **işbirliği temelli kolaylaştırma teknikleri** kullanmak. Birlikte tasarım, birlikte kolaylaştırma gibi yeni teknikleri etkinliklere, toplantılara, konferanslara ya da değişime öncülük etme ve pozitif sosyal etki yaratma amacında olan projelere taşımak.

2- Katılımcılık ve etkileşim anlayışını çatışmadan kaçınma ve ilgiyi artırma araçları olarak kullanmak. Çatışmaya dahil olma teorisinin öğrenilmesi ve çatışma sırasında nasıl davranılacağı ve gerilimin nasıl ortadan kaldırılacağına dair araçlar sunmak.

3- Karar alma süreçlerinde **daha kapsayıcı olmayı teşvik etmek**. Pek de rağbet görmeyen görüşleri dinleme kültürü yaratmak. Bu sayede herkes, kendilerini etkileyecek konular hakkında,

rağbet görmeyen görüşler de dahil olmak üzere karar alma sürecine dahil olacak. Bu bir organizasyonun iç işleyişi ya da bir proje ya da paydaşlarla ilişki için söz konusu olabilir.

Dernek, işbirliği temelli kolaylaştırıcı yöntemlerdeki (Derin Demokrasi, U Teorisi, Art of Hosting, World Café, Open Space Technology, Sosyokrasi, Sokratik Diyalog, Şiddetsiz İletişim, Non Formal Education, Forum Theater) uzmanlığını pozitif sosyal değişim odaklı projeler ile bir araya getiriyor.

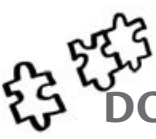
Hasat'ın üç çalışma alanı var:

1. Projeleri (Ortaklaşa) Yürütmek
Pozitif sosyal dönüşüm (partner STK'nın uzmanlık alanı) ile katılımcı yöntemleri (derneğin uzmanlık alanı) bir araya getiren projeleri gerçekleştirmek amacıyla partnerlerle çalışmak. Bu sayede derneğin yetenekleri ve ağıları Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşma yolunda bir araya geliyor.

2. Bilgi Yaratımı & Yayımlı
Kolaylaştırma yöntemlerinin nasıl kullanılacağına dair bilgi ve mümkünse saha çalışmalarından vaka örnekleri oluşturmak. Bu sayede pozitif etki yaratmak için çalışanlar bu açık kaynak bilgiye erişebilecekler.

3. Kapasite Oluşturma & Eğitim
Sosyal alanda faaliyet gösteren tüm aktörlerin eğitimler ve etkinlikler aracılığıyla temel bilgileri paylaşabilmeleri için onlara eğitimler sunmak.

Bu üç ayak, karşılıklı olarak birbirini pekiştiriyor. İşbirliğine dayalı projeler ile kapasite oluşturuluyor, bu da ağı güçlendiriyor ve bu araçların uygulamada nasıl işlediği üzerine bilgi paylaşımı için fırsatlar yaratıyor. Derneğin yönetim biçiminin kendisi, katılımcı karar alma ve işbirliğine dayalı liderlik anlayışlarının da açık bir örneği.

“Herkes Uyan Tek Bir Çözüm Yoktur”

Çokuluslu şirketlerin, hükümetlerin; ABD, Avrupa ve Afrika'dan yerel ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarının yönetici kadrolarına koçluk ve danışmanlık veren Caroline Rennie, sürdürülebilirliği kârlı hale getirmeye çalışan kurumlarla çalışan ren-new isimli şirketin kurucusu ve yönetici ortağı. Rennie, farklı kurumlarda yaşadığı deneyimlerden yola çıkarak kolaylaştırıcılığın, belli bir durum içindeki insanların, bir organizasyonu ya da topluluğu düzenleyenlerin kendilerini kendi kaderlerinde birer temsilci gibi hissetmeleri ve işleyen bir şeyler oluşturmak için bir araya gelebilmeleri için fırsat yarattığını söylüyor.

 Caroline RENNIE

Kariyerimin büyük bölümünü, sivil toplum kuruluşları (STK), hükümet ve çokuluslu şirketler için çevre alanında çalışarak geçirdim. 10 yıl, küresel çapta çevre konusunda iletişimden sorumlu olarak Tetra Pak'ta çalıştım. Bu rolün amacı çevre bilimini şirket çalışanları, yerine getirilecek görevler ve müşteriler için anlaşılabilir ve bağlantılı hale getirebilmektir. Yıllar boyu eğitimler, bültenler, konuşmacıların katıldığı etkinlikler gibi bütün standart iletişim kanallarını kullandım. Ama hiçbir şey değişmedi. Zamanla bunun en temel nedenlerinden birinin insanların iklim değişikliğini anlamaması olduğunu kavradım ve gerekli değişiklikleri yaptım. Onların, aileleri ve arkadaş çevrelerinde nasıl değişimler yaratabilecekleri üzerinde çalışmaları gerekiyordu.

Örneğin, araba kullanmayı bırakıp da her yere bisiklet ya da trenle gitmeye başladığımda arkadaşlarım ve komşularım biraz delirdiğimi düşündüler. Daha da kötüsü, bir araba sahibi olmalarını meşrulaştırma ihtiyacında hissediyorlar ve benim seçimimin zayıflık, yersizlik olduğuna işaret ediyorlardı. Kararımın onlar üzerinde hemen hiç tesiri olmamış ama ilişkilerimizi ciddi biçimde değiştirmişti. Et yemeyi bıraktığımda, bu kez, kararımı yarattığı etki bakımından önemsiz (bir kişi bir şeyleri değiştiremez, sistemik bir değişime ihtiyaç vardır) bulan eşimle aramız bozuldu. Bunlar küçük örnekler olsa da, verili sistem içindeki beklentilerin, normların ve anlayışların ağırlığı çok fazla. İş değişime geldiğinde, şayet “öteki” olmanın devasa yükünü taşımak istemiyorsa, bireyler

oldukça zor bir durumda buluyorlar kendilerini.

Bireysel ve Kurumsal Ölçekte Kolaylaştırıcılık

Carbon Conversations isimli bir programda çalışırken işler biraz daha yolunda gitti. Küçük gruplar iklim değişikliği, karbon etkileri üzerinde konuşmak için bir araya geliyorlar ve gıda, ulaştırma, yerleşim ve boş vakitler/tatiller gibi konularda etki yaratmak için neleri farklı yapabileceklerini tartışıyorlardı. Kolaylaştırıcılar bu tartışmaların doğru ilerlemesine yardımcı oluyor ve insanlar gerçek etkileri üzerine çalışabiliyorlar. Meseleleri ele alırken ve çözümler getirirken aileleri ve arkadaşlarının karşı çıkmaktan ziyade katılabilecekleri yollara dair fikirler üretiyorlar. Bazı şeyler bazı insanlar için gerçekten çok zor ola-

bilirken -et yememek ya da uçakla daha az seyahat etmek gibi- başkaları için gayet kolay olabiliyordu. Herkese uyan tek bir çözüm yoktu ama herkes arzu edilen sonuca katkıda bulunabiliyordu.

Kolaylaştırma, kurumsal ölçekte de işe yarayabilir: Büyük bir değişim programının parçası olarak WWF ile çalışmışım. Genel merkez karmakarışıklı. Yürüttükleri her uluslararası program için genel merkezde birkaç kişi görev alıyordu ama bu programların birbiriyle çok fazla etkileşimi yoktu. Genel merkezde aynı zamanda finans, insan kaynakları ve bağış toplama gibi idari işler de yürütülüyordu ki bu da “silolar” halinde çalışmayı gerektiriyordu. Nihayetinde silo yaklaşımı kuruma hizmet etmiyordu: Enformasyon edinmek ya da bir şeylerin yapılması için hiyerarşik sisteme bir mesaj ya da talep iletmek durumundasınız, ta ki birisi talebinizi başka bir siloya iletene kadar. Bu yavaş, bürokratik ve müsrif bir tutumdur. Bu durumda daha canlı ve yanıt veren bir kültür yaratmak için neler yapılabileceğini görmek istedim. Genel merkez örgütünün tümünün ve diğer ülkelerdeki programlardan insanların bir araya geldiği bir workshop düzenledim. Bir şeylerin farklı olmasını istediğimizi göstermek için mobilyaları kaldırdık (bazıları yere çakılıydı), minderler yerleştirdik ve pencere yüzeylerini yazılabilir hale getirdik. Katılımcılardan ne yaptıklarını, WWF’deki en iyi anlarını ve WWF ile ilgili en değerli buldukları şeyi küçük gruplar halinde konuşmalarını talep ettik. Bu, güzel bir heyecan ve iyi hisler yarattı. Herkesin, iş arkadaşlarıyla ele almak, incelemek ve çözüme ulaştırmak istediği bir konuyu gündeme getirebileceği bir oturum tasarladık. Birçok konu ortaya atıldı ve onlara tartışmaların yapılabilmesi için zaman ve alan sağladık. Ancak cesur bir genç kadın ayağa kalkıp “Bugün

Verili sistem içindeki beklentilerin, normların ve anlayışların ağırlığı çok fazla. İş değişime geldiğinde, şayet “öteki” olmanın devasa yükünü taşımak istemiyorlarsa, bireyler oldukça zor bir durumda buluyorlar kendilerini.

buraya gelmemin sebebi, yönetim ekibinden değişim programının arkasındaki stratejiyi dinlemek istemedim” dedi. Ardından bir sessizlik oldu. Kolaylaştırıcı olarak CEO’ya döndüm ve ne yapmak istediğini sordum. Yönetim ekibiyle buluşup konuşmak için biraz zaman istedi. Bu durumda oturumu iki bölüme ayırdık ve yönetim ekibi toplantı halindeyken, diğerleri ilgilendikleri konular üzerinde konuştular. Yönetim ekibi geldiğinde ise herkes onları dinlemek için safları sıklaştırdı, ardında da hararetili bir soru-cevap kısmı başladı.

Bu her şeyi dönüştürmüştü. Yönetim ekibinin düşünüp özel olarak karar alması yerine çalışanlar soru sorma ve dinlediklerini anlamlandırma konusunda kendilerini güçlü hissettiler. Böylesi hayati önemdeki

bir diyalogun devam etmesine katkı sağlayabilecek 50 şey bulmaları için herkese 20 dakika verdim. Neden mi 50? Bu kadar çok şeyle karşı karşıya olmak bir meydan okumadır. İnsanlar önce en kolay ve açık ortada olan şeyleri düşünürler ardından daha yabancı ve uzak olan ihtimallere ulaşmaya başlarlar. Sonra da büsbütün çılgınca şeyleri listelerine alırlar. Biten listeler, yaratıcılığı yansıtır ve tamamen yeni şeyler bulunmuş olur. 20 dakika bittiğinde, akıllarına gelen ilk şeylere olan bağlılıklarını kaybetmişler ve çok daha yaratıcı ve açık bir alana adım atmışlardı. Fikirlerini gruplar halinde tartıştılar. Sonra da onlara dağıttığımız kalemlerle taahhütlerini pencereye ve zemin kattan CEO ve yönetim kademesinin çalıştığı ikinci kata kadar olan merdiven aralığının duvarlarına yazdılar. Artık bu taahhütler etkinliğin kendisini aşmış ve bundan sonra birbirleriyle nasıl bir arada olmak istediklerine dair canlı, gözle görülür bir kayıt oluşturmuştu.

Daha da büyük bir sosyal değişim mi? Burada, İsviçre’de, ülkenin dört bir yanındaki insanları bir araya getiren, nasıl bir İsviçre görmek ve nasıl bir İsviçre’de yaşamak istedikleri konusunu ele aldıkları **Collaboratio Helvetica** adlı bir program var. Amaç, topluluk, anlayış ağları ve içinde yaşayabilecekleri güçlü bir olasılık hissi oluşturmak. Diyalog oturumları kolaylaştırılıyor ve bu sayede tartışmalar her zaman güvenli oluyor. Bir akşam boyunca insanların birbirlerini tanınmasına, kendilerini oldukça bağlı hissetmelerine rehberlik ediyor.

Bütün bu vakalarda kolaylaştırıcılık, belli bir durum içindeki insanların, bir organizasyonu ya da topluluğu düzenleyenlerin, kendilerini kendi kaderlerinde birer temsilci gibi hissetmeleri ve işleyen bir şeyler oluşturmak için bir araya gelebilmeleri için fırsat yaratıyor.

“Yukarıdan Aşağı Dayatılan Çözümlerin Devri Geçti Artık”

Art of Hosting uygulayıcısı ve kolaylaştırıcı Chris Corrigan, sosyal hizmetler, yerli toplulukların kalkınması, göç ve mülteci meseleleri, iş dünyası, hükümet, gıda sistemleri ve eğitim gibi çeşitli alanlarda hem Kanada’da hem de uluslararası alanda çalışmalara imza atıyor. Corrigan “Karmaşıklık, karşı karşıya olduğumuz zorlukları ele almada yeni yollar bulabilmemiz için çeşitli perspektifler ve farklı sesler ile çalışmamızı gerektirir” diyor.

Toplumsal değişim için kolaylaştırıcılık ile yolunuz nerede ve ne zaman kesişti?

Yaptığım iş tamamıyla toplumsal değişimle ilgili. Yaklaşık 30 yıldır Kanada’da yerel topluluklar ve kuruluşlarla çalışıyorum. Yerli kültürü ve topluluklarını baskı altında tutan sistemlerin etkisini kırmak gibi uzun ve tarihi bir sürecin içindeyiz. Çocuk ve aile hizmetleri, sağlık, ekonomik kalkınma, yönetim ve dilleri yeniden canlandırma alanlarında çalıştım. Aynı zamanda yasal ve sosyal anlamda ulusal çapta yürütülen uzlaşma süreci içinde de yer aldım. Bu sürecin amacı geçmiş 300 yılın zarar veren uygulamalarını tanıma ve yerli toplulukların gücünü de barındıran bir Kanada inşa etmek için birlikte çalışmak. Ayrıca su, sağlıklı ormanlar ve okyanuslar, alternatif enerjilerin geleceği, topluluk inşası, sağlık, göçmenlik ve mültecilik meseleleri ile yerel ekonomi gibi karmaşık krizlerle karşı karşıya olan sistemler konusunda diyalog ve toplumsal eylemleri destekleme faaliyetlerinde de bulundum.

İşletmeler, sivil toplum ve bireyler açısından toplumsal dönüşüm için kolaylaştırıcılığın ne gibi kullanım alanları söz konusu?

Bence, topluluklar ve kurumlar üzerine dayatılan yukarıdan aşağı çözümlerin devri geçti artık. Hem bireyler hem de kurumlar olarak karşımızda duran sorunların özlendiklerinde karmaşık olduğunun ve karmaşık bir problemi “çözme” yolunun bir çözümü dayatarak mümkün olmadığını giderek daha fazla farkına varıyoruz. **Karmaşıklık**, karşı karşıya olduğumuz zorlukları ele almada yeni yollar bulabilmemiz için çeşitli perspektifler ve farklı sesler ile çalışmamızı gerektirir. Katılımcı yöntemler güçlüdür, çünkü radikal biçimde farklı görüşlere sahip insanların birbirini anlaması ve daha önce hayal dahi edilemeyen yeni şeyler yaratmaları için alan yaratır. Gelecek, bütünün faydasına olacak değişiklikler yapmak için küçük yollarla bir arada çalışan milyonlarca insandan oluşacak. Biz bu insanları birbirlerine bağlarsak, çalışmalarının meyvele-

rini paylaşırsak, dener ve başarıları çoğaltırsak işte o zaman esnek ve dirençli hale geleceğiz. Hepimizin karşı karşıya olduğu değişimin ölçeğiyle baş etmek için ihtiyaç duyduğumuz şey de bu.

Çalışma, karar alma biçiminiz ve proje yönetiminiz nasıl şekilleniyor?

Geleneksel olarak kurumlar maki-neler gibi çalışır ve bu model sosyal kurumlarımız için de geçerli. Sistemin anlaşılabilir olduğunu ve çözümlerin tercih edilen bir son duruma ulaşmak için atılması gereken bir dizi adımı belirleyen iyi planlama yoluyla üretilebileceğini varsayıyoruz. Ama bu **doğrusal planlama modeli**, karmaşık problemlerde işlemez, çünkü sistemde çok fazla değişken vardır. Bu nedenle de plan kolaylıkla bozulur. Bunun yaşandığını görüyorum, zira giderek artan sayıda kurum benden farklı bir stratejik planlama yapmamı istiyor. Devasa Excel sayfalarına yazılı net hedefler, amaçlar ve eylemleriyle sahip oldukları eski planlar işlemiyor.

Planlama süreci tamamlandığında bu yazılanlar birden ilgisiz hale geliyor. **Sorun, problemlerin de evrimleşmesi.** Bugün için planlama yaptığımız problemler gelecek ay farklı olacak. Oysa biz bazı durumlarda yıllar öncesinin planlarına bel bağlamış durumdayız. Aslında çalışmayı bitiriyoruz ama bunu konuları ele almada etkin oldukları için değil, planda öyle yazıldığı için yapıyoruz. Bu zaman ve yetenek kaybıdır, sağlıklı ve canlı topluluklar oluşturma çabamızda bizi geri düşürür. İnsanların karmaşıklığı planlamak ve bu karmaşıklık içinde çalışmak için çok farklı stratejiler kullanmaları gerektiğini anlamalarına yardımcı olmak için epey zaman harcıyorum. Bu stratejiler etrafınızda olanlara yaratıcı ve yenilikçi bir şekilde yanıt vermenize izin verirken, aynı zamanda iyi ve sağlıklı bir yolda ilerlemenizi sağlayacaktır. Bunu başarmanın yolu da katılımcı yöntemlerden geçiyor. Bu yöntemler, karmaşa içinde kalma pratiğine titizlik ve disiplin katarken evrimleşen problemler

için kapsayıcı, yaratıcı ve duyarlı planlar ve eylemler yaratırlar.

Deneyimlerinizden nasıl kazanımlar elde ettiniz? Siz ve ekibiniz geleneksel katılımcı yöntemlerden nasıl farklılaşıyor?

Katılımcı kolaylaştırıcılığı, yaparak öğrendim. Bu meseleler üzerinde çalışmak için yıllar içinde çok sayıda yöntem keşfettim ve kendi yöntemlerimi geliştirdim. Bunlara www.chriscorrigan.com/parking-

“Çeşitli grupları bir araya getirin, bazı hikayeler paylaşın, onlardan karmaşık meseleleri ele almalarını isteyin, beklenmedik ve güzel şeyler yapacaklardır. Kolaylaştırıcılar olarak bizler, bu şekilde ortaya çıkan eylemlerin gerçekleşmesi için alanlar yaratmakta ve kendimizi olabilecekler yolundan ayrı tutmakta çok iyi olmalıyız”

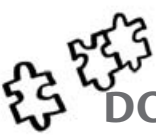

lot/facilitation-resources/ adresinden ulaşabilirsiniz. Benim için uygulama topluluğunun bir parçası olmak çok önemli. Art of Hosting (www.artofhosting.org) topluluğunun da bir temsilcisiyim. Aynı soruları soran insanlara bir şeyler öğretmek ve birlikte çalışmak için onların etrafında olmak durumundayım. Pratiğimiz bir arada çalışıp öğrendiklerimizi paylaştıkça daha da iyi hale geliyor.

Kolaylaştırıcılığın gelecek potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bence kolaylaştırıcılık alanı, karmaşıklık bilimini giderek daha fazla anlamamız ve bunda akıcı hale gelmemizle değişiyor. Bu değişim, hem karmaşık problemlerin işleyişi hem de insanların bu problemleri ele almayı öğrenmeleri açısından gerçekleşiyor. İnsanlara bir makinenin parçalarıymış gibi davranılması gibi eski usuller ve doğrusal çözümler yaratmak, karmaşıklığı ele almada zayıf yöntemler olduklarını kanıtlamalarının yanı sıra işyerlerini ve toplulukları da insani olmaktan çıkardılar.

Kolaylaştırıcılar, öğrenme teorisi, pedagoji, bilişsel bilim ve grup süreçlerinde çok daha kıvrak olmalı. İnsanların oluşturduğu gruplar muhteşemdir. Çeşitli grupları bir araya getirin, bazı hikayeler paylaşın, onlardan karmaşık meseleleri ele almalarını isteyin, beklenmedik ve güzel şeyler yapacaklardır. Kolaylaştırıcılar olarak bizler, bu şekilde ortaya çıkan eylemlerin gerçekleşmesi için alanlar yaratmakta ve kendimizi olabilecekler yolundan ayrı tutmakta çok iyi olmalıyız. İhtiyacımız olan gelecek henüz yaratılmadı ve hiçbirimiz -özellikle de kolaylaştırıcılar- bunun nasıl olacağını bilmiyoruz. Dolayısıyla bizim işimiz insanların kendi sorunlarını ele alabilecekleri koşulları yaratma ve dehalarını görmelerine yardımcı olma yönünde ilerlemeli.

Art of Hosting

“Birlik İhtiyacı Oldukça, Doğdukça ya da Arttıkça Kolaylaştırıcılara İhtiyaç Duyulacak”

“Kolaylaştırıcılık demek herkese, topluluğun her bireyine, kendini ifade etmesi, armağanlarını keşfetmesi ve etrafındaki topluluktaki yerini bulması veya görmesi için alan açmak demek. Herkesin sözünün, hikayesinin, hayalinin duyulmasına aracı olmak, ortamı buna göre hazırlamak ve gerektiği yerlerde ortamı yeniden şekillendirmek demek...” Kendisi de bir kolaylaştırıcı olan Aysu Erdoğan deneyimlerini paylaşıyor.

Sizin de katıldığınız ve dünyanın farklı yerlerinde düzenlenen Jam’ler nedir? Neve vesile oluyorlar?

Jam’ler dünyanın pek çok farklı yerinde toplumsal dönüşüm için çalışan ilham veren liderleri bir araya getiren buluşmalar. 1990’da ABD’de kurulmuş **YES!** adındaki bir sivil toplum kuruluşundan çıkma. Adı caz müzisyenlerinin “jam” oturumlarından geliyor. Nasıl müzisyenler doğaçlama için bir araya geldiklerinde öngörülemeyen ortak bir sese, müziğe, üretime erişiyorsa, **YES!**’in Jam’leri de önceden çıktısının ne olacağı net olarak bilinmeyen topluluk oluşturma deneyimleri. Bu buluşmalarda derin dinleme, kalpten konuşma, şiddetsiz iletişim, topluluk oyunları, müzik, drama gibi araçlar kullanıldığı için hem bu araçların buluşmaya katılan liderler aracılığıyla topluma yayılmasına, hem de oluşan topluluk sayesinde yeni işbirliklerinin doğmasına vesile oluyor Jam’ler. Uzun vadede ise oluşan arkadaşlıklar toplumsal dönüşümü destekleyen ana etken oluyor.

Bu alandaki tecrübeleriniz neler oldu?

Ben 2013 Anadolu Jam’e katıldım ve hayatımda ilk kez ne kendimi ne de etrafımdakileri gerçekten dinleyip duyduğumu fark ettim. Dinlemekle kastettiğim derin dinlemek ve gerçekten anlamak; karşımda her kim varsa özünü görmek, bir olduğumuzu idrak etmek. Tecrübem o ki, “ya sev ya terk et”, “savaş ya da kaç” ikilemleri; bir başkası ile gerçekten birbirimizi dinleyip duyunca, “seviyorum ve seviliyorum” haline geliyor.

Bence Jam’lerde ve benzeri buluşmalarda kullanılan topluluk oluşturma araçları halihazırda zaten var olan birliği fark etmek için ilaç gibi. Ancak ilacın işe yaraması için hastalıklı durum değişene kadar bilinçli olarak tekrar tekrar almak gerekiyor, şifa niyetine. Ben bugüne dek en çok eşimle ilişkimde pratik ettim bu yaklaşımı ve bu araçları hem kendimi hem de onu daha iyi anlamak için kullandım. Bir yandan da **Council, Kadınlar Şifadır,**

Fotoğraf: Constanze Flamme

Silahsız Savaşçılar ve ZEGG Forum gibi direkt bu konu özelinde eğitimlere katıldım. Giftival, Cultural Innovators Network, Ortadoğu Jam’i, Sosyal Dönüşüm İçin Sanat Jam’i ve Ashoka ChangemakerX-Change gibi dünyanın farklı yerlerindeki buluşmalara katılarak da pratik kazandım. Hâlâ eski alışkanlıklarına ara ara dönüyorum. Özellikle bağı en derinde olan anne ve babamla olan ilişkimde. Kolaylaştırıcı olarak çalışmak benim de pratiğimi artırıyor, bu yüzden ayrıca seviyorum.

Toplumsal dönüşüm için kolaylaştırıcılık ile yolunuz nerelerde, hangi alanlarda keşiliyor?

Benim için kolaylaştırıcılık demek herkese, topluluğun her bireyine, kendini ifade etmesi, armağanlarını keşfetmesi ve etrafındaki topluluktaki yerini bulması veya görmesi için alan açmak demek. Herkesin sözünün, hikayesinin, hayalinin duyulmasına aracı olmak, ortamı buna göre hazırlamak ve gerektiği yerler-

“Günümüzde yaşadığımız her bölünme, her toplum veya topluluk içi anlaşmazlık ve çatışma, kolaylaştırıcılara ve bu yola çıkmaya hazırlananlara bir çağrı niteliğinde”

de ortamı yeniden şekillendirmek demek...

Toplumsal boyutta bir dönüşüm ancak toplumun her kesiminin katılımıyla gerçekleşebilir. Buna gönülden inandığım için bu yolda yürümeye ve kolaylaştırıcılık yapmaya başladım. Umarım lafta değil pratikte de hepimizin hikayesinin duyulduğu alanlarımız artar ve hep birlikte dönüşürüz.

İnsanlık tarihine bakınca sözde birlik olmak adına pek çok kez hata yaptığımız görülüyor. Kimi zaman aile, kimi zaman mahalle, bir şekilde taraf tuttuk. Birlik olalım derken diğerlerini dinlemedik, duymadık. Dinlemeyince anlaşmazlıklar doğdu, büyüdü, savaşlara dönüştü. Ancak hata yapa yapa ve dünyanın pek çok yerinde farklı pratikleri deneyerek hangi araçların bizi ortak akla vardırıldığını öğrendik. Kolaylaştırıcılar, benim gözümde, bu araçları kullanarak toplumu temsil eden her bir topluluğun ortak akla varmasına yardımcı olan kişiler.

Hangi alanlarda kullanıyorsunuz bunu?

İdeallerimi, inandıklarımı hayatımın her alanında ne kadar çok uygulayabiliyorsam, o kadar kendi kendimle barış halinde oluyorum. Bunu fark ettiğimden beri sevdiğim ve yayılmasını istediğim şeyleri elimden geldiğince hayatımın her alanında kullanıyorum. En çok da zor bir durumda kalınca kendi kendimi kolaylaştırıyorum. Benim için belirli kalıplar, kilit cümleler yok bu yolda. Bol bol dinleme, yaratıcılık ve öğrenme var. Anda kalmak tek çözümlüm. Yani gerekiyorsa her an ve her yerde kolaylaştırıcı olabilirim.

İlerisi için kolaylaştırıcılığın potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

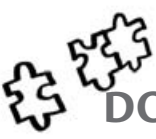
Bence insan olarak denge arayışımız ortak. Bölünme artarsa birlik ihtiyacı artar, çünkü özümüzde dengelenmek isteriz. Birbirimizi tanımayınca, bilmeyince, bölünme otomatik olarak gerçekleşiyor. Günümüzde yaşadığımız her bölünme,

Etkin Dinleme, Tarafsızlık...

Grubun ortak aklına güvenerek, açık ve şeffaf iletişim yöntemleriyle ihtiyaç değerlendirmeleri sonucunda kararların daha güvenilir, uygulamaların daha gerçekçi olduğu, dünyanın farklı yerlerinde yapılan analizlerde açıklanıyor. Bu özelliklerin en etkin şekilde öğrenilmesi ve içselleştirilmesi için resmi olmayan yetişkin eğitim metotlarının birebir deneyimlenmesi ve farklı deneyler gerçekleştirilmesi için platformların yaratılması gerekiyor. Araçlar kullanıldıkça, kuruluşların kendi bünyelerinden kolaylaştırıcı çıkarmaları da mümkün hale geliyor. Art of Hosting çalışmalarında çeşitli araçlar ve kolaylaştırıcılığın etkin dinleme, tarafsızlık gibi olmaz olmaz kavramları kullanılıyor.

her toplum veya topluluk içi anlaşmazlık ve çatışma, kolaylaştırıcılara ve bu yola çıkmaya hazırlananlara bir çağrı niteliğinde.

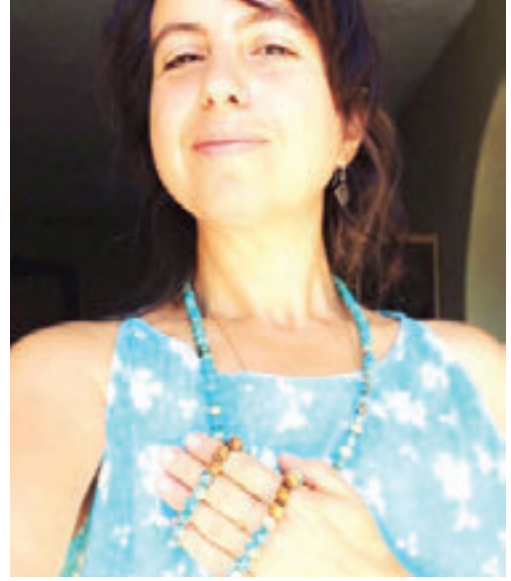
Örneğin doulalık, doğum destekçisi olarak geçen meslek. Adı kolaylaştırıcılık değil, ancak benim öğrendiğim kadarıyla ebeveynlere kendilerini ve doğumla ilgili inançlarını keşfetmeleri için alan açmak, bir yerde kolaylaştırıcılık yapmak doulalık. Neden böyle bir şey doğmuş? Çünkü doğum öncesinde, esnasında ve sonrasında çatışmalar artmış ya da belki fark edilmiş. Var olan ebeveyn, aile, doktor, ebe sisteminin dışında bir dış göze ve güce ihtiyaç duyulmuş. Avrupa’da çoksesli koroların bazıları da psikolojik danışmanlarla çalışmaya başlamış. Adı yine kolaylaştırıcı değil ama benzer araçları kullanıyoruz. Yapılan iş, meslek ne olursa olsun niyet ve varılacak yer aynı: Birlik. Birlik ihtiyacı oldukça, doğduca ya da arttıkça kolaylaştırıcılara ihtiyaç duyulacak; bu isimle ya da başka bir şekilde...

Konsej/Çember

Yaşama Sanatında ve İletişim Becerilerinde Derinleşmek

Güven, samimiyet ve şefkat ortamında derin ve yürekten bir iletişim ve bağ kurmayı deneyimlememizi sağlayan Çember pratiği, ailemizle, yakınlarımızla, dostlarımızla, iş arkadaşlarımızla ve işbirliği yaptığımız insanlarla paylaşabileceğimiz güzel bir armağan. Kolaylaştırıcı Filiz Telek, deneyimlerini paylaşıyor.

WoC (Way of Council) iş ve toplumsal hayatlarımızı nasıl değiştirir?

Çember'in insanın yaşam algısını değiştirdiği, yaşama yaklaşımını ve katılımını derinden dönüştürdüğü bir gerçek. Tabii bu, iş yaşamına ve toplumsal sorunlara yaklaşımımızı da değiştirir. Benim gözlemim, bu pratiğin kişide öncelikle kendini, diğerini ve yaşamı derinden dinleme-ki bu yargılardan, doğru-yanlış ikileminden sıyrılmayı; "olana" şahitlik etme pratiğinin ve becerisinin geliştirilmesini gerektirir. İnsanlık kültü-

rünün büyük bir dönüşümde olduğu bir devirde bu çok önemli, hatta hayati bir beceri ve hizmet. Diğer önemli bir katkısı, bu kadim pratiğin kişinin kendi yaşamı, ihtiyaçları, seçimleri ve seçimlerinin sonuçları ile mümkün olduğunu bildiği daha güzel bir dünya için sorumluluk almasını desteklemesi.

Bu yaklaşımı kendimiz ve gruplarımız için nasıl kullanabiliriz?

Bu pratiği ve ritüeli yaşamımızın her alanında, her türlü bağlamda kullanmak mümkün. **Güven, sami-**

miyet ve şefkat ortamında derin ve yürekten bir iletişim ve bağ kurmayı deneyimlememizi sağlayan Çember pratiği, ailemizle, yakınlarımızla, dostlarımızla, iş arkadaşlarımızla ve işbirliği yaptığımız insanlarla paylaşabileceğimiz güzel bir armağan. ABD ve Avrupa'da okullarda, şirketlerde ve hapishanelerde de kullanılıyor.

Tüm bu dünya size ne ifade ediyor? Türkiye'de kimler bu yaklaşımla ilgileniyor?

Benim için Çember, yuvaya döndüğüm, aidiyet hissettiğim ve kendim olabildiğim güvenli bir alan. Topluluk deneyimine en yakın deneyimim Çember'de paylaşmak. 2013'ten beri, yani Gezi süreci sonrasında başladığımız WoC eğitimleri sonucu, son altı senede 130'a yakın kişi giriş eğitimini ve farklı derinleşme eğitimlerini aldı. Ayrıca benim kadınlarla yaptığım çemberlerde de 200'e yakın kadın Çember pratiğini deneyimledi. Yaşama sanatında ve iletişim becerilerinde derinleşmek, daha anlamlı ve bütüncül bir yaşamın özlemine duyan, her türlü alt-yapıdan ve sektörden insan Çember pratiğiyle ilgileniyor.

Ortak Bilincin Sesi

Konsej veya Çember olarak adlandırılabilir yaklaşım, Kuzey Amerika'nın kabile hayatından feyz alınarak geliştirilmiş. Pek çok farklı kültürde şahit olduğumuz bu pratikte katılımcıların eşitliği, eşit söz hakkı, etki ve derin dinleme gibi rehberlikler olmakla beraber her grup kendi anlaşmalarını da ekleyerek yola devam ediyor. Çember girişinde ve çıkışında açılış ve kapanış anları gözetilerek, mekana da saygı gösteriliyor.

Konsej/Çember pratiğinde işbirliğine yönelik, şefkat temelli, dahil etme

niyetiyle iletişim kuruluyor. Özellikle grup dinamiklerinde etkili olduğundan derin dinleme, odaklanma, özgün ifade biçimlerini destekleyici bu yaklaşımda, katılımcılar kendi yargılarıyla değil, sadece aktarılan ifadeyi dinlemeye gayret gösteriyorlar. Böylece anlatımdaki hikaye, ortak bilincin sesi olarak ortaya çıkıyor. Konsej çalışmaları, güven ve birlikteliğe ihtiyaç duyulan alanlar yaratmak için özellikle kullanılıyor. Paylaşımlarla sağlıklı bir topluluk ve güvenli bir alan yaratılmasına dair inanç ve aksiyonlar artıyor.

Derin Demokrasi Tartışma, Uzlaşma ve Sorun Çözme

“Derin Demokrasi yönteminin yaratıcılığı ve birey-toplum etkileşimini sağlaması bence kilit özellikleri. Aynı zamanda, kalitatif yöntemler kullanan bir akademisyen olarak kıyasladığımda, Derin Demokrasi'nin, sahada bir araya geldiğimiz kadınların aynı konular üzerine kendilerini daha içten, hatta daha derinden ifade etmelerini sağladığına tanık oldum...” Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV) Araştırma Direktörü İtir Akdoğan deneyimlerini paylaşıyor.

Toplumsal dönüşüm için kolaylaştırıcılık ile yolunuz nerelerde, hangi alanlarda keşiliyor?

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV), demokratikleşmenin önündeki ekonomik ve toplumsal sorunları sosyal bilimsel yöntemlerle tespit ederek inceleyen, elde ettiği bulgular temelinde de politika ve çözüm önerileri sunan bağımsız bir düşünce kuruluşu. Araştırmalarımızın bir kısmında kalitatif yöntemler kullanıyoruz. Sahada ilgili toplumsal grupların, kurum ve kuruluşların temsilcileriyle birebir ya da küçük gruplar halinde görüşmeler, yuvarlak masa toplantıları alışlagelmiş yöntemler arasında yer alıyor.

Bu projede bize danışmanlık veren Ege Erim ile tanıştığımızda bize Derin Demokrasi yönteminden bahsetti. Onun tanımıyla Derin Demokrasi bir “tartışma, uzlaşma ve sorun çözme” yöntemi. Bu kulağıma ilginç geldi, çünkü bu yöntem ile bir araya gelen kişiler önce çatışacaktı. Alışlagelmiş grup toplantılarında bu, ilginç olduğu kadar yönetmesi zor, dolayısıyla da dozunun artmasından aslında biraz çekinilen

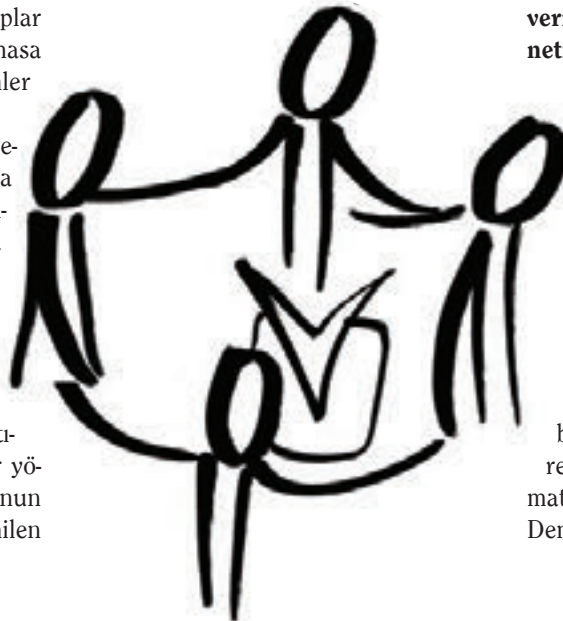
bir durumdu. Ancak Ege bu durumu bile kendi isteyerek yaratacaktı. Bir odaya topladığı insanları bilerek küstürecek, sonra da kolaylıkla barıştıracaktı. Hatta güle oynaya çözümler önermelerini sağlayacaktı. Ege ile sohbet ettiğimiz günlerde bir projemizin saha çalışmasını planlıyorduk ve kahveler bittiğinde bu yenilikçi yöntemi denemeye karar verdik. 2016 yılında Friedrich Naumann Vakfı'nın desteğiyle başlattığımız “Sürdürülebilir Kentler” projesinin 2017 yılı teması “Sürdü-

rülebilir Kent İçin Kadın Katılımı”

idi. Amacımız, kadınların kentte ekonomik, sosyal ve siyasal hayata katılımı önündeki engeller nedir ve nasıl aşılır sorularına, yine bu alanda dezavantajlı kadınların görüşleriyle yanıt bulmaktı. Ege'nin kolaylaştırıcılığında İstanbul, Mersin, Hatay ve Kars'ta, farklı profillerden kadınlarla buluştuk. Böylelikle Derin Demokrasi yöntemini, sürdürülebilir kent çalışma alanımızda, saha çalışması için denemiş olduk.

Çalışma staliniz, raporlama, karar verme biçiminiz ve/veya proje yönetiminiz için nasıl etkileri oldu bu yeni yaklaşımın?

Saha çalışmasında Derin Demokrasi yöntemini kullanmak bir düşünce kuruluşu için oldukça yenilikçiydi. Her ne kadar, bulgu temelli politika ve çözüm önermek ve bunun savunuculuğunu yapmak, bir düşünce kuruluşu için ön plana çıksa da, bulguya, aynı akademide olduğu gibi, sosyal bilimsel bir analizle varmak gerekir. Bunun için de verinin sistematik toplanması şartı vardır. Derin Demokrasi, yaratıcılığı ile ön plana

“Derin Demokrasi, yaratıcılığı ile ön plana çıkan çok ilginç bir yöntem. Aynı özelliği nedeniyle de sistematik veri toplamayı ne yazık ki kısıtlıyor. Bu nedenle bu yöntem alışılmış düşünce kuruluşu raporu yerine yeni proje önerileri geliştirmeye yarayan çok değerli sezgiler sundu”

çıkaran çok ilginç bir yöntem. Aynı özelliği nedeniyle de sistematik veri toplamayı ne yazık ki kısıtlıyor. Bu nedenle bu yöntem alışılmış düşünce kuruluşu raporu yerine yeni proje önerileri geliştirmeye yarayan çok değerli sezgiler sundu. Ege Erim’in kıymetli Derin Demokrasi atölyeleri deneyimini kendisinin kaleminden bilgi notu olarak yayınladık.

Tecrübelerden nasıl yarar veya sonuçlar elde ettiniz?

Derin Demokrasi yönteminin yaratıcılığı ve birey-toplum etkileşimini sağlaması bence kilit özellikleri. Aynı zamanda, kalitatif yöntemler kullanan bir akademisyen olarak kıyasladığımda, Derin Demokrasi’nin, sahada bir araya geldiğimiz kadınların aynı konular üzerine kendilerini daha içten, hatta daha derinden ifade etmelerini sağladığına tanık oldum. Bu yöntemle bir bakıma kişilerin kendilerini ya da belli bir konuda duruşlarını keşfettiklerini gördüm. Bireysel keşfin yanı sıra,

Sadece Çoğunluğun Değil, Azınlığın da Görüşleri Değerli

Derin Demokrasi, Güney Afrika’da demokrasiye geçiş dönemi sırasında geliştirilen bir kolaylaştırma ve çatışma yönetimi yaklaşımı. Söylenmesi zor ve gizli kalan görüşler dahil olmak üzere bütün seslerin duyulmasını sağladığı için çözülmesi imkansız görünen problemlerin çözümünü mümkün kılan sıra dışı ve yenilikçi bir yöntem. Grup dinamiklerini yönetmek, etkili kararlar almak ve çatışmaları çözmek için yenilikçi bir metot sağlıyor. Her görüşün önemli olduğunu vurgulaması ve daha bilge kararlar alabilmek için sadece çoğunluğun değil, azınlığın da görüşlerine değer vermesi onu “demokratik” yapıyor. “Derin”, çünkü bilindik kolaylaştırma yöntemlerindeki fikir alışverişinin ötesinde duyguları, değer ve inançları da ortaya çıkararak grup sürecini zenginleştiriyor. Derin Demokrasi, psikolog ve fizikçi Arnold Mindell’in çalışmalarını temel alıyor. “Lewis Metodu” olarak bilinen bu yaklaşım, Mindell’in kavramlarını ve ilkelerini herkes tarafından anlaşılır bir açıklığa kavuşturup gruplarda kolaylaştırıcılık için uyarlanmış. Çalışma, içeriğindeki farklı temalar alınarak çok çeşitli programlara uyarlanabiliyor.

Myrna Lewis

Bireysel güçlenme, kendini ifade etme ve karşdakini duyabilme konusunda özellikle kuvvetli bir yöntem. Katılımcıları güçlendiren alanlar, özellikle rol teorisi, direniş çizgisi ve tartışma yöntemleri gibi günlük hayatımızda yansımaları bulan konular. Derin Demokrasi’nin kurucularından Myrna Lewis “Pek çoğumuz her ne pahasına olursa olsun çatışmayı önlemek istiyoruz. Bu bir çelişki. Çatışmayı çözmez ve ona girmezsek, aslında ilişkimizi kaybederiz” diyor.

toplumsal olarak baktığımda ise, Mersin’de örneğin, çalışma sonrası neredeyse bütün katılımcılar çaya kaldılar. Değil ortaklık, yan yana gelmesinin zor olacağını tahmin edebileceğiniz kişiler, kadın katılımı için birlikte çalışmanın tohumlarını atan sohbetler yaptılar. Bu toplumsal barış için başlı başına umut dolu bir adımdı. Derin Demokrasi yöntemi bizim de TESEV’de bundan sonraki proje fikirlerimiz için ilham vericiydi.

İlerisi için potansiyelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

İstanbul’daki ilk denemede yöntemi daha iyi kavrayabilmek için ben de

katılımcı oldum. Bu deneyimime dayanarak söyleyebilirim ki Derin Demokrasi (ve tabii uzman Ege Erim) çatışma ve barışma süreçlerini çok başarılı yöneten, her iki taraftan da eşit şartlarda çözüm önerileri alan bir yöntem. Çatışan grupların çatışma konularının açıkça tanımlanması, bu konular hakkında farkındalık ve uzlaşma için gerekli çözüm önerilerinin eşit koşullarda sağlanabilmesi nasıl ki atölye katılımcılarının kendilerini tanımlarını, iyi hissetmelerini, karşısındaki düşünceden olanla da barışmasını kolaylaştırıyorsa, Derin Demokrasi yöntemi belki aynı şekilde toplumsal barış için de kullanılabilir.

Şiddetsiz İletişim Sıfatlardan, Görevlerden ve Konumlardan İnsani Taraflara

“Şiddetsiz İletişim durmakta zorlandığım duygu hallerinde (kızgınlık, kaygı, korku, üzüntü vb.), kendimi anlama yolculuğumda ve ilişkilerimde hayatıma çok kolaylık sağlayan bir araç. Sanki elimde bir anahtarım var ve her kapıyı açıyor. Aynı zamanda her ihtiyacım olduğunda desteklediğim, birlikte büyüyüp öğrendiğim, yaşayan, capcanlı bir topluluğa ait hissediyorum kendimi.” Kolaylaştırıcı ve Zentangle Sanatçısı Ece Cengiztekin deneyimlerini paylaşıyor.

Şiddetsiz İletişim iş ve toplumsal hayatlarımızı nasıl değiştirir?

Şiddetsiz İletişim ile tanıştığımдан bu yana iş hayatımda, ailemde, arkadaş çevremde, sokakta ve kendimle olan ilişkimde (kısaca insan olan her yerde) kişilerin sıfatlarından, görevlerinden, konumlarından öte onların insani taraflarını görebilmeye başladım. Tüm insanların ihtiyaçlarının aynı ve evrensel olduğunu, bununla birlikte bu ihtiyaçları karşılamak için seçtikleri yolların farklı olduğunu öğrendim. Seçilen farklı yollar bana uymadığında ve anlaşmazlık anlarında içimden şu soruyu soruyorum: “Acaba hangi ihtiyacını karşılamak çabasında?” Örneğin; “Takdir edilmek, görülmek, anlaşılmak mı istiyor?” Karşımdakinin ihtiyacını gördüğümde içimde bir şefkat oluşuyor ve anlayış geliyor, çünkü aynı ihtiyaç bende de var. İşin özünde, toplumsal dönüşümün bir bireyin içinde yaşadığı bu anlayışın gelişmesiyle olacağına inanıyorum.

Eğitimlerinizde kullandığınız kartları nasıl özelleştirmeyi düşündünüz, tasarladınız?

Zentangle metoduyla (tekrarlayan desenlerden oluşan çizim ve meditatiflik) çizimler yapıyordum, eşime dostuma hediye ediyordum ve Instagram @simplaartwork hesabımdan paylaşıyordum. Şiddetsiz İletişim ile yeni tanıştığım dönemde

kendime bir hediye yapmak istedim. İhtiyaçları tanımak ve içselleştirmek için kendim kullanabileceğim kartlar çizmeye başladım. Bunları gören ve Şiddetsiz İletişim ile ilgilenen arkadaşlarım da kartlardan istemeye başladılar. Bu vesileyle kulaktan kulağa yayıldı, sonrasında duygu kartlarını da çizdim ve hatta bugünlerde İngilizce setleri de tamamladım. Şu anda Şiddetsiz İletişim ile ilgilenenler dışında, yazar-çizerler, öğretmenler, ebeveynler, çocuklar, yaratıcı drama eğitmenleri dahil pek çok insan farklı şekillerde kullanıyor kartları. Ben de onları insanlara ulaştırmaktan ve eğitimlerimde kullanmaktan oldukça keyif alıyorum.

Tüm bu dünya size ne ifade ediyor? Türkiye’de kimler ilgileniyor bu konuyla?

Şiddetsiz İletişim durmakta zorlandığım duygu hallerinde (kızgınlık, kaygı, korku, üzüntü vb.), kendimi anlama yolculuğumda ve ilişkilerimde hayatıma çok kolaylık sağlayan bir araç. Sanki elimde bir anahtarım var ve her kapıyı açıyor. Aynı zamanda her ihtiyacım olduğunda desteklediğim, birlikte büyüyüp öğrendiğim, yaşayan, capcanlı bir topluluğa ait hissediyorum kendimi. Şiddetsiz İletişim ile ilgilenen insanlarda şunu görüyorum: Hepsinin bir arayışı var. “Çocuğumla nasıl iletişim kurabilirim?” sorusuyla gelenler, işyerinde iletişim becerilerine

İlişkileri Sağlığa Kavuşturmak

Şiddetsiz İletişim, anlaşmazlık içindeki bütün tarafları empati ile gönülden dinleyerek anlama, bu yoldan bağlantı kurarak işbirliği zemini yaratma ve herkesin ihtiyacının gözetildiği ortak çözümler üretme sanatı olarak tanımlanıyor. Şiddetsiz İletişim’i geliştiren Marshall Rosenberg’in ekibi, bu yaklaşımı dünyanın farklı yerlerine yaygınlaştırmış durumda. Özel ilişkilerden çalışma ortamına, sağlık ve sosyal hizmetler alanından polislere, hapisane çalışanlarına ve tutuklulara, okul ve eğitimden toplumsal dönüşüm örgütlenmelerine kadar çeşitli alanlardaki uygulamaları ile Şiddetsiz İletişim, çatışmaları dönüştürmenin, ilişkilerimizi sağlığa kavuşturmanın ve barışın yolunu açıyor.

Şiddetsiz İletişim yeni bir dil olduğundan, tıpkı her dilde olduğu gibi pratik yapılmadığı takdirde, hafızalardaki yerini kaybetmesi kaçınılmaz. Bu nedenle tüm dünyada periyodik olarak Şiddetsiz İletişim grupları konuşma pratikleri gerçekleştiriyor. Kuruluşlarda, bir kolaylaştırıcı ile haftalık veya aylık olarak bu pratiğin online ve canlı olarak gerçekleştirilmesi, sisteme faydalarının yerleşmesi açısından öneriliyor.

katkı sağlamak isteyenler, duygularını anlamaya çalışanlar, kurumsal işyerlerinde çalışanlar arası iletişimi güçlendirmek isteyenler gelebiliyor ve niyeti, amacı ne olursa olsun, çalışmalarımızda değişime şahit oluyorum. Bu bana umut ve güven veriyor.

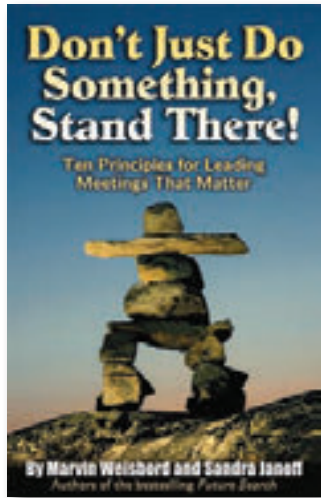

Daha Az Toplantıyla Daha Fazla Şey

Don't Just Do Something, Stand There! Ten Principles for Leading Meetings That Matter

Yazar: Marvin R. Weisbord, Sandra Janoff
Yayınevi: Berrett-Koehler Publishers, 2007

Çoğu insan toplantıların genellikle zaman kaybı olduğunu düşünür. Ancak Marvin R. Weisbord ve Sandra Janoff, bunun sadece toplantıların yönteminden kaynaklandığını söylüyor. Bu kitapta, daha az toplantıyla daha fazla şey yapmanıza izin verecek 10 ilke sunuyorlar. Kilit nokta ise, neyi kontrol edip edemeyeceğinizi bilmek. İnsanların güdülerine ya da davranışlarına karşı koyamazsınız. Fakat insanların etkileşimde bulunduğu koşulları ve kendi tepkilerinizi kontrol edebilirsiniz. Yazarlar, 30 yılı aşkın deneyime ve kapsamlı araştırmalara dayanarak, başarı, verimlilik ve üretkenlik için koşullar yaratacak bir toplantı yapısının nasıl kurulacağını ortaya koyuyorlar. Aynı zamanda kendi duygularınızın yoldan çıkmadığından emin olmak için önerilerde bulunuyorlar.

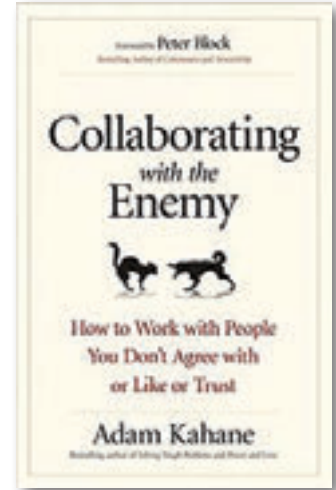

Düşmanla İşbirliği Yapabilmek

Collaborating With the Enemy: How to Work with People You Don't Agree with or Like or Trust

Yazar: Adam Kahane
Yayınevi: Berrett-Koehler Publishers, 2017

Sürekli işbirliği ve ortaklaşmanın gerekli olduğu bir dünya ne kadar gerçekçi? Farklı hatta zıt duruşları olan gruplar nasıl beraber çalışabilir? Çoğu zaman, bizim için gerçekten önemli olan bir şey elde etmek için, kabul etmediğimiz veya güvendiğimiz ya da güvenmediğimiz insanlarla çalışmamız gerekir. Adam Kahane bu meydan okumayla birçok kez karşı karşıya kalmış; demokrasi, iş dünyası ve iklim değişikliği gibi büyük meseleler üzerinde çalışıyor, örgütler ve ailelerdeki gündelik meseleler üzerine odaklanıyor. Geleneksel işbirliği anlayışımızın nereye gidildiğini, oraya nasıl gidileceğini ve kimin ne yapması gerektiğini kabul eden uyumlu bir takım gerektirdiğini vurgularken; bunun yerine anlaşmazlığı, deneyleri ve gerçek bir ortak yaratımı kucaklayan, yeni bir işbirliği yaklaşımına ihtiyacımız olduğunun altını çiziyor.

Öyküler Anlatarak Katılımcı Olmak

Working with Stories in Your Community Or Organization: Participatory Narrative Inquiry

Yazar: Cynthia F. Kurtz
Yayınevi: Kurtz-Fernhout Publishing, 2014

Kitap, kendi topluluklarında ve kuruluşlarında katılımcı anlatı araştırması (PNI) kullanmak isteyen kişiler için ders kitabı niteliğinde. PNI yöntemleri, insanların analizleri keşfetmesine, ortaya çıkan eğilimleri yakalamasına, karar almasına, fikir üretme-

sine, çatışmaları çözmesine ve birbirleriyle bağ oluşturmaya yardımcı oluyor. PNI; anlatı araştırması, katılımcı eylem araştırması, sözlü tarih, karma yöntem araştırması, katılımcı tiyatro, anlatı terapisi, duyu, karmaşıklık teorisi ve karar temelli teori ve pratiğe dayanıyor. Odak noktası, yaşanmış tecrübelerle dayanan öykülerle değerlerin, inançların, duyguların ve perspektiflerin araştırılması.

EnTech

Environmental
Technologies and
Urbanization Fair

Çevre Teknolojileri ve Şehircilik Fuarı

13-16 Eylül September 2018 **CNREXPO**
YEŞİLKÖY-İSTANBUL

CNRHOLDING

CNR EXPO Yeşilköy 34149 İstanbul, TURKEY ☎ +90 212 465 74 74 📠 +90 212 465 74 76-77 www.cnrexpo.com

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR. / THIS FAIR IS ORGANIZED WITH THE AUDIT OF TOBB (THE UNION OF CHAMBERS AND COMMODITY EXCHANGES OF TURKEY) IN ACCORDANCE WITH THE LAW NO.5174

Hepimiz Aynı Kovandayız

Soframıza gelen gıdaların üçte birini başta arılar olmak üzere canlıların yaptığı tozlaşmaya borçluyuz. Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de artık sık sık ciddi miktarda arı ölümleri yaşanıyor. Bu ölümlere neden olan bazı tarım ilaçlarını yasaklamak ise çözüme yönelik atılabilecek en acil ve sonuç odaklı adım olarak öne çıkıyor. Greenpeace Türkiye, düzenlediği kampanya ile çözüm olarak uzun vadeli, planlı bir dönüşüm öneriyor.

 Berkan ÖZYER, Greenpeace Akdeniz, Tarım ve Gıda Proje Geliştirme Sorumlusu

Unutulmaması gereken bilimsel bir gerçek: Soframıza gelen gıdaların üçte birini başta arılar olmak üzere canlıların yaptığı tozlaşmaya borçluyuz. Elma, armut, çilek, domates, biber, badem, ayçiçeği, kahve, çay... Liste çok daha uzayabilir. Arılar doğanın dengesinden çıktığında yaşanacak gıda krizi ise şimdiden kapının eşiğinde bizleri bekliyor. Bu tehdit, bir gerçeklik. Önlem alan ülkeler, örgütler, kurumlar var, ancak artık sıra Türkiye’nin de elini hızlandırmasında.

Çok kabaca bitkilerin üremesini, çoğalmasını, yeni çiçekler açmasını sağlayan sürece, yani polenlerin bir bitkiden diğerine taşınmasına **tozlaşma** deniyor. Genel olarak bunu ya rüzgar ya da başını arıların çek-

tiği uçucu canlılar gerçekleştiriyor. Buğday, pirinç ve mısır gibi tahıllar, genelde rüzgar tarafından tozlaşır ve böceklerden çok etkilenmez. Ancak bunların yanında beslenmemizin merkezinde yer alan pek çok meyve ve sebze, arıların kovanları için nektar toplarken bir çiçekten diğerine polenleri taşıması sayesinde kendilerini yeniden üretir.

Ülkemizde pek yaygınlık kazanmasa da dünyanın farklı köşelerinde çiftçiler, tam da bu sebepten tarlalarının bir kısmını arıcılara açıyor. Çiftçiler için fazladan bir efor gerekmezsiniz, kendi işlerini yapan arılar ürün veriminde %50’ye kadar etkide bulunuyorlar. Örneğin -üretimi tamamen tozlaşmaya bağımlı olan- badem için ABD’deki üreticiler arıcılara kovan başına 150 dolara varan ücretler veriyor.

Domino Etkisi

Arılar ve yaptıkları tozlaşmaya yönelik bir tehdit ortaya çıktığında etkisini doğrudan bütçemizde ve soframızda görüyoruz. Tozlaşmanın önü kesildiğinde üretimdeki olası sorunlardan ötürü ya bu gıdalara ulaşamayacağız ya da maliyet

ve gerekli emek çok artacağı için çok daha yüksek fiyat etiketleriyle karşılaşacağız. Ve bu sadece tüketici tarafındaki sorunlar. Durumun biyoçeşitlilik ve doğa üzerindeki etkisini de akılda tutmak gerekecek; örneğin yabani bitkilere yönelik tozlaşma azalacağından bitki örtüsü zarar görecek; erozyon ve toprak kayması, bunları engelleyen bitki örtüsü olmadığından çok daha yaygın hale gelecek; ya da hayvanların besin kaynakları azalacağından onlar da gıda ve beslenme krizleri yaşayacak. Dolayısıyla doğanın dengesinin tam merkezinde yer alan bu canlılara yönelik bir tehdit gerçek bir domino etkisine sahip olacak.

Peki neden arıların ölmesinden bahsediyoruz? Çünkü tarımsal üretimi artırmak için gerekli olduğuna bir şekilde inandırıldığımız tarım ilaçları, ciddi miktarda ölümlere neden olabiliyor. Zararlı canlıları hedefleyen bu kimyasal maddeler, kaçınılmaz şekilde etkileşime geçen diğer canlıları da etkiliyor. Bunu da iki türlü yapıyorlar: Kullanılan ilaçlara maruz kalan arılar, ilk anda zehirlenerek ölebiliyor ya da dolaylı etkileri kısa sürede görebiliyorlar.

Örneğin arıların alametifarikası sayılan yön bulma yetenekleri, öğrenim becerileri ciddi zarar görebiliyor ve dolayısıyla bu canlılar gıda bulamayabiliyorlar. Kovandan ayrılan arılar sinir sistemlerini etkileyen bu ilaçlara maruz kaldıktan sonra hafıza kaybı yaşayabiliyor ve yollarını unutup kaybolabiliyorlar. Ya da henüz çiçeğin üzerindeyken hızlıca felç geçirip hareket kabiliyetlerini kaybedebiliyorlar.

Özellikle 2006-2007 yıllarında dünya genelindeki arı ölümlerinden sonra bu konu göze çarpmaya başladı. Neonikotinoid (neo-nikotin-oid) sınıfı kimyasal maddelerin görece çok daha ölümcül etkisi olduğu kanıtlandı. Tohumlar "sistemik" olarak adlandırılan bu ilaçlarla kaplanarak ekiliyor. Dolayısıyla ilaçlar, bitkinin damarlarından yayılarak her noktada bulunabiliyor. Nektar alan ya da polenle etkileşime giren arılar da bu ilaçlara maruz kalıyor. Bu durumda arı ölümleri kovan başına %80'lere kadar çıkabiliyor. Yani bir anda yüz binlerce arı hayatını kaybedebiliyor. 2017'de Almanya'da yayımlanan bir araştırma son 27 yılda bu ülkedeki uçucu böceklerin toplam biyokütlesinde %76'lık bir düşüş olduğunu ortaya koymuş, "**ekolojik armageddon**" kaygılarını tetiklemiştir.

Türkiye'de de benzer ölümler 2007'de Trakya'dan başlayarak yaşandı. Sadece geçtiğimiz Ocak ayından bu yana Bursa'da, Çukurova'da, Trakya'da, Şanlıurfa'da kitlesel arı ölümleri oldu. Bölgelerin tarım alanı olması kuşkusuz tesadüf değil, laboratuvar analizleri bir yandan devam ederken burada kullanılan kimyasallar olağan şüpheli konumunda.

Avrupa'da Art Arda Yasaklar

Elbette arı ölümlerinin tek sebebi bu ilaçlar değil. İklim değişikliği kaynaklı hava düzensizlikleri, arıların nektar toplayacağı floral alanlardaki azalma, arı sağlığını tehdit

Sadece geçtiğimiz Ocak ayından bu yana Bursa'da, Çukurova'da, Trakya'da, Şanlıurfa'da kitlesel arı ölümleri oldu. Bölgelerin tarım alanı olması kuşkusuz tesadüf değil, laboratuvar analizleri bir yandan devam ederken burada kullanılan kimyasallar olağan şüpheli konumunda.

eden bakteriler dahil pek çok sebep var. Ancak tarım ilaçları kaynaklı ölümler bugün hemen önüne geçebileceğimiz ölüm sebeplerinin başında yer alıyor.

Yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda önce çeşitli Avrupa ülkeleri birer birer, sonra da AB kurum olarak harekete geçti. Avrupa çapında sivil toplum kuruluşlarının (STK), arıcıların ve çiftçilerin ortak yürüttüğü kampanyalarla neonikotinoid sınıfı üç maddeye (**imidacloprid**, **clothianidin** ve **thiamethoxam**) yönelik önce 2013'te kısmi, sonra da geçtiğimiz Nisan ayında -sera kullanımları hariç- genel bir yasak kararı alındı. Bu ciddi bir başarı olsa da mücadele sona ermekten çok uzakta. Yasak kararının ardından AB ülkelerinin yasaklanan tarım ilaçlarına yönelik istisnai izin kararı verdiği, istisna olması gereken durumun yeni bir normale dönüştüğü de yakın zamanda ortaya çıkmıştı. Yapılacak şey, sürecin her aşamasında olabildiğince dikkatli olup, yasalardaki veya uygulamadaki boşluklardan faydalanma fırsatı tanınamamak.

Ekoloji Temelli Gıda Zinciri

Öncelikle AB'deki yaşağın Türkiye'de de uygulanmasını ivedi-

likle isteyen **Greenpeace Türkiye** çözüm olarak uzun vadeli, planlı bir dönüşüm; pestisitlerin kullanılmadığı, devlet programı ve teşviklerle üreticilerin mağdur olmadığı ve emeklerinin karşılığını aldığı, ekolojik üretim modellerinin benimsendiği bir **gıda zinciri** öneriyor. Burada tek tip üretime yer yok, farklı ürünleri bölgesel koşulları gözетerek eken, tarlasında doğal tozlaşmadan faydalanan, gerektiğinde STK'ları, ziraat odalarını, devleti de yanında bulacağı bir model bu. Ekolojik tarıma yönelik teşviklerin ve üretimin artması bir yandan üretici refahını desteklerken diğer yandan fiyatlarda düşüşü ve erişilebilirliği çok daha mümkün kılacak. Greenpeace Türkiye'nin kampanyasını yaptığı, arılara zarar veren ilaçlara yönelik yasak, gereken adımlardan sadece bir tanesi.

Türkiye'de bu konuda sivil toplumdaki birikim, sahadan tecrübeler, geçmiş başarılar ya da her türlü tecrübe ciddi bir işbirliği ve getiri imkanı sunuyor. Bu şansı hem doğamız hem tarımımız hem de yarınlarmız için kullanmaktan başka seçeneğimiz yok.

Kampanyaya <http://arilarikoru.org> adresinden destek olabilirsiniz. ○

“Sürdürülebilirlik Artık ENKA’nın da Önceliği”

Mühendislik, inşaat, enerji, gayrimenkul ve ticaret gibi pek çok alanda faaliyet gösteren ENKA, ilk sürdürülebilirlik raporunu yayımladı. Şirketin Kalite, ÇGS ve Bütünlük Direktörü Onur Kaya ile sürdürülebilirlik uygulamalarını ve önümüzdeki sürece dair hedeflerini konuştuk.

 Barış DOĞRU

ENKA olarak ilk sürdürülebilirlik raporunuzu yayımladınız. Öncelikle sizleri kutluyoruz. Bize biraz sürdürülebilirlik raporu hazırlama motivasyonu ve raporun yazım süreci hakkında bilgi verebilir misiniz?

ENKA olarak sürdürülebilirlik bakışı açısını, yönetim anlayışımıza ve iş faaliyetlerimize entegre etmek için çıktığımız bu yolculukta kısa sürede önemli işler başardığımızı düşünüyorum. Tüm dünyada bireylerin, kurumsal şirketlerin ve hatta hükümetlerin önceliklendirmeye başladığı sürdürülebilirlik, ENKA olarak bizler için de artık kaçınılmaz bir iş yapma şekli olmaya başladı. Biz de bu süreci nasıl ele aldığımızı, yaptığımız ve yapmayı planladığımız çalışmaları ENKA 2017 Sürdürülebilirlik Raporu’nda özetledik.

ENKA olarak ilk kez yayımladığımız Sürdürülebilirlik Raporu’muzun hazırlık ve yazım süreci tahmin edeceğimiz gibi pek de kolay olmadı. Öncelikle, raporumuzda yer alması gereken konu başlıklarını GRI Standartları’nı göz önünde bulundurarak belirledik. Sonrasında ise rapor kapsamındaki tüm lokasyonlardan gerekli bilgi ve verileri toplamaya başladık. Dünyanın dört bir yanında faaliyet gösteren ve

farklı sektörlerden birçok iştiraki olan bir yapılanma olduğumuz için, bu süreçte yenilikçi ve farklı çözümler üretmek durumunda kaldık. Son adım olarak topladığımız veri ve içerikleri bir araya getirmek ve raporu oluşturmak kaldı.

Bizler için de oldukça yeni olan bu süreci, takım arkadaşlarımızın özverili çalışmaları sonucunda başarılı bir şekilde tamamladığımızı düşünüyorum.

Şirketlerin sürdürülebilirlik stratejilerinin oluşumunda en önemli noktalardan birinin önceliklendirme (materiality analysis) olduğunu söyleyebiliriz. Bu strateji oluşum sürecinde, öncelikli konular

olarak hangilerini saptadınız?

İç ve dış paydaşlarımızın da dahil olduğu üç aylık önceliklendirme çalışmalarımız sonrasında ENKA Sürdürülebilirlik Stratejisi’ni oluşturduk. Bu süreç sonunda, öncelikli konu başlıkları olarak Ürün ve Hizmet Kalitesi, İş Sağlığı ve Güvenliği, Müşteri Memnuniyeti ve Ekonomik Performans belirledik.

ENKA, mühendislik, inşaat, enerji, gayrimenkul ve ticaret alanlarında faaliyet gösteriyor. Ama biz ENKA’yı daha çok mühendislik ve inşaat alanlarından biliyoruz. Bu alanlar ise, sürdürülebilir kalkınma ile uyumu çoğu zaman zor alanlar. İnşaat özellikle iş kazaları ve çevresel ekosistemlere yaptığı tahribatlarla anılıyor genellikle. Böyle zor bir alanda, sürdürülebilirlik stratejisi geliştirmenin zorlukları ne oldu?

Tüm faaliyetlerimizde halihazırda lider olduğumuz bir iş güvenliği yönetim sistemimiz mevcut olduğundan bu konuda pek sıkıntı yaşamadık. Çevresel etkilerimizin yüksek olduğu faaliyet alanlarımız enerji üretimi iş kolumuz ile enerji santralleri ve petrol & gaz tesisleri inşası projelerimizdir. Bu iş kollarında paydaşlarımızın öğrenmek

istediği ve sürdürülebilirlik bakış açısına ters düştüğünü düşündükleri birkaç konu mevcuttu.

Çalıştığımız coğrafyaların çoğunluğu fosil yakıt bakımından zengin ve enerji üretmek için bu yakıtları tüketen tesislerin olduğu ya da inşa ettiğimiz bölgeler. Yaşadığımız zorluklardan en büyüğü çalışanlarımıza ve tüm paydaşlarımıza; yaptığımız işin sürdürülebilirlik politikamız ile çelişmediğini ve çevresel etkimizi en aza indirmek için Tasarım Merkezi'miz başta olmak üzere yenilikçi tasarım çözümleri ürettiğimizi anlatmak oldu. Bu çözümlerin başında basit çevrim doğalgaz santrallerinin kombine çevrime dönüştürülmesi geliyor. Bu dönüşüm ile birlikte basit bir çevrim santralında sıvı yakıt ya da doğalgazın yakılması sonucunda oluşan atık ısıyı kazanlarda buhar üretmek için kullanıyoruz. Böylece hem santral verimimizi artırıyor hem de çevresel etkilerimizi düşürmüş oluyoruz. İhtiyacının çok altında enerji üretebilen bu coğrafyaların, altyapıdan neredeyse tamamen yoksun olduğunu ve buna rağmen faaliyetlerimizin minimum çevresel

etkiye sebep olacak şekilde yürütüldüğünü paydaşlarımıza anlatmak ve onaylarını almak gerçekten de zorlayıcı bir süreçti.

Bu ve benzeri tartışmaları, ENKA'nın sahip olduğu ve işlettiği, Türkiye'nin enerji ihtiyacının yaklaşık olarak %11'ini karşılayan kombine çevrim doğalgaz santrallerimiz ile alakalı da yaşamıştık. Karbon ayakizi çalışmalarımız sonucunda gördüğümüz üzere, ENKA olarak seragazi emisyonlarımızın büyük çoğunluğunun bu santrallerimiz kaynaklı olduğunu gördük. Paydaşlarımıza; santrallerimizin çalışma prensibini, kullanılan GE türbinlerinde mevcut en güncel ve en verimli teknolojiyi kullandığımızı ve bu faaliyetimizin sürdürülebilirlik

“Tüm dünyada bireylerin, kurumsal şirketlerin ve hatta hükümetlerin önceliklendirmeye başladığı sürdürülebilirlik, ENKA olarak bizler için de artık kaçınılmaz bir iş yapma şekli olmaya başladı”

bakış açımızla neden çelişmediğini anlatırken de zorlandığımızı hatırlıyorum.

Bu süreçte en çok karşılaştığımız sorulardan bir diğeri de, “Neden Türkiye’de yenilenebilir enerji projelerinde aktif değilsiniz?” oldu. Türkiye’deki karbon emisyonlarını azaltacak ve ülke olarak enerji ihtiyacımızın karşılanmasına yardımcı olacak bu tip projelerde yer alamamızın başlıca sebepleri arasında bu projelerde kullanılması gereken malzemelerin yurtdışı kaynaklı olması, bununla birlikte malzeme fiyatlarında, kur farkından dolayı yaşanan fiyat artışları ve uygun/ekonomik proje sahası bulma konusunda yaşanan sıkıntılar geliyordu. Yoksa geçtiğimiz süreçte gerek rüzgar enerjisi gerekse de jeotermal santralleri fizibilite çalışmalarında bulduk, detaylı raporlar hazırladık. Ancak yukarıda belirtmiş olduğumuz sebeplerden dolayı, henüz Türkiye’de yenilenebilir enerji konusunda hayata geçirmiş olduğumuz bir çalışmamız bulunmuyor.

Bununla birlikte, Türkiye’deki nükleer enerji projelerinde rol almak istememiz ve de bu ilgili projelerin teklif çalışmalarında yer almamız da stratejimizi oluştururken bizi zorlayan konulardan biri oldu. Bu projelerin; dünya standartlarında Kalite, İş Güvenliği ve Çevre Yönetim Sistemlerine sahip ehil firmalar tarafından, gerekli Çevresel Etki Değerlendirme çalışmaları tamamlanmış ve bu çalışmaların onaylanmış olmaları durumunda, sürdürülebilirlik stratejimizle ters düşmeyeceğinin paydaşlarımıza anlatılması ve ikna edilmeleri noktasında da yine kimi zorluklar yaşadık.

Stratejiniz kapsamındaki aksiyonları hayata geçirebiliyor musunuz? Süreci nasıl yönetiyorsunuz? Rusya’daki operasyonlarınız da dahil mi süreçlere?

Aksiyonları hayata geçirmeden önce

“Ekonomik değer dışında, yerelden istihdam ettiğimiz çalışanların kişisel gelişimlerini de oldukça önemsiyoruz. Bu çerçevede beceri geliştirme programları planlıyor ve uyguluyoruz”

tüm çalışanlarımıza bu aksiyonu alma sebebimizi ve aksiyonun hayata geçirilmesi sonrasında ortaya çıkacak etkileri haber bültenlerimiz ile iletiyoruz. Çoğu zaman bu haber bültenleri sonrasında en önemli paydaşımız olarak gördüğümüz çalışanlarımızdan, yüksek miktarda geribildirim alıyoruz. Bu görüşleri de göz önünde bulundurarak aksiyon planımızı revize ediyor ve daha sonrasında hayata geçiriyoruz. Fikir ve görüşlerinin önemsendiğini ve sürece dahil olduğunu hisseden çalışanlarımız da daha istekli çalışıyor ve hatta kendi gönüllü sürdürülebilirlik projelerini bizlere öneriyorlar. Tüm bu süreci merkez ofisimizde, Kalite, ÇGS ve Bütünlük Departmanları çalışanlarından oluşan Sürdürülebilirlik Ekibimiz yönetmekte. Rusya operasyonlarımız da tüm süreçlere dahil.

2017’de başlattığımız su ayakizi ölçümü ve su risklerinin belirlenmesi çalışması çerçevesinde tespitleriniz neler oldu? Su kullanımının azaltılması ve suların yeniden kullanımını konusunda önümüzdeki sürece dair hedefleriniz nelerdir? Su ayakizi çalışmalarımız sonunda, çalışma kapsamındaki lokasyonların mavi, yeşil ve gri su ayakizlerini, içinde buldukları havzaya etkilerini ve su risklerinin ne boyutta olduklarını öğrenme şansımız oldu. Farklı ağırlık oranları hesaplayarak (çalışan başına tüketim, ciro başına tüketim gibi) lokasyonların sadece ne kadar su tükettiklerini değil, aynı

ENKA Okulları’nda Sürdürülebilir Kampüs Programı

İstanbul, Kocaeli ve Adapazarı’nda bulunan üç ENKA Okulu da bu sürecin en başından beri çok büyük bir heyecan ve istekle çalışmalar yürütüyor. Bu çalışmalardan en kapsayıcı olanı **Sürdürülebilir Kampüs Programı**. Sorumlu, dünya vatandaşı bireylerin gelişimine destek olmak, çevresel etkiyi azaltmak ve toplumsal kalkınmaya katkıda bulunmak amacıyla Eylül 2017 itibarıyla başlattığımız Sürdürülebilir Kampüs Programı ile öğrencilerimizde sürdürülebilirlik bilincinin oluşmasına katkı sağlıyoruz. Ayrıca öğretmenlerimize de eğitimler düzenleyerek, onların da genç öğrencileri doğru şekilde yönlendirdiklerinden emin oluyoruz. Bu program kapsamında, üç okulu da kapsayacak şekilde ortak bir Sürdürülebilirlik Komitesi oluşturduk. Üç ENKA okulunda da alt komiteler kuruldu. Komite üyeleri ise Öğrenci Birliği, Kulüpler, İdari İşler ve Okul Aile Birliği üyelerinin arasından, gönüllü olanlardan oluşuyor. ENKA Okulları’nın her biri, ENKA Sürdürülebilir Kampüs Programı hedeflerine hizmet edecek şekilde okul içindeki ve yerellerindeki sürdürülebilirlik önceliklerini dikkate alarak kendi

stratejilerini ve alt hedeflerini belirledi ve öğrenci liderliğinde çalışmalar gerçekleştirmeye başladı.

zamanda farklı değişkenlere göre nasıl tüketim alışkanlıklarına sahip olduklarını da anlamaya çalıştık. Önümüzdeki süreçte, sürdürülebilirlik hedeflerimizin belirlenmesi ile hem direkt tüketim miktarlarında hem de bahsetmiş olduğum ağırlık oranlarında azaltıma gideceğiz. Halihazırda yaptığımız su geridönüşümü ve su geri kullanımı uygulamalarımızı daha yaygınlaştırmakla kalmayıp, yeni uygulamaları da hayata geçirmeyi planlıyoruz. Bunlardan en önemlisi, şu an fizibilite çalışmalarına devam etmekte olduğumuz **yağmur suyu toplama sistemi**.

Yine 2017’de başlattığımız karbon ayakizi ölçümü kapsamında emisyon azaltımı ve enerji verimliliğinin artırılması konusunda ne gibi adımlar atıldı?

Karbon ayakizi çalışmalarımız, ENKA’nın seragazi salımları konusunda bugüne kadar yapılmış ilk ve en detaylı çalışma olma özelliğini taşıyor. Bu sene daha çok elimizdeki mevcut durumu görme ve yapılacak iyileştirme çalışmalarının neler olabileceğine karar verme senesi oldu. Buna rağmen, iyi uygulamaları hayata geçirmiş lokasyonların bilgi ve tecrübelerini tüm lokasyonlarımızla paylaşarak, ne gibi çalışmaların mümkün olduğunu şirket içinde tüm çalışanlarımıza iletmiş olduk. Ofis binalarımızda yürüttüğümüz yeşil ofis çalışmalarımızla enerji tüketim miktarlarımızı minimize etmeyi ve dolaylı olarak seragazi salımlarımızı düşürmeyi hedefledik. Önümüzdeki süreçte de hayata geçirmeyi planladığımız karbon ofsetleme projelerimiz ile sebep olduğumuz seragazi emisyonlarını en aza indirmek, çevremiz ve gezegenimiz üstündeki negatif etkilerimizi en aza indirmeyi hedefliyoruz.

Bölgesel kalkınmaya katkı bağlamında, yerel istihdama önem veri-

“Halihazırda yaptığımız su geridönüşümü ve su geri kullanımı uygulamalarımızı daha yaygınlaştırmakla kalmayıp, yeni uygulamaları da hayata geçirmeyi planlıyoruz. Bunlardan en önemlisi, şu an fizibilite çalışmalarına devam etmekte olduğumuz yağmur suyu toplama sistemi”

yorsunuz. Yerel istihdam, toplumsal ve ekonomik anlamda nasıl bir değer yaratıyor?

ENKA olarak gerek Türkiye’deki faaliyetlerimizle gerekse dünyanın çeşitli bölgelerinde üstlendiğimiz projelerimizle, özellikle de istihdam olanaklarının kısıtlı olduğu coğrafyalarda, önemli ölçüde yerel istihdam fırsatları sağlıyoruz. Üstlendiğimiz projelerde gerçekleştirilen faaliyetlerin büyük bir bölümünün emeğe dayalı olması ve bu emek için gereken işgücünün yerel istihdam yoluyla karşılanma politikası ile ENKA, faaliyetlerini gerçekleştirdiği coğrafyalarda kayda değer bir ekonomik değer yaratıyor.

Ekonomik değer dışında, yerelden istihdam ettiğimiz çalışanların kişisel gelişimlerini de oldukça önemsiyoruz. Bu çerçevede beceri geliştirme programları planlıyor ve uyguluyoruz. Söz konusu programlar, inşaat projelerine yönelik mesleki beceri eğitimlerinin yanı sıra sosyal becerilerin geliştirilmesine yönelik eğitimleri de içeriyor.

2015 sonundaki Paris İklim Anlaşması sürecinde ortaya çıkan Birleşmiş Milletler (BM) Sürdürülebilir Kalkınma İlkeleri, birçok kurum için önemli bir yol haritası ve rehberi niteliği taşıyor. ENKA olarak bu 17 ilke ile faaliyet ve çalışma alanlarınız arasında nasıl bir ilişkilendirme kurdunuz?

Sizin de daha önce bahsettiğiniz gibi ENKA olarak birçok farklı sektörde aktifiz ve bu yapılanma gereği faaliyetlerimiz de oldukça çeşitli. BM’nin 17 Sürdürülebilir Kalkınma İlkesi, tüm dünyanın karşı karşıya olduğu çevresel, politik ve ekonomik problemlerin acil bir şekilde çözülebilmesi için ortaya çıktı. Biz de ENKA olarak faaliyetlerimizi bu ilkeler doğrultusunda şekillendirmeye başladık. Sürdürülebilirlik Stratejimizin, bu 17 ilkeden 11 tanesi ile doğrudan bağlantılı olduğuna karar verdik ve önceliklerimizi bu şekilde şekillendirdik. BM İlkeleri ve Sürdürülebilirlik Stratejimiz hakkında daha detaylı bilgiye <https://www.enka.com/sustainability/> adresi üzerinden ulaşabilirsiniz. ○

Nielsen ve Sustainable Brands Istanbul “İyi Yaşam” Markalarını Açıkladı

Dünyanın önde gelen araştırma şirketi Nielsen ve Sustainable Brands Istanbul işbirliğiyle gerçekleştirilen **Consumer Connect-İyi Yaşam (Good Life)** Araştırması sonuçlandı. Bu sonuçlara göre tüketicilerine iyi yaşama ulaşabilmeleri konusunda en çok yardımcı olan ilk üç firma **Arçelik, Ülker** ve **Samsung** oldu. Aynı zamanda, raporda 17 farklı kategoride “İyi Yaşam” sağlayan markalar da açıklandı.

Nielsen Türkiye Genel Müdürü Didem Şekerel Erdoğan, “İyi Yaşam tanımı, son yarım yüzyılda küreselleşme süreci ile birlikte hızlı değişim gösterdi. Bireysel özgürlük, sağlık ve mutluluk gibi iyi yaşamı belirleyen değerler; para, statü ve kişisel başarı arayışını değiştirmeye başladı. Bütün bunlara ek olarak; ekonomik, sosyal, teknolojik ve doğal sistemdeki mevcut değişikliklerden sonra, kolektif refah için birey veya tüketici

olarak, daha fazla kişi davranışlarını gözden geçirmeye başladı. Bu nedenle, artık tüketiciler markaların ve tüketimin etkilerini sadece kendilerinin ve ailelerinin refahı için değil, aynı zamanda toplumların, ülkelerin ve ekosistemin geleceği için de anlamak istiyorlar. Bu noktada, hayatın her zamankinden daha iyi bir şekilde yeniden yapılandırılmasında markaların daha çok sorumluluk taşıdığı ortaya çıkıyor” açıklamasını yaptı. Sustainable Brands Istanbul Başka-

nı Semra Sevinç ise açıklamasında, “Geçtiğimiz yıl küresel olarak Sustainable Brands, markaların iyi yaşam için değişen tanımını ve gerekliliklerini etkinleştirmek amacı ile ‘Good Life-İyi Yaşam’ inisiyatifini başlattı. İnisiyatifin çalışmaları kapsamında Sustainable Brands Istanbul olarak bizler de dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye’de Nielsen ile işbirliği yaparak Consumer Connect-İyi Yaşam Araştırması’nı gerçekleştirdik. Araştırma, Türk tüketicilerin yaşam tarzlarına, tüketim alışkanlıklarına, iyi yaşamı yeniden tanımlayan ve şekillendiren değerlere odaklanıyor. Bu araştırma markalara, tüketicilerine iyi yaşam sunarak marka sadakatini artırma ile ilgili fırsatlar sunuyor. Ayrıca, tüketici açısından iyi bir yaşam sunan, iyi yaşam ile bağlantılı olan markalar da bu araştırmada ortaya çıkıyor” şeklinde konuştu.

Didem Şekerel Erdoğan ve Semra Sevinç, yaptıkları ortak açıklamada; Sustainable Brands global topluluğundan ilham alınarak, iyi yaşamın tüketiciler için ne anlama geldiği ve yaşamlarındaki bu yeni hedeflerine ulaşma sürecinde markaların kendilerine nasıl destek verecekleri ile ilgili düşünceleri ortaya koyan araştırma çalışmasının ve “İyi Yaşam Markaları”nın her yıl açıklanmasının planlandığını ifade etti.

Gıdanın Sürdürülebilir Geleceği İstanbul’da Şekillenecek

Sürdürülebilir Gıda Konferansı, gıdanın sürdürülebilir geleceğini tartışmak üzere, 17 Ekim’de İstanbul’da Fairmont Quasar Otel’de dördüncü kez düzenlenecek. **Sürdürülebilirlik Akademisi** ve **Türkiye Gıda Sanayi İşverenleri Sendikası**’nın (TÜGİS) öncülüğünde gerçekleştirilecek konferans, bu yıl da gıda sektörünün önde gelen isimlerini buluşturacak. Konferansta, büyüyen küresel nüfus için sağlıklı, güvenilir, satın alınabilir ve sürdürülebilir gıda hedefi doğrultusunda gıda sistemlerinin dönüşümü için tartışılması gereken tüm konular kamu politikaları, kârlılık stratejileri, yasal düzenlemeler ve teşvikler, işbirlikleri ve iyi uygulama örnekleri ekseninde ele alınacak. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım

Örgütü’nün (FAO) katkılarıyla gerçekleştirilecek konferansın sürdürülebilir tarım sponsorluğunu Reis Gıda üstlenirken; Pınar platin sponsor, CHEP Türkiye gümüş sponsor, Kalite Sistem Mérieux NutriSciences ise bronz sponsor olarak destek verecek. Sürdürülebilir Gıda Konferansı ile ilgili detaylı bilgiye surdurulebilirgidakonferansi.com adresi üzerinden erişebilirsiniz.

İŞ'TE EŞİT KADIN SERTİFİKASI

Daha İyi Bir Gelecek İçin

Özel Sektör

STK'lar

Yerel Yönetimler

2018 Yazı, Orman Yangınlarının Yazı Oldu

İşe öncelikle tanımlarımızı düzelterek başlayalım. Orman yangını dediğimiz şey temelde doğada, bizim kontrolümüz dışında oluşan bir yangındır. Günlük kullanım dilimize “orman yangını” olarak girmiş olsa da biliyoruz ki Akdeniz havzasında maki dediğimiz, diz veya bel boyu yükseklikte çalılar bulunur. Bunların da kontrolden çıkmış bir şekilde yanmasına yine orman yangını diyeceğiz. Ne yazık ki dilimizde bu tür yaban hayatı etkileyen ve kontrolde olmayan yangınlara (*wildfire*) verilen bir isim yok.

Bu ayırım bu yaz karşımıza bol bol çıktı. İsviçre’teki ormanlarda da yangınlar görüldü, **Atina** çevresindeki makilik alanda da. Biz hepsine topluca orman yangını demeyi tercih ettik, bu tercihimizde de devam edelim, ama aklımızda olsun, her bölgede o bölgenin bitki örtüsüne uygun şekilde yanacak değişik bir bitki vardır ve bu her zaman orman olmak zorunda değildir.

Tarım Arazisi Açma İsteği

Orman yangınlarının bugün için en başta gelen nedeni insanların daha fazla tarım arazisi açma isteği. Bu istek doğrultusunda özellikle tropik bölgelerde geniş orman alanları ateşe veriliyor. Bu yanan ormanlardan çıkan karbondioksit, atmosferin daha da fazla ısı tutmasına yol açarak iklim değişikliği problemini körüklüyor. Ayrıca orman alanlarındaki toprak tarıma fazla elverişli değildir. Yakıldıktan sonra tarım yapılmaya başlanan bölgede ilk birkaç sene yüksek verim alındıktan sonra verim hızla düşer ve ilk sefer orma-

nı yakarak tarım alanı açanlar bu sefer başka bir bölgeyi yakarak tarıma açma çabasına girerler. Bugün için özellikle **Amazon** bölgesinde karşılaşılan problemlerden biri bu. **Endonezya**’da ise yakılan tropik ormanların yerine palmiye dikildiğinden toprağın verim sorunu en azından bir süreliğine görmezden gelinebilir.

Doğal Nedenler

Doğal açıdan bakıldığında orman yangınlarının genelde üç nedeni vardır: İklimdeki değişiklik, **yıldırım düşmesi** ve **volkan patlamaları**. Volkan patlamalarını bir kenara ayırırsak aslında diğer iki madde hava koşulları ile ilgilidir. Bu yaz karşılaştığımız yangınlarda volkan patlamalarının etkisi olmadığından diğer iki konuya ayrıca değinebiliriz. Sağanak yağışlı bir havada ıslak bir ormana yıldırım düştüğünde, yıldırımın düştüğü yere yakın birkaç ağaç tutuşur ama bu yangın bütün

ormanı yakıp kül etmez. Ormanın yanabilmesi için kuru ve sıcak olması gereklidir. Kuru olmasına baktığımızda iki ana nokta karşımıza çıkar. Ağaçların ya da çalıkların yapılarında yeterli su olması, o bölgenin yeterli yağış almasına ve toprağın da nemi tutabilmesine bağlıdır. Üniversitemizde orman yangınlarının azaltılabilmesi için toprağın su tutabilme kapasitesinin nasıl artırılacağına dair çalışmalar yapıyoruz. Ancak bu tür çalışmalara orman yangınları ciddi tehdit olarak görülmeye başladığı zaman hız verildiğinden, çalışmalar henüz emekleme aşamasında. Çok sık dikilmiş ağaçlar topraktan yeterli besin alamadıklarında ölebilirler. Ölen bu ağaçlar da ormanın altında kuruduklarında yangının en önemli besini haline gelirler. Ayrıca ağaçların altında kuruyan otlar da yangının başlamasına ve sürmesine neden olurlar. Bundan dolayı bir yandan yağış miktarının azalması, yani kuraklık, diğer yan-

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv. İklim
Değişikliği ve Politikaları
Uyg. ve Araş. Merk.
mlkurnaz@gmail.com

dan da sıcaklıkların artması doğal sebeplerden çıkan yangınların daha şiddetlenmesine ve uzun sürmesine yol açar.

İklim değişikliği, özellikle bizim de içinde bulunduğumuz enlemlerde yaz yağışlarının azalmasına ve sıcaklıkların artmasına neden oluyor. Bu nedenle Akdeniz Havzası'nda ve Akdeniz Havzası'na benzer iklim koşullarına sahip olan ABD'nin güneybatısı, yani Kaliforniya eyaletinde orman yangını riski son derece artmış durumda. Akdeniz havzasında artan bu riske 2018 yazında Avrupa genelinde artan sıcaklıklar ve azalan yağış da eklenince normalde görülmesine alışkın olmadığımız İsveç gibi bir Kuzey Avrupa ülkesinde de orman yangınları ortaya çıktı.

İsveç, Kaliforniya, Atina...

İsveç'te 2018 Mayıs ayı ile Temmuz ayı arasındaki toplam yağış normalden çok çok az olduğundan özellikle Temmuz ayında normalin 10 derece üzerine çıkan sıcaklıklar orman yangınlarının pek görülmediği bir bölgede yangın çıkmasına ve yayılmasına neden oldu. Mayıs ortasından Ağustos ayına kadar yanan alan 250 kilometrekareye ulaştı. Kutup bölgesine kadar uzanan 50 değişik yerde çıkan yangınlar, sonunda başlayan yağmurların da yardımıyla kontrol altına alınabildi. İsveç'teki yangınlar bir Kuzey Avrupa ülkesinde görüldüğü için önem taşımaya rağmen 2018 yılının alansal açıdan en önemli yangınları Kaliforniya eyaletinde görüldü. Kaliforniya'daki yangınların bir kısmı bu yazıyı yazmakta olduğum

sırada henüz kontrol altına alınmamıştı, buna rağmen yanan alan 3.500 kilometrekarenin üzerinde bir bölgeydi. Bu Kaliforniya'da şimdiye kadar yanan alanın tamamı ancak yangınlar bir noktada değil çeşitli noktalarda ortaya çıktı. Gene de bir fikir vermesi açısından 3.500 kilometrekare yaklaşık olarak 60 kilometre kenar uzunluğunda ve kare şeklinde bir alana karşılık gelir. Bu İstanbul ilinin Avrupa tarafında kalan alanı kadardır.

2018 yazında gündemi kaplayan esas önemli yangın ise komşumuz Yunanistan'ın başkenti Atina'nın çevresinde çıkan yangınlardı. Yangınların Atina'nın doğu kesiminde olanının çıkış sebebinin elektrik kontağı olduğu açıklandı. Yukarıda belirttiğim gibi, tamamı ormanlık olmayan bölgelerde çıkan yangın, hızı saatte 120 kilometreye varan rüzgarın da yardımıyla hızla büyüdü. Atina'nın doğusunda tarihte Maraton Savaşı ile tanıdığımız bölgeyi etkisi altına alan yangın 95 kişinin ölümüne neden oldu. Bu kayıplardan 26 tanesi denize çok yakın bir bölgede bulundu. Denizden kurtarma sırasında da devrilen bir tekne de 10 kişi boğularak öldü.

Yangın mutlaka güney ülkelerinde olmak zorunda değil, iklim değişikliği ile kuraklık ve sıcak hava dalgaları kutuplara doğru yayıldığında hazırlıklı olmayan bu bölgelerde de yangınlar görülmeye başlanacaktır.

Ne Öğrendik?

Bu yangınlar bize neleri öğretti? Öncelikle, yangın mutlaka güney ülkelerinde olmak zorunda değil, iklim değişikliği ile kuraklık ve sıcak hava dalgaları kutuplara doğru yayıldığında hazırlıklı olmayan bu bölgelerde de yangınlar görülmeye başlanacaktır. Yangınların normalde sıklıkla görüldüğü Akdeniz Havzası ve Kaliforniya gibi bölgelerde ortaya çıkacak yangınların şiddeti artacağından gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Mesela 2017 yılı sonunda Kaliforniya'da 129 milyon ölmüş ağaç olduğu düşünülmektedir. Bu ölü ağaçlar ormanlardan temizlenebilecek olsa, oluşacak yangınlara verecekleri katkı da azalacaktır. Ama belki de daha önemlisi, can kaybının azalması ya da önlenmesi için yangının çok hızlı hareket edebildiğini öğrenmemiz gerekli. Bir orman yangını saatte ortalama 10 kilometre hızla yayılabilir. Bu, sağlıklı bir insanın ancak koşarak kaçabileceği bir hızdır. Atina'daki yangında 26 kişinin denize çok yakın bir yerde yanarak ölmesi ise bizim beklemediğimiz bir anda yangının yolunu kesebileceğinin bir göstergesi. Dolayısıyla almamız gereken en önemli ders, orman yangınlarını hafife almamak ve olabildiğince hızlı davranmaktır. Çünkü unutmamız gereken önemli nokta, Kaliforniya ve Atina yangınlarının ortak özelliğinin bizim coğrafyamıza çok benzer noktalarda ortaya çıkmış olmasıdır. Gelecek senelerde bizim de başımıza gelmemesi için elimizden gelen her türlü önlemi almak zorundayız.

İnsana, Doğaya, Toprağa ve Çevreye Duyarlı Tarım Uygulamaları

Anadolu Etap'ın sosyal, ekonomik ve çevresel olmak üzere üç başlıkta kurguladığı “Sürdürülebilir Tarım İlkeleri” ekolojik dengenin korunması, çiftçiden üreticiye sürdürülebilir bir çalışma sistemi sağlanması, bölgesel kalkınmaya destek verilmesi ve geleceğin yaşamına katkı sağlanması taahhütlerini içeriyor. Genel Müdür Demir Şarman ile bu ilkeleri, uyguladıkları projeleri ve tarımda sürdürülebilirlik için dijitalleşmenin önemini konuştuk.

 Nevra YARAÇ

Anadolu Etap sürdürülebilir tarım ilkelerinin çerçevesi nedir? Ne tür uygulamalarla bugüne dek nasıl bir çevresel etki yaratıldı?

Türkiye'nin en büyük meyve yetiştiricisi ve meyve suyu üreticisi olarak, gelecek kuşaklara daha yaşanabilir bir dünya bırakma konusunda sorumluluğumuz olduğuna inanıyoruz. Sahip olduğumuz ekosistemden hareketle; insan ile doğa arasında dengeyi muhafaza ederek doğal kaynakları tüketmeden, gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanması ve bölgesel kalkınmaya imkan verecek şekilde yaşamın korunması için çaba gösteriyoruz.

Bu amaçla “Sürdürülebilir Tarım İlkeleri”ni paydaşlarıyla birlikte oluşturarak, iş planlarına entegre eden Türkiye'deki ilk tarım ve gıda şirketiyiz. Sosyal, ekonomik ve çevresel olmak üzere üç ana başlıkta kurguladığımız bu ilkeler; ekolojik dengenin korunması, çiftçiden üreticiye sürdürülebilir bir çalışma sistemi sağlanması, bölgesel kalkınmaya destek verilmesi ve geleceğin yaşamına katkı sağlanması için sorumlu bir kurumsal vatandaş olarak taahhütlerimizi içeriyor. Yürüttüğümüz birçok proje ile de bu taahhütlerimizi, gerçeğe dönüştürüyoruz... “Çevresel İlkeler” kapsamında; tüm

çiftliklerimizde geçerli olmak üzere toprak, su ve biyolojik çeşitliliğin korunması, enerji optimizasyonunun sağlanması ve atık yönetiminin yapılması alanlarında politikalar uyguluyoruz. Toprağa ihtiyacı olduğu kadar suyun verilmesi için, farklı derinliklere yerleştirilmiş toprak nemi ölçüm cihazları ve “damla sulama sistemini” kullanıyoruz. Meyve ağaçlarını rüzgardan doğal yöntemlerle korumak için Balıkesir ve Çanakkale çiftliklerinde 17 bin Leylandi, 20 bin Pavlonya ağacı diktik. Balıkesir ve Çanakkale'deki Çınar ağaçlarını ve Truva meşelerini koruma altına alarak, doğanın mirası-

na sahip çıkıyoruz. Çiftliklerimizde 100 adet kuş yuvası ve 4000 kovan arı ile doğal ekosistemi sürdürüyor; zararlılarla feromon tuzakları aracılığıyla mücadele ediyoruz.

AgroAkademi nasıl bir ihtiyaçla kuruldu? Verilen eğitimler nasıl bir dönüşüm yarattı?

Ekosistemin sürdürülebilirliğini sağlamak, meyve yetiştiriciliğine yeni ve çok daha gelişmiş standartlar sunmak amacıyla 2012 yılında "Anadolu Etap AgroAkademi" adı altında bir eğitim merkezi kurduk. AgroAkademi'de, uzman mühendisler ve akademisyenler aracılığıyla ağırlığını kadınların oluşturduğu çiftçilere "Meyve Yetiştiriciliği ve Sürdürülebilir Tarım Eğitimleri" veriyoruz. Kadınların yarattığı katma değeri önemseyen ve tarımın da, kadınların işgücüne katılımında kritik önemde bir sektör olduğuna inanan bir kurum olarak, çiftliklerimizde ve bahçelerimizde çalışan çiftçilerin %70'inin kadınlardan oluşmasına özen gösteriyoruz. Ayrıca, kalifiye kadın çiftçi sayısını artırmak amacıyla AgroAkademi ile kadın çiftçilere yönelik düzenli eğitimler gerçekleştiriyoruz.

Bu projeyi oluştururken temel çıkış noktamız; çiftçilerin ağırlıklı olarak geleneksel yöntemlerle üretime katkı yaptığını ve tarımsal üretim süreçlerinde erkek egemen bakış açısının kadının işgücüne katılımında sorun yaratmasına ilişkin tespitlerdi... Bugün eğitim çalışmalarımızla geldiğimiz noktadan ise son derece memnunuz, çünkü sürdürülebilir tarım eğitimlerine, eğitimlerin verildiği bölgelerde genel ilgi ve katılımlar her geçen gün artıyor. AgroAkademi'de akademisyenler ve uzman mühendisler tarafından verdiğimiz sürdürülebilir tarım eğitimlerine bugüne kadar 750 çiftçi katıldı. Katılımcıların %75'i kadın çiftçilerden oluştu. Özellikle mevcut meyvencilik çalışmalarının gelişme-

"Tarım sektörü verimlilikte ve yeni hizmetlerin eklenmesinde çok geride kalmış durumda. Bu yüzden vakit kaybetmeden tarımda dijital dönüşümü hızlandırmak gerekiyor"

sinde ve yeni ürün ekimlerinin teşvikinde çiftçilerimizin Anadolu Etap uygulamalarını rol model haline getirmesinden mutluluk duyuyoruz. Örneğin; bazı meyve bahçesi sahipleri Anadolu Etap'ın uyguladığı şeftalide sırt üzerine dikim şeklini uygulamaya başladı. Özellikle Çanakkale Bölgesi'nde taban suyu seviyesi yüksek olan arazilerde ağacın kök bölgesinde görünen çürümeler nedeniyle ölümlerin önüne geçildi. Çiftçiler, yetiştirdikleri ürünlerin üretim süreçlerine ek olarak pazarlama süreçlerinde de bizlerden yön almaya başladı... Bunlar son derece önemli gelişmeler...

Mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarına kesintisiz eğitim sağlamak amacıyla başlatılan MİÇO projesiyle verilen eğitimlerin kapsamı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Kırsalda yaşayan ve tek geçim kaynağı tarım emekçiliği olan mevsimlik işçiler, farklı dönemlerde, farklı bölgelerde yetişen ürünlerin hasadında çalışmak üzere göç etmek zorunda kalıyor. Tek geçim kaynakları, çalıştıkları dönemde elde ettikleri gelir olduğundan, çocuklar da dahil ailenin tüm fertlerini çalışmaya yön-

lendiriyorlar. Bu durum, çocukların eğitimlerini tamamlamaları açısından da engel oluşturuyor, çocuk işçi sorununu da gündeme getiriyor. Ayrıca, mevsimlik işçiler, hasat için gittikleri bölgelerde sağlıklı şartlarda barınma ihtiyacını karşılayamıyor, uygun altyapı ve hijyen eksikliği nedeniyle sağlık sorunları yaşıyor. Biz, mevsimlik işçilerin bu dezavantajlı durumlarının özellikle; barınma, eğitim ve sağlık odaklarında toplumsal bir sorun yarattığı gerçeğinden hareketle çiftliklerimizde uygulanmak üzere MİÇO projesini başlattık.

MİÇO projesi ile Türkiye'de mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarına kendi çiftliklerinde okul açan ve kesintisiz eğitim sağlayan ilk tarım şirketiyiz. 2015 yılında başlayan proje kapsamında; Milli Eğitim İl Müdürlükleri'yle koordinasyon halinde eğitim öğretim yılı içinde Balıkesir ve Çanakkale çiftliklerine gelen çocukların taşınmalı sistem ile eğitimlerine devam etmelerini sağlıyoruz. Okullar kapandıktan sonra ise Halk Eğitim Müdürlükleri'nin atadığı öğretmenler ile söz konusu iki çiftliğimizde açtığımız okullarda, haziran-temmuz ayı sonuna kadar çocuklara; resim, el sanatları, müzik, beden eğitimi, Türkçe eğitimleri veriyoruz. Bugüne kadar 465 çocuğun kesintisiz eğitim almasını sağlamaktan mutluluk duyuyoruz. Ayrıca, mevsimlik göçer tarım işçilerini "misafir tarım işçileri" olarak görüyor, misafir tarım işçilerinin ve ailelerinin sağlıklı ve güvenli koşul-

larda konaklayabilmesi için çiftliklerimizde tüm altyapı olanaklarını sağlayarak, yüksek standartlarda yaşam alanları kuruyoruz.

Sürdürülebilirlik ilkeleriniz çerçevesinde bölgesel kalkınmaya nasıl bir katkı sundunuz?

Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de yaşanan nüfus artışı ile birlikte gıda ihtiyacı hızla artıyor. Buna karşın tarım arazileri, küresel iklim değişikliği, verimsiz ve amaç dışı kullanım gibi sebeplerle azalma tehlikesiyle karşı karşıya. Bu ve bunun gibi olumsuz etkenlerin, toprak ve çevre üzerinde yarattığı baskıyı en aza indirerek, gelecek kuşaklara yaşanabilir bir dünya bırakmanın yolu; insana, doğaya, toprağa ve çevreye duyarlı, doğal kaynakları tüketmeden gerçekleştirilen tarım uygulamalarından geçiyor. Biz de, sürdürülebilir tarım uygulamaları çatısında topladığımız AgroAkademi, verdiğimiz sürdürülebilir tarım eğitimleri, kadın çiftçinin işgücüne katılımını desteklemek gibi faaliyetlerle Anadolu Etap çiftliklerinin bulunduğu lokasyonlarda bölgesel kalkınmaya destek oluyoruz. Eğitimlerimizle tarımda kadın işgücünü artırmayı ve nitelik kazandırarak sürdürülebilirliği sadece tarıma değil hayata entegre etmeyi hedefliyoruz. Bu topraklardan kazandıklarımızı yine bu topraklara verme misyonuyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Türkiye tarımı ciddi bir krizle karşı karşıya. Bu noktada da sürdürülebilirlik kilit önemde. Genel anlamda Türkiye’de, sürdürülebilirlik uygulamalarının geniş çapta hayata geçirilmesinin önündeki engeller ve fırsatlar nelerdir? Bu engeller nasıl aşılabılır, fırsatlar nasıl değerlendirilebilir?

Dünyada dijital devrim oluyor. Birçok ülke dijitalleşme konusunda adımlar atıyor, bunu geliştirerek

“Eğitimlerimizle tarımda kadın işgücünü artırmayı ve nitelik kazandırarak sürdürülebilirliği sadece tarıma değil hayata entegre etmeyi hedefliyoruz. Bu topraklardan kazandıklarımızı yine bu topraklara verme misyonuyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz”

ekonomilerini büyütüyorlar. Ancak biz Endüstri 4.0’ı konuşurken Türk tarımı henüz teknolojiye yeterince uyum sağlayamadı. Tarımsal teknolojiye, tarımda dijitalleşmeye yatırım yapılmalı. Küçük ya da büyük, bunu kullanacak firmalara teşvik verilmeli. Teknolojiyi kullanma yetisine erişmeden dijitalleşmeye geçemeyiz. Tarım sektörü verimlilikte ve yeni hizmetlerin eklenmesinde çok geride kalmış durumda. Bu yüzden vakit kaybetmeden tarımda dijital dönüşümü hızlandırmak gerekiyor. Akıllı ve yenilikçi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması ile toprağın verimliliği artacak, doğal kaynaklar korunacak, topraktaki zararlı maddeler kolay bir şekilde analizle tespit edilebilecek. Ayrıca uzaktan operasyon işlemleri gerçekleştirilerek zamandan tasarruf edilecek, çevre kirliliği de önlenecektir. Bütün bunların yanında çiftçi kazanacak, insanlar sağlıklı besin konusunda sorun yaşamayacaktır.

Önümüzdeki sürece dair yeni hedefleriniz, projeleriniz, programlarınız neler olacak?

“Sürdürülebilir bir gelecek için doğal tarım” mottomuzla, Endüstri 4.0 yanında, **Tarım 4.0** uygulamalarını da ülkemize kazandırmak için çalışmaya devam edeceğiz. Mevcut projelerimizi geliştirip yaygınlaştırarak önümüzdeki dönemde de Türk eko-

nomisine, tarımına, kırsal kalkınmaya ve istihdama önemli katkılar sağlamayı hedefliyoruz.

2017 yılı içinde çok önemli bir yatırımı hayata geçirdik. Isparta’da, 50.000 metrekare alan üzerine kurulu, 10.700 metrekare kapalı üretim alanı olan ve günlük 850 ton meyve işleme kapasitesine sahip, ülkemizin en modern ve teknolojik tesislerinden birini sektörümüze kazandırdık. Şimdi gündemimizde **“Duyarlı ve Kontrollü Tarım”** uygulamalarını yapabileceğimiz bahçeler ile işbirliği yapmak var. En son geçtiğimiz günlerde 5.600 dönümlük, Türkiye’nin en büyük yumuşak çekirdekli bahçesi ile kontrat imzaladık. Önümüzdeki günlerde de benzer yatırımlarımızı sürdürüleceğiz. Bazı meyve fidanlarını Türkiye’ye ilk defa biz getirdiğimiz için, deneme bahçeleri de kurduk. Adana’daki deneme çiftliğimizde 1200 dekar alanda şeftali, kayısı ve nektarin; Urfa’daki iki ayrı deneme çiftliğimizde toplam 1800 dekar alanda şeftali, nektarin, nar ve vişne yetiştiriyoruz. Bu deneme çiftliklerinde, getirilen meyve fidanlarının buldukları bölgeye gerek toprak gerekse iklimsel açıdan adaptasyon çalışmalarını yürütüyoruz. Ayrıca, malt üretimi ve özellikle Japonların ilgisinin büyük olduğu siyah havuç da yeni ürünlerde odak alanımızda yer alıyor. ○

TEMA ÇELENK

Cenaze törenlerine çelenk göndererek,
hem sevdiklerinizin üzüntüsünü paylaşabilir, hem de TEMA'nın
çalışmalarına destek verebilirsiniz.

celenk@tema.org.tr
444 51 81

ŞİMDİ 14 İLDE TEMA ÇELENK SİPARİŞİ VEREBİLİRSİNİZ

İstanbul, Ankara, İzmir (Bağışçıların taleplerini törenden en az 2 saat önce bildirmelerini rica ederiz.)
Bursa, Balıkesir, Tekirdağ, İzmit, Mersin, Adana, Eskişehir, Konya, Manisa, Aydın, Muğla (Bodrum/Marmaris)
(Bağışçıların taleplerini törenden en az 12 saat önce bildirmelerini rica ederiz.)

Yeşil Ekonominin Paydaşları İtalya'daki Ecomondo Fuarı'nda Buluşuyor

Italian Exhibition Group tarafından düzenlenecek Ecomondo ve Key Energy fuarları 6-9 Kasım tarihleri arasında Rimini Expo Merkezi'nde gerçekleşecek. Fuarlarda Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ülkelerindeki en gelişmiş sirküler biyoekonomi deneyimleri, atık yönetimi, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji gibi konular ele alınacak.

 Bulut BAGATIR

Yeşil ekonomi alanındaki farklı paydaşları bir araya getiren Ecomondo 22. Uluslararası Malzeme ve Enerji Geri Kazanımı ve Sürdürülebilir Kalkınma Fuarı ile Key Energy 12. Uluslararası Sürdürülebilir Enerji ve Mobilite Fuarı, 6-9 Kasım tarihleri arasında İtalya'nın Rimini kentinde gerçekleşecek. Türkiye organizasyonunu Bee2Bee'nin yürüttüğü, Italian Exhibition Group tarafından Rimini Expo Merkezi'nde düzenlenecek fuarlarda Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ülkelerindeki en gelişmiş döngüsel biyoekonomi deneyimleri, atık yönetimi, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji gibi konular tartışılacak.

Bu yıl 22. kez düzenlenecek Ecomondo Uluslararası Malzeme ve Enerji Geri Kazanımı ve Sürdürülebilir Kalkınma Fuarı'nda plastikler için Avrupa stratejisi ve gelişimi, AGİT ülkelerindeki en gelişmiş

döngüsel biyoekonomi deneyimleri, atık yönetimi ve kullanımı için uygulanan Endüstri 4.0, su kaynaklarının korunması, geri kazanımı ve yeniden kullanılması başlıkları ele alınacak.

Başlıklar, Profesör Fabio Fava başkanlığındaki Ecomondo Teknik-Bilim komitesi tarafından yönetilecek ve gerek İtalya gerekse yurtdışından gelen yüksek profilli uzmanların ve kuruluşların katılımıyla gerçekleşecek olan toplantıların ve konferansların ana gündem maddelerini oluşturacak.

Fuar kapsamında yer alan ve 7 Kasım günü gerçekleşecek "**Döngüsel Ekonomi'de plastikler için Avrupa stratejisi nasıl uygulanmalıdır?**" konferansı ise oldukça dikkat çekici. Buradaki hedef, "Plastikler için Avrupa Stratejisi" konu başlığı altında Avrupa Komisyonu tarafından geçtiğimiz Şubat ayında başlatılan ve akabinde Brüksel'in direktifleriyle yasaklanan pipet gibi ürünlerin ardından devam eden sürece destek olmak ve süreci daha ileriye götürmek. Konferans, biyobazlı, geridö-

nüşümlü ve geleneksel plastik endüstrilerine, yüzleşmeleri gereken yeni pazar zorluklarını da anlatmayı hedefliyor.

Key Energy 12. Uluslararası Sürdürülebilir Enerji ve Mobilite Fuarı ise katılımcıları güneş, depolama, rüzgar ve verimlilik sektörleriyle buluşturacak. Çok uzak olmayan bir tarihte elektriğimizin neredeyse yarısını rüzgar ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerjilerden elde edeceğiz ve tahminlere göre toplam araç sayısının %55'i kadar elektrikli araç kullanarak seyahatlerimizi gerçekleştireceğiz.

Avrupa şehirlerinde karbondioksit oranının ciddi oranda düşmesini de kapsayan bu tahminler, 6-9 Kasım 2018 tarihlerinde Ecomondo fuarıyla eş zamanlı düzenlenecek Key Energy fuarının da ana maddesi olacaktır. Fuarda aynı zamanda sanayide ve konut sektöründe enerji verimliliği için çözümler sunulacak.

Fuarlar hakkında detaylı bilgiye <https://www.ecomondo.com/> adresinden ulaşabiliriz. ○

Yeşil & Sirküler Ekonomi

6-9
Kasım
2018

RİMİNİ İTALYA
ecomondo.com

22. - ULUSLARARASI MALZEME
VE ENERJİ KAZANIMI VE
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA FUARI

ECOMONDO

THE GREEN TECHNOLOGIES EXPO

EŞ ZAMANLI ETKİNLİKLER

KEY ENERGY

ORGANİZASYON

ITALIAN EXHIBITION GROUP
Providing the future

KATKILARIYLA

ITA
ITALIAN TRADE AGENCY

ITA - Italian Trade Agency
WORLD PROMOTION OFFICE OF THE ITALIAN PROMOTION

DAHA DETAYLI BİLGİ İÇİN LÜTFEN TÜRKİYE TEMSİLCİMİZ AYCE KARADAG İLE İLETİŞİME GEÇİNİZ: Bee2Bee - Ayce KARADAG - Zuhtupasa Mh. Omer Efendi Sk. Safak Apt. No:3 B Blok K:2 D: 14-1 34724 Kadıköy /İstanbul-TURKEY - Tel. 0090 216 700 1893 - ayce@bee2bee.com.tr- www.bee2bee.com.tr

Yerelden Küresele Sürdürülebilir bir Dünya

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi'nin (UN-DESA) 2003 yılından beri her yıl düzenlediği Kamu Hizmetleri Forumu, 21-23 Haziran tarihleri arasında Fas'ın Marakeş kentinde düzenlendi. Forumun bu yılki teması "Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini Gerçekleştirmek için Yönetişimi Dönüştürmek" şeklinde belirlendi. Forumu Argüden Yönetişim Akademisi adına konuşmacı olarak davet edilen İnan İzci, forum süresince edindiği izlenimleri EKOIQ için değerlendirdi.

*İnan İZCI,
Yerel Yönetişim
Uzmanı, Argüden
Yönetişim
Akademisi*

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi'nin (UN-DESA) Kamu Hizmetleri Forumu, dünyanın farklı ülkelerinden siyasetçilerin, bürokratların, sivil toplum temsilcilerinin ve akademisyenlerin katılım gösterdiği küresel bir toplantı niteliği taşıyor. Bu yıl Fas'ta gerçekleştirilen foruma 100'den fazla ülkeden, 800 civarında katılımcı iştirak etti. Forum, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne (SKH'ler) dünya genelinde ulaşmak üzere atılması gereken adımları değerlendirme, bilgi ve deneyimleri paylaşma imkanı sundu. Türkiye'den de Argüden Yönetişim Akademisi olarak görüşlerimizi paylaşmak üzere davet aldık. Forumda SKH'lerin yerel düzeyde gerçekleştirilmesine de hizmet eden, özgün olarak geliştirdiğimiz "**Belediye Yönetişim Karnesi Modeli**"mizi tanıtmaya ve kendi önerilerimizi paylaşma fırsatımız oldu.

Forumda iki genel toplantı, yedi çalıştay ve ayrıca birçok yan etkinlik düzenlendi. Gündemde iki ana konu ele alındı. Bunlardan ilki, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için nasıl bir yönetim yapısına ihtiyaç duyulduğu konusuydu. Bu başlık altında, kamu yönetiminin dönüşümü, yönetişimin belirleyici etkisi, SKH'lerin ulusal ve yerel

ölçeklere uyumlandırılması gibi konular çalıştaylar vasıtasıyla ele alındı. SKH 16 kapsamında yer alan, her yönetim kademesinde etkin, kapsayıcı ve hesap verebilir kurumsal yapıların mevcudiyeti öncelikli konu olarak belirlenmişti. Bu doğrultuda, devletin rolünün yeniden tanımlanması gerektiği, kamu kurumlarının kapsayıcı, ağ temelli işbirliklerine yönelerek sivil toplum ile özel sektör ortaklıklarına daha fazla önem vermesi gerektiği vurgulandı. SKH'lere bütüncül yaklaşılması, liderliğin dönüşümü, geleceğin yönetişimi ve SKH'lerin yerelleştirilmesi üzerine dört ayrı çalıştay gerçekleştirildi.

İkinci konu ise sürdürülebilir kalkınmada inovasyonun rolü ve öneminin değerlendirilmesiydi. Bu bölümde, en yoksul ve riskli sosyal gruplara yönelik kapsayıcı hizmetler ve işbirlikleri öncelikli konuydu. Kurumlarda kapsayıcı ve katılımcı karar alma süreçleri üzerine, farklı katılımcılar kendi görüş ve deneyimlerini paylaştı. Tartışılan bir diğer konu ise kamu hizmetlerinin cinsiyet duyarlı kılınarak SKH'lere ulaşılması oldu.

Genel kurul ve çalıştaylara ek olarak düzenlenen yan etkinliklerde ise; kamu görevlilerine SKH'ler konusunda eğitim

verilmesi, müfredat hazırlanması, kamu liderlerinin farkındalığı ve yaklaşımı değiştirmek ile açık ve dijital hükümet gibi diğer ilgili konular üzerine bilgi paylaşımı ve önermeler sunuldu. Kamu kurumlarının SKH'ler için nasıl daha etkili, kapsayıcı ve hesap verebilir kılınabileceği üzerine politika, strateji ve öneriler sunulurken ortak akıl oluşturulmaya çalışıldı.

2018 BM Kamu Hizmetleri Ödülleri Dağıtıldı

Genel olarak bakıldığında, bu yılki forumun odağında SKH'lere başarılı şekilde ulaşılması için kamu yönetiminde yönetim, liderlik ve teknolojinin önemi ön plana çıkarıldı. Foruma davet edilen konuşmacılar yönetim alanında yeni model, strateji ve iyi uygulamalar hakkında katılımcıları bilgilendirdi. Bilgi-işlem teknolojilerinin kamu yönetiminde yenilikçi yaklaşımlara imkan verdiği, bunun için bağlama uygun çözümlerin tasarlanması gerektiği önerisi yer aldı.

Toplantılar dışında, kamuda inovasyonu desteklemek ve ödüllendirmek için düzenlenen 2018 BM Kamu Hizmetleri Ödülleri sekiz ülkede gerçekleştirilen uygulamalara layık görüldü. Geçen yıllarla kıyaslandığında başvuru sayısında artış gözlemlendi. Bu sene üç kategoride ödül almak için 79 ülkeden 437 başvuru gerçekleştirildi. Bunlar arasında en iyi bulunan sekiz başvuruya ise ödül verilerek küresel öğrenim ve kullanım için katılımcıların dikkatine sunuldu. Argüden Yönetişim Akademisi olarak ise SKH'lerin yerelleşmesinde bilgi açığının nasıl kapatılabileceği üzerine yaklaşım ve önerilerimizi sunduk. Sürdürülebilir kalkınmanın en temelde gündelik hayatta verilen kararlar ve yapılanlar ile sağlanacağını düşünürüz. Forumda da geliştirdiğimiz Belediye Yönetişim Karnesi Modeli'nin sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde etkili bir iyi yönetim iklimi ve kültürü ile ilişkili olduğunu vurguladık. Merkezi ve yerel sürdürülebilir kalkınma çalışmalarının merkezinde vatandaşların olması gerektiğinin altını çizdik. Vatandaşların sürdürülebilirlik çabalarına duyarlı hale gelmesinin ve etkin şekilde katılmasının ancak uygun yerel iyi yöne-

tişim kültüründen geçtiğini katılımcılar ile paylaştık. Modelimizin temel özelliklerinin küresel ölçekte uygun bir ölçme, değerlendirme ve öğrenerek geliştirme aracı olduğunu açıkladık. Sunum sonrasında birçok kuruluş ve ülke temsilcisinden olumlu yorumlar ile işbirliği teklifleri aldık.

Vatandaşların Yönetim Süreçlerine Dahil Edilmesi

Genel olarak forumu ve yapılan katkıları değerlendirmek gerekirse, öncelikle yönetim ve sürdürülebilir kalkınmanın ayrılmaz bir paradigma olduğunu daha iyi görme imkanına sahip olduğunu belirtebiliriz. Şeffaf, hesap verebilir, katılımcı, etkili ve verimli kamu yönetiminin, hem merkezi hem de yerel düzeyde sürdürülebilirlik çalışmalarının başarılı olması için gerekli olduğu küresel olarak kabul ediliyor. Ülkemizde SKH'lere 2030 yılına kadar ulaşılması için merkezi ve yerel yönetimler arasında uyumun sağlanması, özel ve sivil sektör ile etkili işbirliklerinin oluşturulması ve en önemlisi bütün vatandaşların bu doğrultuda harekete geçirilmesi gerekiyor. Sürdürülebilir bir dünyaya giden adımlar, ilk olarak kendi yerelimizden başlamak durumunda. Bu ise vatandaşlara ilgili kanallar ile ulaşılarak onların yönetim süreçlerine dahil edilmesini ve etkili bir eşgüdümü gerektiriyor.

2018 UN-DESA Kamu Hizmetleri Forumu, içeriği ve katılımcıların yaptığı katkılar ile küresel gündeme yönetim, yerellik ve inovasyonu taşıdı. Forum; küresel, ulusal ve yerel düzey arasındaki etkileşimin bu alanlarda artacağına işaret etti. Kapsayıcı, etkili ve hesap verebilir kamu yönetiminin sürdürülebilirlik için adeta bir omurga görevine sahip olduğunu vurguladı. Ülkemizde yaklaşan yerel yönetim seçimleri; il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyelerinin bu sürdürülebilirliğe daha bütünsel, somut ve ölçülebilir şekilde yaklaşması gerektiğini gösteriyor. Yeni dönemde hazırlanacak kurumsal stratejik planlarda yönetim ve sürdürülebilir kalkınmaya dair daha fazla somut hedef, faaliyet ve bütçenin dahil edilmesi önemli bir gelişme olacaktır. ○

2018 UN-DESA Kamu Hizmetleri Forumu, içeriği ve katılımcıların yaptığı katkılar ile küresel gündeme yönetim, yerellik ve inovasyonu taşıdı. Forum; küresel, ulusal ve yerel düzey arasındaki etkileşimin bu alanlarda artacağına işaret etti.

İklim Değişikliğinden Hepimiz Sorumluyuz...

Dünya Yeşil Binalar Konseyi (WGBC) üyesi olan ÇEDBİK, kurulduğu 2007 yılından bu yana yeşil binaların Türk yapı sektöründe bilinirliğinin artması ve yaygınlaşması için eğitimler, yeşil bina kılavuzlarının geliştirilmesi çalışmaları yapıyor; bu konularda kamu, özel sektör kurum ve kuruluşları ve STK'larla işbirliği geliştiriyor. Çevre dostu binalar konusunda dünyadan ve Türkiye'den gelişmeleri de EKOIQ sayfalarına taşıyor.

 Selçuk ÖZDİL, ÇEDBİK
Yönetim Kurulu Başkanı

Geçtiğimiz haftalarda dünyanın dört bir yanından trajik felaket haberleri art arda gelmeye başladı. Komşumuz Yunanistan'dan Almanya'ya, İsveç'ten Kaliforniya'ya, Bursa'dan Tunceli'ye pek çok yerde orman yangınları çok üzücü can kayıplarına ve büyük tahribata yol açtı. Karadeniz'de sel, Afrika ile Avustralya'da feci kuraklıklar ve daha nice kötü haber... Hepsinin ortak paydasında küresel ısınmanın sebep olduğu iklim değişikliği nedeniyle ortaya çıkan, bugüne kadar eşi benzeri görülmemiş felaketler, aşırı iklim olayları ve bunların ağır sonuçları var. Hepsine çok üzülüyoruz. Ancak iklim değişikliği de bizim trafik canavarımız gibi sorumluluğu üzerimizden atmak için bir söylem

haline geliyor. Evet, devletlerin önlem almaları gerek ve yeteri kadar almıyorlar ama bizler de hayat tarzımız, tüketim alışkanlıklarımız ve en önemlisi bu konudaki (b)ilgisizliğimizle ortaya çıkan sonuçlardan sorumluyuz.

Küresel ısınmanın nedeni atmosferde artmakta olan, başta CO₂ olmak üzere sera gazları yoğunluğu. Bu salımların kaynakları çeşitli olsa da yapıları çevre, enerji tüketimi, ulaşım, tarım ve gıda üretiminin toplam içindeki payı %80 civarında. Bu saydıklarımızın hemen hepsinde tüketim ekonomisi sarmalında olan biz insanlar varız. Zaten bu jeolojik döneme uzun süredir “**antroposen - insanlar zamanı**” denmesi de boşuna değil. İklim değişikliği tümüyle insan kaynaklı. Artık bunun yadsınabilecek bir yanı kalmadı.

Konutlarımızı, ofislerimizi çok ısıtan, sıcak oldu diye cam açan, yazın klimasız yapamayan, klimaları buzhane ayarlarına getirip önünden ayrılmayan, park halinde arabada motoru çalışır halde bırakıp içeride serin kalmaya çalışın siz değilseniz, mutlaka çevrenizde böyle pek çok tanıdığınız vardır.

Ya atıklar? Ayrıştırmadan çöpe at-

tığımız plastikler, kağıtlar, cam ve metaller, üretilen gıdanın %30'unun çöpe atılıyor olması? Atıkların çöp döküm sahalarında metan üretmesi, okyanuslarda çöp adaları oluşması, dönüp dolaşıp yediklerimize buluşmasından bizler de bireysel olarak sorumluyuz.

Şehirlerimizi, çevreyi, doğayı katleden, beton ve asfalta boğan; plansız, yanlış kararlarla ısı adaları oluşumuna, ormansızlaşmaya sebep olan, enerji üretimini fosil yakıtlardan elde etme kolaylığına kaçan, hatalarından ders alamayan, bilim insanlarının tüm uyarılarına rağmen kısa erimli çıkarlar için geleceği ipotek altına almaya devam eden, kendilerini doğanın üstünde gören yöneticilerimiz ve yaratılan rant kaynaklarının peşinden koşan da biz insanlarız. Yine “ben böyle değilim” diyorsanız etrafınızda bu insanlardan çok sayıda var.

Çözüm için sorumluluğumuzun bilincine varmak, karbon, su, gıda ayakizlerimizi merak etmek, hesaplamak ve azaltabilmek için adım atmak zorundayız. Bu konuda Türkiye şartlarına uygun bilgi içeren kitaplar ve hesaplama yapan web siteleri var. Ancak bu şekilde ha-

yat tarzımızı, tüketim alışkanlıklarımızı bu kâinatta tek evimiz olan dünyanın olanaklarına uyumlu hale getirebiliriz. 2018 yılında dünyanın kendini yenileme kapasitesini, bir önceki yıla göre sekiz gün erken olarak 1 Ağustos günü geçtik. Yani yılın gerisini gelecek yıldan ödünç alınan günlerden yaşıyoruz. Hem de çocuklarımızdan, torunlarımızdan ödünç aldığımız günlerle... Sürdürülebilirlik için 2050 yılına kadar bu tarihi her yıl 10 güne geriye atmamız gerekiyor.

İşe Evimizden Başlayabiliriz

Dünya Yeşil Binalar Konseyi'nin (WGBC) düzenlendiği Yeşil Binalar Haftası'nın (24-30 Eylül) ana konusu inşa ettiğimiz ve yaşadığımız yapı çevrenin yüksek verimli, çevre dostu ve sağlıklı olacak şekilde iyileştirilmesi, dönüştürülmesi. WGBC: "Hepimiz daha güvenli bir dünyada, sağlıklı bir yapı çevre yaşamak istiyorsak işe evlerimizden başlamalıyız. Her ev enerji ve su kullanımından %20 tasarruf sağlayabilse çarpan etkisiyle milyonlarca konutta sağlayacağımız kazanç da büyük olacaktır. Dönüşümü bir günde yapamayabiliriz ama her birimiz küçük de olsa emin adımlarla yola çıkarsak başarabiliriz" diyor.

Mevcut binalarımızda da evimizi daha çevre dostu hale getirmek için yapabileceklerimiz var. Öncelikle kıt olan su ve enerji kaynaklarımızı tutumlu olarak kullanmak, binalarımızın ve dolayısıyla bizlerin çevresel ayakizlerini küçültecektir. Tasarruflu su, aydınlatma armatürleri kullanmak, elektrikli eşyalarımızı enerji verimli olanlardan seçmek gibi yenilemeler temel faydayı sağlayacaktır. Serin kalmak için

Çözüm için sorumluluğumuzun bilincine varmak, karbon, su, gıda ayakizlerimizi merak etmek, hesaplamak ve azaltabilmek için adım atmak zorundayız.

Ancak bu şekilde hayat tarzımızı, tüketim alışkanlıklarımızı bu kâinatta tek evimiz olan dünyanın olanaklarına uyumlu hale getirebiliriz.

doğal havalandırma, ısı kazançları azaltacak gölgeleme yöntemlerini düşünmek, klimaları sınırlı ve dış ortam sıcaklıklarına oranlı derecelerde kullanmak enerji tasarrufu açısından dikkat etmemiz gereken konular. Günde kişi başı 11.000 litre hava soluduğumuzu düşünerek ev iç ortam hava kalitesini iyileştirmek için, taze hava girişi sağlamak, toksik olan yapı malzemeleri ve eşyaları yeşil etiketli, geri kazanılabilir, geri dönüştürülebilir ürünlerle değiştirmek ailece sağlığınıza ve de çevreye büyük katkı sağlayacaktır. Yeni yapılarımızda ÇEDBİK Konut gibi çevre dostu yeşil bina sertifikası

alınması bütün bu istekleri bütünsel olarak başarmamızı sağlayacaktır. Ayrıca çamaşır yıkama alışkanlıklarımızı, düşük sıcaklıklarda yıkama, asarak kurutma, gereksizse ütülmememe gibi yöntemlerle değiştirebilir, temizlik malzemelerini zehirli ve sağlığa zararlı maddeler içermeyen çevre dostu ürünlerden seçebiliriz. Çöplerimizi ayrıştırmak, suları atık yağlarla kirletmemek de öncelikli olarak yapabileceklerimiz arasında. Yerel yönetimlerin atıklar konusunda ev sakinlerine destek olmaları, atıkları ayrı ayrı toplayacak yeterli altyapıyı oluşturmaları gerekli. Burada küçük bir parantez açıp yerel yönetimlere seslenmek yerinde olacak: Atık konusu yerel yönetimlerin ancak halkla el ele vererek çözebileceği bir konu. Bu yaklaşım yerel yönetimlere çevresel sorunlara çözüm getirmek ve iklim değişikliği ile başa çıkma konularında kentlilerin desteğini almak için eşsiz diyalog fırsatları da sağlayacaktır.

Yapı Sektörüne Büyük Görevler Düşüyor

Yapı malzemelerinin eldesinden üretime, oradan da şantiyeye varışına dek harcanan ve inşaat faaliyetlerinde ortaya çıkan tüketimler sonucu oluşan gömülü enerji, yapılarımızın toplam serağazı salımlarının yaklaşık %25'lik bölümünü oluşturuyor. Kullanım sırasında yapılan salımlara göre düşük de olsa yapım etkinliklerinin sıklığı ve çokluğu, yapı sektörümüzün de sorumluluk almasını gerektiriyor.

İlk önce tasarımcılarımızın yapıları, arazi seçiminden son tasarıma kadar bütünsel bir bakışla, bina toplam yaşam döngüsü üzerinden analiz ederek planlamaları, tasarımda kullanılan yapı malzemeleri ve yapım yöntemlerini çevre dostu etiketli olanlardan, tüm yaşam döngüsü boyunca en verimli olacak şekilde seçmeleri şart. Ayrıca, yapı ömrü sonunda yapı malzemeleri için atık se-

çenekleri dışında geri kazanım, kullanım, yeniden işleme, geridönüşüm gibi döngüsel ekonomi olanaklarını sağlayacak özellikte tasarım yapımları gerekli. Bütünsel tasarımı, bina bilgi sistemlerine uyumlu programlar yardımıyla, bina yaşam döngüsü, enerji simülasyonu analiz araçlarını yerel veriler kullanarak yapımları, yeşil bina belgeleme programlarını kılavuz olarak yapıların çevre dostu olduğunu belgelemeleri lazım. Tasarımcılarımızın hem meslek sorumlulukları hem de uluslararası rekabet için bu yetkinliğe ve kapasiteye en kısa zamanda erişmeleri gerekiyor.

Elbette kamuya da yol göstericilik, kural koyuculuk görevleri düşüyor. Yeşil binalar konusunda bakanlığın 2014 yılından beri yapmakta olduğu hazırlıkların artık sonuçlandırılması ve bir an önce uygulamaya geçilmesi gerek.

Yeri gelmişken tasarım konusunda bir de TS 825 standardının şimdiki haliyle yetersizliklerini ve aksamalarını yıllardır ÇEDBİK olarak elimizden geldiğince anlatmaya çalıştığımızı hatırlatalım. Güncel teknolojilerle uyumsuz olan standartlar, ülke ekonomisine ve yapı malzemeleri endüstrisinin gelişimine zarar veriyor. Ulusal standartların güncel olmadığı veya yetersiz kaldığı alanlarda uluslararası standartların kullanılması zorunlu oluyor. Dileğimiz yeni dönemde bu tür aksaklıkların ve standartlardaki eksikliklerin ivedilikle giderilmesi.

Çevre Dostu Yapılar

Kentsel dönüşüm konusunda yapılan uygulamaların ve ortaya çıkan sonuçların çevre ve şehircilik açısından iyi yönde olmadığı konusunda sektörün tüm paydaşları aynı düşüncedeler. Sistemin tek tek binalar üzerinden kurgulanmasından kaynaklanan bu sorunlu gidişle, gelecek kuşaklara içinden çıkılmaz bir sorunlar yumağı aktarmak is-

Türkiye gibi enerjinin çok pahalı, suyun kıt, şehirlerin havasının kirli olduğu bir ülkede yüksek verimli, sağlıklı yapıların sağlayacağı faydaların son kullanıcılara çok iyi anlatılması, çevre dostu bina belgelerinin ne anlama geldiğinin kullanıcılar tarafından da iyice anlaşılması gerekmektedir.

temiyorsak hemen bugün çözüm getirilmesi şart. Tek tek binaları yeşil yapmayı başarsak bile bugünkü yönetmelik ve kurallarla çevre ve insan dostu, sağlıklı mahallelere, bölgelere ve şehirlere erişmemiz mümkün olmayacaktır.

Yüklenicilerimizin ve inşaat alanında çalışan tüm kuruluşların da sorumlu davranarak tüm eylem ve etkinliklerini çevreye, topluma, komşulara ve çalışanlara saygılı, iklim değişikliğine yol açan etkileri, atık ve zayıyatı en aza indirecek şekilde yapımları gerekiyor. Öncelikle şantiyelerinin çok iyi düzenlenmiş, temiz, tutumlu ve herkes için güvenli olması elzem. Titreşim, gürültü, trafik yoğunluğu ve akış aksamalarının en aza indirilmesi, olabildiğince ortadan kaldırılması gerekli.

Önde gelen yapı malzemeleri üreticilerimizin sektörde sorumlu davrandıklarını, bunun ihracat olanaklarını artırmak için de gerekli olduğunu biliyoruz. Çevre dostu yapı malzemelerini yaygınlaştırmak için bulunurluk ve fiyat uygunluğunu da sağlamalılar. Hazırlanmakta

olan yapı malzemeleri yerel yaşam döngüsü veri tabanının güncellenip zenginleştirilebilmesi ve yaşam döngüsü analizlerinin sağlıklı yapılabilmesi için üreticilerimizin çevresel ürün beyanlarını (EPD) almaları ve uygulamanın sektör çapında yaygınlaştırılması gerekli.

Yeşil binalar için talep yaratılabilmesi için bizlere görev düştüğü kadar bu tür binaları pazarlayan ekiplerin de ev ödevi olmalıdır bu. Türkiye gibi enerjinin çok pahalı, suyun kıt, şehirlerin havasının kirli olduğu bir ülkede yüksek verimli, sağlıklı yapıların sağlayacağı faydaların son kullanıcılara çok iyi anlatılması, çevre dostu bina belgelerinin ne anlama geldiğinin kullanıcılar tarafından da iyice anlaşılması gerekmektedir.

ÇEDBİK, kuruluş amacına uygun olarak çevre dostu yapıların yaygınlaşabilmesi için gereken yerel ve ulusal bir program olan ÇEDBİK Konut ile başladığı kılavuz çalışmalarını, diğer yapı türleri ve bina yaşam döngüsü üzerinden yerel verilerle gömülü enerji hesaplamaları ve eğitim çalışmaları yaparak sürdürüyor. ○

17 EKİM 2018

Fairmont Quasar İstanbul Otel

TÜM PAYDAŞLAR İLE DÜNYA GIDA GÜNÜ BULUŞMASI

Sürdürülebilir Tarım Ana Sponsoru

Platin Sponsor

Gümüş Sponsor

surdurulebilirgidakonferansi.com

Katılım ve Bilgi: 0212 274 25 16
iletisim@surakademi.com

“Yeni bir Düzenlemeyle Yükseliş Devam Edecektir”

Türkiye'nin güneş enerjisi alanında yaptığı yatırımlar hız kazanırken, buna bağlı olarak birçok Türkiyeli firma adını dünyanın birçok yerinde duyurmaya başladı. Solimpeks de bu firmalardan biri. 80'den fazla ülkeye güneş enerjisi ürünleri ihraç eden firmanın Genel Müdürü Gazi Çelebi ile güneş sektöründe önümüzdeki dönemde firma olarak neler belediklerini ve yeni projelerini konuştuk.

 Bulut BAGATIR

Türkiye güneş elektriği alanında geçtiğimiz yıl hızlı bir büyüme yaşadı. Sonra da hızlı bir duraklama dönemine geçildi. Güneş enerjisi sektörünü önümüzdeki dönemde neler bekliyor sizce? Solimpeks olarak sizin planlarınız neler?

Önümüzdeki dönemde devlet teşviki daha kapsamlı hale getirilir, kalite ve verimlilik anlamında kriterler daha net çizgilerle belirlenirse pazardaki büyümenin devam edeceğine inanıyoruz. Solimpeks olarak kaliteli ve yüksek verimli ürünlerin yanı sıra sektörde ciddi bir tecrübeye sahibiz. Bu nedenle hem Türkiye'de hem de yurtdışında ürünlerimize olan talep giderek artıyor. Bu çerçevede sürekli yeni yatırımlar yapıyoruz. Mesela

yeni satın aldığımız lazer makinesi ile üretim kapasitemizi önemli oranda artırdık. 2018 yılı itibarıyla ısı pompası üretimine başladık ve bu alanda da üretime yönelik yatırımlar gerçekleştirdik. Ayrıca gelen talepler sonucunda emaye

tank olarak bilinen bir ürün grubunun da üretimine başladık. Güneş enerjisi sektörü devlet teşviklerine göre değişkenlik gösterir. Son mevzuata göre bir duraklama olsa bile yeni bir düzenlemeyle yükselişinin devam edeceğini düşünüyoruz.

Sektörün önemli bir oyuncusu olarak özellikle mevzuatlar bağlamında devletten beklentileriniz var mı?

Geçtiğimiz dönemde güneş enerjisinden elektrik üretimine dayalı santraller için Türkiye genelinde 600 MW'lık lisans verildi. Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) tarafından verilen bilgiye göre şu anda lisanslı ve lisanssız santrallerin toplam kurulu gücü 4.590 MW oldu. 2018 yılının başında çatısına güneş santrali kurmak isteyenlere de ciddi kolaylıklar sağlandı. Ancak KDV muafiyeti, proje ve kabul süreçlerinin kolaylaştırılması gibi birçok konuda değişiklik gerekiyor. Ayrıca öz tüketim modeli için yıllık mahsuplaşma, mini yenilenebilir enerji kaynak alanlarına kapasite oluşturulması gibi modellere yönelik de çalışmalar yapılması şart.

80'den fazla ülkeye ihracat gerçekleştiriyorsunuz. Son zamanlarda ise ambargolar üzerinden ticaret savaşları adı verilen yeni bir dönemden bahsediliyor. Siz bu konuda bir önlem aldınız mı veya alacak mısınız?

Herhangi bir ülke ya da bölgeye angaje çalışmıyoruz. Altı kıtada hem güney yarımkürede hem kuzey yarımkürede pazar-

“KDV muafiyeti, proje ve kabul süreçlerinin kolaylaştırılması gibi birçok konuda değişiklik gerekiyor. Ayrıca öz tüketim modeli için yıllık mahsuplaşma, mini yenilenebilir enerji kaynak alanlarına kapasite oluşturulması gibi modeller için de çalışmalar yapılması şart”

larımız var. Güneş enerjisi sektörü zaten teşviklerle, yani devlet politikaları ile yürüyen bir sektör ve dalgalanmalara bu sebeple alıştık. İhracat yaptığımız yaklaşık 80 ülkenin en az 20'si değişkendir. Dolayısıyla bir ülkeye ambargo uygulanması ya da o ülkenin anti-damping uygulaması ile teşviklerin kaldırılması ve pazarın durması bizim için aynı şey ve bu tür durumlar bizim genel işleyişimizi etkilemez. Bir ülke giderse bir başka pazar ve ülke ile yolumuza devam ederiz.

Solimpeks olarak son dönemde pasif ev projelerine yoğunlaştığımızı görüyoruz. Sizi böyle bir yatırım yapmaya iten nedenler neler?

Gelecekte önümüze çıkacak en büyük sorunlardan biri enerji olacak. Bu çerçevede elimizde çok önemli, kıymetli bir enerji

kaynağı olan güneş var. Güneş enerjisinden faydalanmak elbette önemli ama bu enerjiyi verimli olarak üretmek ve kullanmak da son derece mühim. Pasif, bir diğer adıyla **sıfır enerji evlerine** odaklanmamızın en önemli nedenleri arasında bu bilinci oluşturmak, enerjide sürdürülebilirlik sağlamak ve gelecek nesillere sağlıklı bir çevre bırakabilmek yatıyor. Sadece evlerde değil doğru tasarlanmış tüm binalarda pasif enerji yaratmak mümkün. Bunun örnekleri dünyada ve Türkiye’de hızla artıyor. Biz de 2016 yılında Mardin’de 130 dairelik bir siteyi pasif enerjiyle buluşturduk. Kat malikleri bugün bu sitede kışın sadece 50 TL aidat ile hiçbir enerji masrafı oluşturmadan yaşıyor. Pasif ev uygulamalarımızda dünyanın en verimli panelini kullanıyoruz ki uzun yıllar boyu verimli bir üretim sağlasın. ○

“Türümüzün Yaşamayı, Gezegemimizin Yaşamaya Bağlı...”

Öldükten sonra sürdürülebilirliğe katkımlı olabilir mi? Ya da evde oturarak geleceğimizi kurtarabilir miyiz? Bu yıl gezegenin ömründen iki gün daha çaldık, peki gelecek yıl dünya bize iki gün daha verebilecek mi?

 Ataer YARAR

Gelecekte 2 Gün Daha Çaldık!

Dünyanın limit aşım günü her yıl daha erkene çekiliyor. Bu yıl, insanların tüketim hızının tehlikeli bir şekilde yükselmesinden dolayı iki gün daha geriye gelen bu tarih, **Global Footprint Network** tarafından 1 Ağustos olarak belirlendi.

Uzmanlar dünya kaynaklarını tüketme hızının 1,7 kat artarak, gezegenimizin ekolojisinin kendini yenileme ve üretme hızını geçtiğini söylüyor. “**Ekolojik aşırılık**” maliyetleri, biyolojik çeşitlilik kaybına, ormansızlaşmaya, toprak erozyonuna, balık habitatının bozulmasına, temiz su kıtlığına ve atmosferdeki karbondioksitin birikmesine neden olurken iklim değişikliğinin kısır döngüye girmesine sebebiyet veriyor. Bu durum da daha şiddetli kuraklıklara, orman yangınlarına ve kasırgalara yol açıyor. Global Footprint Network, bu tür etkilerin insanları şehirlere veya ülkelere göç etmeye zorlamaya başladığı konusunda da uyararak bu durumun, insanlığın büyük şehirlerde yetersizleşmeye yol açtığına ve büyük çöküşlerin yaşanabileceğine dikkat çekiyor.

Nitekim son dönemde ABD’de artan yangınlar, Cape Town’da 2015’ten bu yana su tüketiminin neredeyse yarı yarıya düşmesi dünyanın ekolojik dengesinin nasıl bozulduğuna dair önemli işaretler.

Ayakızınızı Ölçün

Her yıl, tüketim faturasının birkaç gün daha erkene çekilmesi aslında dünyanın geleceğinden gün çaldığımız anlamına geliyor. Çözüm için öneriler ise şöyle:

- Araba kullanmak yerine toplu taşıma ya da bisikleti tercih etmek.
 - Yiyecek atıklarını yarı yarıya düşürmek.
 - Et tüketiminin azaltılması, çünkü küresel hayvancılık, insan üretimi karbon emisyonlarının en az %9’undan sorumlu.
 - Nüfus kontrolü yapılması. Bu sayede 2050 yılına kadar tarih 30 gün geri çekilebilir.
- Aksi takdirde, tüketim hızı katlanarak insanoğlunun ayakzini gezegenimizden silecek. Ayakizi silinecek olanlar yalnızca bizler de değiliz. Birçok habitat ve vahşi yaşam alanı şu anda ciddi tehdit altında. Özellikle tatlı su kaynakları ve içindeki habitatlar büyük bir krizde.

Farkındalık sahibi olabilmek adına, Global Footprint Network, sizi kişisel ayakızınızı www.footprintcalculator.org adresinden hesaplamaya davet ediyor. Örneğin, gezegene en güçlü etkilerden birine sahip ülke olan Çin’in, umut verici denemelerine dikkat çekiliyor. Çin’de, ekolojik ayakızının 2000’lere kadar istikrarlı bir şekilde yükselmesinin ardından 2013 ve 2014 yılları arasında %0,3 oranında düştüğü belirtiliyor. Ülkenin kişisel ayakizi düşme oranı ise kişi başı olarak %0,8 oranında. Bu yıl iki günü çalabildik, peki ya gelecek yıl dünya bize iki gün daha verebilecek mi?

Kaynak: <https://www.independent.co.uk/news/earth-overshoot-day-natural-resources-humans-planet-nature-damage-global-footprint-a8460756.html>

Evde Oturarak Geleceği Kurtarabilir miyiz?

İşten artakalan günlerinizde, canınız sıkıldığında, oyalanacak bir şeyler bulamadığınızda yapabileceğiniz bir alternatif üretiyoruz: Evde oturmak. İlk duyduğunuzda muhtemelen kulağa o kadar da cazip bir fikir gibi gelmiyor olabilir ancak dışarı çıkıp yapacağınız her aktivite veya bir bardak kahve sipariş etmek, enerji tüketiminize ek olarak yazılıyor. Araştırmacılara göre evde oturup herhangi bir şey yapmaya üşeniyorsanız aslında gelecek adımı da iyi bir şey yapmış oluyorsunuz. Bilim insanlarına göre yapmış olduğunuz bu tür tembellikler, tüm gün internette dolaşmak, televizyon seyretmek veya kitap okumak, geleceğe siz farkında olmadan katkı sağlamış oluyor. ABD’de yürütülen bir araştırmaya göre, 10 yıl öncesine nazaran evde geçirilen gün sayısı sekiz gün artmış ve bu da yıllık %2 bir oranda enerji tasarrufu sağlamış. Bu tasarrufun kaynağı ise, evde harcadığınız enerjinin dışarıda harcanan enerjiye göre kesinlikle daha az olması. Ek olarak, toplu taşıma kullanmaktan veya özel harcamalar yapmaktan kaçınmak bile kullanılan enerjiyi çok daha azaltıyor. Sabah uyanıp evden çıktığınızda günlük rutininizi düşünün: Kişisel aracınıza binip sokağın sonundaki bir kahve dükkanından paket kahvenizi alıp ofise geçmek bile günün ortasına gelmeden harcanan enerji miktarını azımsanamayacak şekilde artırıyor. İnternet üzerinden alışveriş yapmak, restorana gitmek yerine eve sipariş vermek, sinemaya gitmek yerine evde televizyon izlemek veya günümüz dünyasında evden çalışmak büyük ölçüde enerji tasarrufu sağlıyor.

Geleceğin trendi; artık **seyahat etmemek** de olabilir. Allison Jane Smith’in “**The Next Trend in Travel is... Don’t**” adlı yazısında, günümüzün en çok tercih edilen tatil planı olan seyahat etmenin amacının içerik olarak değişeceğini öngörüyor. Zira en büyük çevre tahribatlarından birine de aslında turizm neden oluyor ve büyük bir enerji sarfiyatını da tetikliyor. Örnek olarak, çevre tahribatının yarattığı kayıpları hesaplayan Bali, ekolojik krizin merkezinde yer alıyor. Endonezya’daki adanın nehirlerinin yarısı kurudu ve aynı zamanda plajlar da aşınıyor. 2017 yılında yetkililer, Bali sahilinin 6 kilometrelik bir bölümde bir “çöp acil durumu” ilan ettiler.

Rutinlerimiz, günlük hayatımız, seyahat planlarımız, randevularımız... Harcadığımız enerjinin aynı oranda çevre tahribatı da yarattığını unutmayalım.

Ölüm Yeni bir Sürdürülebilirlik Projesi Olabilir mi?

Öldükten sonra bedene ne yapılacağı hakkında alternatifler sunan uzman şirketler; gömülmekten sıkılanlara veya yanıp kül olmayı tercih edenlere kadar günümüz dünyasından yeni projeler sunuyor.

Örneğin, **Eternal Reefs** adlı şirket, bedenden kalan parçaları betonla birleştirerek küçük birer mercan topuna çeviriyor. Bu işlemden sonra da denize bırakarak, yalnızca belli habitatlarda yaşayan deniz canlılarına yaşama olanağı sağlıyor. Böylece, denizdeki tahribatın önüne geçilmesi mümkün olabilir.

Fütüristik mezarlıklara ek olarak, çürümekte olan bedeni mantarlara açmak da yeni bir alternatif. Çürüten bir beden doğa için taze bir besin aslında. **Ceio** şirketinin kurucusu, **Jae Rhim Lee** buradan yola çıkarak, bedeni belli kimyasallarla bozmak veya kumaşa sarmak yerine tüm bunlardan arınmış olarak, yalın bir halde mantarların üreme alanı olarak konumlandırarak doğaya açık bir giysi haline getiriyor. Bu giysi ise, saçınızı, tırnaklarınızı, derinizi yiyen mantarlardan oluşuyor. 2011 yılında gerçekleşen TED konuşmasında Lee şunu söylüyor: “Doğaya bağlı olduğumuzu anladığımız zaman, türümüzün yaşamasının gezegenimizin yaşamasına bağlı olduğunu görüyorsunuz.” Yaratıcı tasarımcılara göre ise geleceğin fütüristik taşsız mezarlıkları yerine bedeni belli bir işlemle geçirerek ağaç yaratabiliriz. Özel işlemlerden geçirilen beden, özel bir gübre haline getirilerek ağaç tohumlarıyla harmanlanıp belirlenmiş alanlara ekilip yeniden ağaçlandırmaya katkı sağlayan bir alternatif olarak görülebilir. Bu sayede beden, önemli bir geridönüşüm maddesi olarak, doğa için iyi bir besin olabilir.

Kaynak: Futurism, Victor Tangermann, Sci-Fi Visions

Gülin YÜCEL
Sustineo SDG
gulin@sustineosdg.com

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nde Neredeyiz? -III

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı (UN SDSN) ve paydaşı Bertelsmann Stiftung'un "Küresel Sorumluluklar-Hedeflerin Uygulanması" başlığıyla hazırladığı değerlendirme raporu, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşma yolundaki eksikleri ortaya koyuyor.

Birleşmiş Milletler inisiyatifi olan Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı (UN SDSN) ve paydaşı Bertelsmann Stiftung tarafından 2016'dan beri düzenli olarak 2030 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ndeki (SKH) gelişmeyi takip eden raporların üçüncüsü, Temmuz ayında yayımlandı. "**Küresel Sorumluluklar-Hedeflerin Uygulanması**" başlığı ile yayımlanan rapor, geçen zamana göre ülkelerin uygulamadaki yetersizliklerinin "2030 Gündemi"ni riske attığını ortaya koyuyor. Endeks çalışmasına göre, hiçbir ülke 2018 itibarıyla hedefleri gerçekleştirme yolunda yeterli bir gelişme göstermedi.

Rapor ve Geçmiş Çalışmalar Hakkında

UN SDSN tarafından bu raporları ve endeksi oluşturmak ile hedeflenen, küresel bir gündem olan sürdürülebilir kalkınma etrafında resmi raporlama haricinde, ülkelere ve kamuya bilgilendirici, yol gösterici, bağlantıları ortaya koyan bir çalışma sunmak. 2016 senesinde ilk defa oluşturulan ve resmi olmayan endekste, ülkelerin SKH alt kırımıları (endikatör) bazında yaptığı gönüllü raporlama verileri kullanılıyordu. "Kati bir notlama" ile değerlendirmenin yapılmasındaki amaç ise, SKH gündeminin

önemine dikkate çekmek. 2016 yılında, EKOIQ'da yayımlanan incelememizde, rapora dayalı olarak "Gelişmiş veya gelişmekte olan tüm ülkelerin ve bölgelerin gidecek çok yolları olduğunu; önümüzdeki dönemde SKH'lere yönelik uzun dönemli sağlam bir plan yapılması, ülkelerin ve tüm kurumların birbirleriyle bu doğrultuda diyalog ve işbirliği yöntemleri geliştirmeleri, finansman kaynaklarının doğru yapılandırılmaları gerektiğini" söylemiştik.

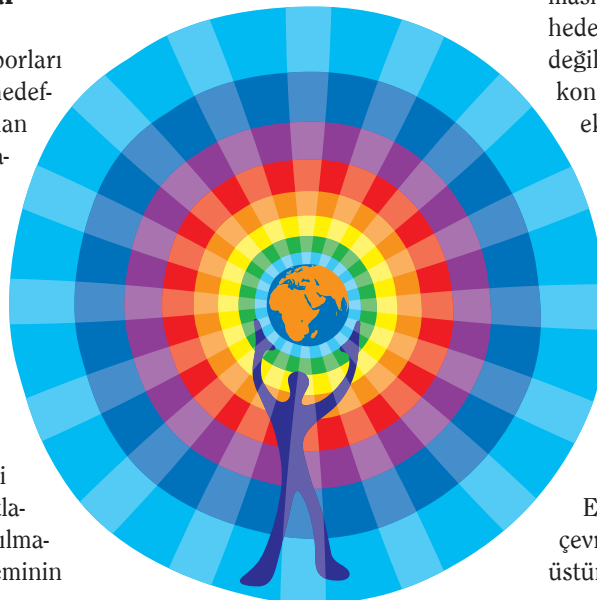
2017 senesinin raporunda ise, hedeflerin ne doğrultuda gerçekleştiğinin sadece ülke ölçeğinde değil, diğer ülkeler üzerindeki yayılma etkilerinin (*spillover effect*) de göz önüne alınarak değerlendirilmesi

gerektiği söylenmiş; bu şekildeki incelemede zengin ve hedefe göre göreceli olarak daha yakın olan ülkelerin esasında daha düşük seviyede değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekilmişti. Yayılma etkisinin ise çevresel; ekonomik, finansal, yönetimsel ve güvenlik etkileri altında incelenmesine yönelik bir endeks ve değerlendirme önerilmişti. Bu seneki rapor da, ilerleme yolunda çok farklı bir yorumda bulunmamakla birlikte, hedeflerin nasıl yapılır olduğuna yönelik olarak ülkelere daha gelişmiş bakış açıları ve yöntemler sunuyor.

Genel Olarak Sonuçlar

Genel olarak tüm ülkelerde SKH'lere yönelik bir ilerleme olmasına rağmen, hiçbir ülke 2030 hedeflerini karşılayabilir durumda değil. Ülkeler arası farklılıklar söz konusu. Bu durum özellikle büyük ekonomileri temsil eden G20'ler seviyesinde endişe verici. SKH'ler etrafındaki siyasi liderlik, kurumsal mekanizmaların ve koordinasyon birimlerinin varlığı, stratejik ve uygulama planlarının bulunması, ölçümleme ve hesap verebilirlik yöntemlerinin olması, ülkeler arasında farklı uygulama seviyeleri yaratıyor.

En ağır ilerleme eksikliği ise çevresel hedeflerde. Endeksin en üstündeki Kuzey Avrupa ülkelerin-

de bile sorumlu tüketim ve iklim konusunda eksiklikler mevcut.

G20 ülkeleri açlık ve fakirlik hedeflerini neredeyse gerçekleştirmiş görünmelerine rağmen, Sorumlu Üretim ve Tüketim (SKH12), İklim Eylemi (SKH13) ve Sudaki Yaşam (SKH14) hedeflerinde en düşük puanlara sahipler. Sorumlu tüketimde bu ülkeler geçtiğimiz yıllarda herhangi bir ilerleme kaydetmiş görünmüyorlar. Hem bu alanda hem de biyoçeşitliliği korumak ve geliştirmekte çaba göstermeleri gerekiyor. Fakir ülkeler ise, fakirliğin sona erdirilmesi, sağlık ve eğitim hizmetlerine erişim alanlarında önemli ilerleme kaydetmiş durumdadır. Buna rağmen çevresel konuları yönetecek altyapı ve mekanizmaları eksik. Bu sebeple gelişmiş ülkelere göre puanları çok düşük seviyede.

Bazı ülkeler için ise veri açıkları söz konusu. Bu da SKH verilerine yatırım yapma konusunu bu sene de hatırlatmayı gerektiriyor.

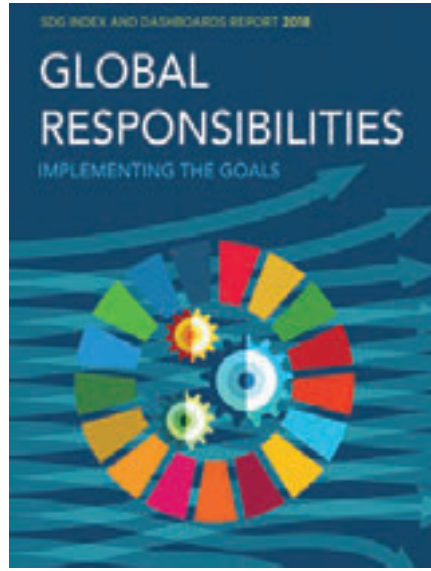
Zenginlerdeki Gelişme Yetersiz

G20 seviyesindeki uygulamalara dikkat çeken rapor, Brezilya, Meksika ve İtalya'da öne çıkan strateji geliştirme ve konuya odaklı birimleri yapılandırma ile Hindistan ve Almanya'da yatırım ihtiyaçlarının değerlendirilmesi çabalarına rağmen bu zengin ülkelerde yeterli ilerleme olmadığını söylüyor. ABD ve Rusya en az ilerleyen ülkeler olurken, hiçbir ülkenin milli bütçesinin SKH'leri içermediği ortaya konmuş durumda.

Ayrıca, 2017 raporunda değinildiği gibi G20 ülkeleri diğer ülkelerin hedeflerine ulaşabilmesini engelleyen; özellikle çevresel, ekonomik ve güvenlik alanlarında oluşan negatif yayılma etkisini yaratmaya devam ediyorlar.

Endeks Görünümü

Birleşmiş Milletler üyesi 193 ülkenin tamamı bu değerlendirmenin

Rapora göre en ağır ilerleme eksikliği çevresel hedeflerde. Endeksin en üstündeki Kuzey Avrupa ülkelerinde bile sorumlu tüketim ve iklim konusunda eksiklikler mevcut.

içerisinde olmalıyken, eldeki veri yapıları gereği sadece 156 ülke endekste sıralanmış. Öne çıkan ülke konuları ise şöyle:

■ En öndeğiler, sürpriz olmayacak şekilde İsveç, Danimarka ve Finlandiya.

■ İlk 10'da G20'den sadece Almanya ve Fransa yer alıyor.

■ Türkiye 79. sırada.

■ ABD 35., Çin 54., Rusya ise 63. sırada yer alıyor.

■ En son sıralarda ise Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Çad ve Orta Afrika Cumhuriyeti var.

Endekste bu sene geliştirilen yapı ve veri ihtiyacının farklı olmasından ötürü, ülke sonuçlarını geçen seneki değerlendirme ile karşılaştırmak mümkün değil. Bu seneki raporun öne çıkan noktası, ülkelerin hedefe göre ne kadar hızlı ilerlediklerini gözlemleyebilecek olmaları. Hedefe ulaşip ulaşmayacakları tahmini ise, geçmiş veriye ve ilerlemeye bakıla-

rak rapor yazarlarının yorumuna bağlı oluşturulmuş.

OECD Ülkelerinin Görünümü

OECD ülkelerinin genel görünümünde hiçbir ülke hedefine ulaşabilir konumda değil. Özellikle Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim (SKH12), İklim Eylemi (SKH13), Sudaki Yaşam (SKH14), Karasal Yaşam (SKH15) ile Hedefler İçin Ortaklıklar (SKH17) hedeflerinin "kırmızı-negatif" olduğu dikkat çekiyor. Yayılma etkisi ve "kimse geride kalmamasın" prensibi ile gözden geçirilmiş endeks yapısına göre Sağlıklı Bireyler (SKH 3), Nitelikli Eğitim (SKH4), Eşitsizliklerin Azaltılması (SKH10) veri yapılarında eksikler var. Ayrıca Açlığa Son (SKH2) hedefinde sürdürülebilir olmayan tarım koşulları ve artan obezite seviyeleri değerlendirmeleri aşağı çekiyor. Özetle, çevresel hedefler ile "kimse geride kalmamasın" prensibine yönelik yapılanlarda OECD ülkelerinin zorlandıkları görülüyor.

Türkiye'nin Görünümü

2017 raporunu hatırlamak gerekirse, Türkiye gündeminde kırmızı ile değerlendirilmiş alanlar; Açlığa Son (SKH2), Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (SKH5), İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme (SKH8), Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı (SKH9), Eşitsizliklerin Azaltılması (SKH10), İklim Eylemi (SKH13), Sudaki Yaşam (SKH14), Karasal Yaşam (SKH15) idi.

Bu sene farklı kriterler girse de yine aynı hedefler üzerinde eksik (kırmızı) değerlendirme bulunuyor. Ayrıca Nitelikli Eğitim (SKH4) hedefi de kırmızı tabloya geçmiş durumda. Bununla birlikte;

■ SKH2, SKH5, SKH8, SKH14'e yönelik adımlar iyileşme yönüne geçmiş.

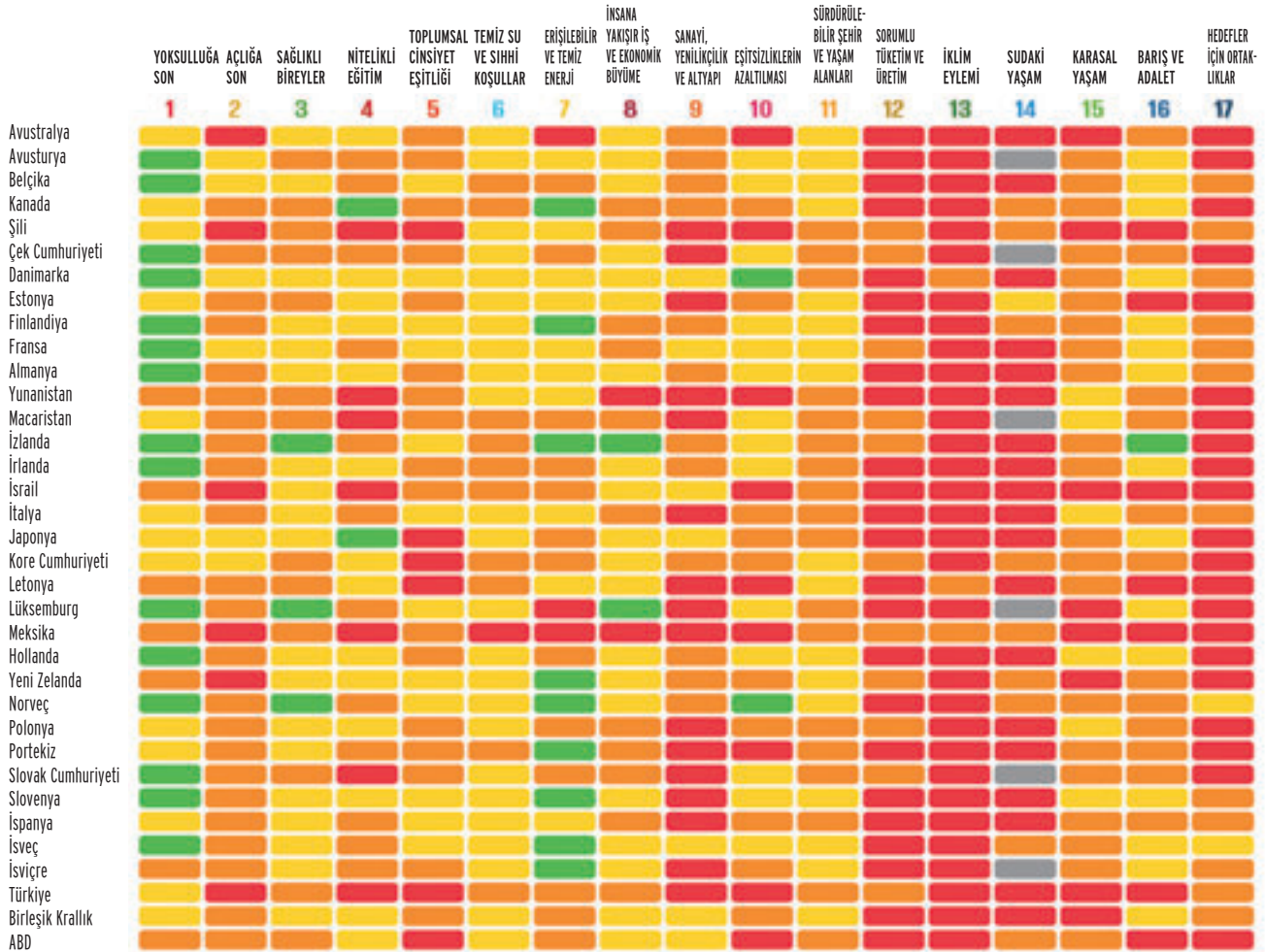
■ SKH13 ise kırmızı ve kötüleşen görünümde. Alt kriterlerinde "kişi başı enerji ile ilgili CO₂ emisyonla-

UN SDSN Direktörü Prof. Jeffrey D. Sachs: “Bir kere daha, Kuzey Avrupa ülkeleri endeksin en üstünde, fakirler ise en altında yer aldılar. Buradan çıkarılacak sonuçlar son derece açıktır: Sosyo-pazar felsefesi hem pazarı, hem sosyal adaleti hem de yeşil ekonomiyi dengeleyerek SKH'lere ulaşılmasını sağlayacak yoldur”

rının artması” ve “ulaşım harici CO₂ emisyonları (biyokütle hariç) artışı da söz konusu. Bununla birlikte iklim değişikliği etkilerinin takip edilmesi ve ithal enerji emisyonları da yeşile dönmüş alanlar. Sağlıklı bir değerlendirme ve ilerleme planlaması için Türkiye'deki kamu uzmanlarının veri yapıları ile birlikte bu değerlendirmeyi incelemelerini öneriyoruz.

Raporun değerlendirmesinden öte, TC. Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye'nin Mevcut Durumu Analizi Projesi” kapsamında oluşan veya oluşturulmakta olan çalışmada planlandığı şekilde SKH'ler konusunda temel eğilimlerin tespiti ve politika önerilerinin yapılmakta olduğunu biliyoruz. 2017 yılı başından beri

üzerinde çalışılan bu raporun önümüzdeki dönemde tamamlanması ve paylaşılması ile Türkiye'nin durumu, gündem ve öncelikleri kapsamında daha detaylı bir bilgi edineceğiz.

Sonuç ve Öneriler

SKH'lerin uygulanması, kurgusu gereği "kimsenin geride kalması" prensibine dayanıyor. Buna bağlı olarak, gelişmiş büyük ekonomilerin hedeflere ulaşmada ne kadar kapsayıcı hareket edecekleri, yayılma etkisini ne kadar dikkate alacakları çok kritik. Hem kendileri hem de geriden gelen ülkelere rol modellikleri 2030 hedeflerini yakalamayı sağlayacaktır.

Görünen o ki hedefler için 12 yıl kalmış olmasına rağmen her ülkenin hâlâ bu yolda problemleri var. Burada önemli olan SKH'lerin tüm dünyada beraber çalışılarak gerçekleştirilecek olması.

Bununla birlikte SKH'lerin ülke yönetim şekillerinin içerisine girmesi; kısa ve uzun dönemli politikaların parçası olması; gelir eşitsizliği, ekonomik büyüme ve kaynak kullanımı arasındaki lineer ilişkinin ortadan kaldırılması, fırsat eşitliği gibi konuların yönetim politikalarında bütünsel olarak ele alınması sadece 2030 için değil, sürdürülebilir kalkınma yolunda kritik konular haline gelmiş durumda.

Ayrıca, kamu satın alma gücünün de dönüştürücü etkisinden faydalanılması gerekir. OECD ülkelerinde kamu satın alma oranının %12, daha düşük gelirli ülkelerde ise bu oranın daha fazla olduğu göz önüne alınırsa, kullanılacak çerçeve ve direktifler (AB Direktifi, Sürdürülebilir Kamu Satın Alımına ilişkin 10 Yıllık Çerçeve Programı vb.) ile kamu satın alması, hedeflere yönelik olarak hızlıca devreye alınabilir. Bu özellikle Sorumlu Tü-

retim ve Üretim hedefinin iyileştirmesini, küçük işlerin dönüşümünü ve teknoloji katkısının gelişmesini sağlayacaktır. Ötesinde, ülke yönetim modellerinin içerisine girecek bu çerçeveler sayesinde ölçümleme ve raporlamalar da kolaylaşacaktır.

Genel olarak ise, SKH Gündemi'nin gerçekleşmesi için her düzeyde iyi bir planlama, işbirliği ve birbirinden öğrenme, doğru ölçümleme ve değerlendirme olması gerekir. Tüm paydaşlar (ülke devletleri, bölgesel birliktelikler, özel sektör, sivil toplum, akademi vs.) birlikte hareket edebilmelidir.

Bunu desteklemek amacıyla, UN SDSN'in geliştirdiği yaklaşım değerlidir ve raporun bu gözle Türkiye ve diğer devletler tarafından incelenmesini önemlidir.

Geçen sene de dediğimiz gibi: Kimse geride kalmamalı, herkes birlikte çalışmalı... ○

Genç Dostu Şirketler Aranıyor!

2009 yılından beri aktif olarak gençlerin istihdam edilebilirliğini artırmak için çalışan, onlara ücretsiz online mentorluk ve koçluk seansları, eğitim, staj, gönüllülük ve geçici iş imkanları yaratan Gelecek Daha Net Gençlik Platformu ve ZENNA Araştırma ve Danışmanlık Şirketi'nin gerçekleştirdiği araştırma, neredeyse her iki gençten birinin "genç dostu" olarak tanımlayabileceği bir şirketin olmadığını ve gençlerin şirketlerde aradıkları nitelikleri ortaya koyuyor.

 Nevra YARAÇ

Gelecek Daha Net Gençlik Platformu ve ZENNA Araştırma ve Danışmanlık Şirketi'nin gerçekleştirdiği Genç Dostu Şirket araştırması, "Genç dostu şirket olmak ne demek, kurumları geleceğe nasıl taşır ve kurumlar gençleri nasıl kazanır" sorularına yanıtlar getiriyor. 2017 yılında gerçekleştirilen ve dört farklı genç kategorisi ile kalitatif araştırma tekniği kullanılarak odak grup çalışmaları gerçekleştirilen araştırma kapsamında öncelikle genç dostu şirket

kriterleri belirlendi. İkinci aşamada Türkiye çapında yürütülen ve 1228 kişinin katıldığı saha araştırmasında bir şirketin genç dostu şirket olarak algılanmasını sağlayacak değerler ve şirketlerin bu alanda nasıl algılandığı araştırıldı. Son aşamada ise Gelecek Daha Net platformundaki 316 gencin katılımıyla en beğenilen ve en çok çalışılmak istenen şirketler sorgulandı.

Araştırma sonuçlarına göre; neredeyse her iki gençten birinin genç dostu olarak tanımlayabileceği bir

Genç Dostu Şirketlerin Taşınması Gereken Kurumsal Değerler

şirket yok, şirketlerin genç dostu uygulamalarını kamuoyuyla daha fazla paylaşmaları gerekiyor. Gençlerin %45'i "en çok çalışmak istedikleri" herhangi bir şirket olmadığını ifade ediyor. Her 10 gençten altısı günlük yaşamında kullandığı markalar arasında vazgeçemeyeceği marka olmadığını belirtiyor. %58 oranında genç, Türkiye'yi dünyada temsil edebilecek kadar güçlü ve başarılı marka olmadığını düşünüyor. %52 oranında genç ise, Türk markaları içerisinde, Türk kültürünü ve geleneklerini önemseyip, faaliyetlerinde buna uygun hareket eden ve Türkiye'yi temsil edebilecek marka olmadığını görüşünde.

Araştırma kapsamında değerlendirilen %46'sı kadın, %54'ü erkek olan 1228 kişi, genç dostu şirketlerde

En Beğenilen İlk 20 Genç Dostu Şirket/Marka

Arçelik	Sabancı Holding
Boynar	Samsung
Coca-Cola	Teknosa
Doğan Grubu	Turkcell
Doğuş Holding	Türk Telekom
Fanta	Unilever
Google	Üiker
Koç Holding	Vestel
Mavi Giyim	Vodafone
Microsoft	Yemeksepeti

*Tablo alfabetik sıraya göre oluşturulmuştur.

olması gereken kurumsal değerleri şöyle sıralıyor: Güvenilir, samimi, dürüst, teknolojik, yenilikçi ve saygılı. ○

Bir Şirketin "Genç Dostu" Olabilmesi İçin Yönetmesi Gereken 15 Ana Alan

- Yeniliğe açık olmalı.
- Güvenilir olmalı.
- Yeniliklere hızlı adapte olabilmeli ve çalışanına da hızlı öğretebilmeli.
- Sosyal medyayı iyi kullanmalı.
- Çalışanlarının kariyer gelişimine açık olmalı.
- Topluma katkı sağlamalı.
- Takım çalışması için uygun ortam yaratmalı.
- Eşitlikçi olmalı.
- Çalışanın gelişimini önemseyip eğitim fırsatları sunmalı.
- Çalışan tarafından yapılan işe saygı duymalı.
- İK departman yetkilileri yeni kuşaklarla çalışma becerisine sahip olmalı.
- Çalışanına inisiyatif vermeli.
- Keyifli çalışma ortamı sunmalı.
- Üniversiteye değil adayın yeteneklerine değer vermeli.
- Esnek iş saatleri sunmalı.

Genç Dostu Şirkette Olması Gereken İlk 3 Özellik

"Araştırmayı İki Senede Bir Tekrarlayacağız"

Serra Titz, Mikado/GDN

Gelecek Daha Net Gençlik Platformu (www.gelecekdaha.net) 2009 yılından beri aktif olarak gençlerin istihdam edilebilirliğini artırmak için çalışıyor; gençlere CV'lerini güçlendirmeleri ve işe girmeye hazır olmalarına yönelik ücretsiz online mentorluk ve koçluk seansları, eğitim, staj, gönüllülük ve geçici iş imkanları yaratıyor. Unilever, Zorlu Holding, Novartis, Mastercard, ICF, Storytel, Üniç Müze gibi çeşitli kurumlarla birlikte çalışan GDN, gençlerin şirket çalışanlarından mentorluk seansları olarak meslekleri yakından tanımalarına, gönüllülük ve iş tecrübesi kazanmalarına destek veriyor. Diğer taraftan işverenlerin yeni kuşak gençlerle çalışabilmek için onların istek ve ihtiyaçlarını dinlemeleri gerektiğini düşündük. Ve gençlere sorduk, "Genç Dostu Şirket kimdir, nasıl özellikler taşımalıdır" diye. Sonuçlar oldukça ilginç çıktı. Genç Dostu Şirket algısının çok eksik kaldığını gördük. Bu araştırmayı iki senede bir tekrarlayacağız ve bir endeks çalışması da başlatarak şirketlerin ne kadar genç dostu olduklarını tespit edip, iyileştirmeleri gereken noktalarda aksiyon almalarını teşvik edeceğiz.

Ekosistem Tahribatının En Ağır Bedeli: Su Krizleri

Veriler, dünya üzerindeki 21 milyon insanın nehir taşkınları tehdidiyle karşı karşıya olduğunu; 1,1 milyar insanın kullanılabilir suya ulaşamadığını belirtiyor. 2030 yılına gelindiğinde sel tehdidinde maruz kalan insanların sayısının 54 milyona çıkabileceği; dünya nüfusunun yarısının ise kullanılabilir suya ulaşmada çok ciddi zorluklar yaşayacağı konusunda ciddi uyarılar yapılıyor.

Selvi EREN, İktisadi Kalkınma Vakfı Uzman Yardımcısı

Canlı hayatının doğrudan bağımlı olduğu su, dünyamızın yaklaşık %70'ini oluşturuyor. Ancak bunun sadece %3'ü tatlı su ve bu suyun üçte ikisinin buzullarda olduğunu hesaba katarsak yeryüzünde bulunan su miktarının sadece %1'i insanlar tarafından kullanılabilir durumda. Bu nedenle su kaynaklarını israf etmemenin ve geri dönüştürmenin önemine dikkat çekmek amacıyla 22 Mart "Dünya Su Günü" olarak kutlanıyor. Bu yıl 25 yaşını dolduran Dünya Su Günü vesilesiyle 19-23 Mart tarihleri arasında **8. Dünya Su Forumu** düzenlendi. 12 ülkeden 120 binden fazla kişinin katıldığı forum, Brezilya ekonomisine de ciddi katkıda bulundu: Toplamda 8.000 yeni iş imkanı sağlandı.¹

Forumun ilk günü yayımlanan "**Su için Doğanın Sunduğu Çözümler**" isimli Birleşmiş Milletler raporu², insan kaynaklı oluşan tahribat ve değişimlerin ekosistemdeki yansımalarını su odağında irdeliyor. Ekosistemin su döngüsündeki kritik önemine dikkat çeken rapor, toprakların %30'unun ormanlık alanlar olduğunu; ancak, **söz konusu alanların %65'inin tahrip edilmiş halde bulunduğunu** belirtiyor. Ormanların suyun akışını düzenlediği, arındırdığı ve atmosferdeki nem oranını sabitlediği düşünüldüğünde ormanlık alanların tahribatı su kıtlığının arkasındaki en temel sebeplerden biri. Nitekim ormanların su döngüsündeki geri dönüştürücü rolü, insan nüfusunun %76'sı için su arzını sağlıyor. Hava sıcaklığını ve su döngüsünü dengeleyen ağaçların, gerçekleştirdiği solunum ve fotosentez yağışların ortalama %40'ının ana kaynağı.

Ormanların tahrip edilmesi sadece ev sahipliği yaptığı hayvanların yaşam alanlarının yok edilmesi ve insan kaynaklı sebeplerle soylarının tükenme riskiyle karşı karşıya gelmesine neden olmuyor. Su döngüsünde tüm canlı hayatını doğrudan etkileyecek değişimler gerçekleşirken; artan ku-

raklık veya su taşkınları bireylerin günlük hayatlarında suya erişimlerini giderek azaltıyor. Yapılan bir araştırma 2000 ile 2012 yılları arasında şehirleşme ve tarım sebebiyle ormanlık alanların %3,2'sinin (1,7 km²) yok edildiğine dikkat çekiyor.³ Bu doğrultuda ormanların tüm ekosistemi etkilediğini hatırlatmak gerekiyor; bu da su döngüsündeki değişimlerin sadece yerel ve bölgesel etkilerle sınırlı olmadığı anlamına geliyor. Yani Endonezya'da palm yağı yetiştirmek amacıyla yok edilen ormanların bedelini sadece o bölgenin canlı hayatı ödemiyo. Bu nedenle ormanların korunmasında ve dolayısıyla suyun yönetimi konusunda küresel politikalar benimsenmesi büyük önem taşıyor.

Küresel ısınmanın gezegeni ve canlı hayatını derinden etkilediği günümüzdeki veriler fazlasıyla korkutucu. Su odağında ilerlersek gezegen sıcaklığını ve ekosistem döngüsünü geri dönülmesi oldukça zor bir şekilde değiştiren küresel ısınma, sadece su kıtlığına veya kuraklığa sebep olmuyor; aynı zamanda aşırı yağışlar nedeniyle sel baskınlarını da artırıyor. Veriler, dünya üzerindeki 21 milyon insanın nehir taşkınları tehdidiyle karşı karşıya olduğunu; 1,1 milyar insanın kullanılabilir suya ulaşamadığını belirtiyor. 2030 yılına gelindiğinde sel tehdidinde maruz kalan insanların sayısının 54 milyona çıkabileceği⁴; dünya nüfusunun yarısının ise kullanılabilir suya ulaşmada çok ciddi zorluklar yaşayacağı konusunda ciddi uyarılar yapılıyor.

AB'nin Geridönüşüm Odaklı Su Yönetim Planı

Avrupa Komisyonu, 28 Mayıs günü yapılan duyurusunda suyun geridönüşümünü kolaylaştıracak yeni kurallar önerdi⁵. Bu kapsamda öncelikle tarımsal üretimde suyun tekrar kullanılması hedefleniyor. Şu bir gerçek ki tarım, en fazla suyun

harcandığı üretim sahası ve suyun etkin bir şekilde kullanılmaması nedeniyle de çok fazla su israfının yapıldığı bir alan. Küresel ısınmanın karbon ve su döngüsünü değiştirdiği günümüzde tarımsal üretim de büyüyen bir risk altında. Bu anlamda komisyonun tarım üretiminde atık suların geridönüşümünü artırma hamlesi oldukça değerli ve su kıtlığının önüne geçmek için atılması gereken öncelikli adımlardan biri. Komisyonun sunduğu önerileri üç ana başlık altında toplamak mümkün: Arıtılmış atık suların yeniden kullanımı için asgari gerekliliklerin belirlenmesi; suyun geridönüşümünde sağlığı tehdit edecek risklerin en etkili şekilde yönetilmesi ve son olarak atık suların arındırılma süreçlerinin şeffaf ve tüm üye ülkeler tarafından erişilebilir olması. Paylaşılan verilere göre dünya üzerinde kullanılan suyun sadece %20'si geridönüşümden geçerek yeniden kullanılıyor⁶. AB içerisinde ise 40 milyar m³ atık su oluşurken bunun sadece 964 milyon m³'ü geridönüştürülüyor. AB nüfusunun %11'inin su kıtlığı riskiyle karşı karşıya olduğu düşünüldüğünde komisyonun Çevre, Denizcilik ve Balıkçılıktan Sorumlu Üyesi **Karmenu**

Vella, birliğin su yönetimini iyileştirmesi gerektiğini vurguluyor. Su sektörünün 9000 KOBİ ve 500 bin istihdam içerdiğinin altını çizen komisyon, su sektöründeki %1'lik bir büyümenin AB çapında 20 bin yeni iş imkanı yaratabileceğini belirtiyor. Tüm dünyayı tehdit eden temel bir konuda ciddi bir adım atan komisyon, su yönetimi karnesini iyileştirmeye kararlı. Bu bağlamda bireyleri, iş dünyasını ve politikacıları teşvik etmek amacıyla su yönetiminin ekosistemdeki değerinden ziyade ekonomik değerine vurgu yapması dikkat çekici bir nokta. Öte yandan küresel ısınmayı durdurma çabalarının neden vaat edilen hızda ilerlemediğinin de tartışılmaz bir göstergesi. Nitekim ekosistemi koruma çabalarının ekonomik kaygıların gerisinde kalmaya mahkûm edilmesi yeni bir durum değil. Yine de tarım üretiminin çevreye zarar verdiği yönündeki eleştiriler artarken⁷ tarım sektöründe suyun verimli kullanılmasına dair düzenlemelerin yapılacak olması olumlu bir gelişme. Bununla birlikte insan kaynaklı faaliyetler nedeniyle hızla tükenen suyun yönetimindeki değişikliklerin çok hızlı bir şekilde yapılması gerekiyor. Nitekim her geçen gün canlı hayatının aleyhine işliyor. ○

KAYNAKLAR

1 <http://www.worldwaterforum8.org/node/942>

2 <http://unesdoc.unesco.org/images/0026/002614/261424e.pdf>

3 Rütters, K., et. al., 2016. "A global evaluation of forest interior area dynamics using tree cover data from 2000 to 2012". *Landsc. Ecol.* 31, 137-148. doi:<http://dx.doi.org/10.1007/s10980-015-0270-9>, <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10980-015-0270-9>

4 <http://www.wri.org/blog/2017/08/7-reasons-were-facing-global-water-crisis>

5 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3929_en.htm

6 <http://www.wri.org/blog/2017/08/7-reasons-were-facing-global-water-crisis>

7 <http://www.greenpeace.org/eu-unit/en/News/2018/environment-health-ignored-agriculture-ministers/>

Sinop'ta yapılması planlanan **nükleer santral** projesi için merkezden 14 kilometre uzaktaki bölgede ağaç kesimi başladı. Sinop Belediye Başkanı Baki Ergül, nükleer santral için "Patlama olursa daha az kişi ölsün diye Sinop seçildi. Bunun başka türlü izahı yok" dedi.

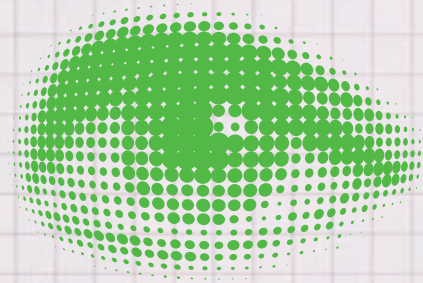
Küresel iklim değişikliğinin etkilerinden **aşırı sıcaklar** Avrupa'da hayatı felç etti. Portekiz'in başkenti Lizbon'da sıcaklık 44 santigrat dereceye çıkarak 37 yılın en yüksek seviyesine ulaştı. Sıcak hava, Portekiz'de orman yangınlarına da neden oldu. Algarve bölgesinde 1000 hektarlık alan kül oldu. Fransa'da ise artan sıcaklık nedeniyle dört nükleer santralde enerji üretimi geçici olarak durduruldu.

İstanbul, dünyanın en sağlıklı kentleri listesinde sondan ikinci sıraya yerleşti. Kentlerdeki yeşil alanlar, spor tesislerinin kalitesi, hava ve su kirliliği, ortalama ömür beklentisi, obezite oranı, iş-özel hayat dengesi gibi 10 kriterin bir araya getirilerek değerlendirilmesiyle oluşturulan listedeki en sağlıklı kent ise Amsterdam.

Çorlu'da Ersay Madencilik, kum ocağı için kapasite artış talebinde bulundu. Kapasite artırılsa, ormanlık alanda 180 bin **meşe** ve fıstık çamı kesilecek. Firma kesilecek ağacın beş katı **ağaç** dikmeyi taahhüt etti. Ancak dikilecek ağaçların aynı seviyeye gelmeleri en az 50 yıl sürecek. CHP Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un verdiği bilgiye göre, halkın görüşüne sunulan ÇED Raporu'nda söz konusu alanda yılda 1.201.216 ton kuvars kumu çıkarılması planlanıyor.

Yunanistan'ın başkenti Atina'nın etrafındaki **yangınlarda** çok sayıda kişi hayatını kaybetti, hayvanlar öldü, onlarca ev ve araç kül oldu.

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Avrupa'da aşırı sıcaklar; Göbeklitepe UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde; Soma'da beraat kararı; Ordu'da sel ve heyelan; Kuzguncuk'ta kentsel dönüşüm...

 Gözde İVGİN

Süleymaniye Camii'nin arkasında, 17 dönümlük bir alana sahip, İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'ne bağlı olan İstanbul'daki ilk ve tek **Botanik Bahçesi**, İstanbul Müftülüğü'ne tahsis edilmek için tahliye ediliyor. Öğrenciler tarafından da kullanılan, 4.878 metrekarelik alan üzerine kurulu bahçede 400'e yakın farklı ağaç türü ile 5.000 bitki türü yer alıyor.

İstanbul'un **Kuzguncuk Mahallesi**, kentsel dönüşüm alanı ilan edildi. 89 bin metrekarelik Boğa-

ziçi etkilenme alanında kalan parsellerdeki kentsel dönüşüm projesi ve uygulama çalışmaları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülecek.

İzmir'in Torbalı ilçesinde bulunan ormanlık alanda çıkan yangında 45 hektarlık **orman ve makilik alan** yandı.

Türkiye'nin **elektrik tüketimi** Haziran ayında geçen yılın aynı ayına kıyasla %3,14 artarak 23.005.314.000 kilovatsaat oldu. Elektrik üretiminin %26,83'ü doğalgaz santrallerinden, %21,52'si ithal kömür ve %17,72'si yerli kömür santrallerinden karşılandı. Üretimde hidroelektrik santrallerinin payı %24,53'ü bulurken, rüzgar enerjisinin payı %5,41 olarak belirlendi. Kalan %3,99'luk kısım ise jeotermal, güneş, fueloil ve biyokütle kaynaklarından sağlandı.

İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Kütahya'da bazı alanlar, Bakanlar Kurulu kararı ile **orman sınırı** dışına çıkarıldı.

Manisa'nın **Soma** ilçesinde 301 madencinin yaşamını yitirdiği faciayla ilgili beşi tutuklu 51 sanığın yargılandığı davada karar açıklandı. Davada tutuklu beş sanığa 75 yıl hapis cezası verildi. Soma Kömürleri A.Ş. Holding Başkanı Alp Gürkan ve 36 kişi hakkında ise beraat kararı çıktı.

Güney Afrika'daki bir doğal koruma alanında kaçak gergedan avlayan en az iki kişinin aslanlar tarafından öldürülüp yendiği açıklandı. Koruma alanının yer aldığı Doğu Cape bölgesinde sadece bu yıl altı gergedan **kaçak avcılar** tarafından öldürüldü. Güney Afrika'da ise son 10 yılda 7.000'den fazla gergedan kaçak avcılarının kurbanı oldu.

Tunceli'de yer alan **Pülümür Vadisi**'nde hayata geçirilmek iste-

nen maden projesi, mahkeme kararıyla iptal edildi.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) 2018 **tarım raporu**na göre, Türkiye’de yurtiçi fiyatlar 2015 ve 2017 yılları temel alındığında dünya fiyatlarının ortalama %28 üzerinde seyrediyor. Devletin, tarım sektöründeki inovasyon projelerine verdiği desteğin, doğrudan yardımların sadece %1’ine tekabül ettiği hatırlatılan raporda, bu payın artırılması çağrısında bulunuldu. OECD içinde en fazla destek alan çiftçiler ise İzlanda’da. İzlanda’da çiftçilere verilen fiyat desteği %60’a yaklaşıyor. Bu ülkeyi de Norveç ve İsviçre izliyor. Bu iki ülkede de destek %50’nin üzerinde.

Dünyanın en eski tapınak merkezi olarak nitelendirilen Şanlıurfa’daki **Göbeklitepe**, Bahreyn’de düzenlenen 42. Dünya Mirası Komite Toplantısı’nda UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi’ne kabul edildi.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü tarafından yürütülen “**Türkiye Vaşaklarının Genetik Çeşitliliği**” araştırmasına göre, Antal-

ya ve Erzincan’da dünyanın hiçbir bölgesinde rastlanmayan “haplotipler” (genetik açıdan yakın bağlantılı gruplar) bulundu. Araştırmada ayrıca Antalya’da bulunan yeni vaşak haplotipinin, nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan Balkan vaşağının tek akrabası olduğu, bu nedenle Antalya popülasyonunun, diğer bölgelerdekine göre daha farklı koruma stratejisine gereksinim duyduğu ifade edildi.

2017’de toplam **küresel elektrik üretimi** 25.551 teravatsaate ulaştı. Dünya genelinde 2017’de en fazla elektrik 9.723 teravatsaate yine kömürden üretildi.

ABD’de **Dewayne Johnson’ın Monsanto’nun Roundup ve RangerPro herbisitlerindeki (ot öldürücü kimyasal) aktif maddesi glifosat yüzünden kansere yakalandığı** iddiasıyla dava açtığı davada karar açıklandı. Haziran ayında 62,5 milyar dolara Bayer tarafından satın alınan biyokimya devi Monsanto’nun Dwayne Johnson’a 250 milyon doları cezai tazminat, 2,2 milyon doları maddi tazminat, 37 milyon doları da manevi tazminat olmak üzere, toplam 289,2 milyon dolar tazminat ödemesine karar verildi.

Hindistan hükümeti hayvanlara zulmedildiği gerekçesiyle, ülkede **canlı hayvan ihracatı** yapılmasını süresiz olarak yasakladı.

Belçika’nın başkenti Brüksel’de 1 Ocak 2020’den geçerli olmak üzere **hayvanlar üzerinde deney** yapılması yasaklandı.

Ordu ve ilçelerinde son 30 yılın en büyük yağışları ve heyelan, il genelinde ciddi hasara yol açtı.

İzmir’in “slow city” unvanlı ilçesi **Seferihisar**’da, Sığıracık açıklarında kurulan orkinos çiftliği için üç kez alınan “ÇED olumlu” kararına karşı hem belediye, hem de çevreciler ile balıkçılar, verdikleri hukuk mücadelesini kazandı. Danıştay kararının gerekçesinde, “Turizm merkezi olan bölgenin yakınında, ekosisteme, doğal ve kültürel değerlere zarar verme olasılığı çok yüksek olan balık çiftliğinin kurulması, Seferihisar’ın yavaş şehir uygulamalarına aykırıdır” denildi.

Kaynaklar: Artı gerçek, AA, yapı.com.tr, Habertürk, Euroneus, Dokuz8Haber, Diken, Sözcü, Cumhuriyet, sivil sayfalar, yeşil gazete, BBC, BBC Türkçe, Bianet, BirGün

Ormana Güzelleme

Yazar: Ayla Çınaroğlu

Yayınevi: Hep Kitap, 2018

Türk çocuk edebiyatının tanınan kalemlerinden Ayla Çınaroğlu'nun yazdığı, usta ressam ve illüstratör Mustafa Delioğlu'nun resimlediği *Ormana Güzelleme*, "Ormanlar güzeli kim?" sorusunun cevabını arıyor ve ormanı orman yapan ne varsa kitapta tek tek kendine bir yer buluyor. Sembel öğelerin de yer aldığı kitap, görsel zenginliği ile dikkat çekiyor. Bu diziden daha önce *Elmaya Güzelleme*, *Zeytine Güzelleme* ve *İncire Güzelleme* kitapları da yayımlanmıştı. *Ormana Güzelleme* sekiz yaş üstü çocuklara hitap ediyor.

Bu Enkazı Kaldırmak

Yazar: George Monbiot

Çeviren: Cem Alpan

Yayınevi: Everest Yayınları, 2018

Bugün aşırı rekabet ve bireycilik üzerine kurulu bir ideolojinin hükmü altında yaşıyoruz. Ve bu ideoloji insan doğasının doğru bir temsilini sunmadığı gibi, toplumların harcı olan umudu ve ortak amacı da yok ediyor. Ancak onu yerinden etmek için insanları yeniden politik olmaya sevk edecek, kendileri ve birbirlerinin hayatlarına, çevrelerindeki yaşayan dünyaya sahip çıkmaya yöneltecek yeni bir tasavvur ortaya koymak gerekiyor. Ekolojist ve düşünür George Monbiot bu son derece önemli kitabında, bizi yeniden topluluklar oluşturmaya çağırıyor; yalnızlık salgını, yabancılaşma, tükenmişlik sendromu ve aşırı-tüketimcilik gibi çağın salgın hastalıklarına karşı, yeni bir katılımcı kültür anlayışı önerisiyle, nasıl aidiyet üzerine kurulu yapıcı bir siyaset yaratabileceğimizi -böylece adım adım dizginleri ele alabileceğimizi- anlatıyor.

Make Them Behave Sustainably: Applying strategies to design sustainable behavior

(Sürdürülebilir Şekilde Davranmalarını Sağlayın: Sürdürülebilir davranışı tasarlayacak stratejileri uygulamak)

Yazar: Adriana Olaya Rodriguez

Yayınevi: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2018

Kitap, tüketici davranışını değiştirecek ve sürdürülebilir tüketimi yayımlayacak stratejilere dair bütünsel bir perspektif sunuyor. Baştan sona sürdürülebilir ürünler, hizmetler, süreçler, stratejiler ve tüketim kalıplarının kavramsallaştırılması ve tasarlanmasını kolaylaştırmak amacıyla farklı disiplinlerden teorileri, kavramları ve metodolojileri bir araya getiriyor.

Rehber niteliğindeki kitap, tüketici tipleri, bir davranış gerçekleştirilirken insan beyninin nasıl işlediği, bunu etkileyen iç ve dış faktörler ile motivasyon, beceri ve tetikleyiciler gibi davranışların ortaya çıkmasına etki eden faktörleri ele alıyor. Okurların anlama ve kavramsallaştırma sürecini kolaylaştıracak bir de yol haritası sunuyor.

FARKINDALIKTAN IŒIĒA...

2017 SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
RAPORUMUZ YAYINDA!

Okumak için QR kodu okutabilirsiniz.

Avustralya ve Tanzanya'da bulunan Omphalotus Nidiformis mantarları biyoluminesans özellikleri sayesinde binlerce yıldır etrafını aydınlatıyor.

M MAZARS

MAZARS DENGE

Sizin geleceğiniz, bizim de geleceğimizdir.

Yeniliklerimiz, şehirlerin daha az enerji kullanmasına, soluduğumuz havanın daha temiz olmasına ve elektrikli taşımacılığı yaygınlaştırmaya yardım eder. İşte bu yüzden, BASF'de, gelecek konusunda iyimseriz.

Daha fazla bilgi için:
wecreatechemistry.com

 BASF

We create chemistry